

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΞΗ

VIVE LA
COMMUNE!

2•21

ANARCHISTICKÁ REVUE

Pařížská
komuna

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

Existence je anarchistickou tiskovinou, která vycházela nejprve v letech 1998–2002 a znovuobnovena byla počátkem roku 2010. Vydává ji Anarchistická federace (AF, dříve ČSAF) zpravidla několikrát do roka s rozsahem 40 stran a více. Proč tištěné médium v době internetu? Každý prostě nemá rád čtení delších textů z monitoru a navíc tištěný text nemíží tak rychle jako ten virtuální. I tak je ale každé číslo hned po vydání volně ke stažení na webu federace. Existence má za cíl přinášet informace o dění v rámci domácího antiautoritářského hnutí, zprostředkovávat teoretické texty, ale i praktickou inspiraci. Každé číslo je z nemalé části věnováno jednomu hlavnímu tématu, na které se snažíme mimo jiné nahlédnout z anarchistické perspektivy. Tento časopis je určen zejména do řad antiautoritářského hnutí, ale rádi bychom oslovili či něčím zaujali i ty, kteří s anarchistickými myšlenkami přišli do styku jen okrajově.

2 / 2021

V POŘADÍ 53. ČÍSLA

VYDÁVÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE (AF)

AFED@AFED.CZ

WWW.AFED.CZ

NAKLADATELSTVI.AFED.CZ

DOPORUČENÝ PŘÍSPĚVEK NA POKRYTÍ

NÁKLADŮ: 60 KČ

DISTRIBUČNÍ MÍSTA

Kde můžete *Existenci* (popř. další publikace Nakladatelství AF) přímo pořídit či objednat:
Kamenné obchody:

- * Roleta39 (Řehořova 33/39, Praha 3 – Žižkov; roleta39.cz),
- * infoPavlač (Roháčova 20, Praha 3 – Žižkov),
- * Rekomando (Trojanova 9, Praha 2; rekomando.eu),
- * Punctum – Krásovka (Krásova 27, Praha 3),
- * ALERtattoo (Zámecká 22, Pardubice),
- * Antikvariát Černý pes (Sedláčkova 20, Plzeň),
- * Tři ocásci (kpt. Jaroše 18, Brno; triocasci.cz),
- * Klub Lúč (Kniežaťa Pribinu 197/3, Trenčín; klubluc.sk),
- * Infoshop Malatesta (bývalý cukrovar, Šurany; zdola.org/infoshop-malatesta).

Internetová distribuce:

- * Roleta39 (roleta39.cz).

Pro zájemce ze Slovenska

doporučujeme objednávat na:

- * Salto Mortale (sust@riseup.net).

Uzávěrka čísla: 30. září 2021

OBSAH

AKTIVITY HNUTÍ

- 4.....KVARTÁL
11.....ČERNO-RUDÝ PIKNIK
12.....MĚSTSKÝ KLIMAKEMP
13.....VŠECHNO JE MOŽNÉ
15.....VÝPRAVA ZA ŽIVOT

TÉMA

- 16.....PAŘÍŽSKÁ KOMUNA
18.....V. DAMIER: REVOLUČNÍ KOMUNY ROKU 1871
26.....PROVOLÁNÍ K FRANCOUZSKÉMU LIDU
27.....KOMUNÁLNÍ PŘEPYCH
30.....P. KROPOTKIN: DESET LET PAŘÍŽSKÉ KOMUNY
34.....CHRONOLOGIE PAŘÍŽSKÉ KOMUNY
36.....LOUISE MICHEL PŘED SOUDEM
37.....KOUZLO EXTRÉMNÍHO POSTOJE ANEB DUKA JAKO VAROVÁNÍ
38.....OHLAS KOMUNY V ČECHÁCH

REPRESE

- 39.....JAK JSEM SE NESTAL INFORMÁTOREM

SPOJENÉ STÁTÝ

- 41.....N. CHOMSKY: JE JEDNODUŠŠÍ SI PŘEDSTAVIT KONEC SVĚTA
NEŽ ZAČÁTEK KAPITALISMU

PRÁVO NA BYDLENÍ

- 44.....ANARCHISTICKÁ FEDERACE GRAN CANARIA

RASISMUS

- 47.....ZABÍJET A LHÁT

OSOBNOSTI

- 51.....NEKROLOGY A VZPOMÍNKY

ANARCHISTICKÁ FEDERACE

- 56.....VZKAZ KOLUMBIJSKÉ VLÁDĚ / NAŠE POŽADAVKY JSOU
NESKROMNÉ / ANARCHISTICKÁ ETIKA / DIÁŘ 2022 / ČERNÍ,
BÍLÍ, SPOJME SÍLY! / FINANČNÍ PODPORA OD AF / ...

A3

- 59.....DUBEN – ZÁŘÍ 2021

RECENZE

- 63.....STÁT NENÍ ŘEŠENÍ / 97 PROCENT / BURIČ / ...

EDITORIAL

ENGLISH SUMMARY

První číslo *Existence* v tomto roce jsme věnovali stému výročí úmrtí anarchického myslitele Petra Kropotkina a i to druhé je historického rázu – tentokrát jsme se zaměřili na Pařížskou komunu, od jejíhož ustavení uplynulo letos 18. března přesně 150 let. Je pravdou, že této významné a inspirativní události, která je považována za první socialistickou revoluci, jsme se až na pár článků do hloubky nikdy nevěnovali. Naskytla se tedy skvělá příležitost to napravit.

Po úvodním textu k tématu, v němž se mimo jiné zaměřujeme na paralely tehdejšího dění se situací bouřlivého roku 2011, přichází delší shrnutí od našeho oblíbeného anarchického historika Vadima Damiera. Ten představuje Pařížskou komunu, ale i další pokusy o vyhlášení komuny v jiných městech, v historických souvislostech, stejně jako její vnitřní dynamiku s řadou aspirací a zároveň chyb, k nimž došlo v souvislosti s přílišným spoléháním na zastupitelskou vládu. Tyto chyby mimo jiné rozebírá také Petr Kropotkin v textu, jenž je složen ze tří článků, které napsal u příležitosti 9., 10. a 11. výročí ustavení Komuny. Pro lepší představu o překotném dění oněch slavných dvaasedmdesáti dní, ale i o tom, co jim předcházelo a co následovalo, přinášíme stručnou chronologii toho nejpodstatnějšího. Ideové stránce Komuny se pak věnuje recenze na knihu Kristiny Rossové *Komunální přepychy*. Autorka rozebírá ideový kvas před vyhlášením Komuny a myšlenkový rozvoj po jejím zmasakrování, a to především s ohledem na práce Williama Morrisse, Élisée Recluse a Petra Kropotkina. Jako dobové dokumenty přinášíme vzpomínku na anarchistku Louise Michel v okamžiku, kdy stanula před soudem, a Provolání k francouzskému lidu, v němž Komuna představuje svůj federativní program. Krátce se také zastavíme u ohlasu, který měla Komuna v Čechách, a u skutečnosti, že dodnes je mnohým zpátečníkům osinou v zadku.

Dále v čísle najdete rozhovor s Noamem Chomským, který hovoří o politické situaci ve Spojených státech a o dělnické tradici v této zemi. Velmi inspirativní zejména v otázce radikálního řešení problému bydlení je přehled desetileté existence Anarchistické federace Gran Canaria. Je až nepředstavitelné, kolik je za tak krátkou dobu za touto skupinou úžasně práce, která má pozitivní dopad na životy velkého množství lidí, jejich politickou imaginaci a vlastní angažovanost.

V místním kontextu se věnujeme policejnímu zabití Roma Stanislava Tomáše, z něhož mimoděk udělaly policejní a politické špičky svými výroky a chováním rasistickou kauzu a daly jasně najevo, že na životě zabitého muže nezáleží, především s ohledem na to, že šlo o Roma, že byl pod vlivem drog a že se na jeho smrti podíleli policisté, kteří si v takových případech obvykle užívají faktickou beztrčnost.

Na stránkách časopisu také seznamujeme se osobnostmi anarchického hnutí z různých zemí, které nás v posledních měsících opustily, jako jsou Luca Villorresi, Francisco „Paco“ Baticón, Nelson Méndez, Bayram Mammadov, Marc Tomsin, Enrico „Bakunino“ Ranieri či Pietro Ferrua. Vedle toho přinášíme vzpomínku na mladého antifašistu Clémenta Mérica, kterého z roce 2013 zabil neonacista, a na anarchického veterána Abela Paze, od jehož narození letos uplynulo sto let.

V přehledu aktivit antiautoritářského hnutí v Česku se dočtete například o Anarchistickém festivalu knihy, o akcích, které předcházely návštěvě zapatistů a zapatistek v Praze nebo s ní přímo souvisely, o místní podpoře polského Strajku kobiet, o akcích za práva Palestinců a Palestinek, o různých formách protestů za klimatickou spravedlnost, včetně městského klimakempu, jenž se konal v Bratislavě, o demonstraci za spravedlnost pro Stanislava Tomáše, o protestech proti vojenské juntě v Myanmaru, o happeningu před maďarskou ambasádou v souvislosti s tamním špehováním nezávislých novinářů či o různých benefičních akcích.

Anarchistická federace v samostatné rubrice seznamuje se svými aktivitami v rámci protestů proti represím v Kolumbii a Myanmaru, za vpuštění zapatistů a zapatistek do Francie či proti policejnímu zabití Stanislava Tomáše. Přináší přehled projektů a prostorů, které finančně podpořila, a odkazuje na své nové publikace, jako je *Anarchistická etika* od Petra Kropotkina či diář na rok 2022 s tématem španělské sociální revoluce.

Jako vždy nechybí texty nástěnných novin A3, vydané od předchozího čísla *Existence*. Tentokrát se věnují smrti nejbohatšího Čecha, nezvládnuté koronavirové krizi, vojenskému puči v Myanmaru, kultuře znásilnění, zabití Stanislava Tomáše policií, debaklu NATO v Afghánistánu a podzimním volbám.

Podívali jsme se také na to, jaké publikace vyšly v rámci antiautoritářského hnutí. Můžete si tedy přečíst recenze na časopisy *Rote Zora* a *Burič* a na knihy a brožury, jako jsou *Blahobyť všem* a *Anarchismus. Jeho filosofie a ideál* od Petra Kropotkina, *Statě o revoluci (česky o událostech v Bělorusku)*, *Dvakrát sláva anarchismu* od Jamese C. Scotta, *Zapatistická výprava za život*, *Zapomenuté verše* či povídka *Zničené štěstí*.

Přejeme inspirativní čtení.

This year's first issue of *Existence* has been dedicated to 100th anniversary of the death of the anarchist thinker Petr Kropotkin, and the second one is of a historical nature as well – this time we've focused on the Paris Commune, as it was 150 years since it was established on 18th of March this year. It is true that, except for a few articles, we have never truly addressed this important event, which is considered to be the first socialist revolution. So this is a great opportunity to fix it.

After an introductory text on the topic, in which we focus, among other things, on the parallels of what was happening at the time with the situation of the turbulent year 2011, comes a longer summary from the anarchist historian Vadim Damier. He presents the Paris Commune (as well as other attempts to declare the commune in other cities) in historical contexts, as well as its internal dynamics with a number of aspirations and mistakes that have occurred. These errors are, by others, analyzed also by Petr Kropotkin in a text composed of three articles he wrote ten years after the fall of the Commune. For a better idea of the rapid events of those famous 72 days, but also about what preceded and followed them, we bring a brief chronology. The review of Kristin Ross' book *Communal Luxury: The Political Imaginary of the Paris Commune* is then dedicated to the ideology of the Commune. Also this one analyzes the ideological ferment before the proclamation of the Commune and the development of ideas after its massacre, especially with regard to the works of William Morris, Élisée Reclus and Petr Kropotkin. As contemporary documents, we present the memory of anarchist Louise Michel, when she stood trial, and the Call to the French People, in which the Commune presents its federative programme. We will also briefly stop at the response that the Commune had in the Czech lands, and at the fact that it still annoys some mossbacks.

Further in the issue you will find an interview with Noam Chomsky, who talks about the political situation in the USA and the workers' tradition in this country. The overview of ten-year existence of the Anarchist Federation of Gran Canaria is very inspiring, especially in the question of a radical solution to the issue of housing. In the local context, we focus on the police killing of Roma Stanislav Tomáš, which was turned into a racist cause by the police and political leaders with their statements and behavior, and made it clear that the life of the man killed doesn't matter. Follows the introduction of personalities of anarchist movement from various countries that have left us in recent months, such as Luca Villorresi, Francisco Baticón, Nelson Méndez, Bayram Mammadov, Marc Tomsin, Enrico Ranieri or Pietro Ferrua.

In the overview of the activities of the anti-authoritarian movement in Czech Republic, you can read about the anarchist bookfair, the visit of Zapatistas in Prague, events for Palestine, for climate justice, against the military junta in Myanmar, beneficiary events, etc. In a separate chapter, Anarchist Federation introduces its functioning, fresh publications, speeches from demonstrations and their other activities. There are also texts of the A3 wall-newspaper in recent months and reviews of books and magazines published within the anti-authoritarian movement.

AKČNÍ DEN ZERO COVID

Iniciativa Zastavme covid společně a spravedlivě (které svou podporu vyjádřila také Anarchistická federace) se v sobotu 10. dubna připojila k „Mezinárodnímu akčnímu dni bez covidu“, jež vyhlásila Zero Covid Alliance. Akce různého druhu se konaly v desítkách evropských měst a přidala se i Praha. Aktivisté a aktivistky zapojení do iniciativy se zaměřili zejména na symbolické vyjádření solidarity se zdravotnickým personálem, a tak se objevili s transparenty hned před několika pražskými nemocnicemi. Před Fakultní nemocnicí Královské Vinohrady s transparentem „Solidarita se zdravotníky“, před Nemocnicí na Bulovce s „Životy > zisk“, před Thomayerovou nemocnicí s „Potlačení epidemie = odpočinek pro zdravotníky“ a „Více peněz zdravotníkům“ a na dalším místě s bannerem „Chraňme životy, zastavme průmysl“. Iniciativa podporuje strategii, která sníží nové případy na nulu a pandemií nemoci covid-19 rychle a trvale ukončí.

V prohlášení mezinárodního hnutí Zero Covid stálo: „Na covid-19 dosud zemřelo 2,75 milionu lidí. Mnoha zeměmi se valí třetí vlna pandemie, počet případů, poháněných nakažlivějšími a nebezpečnějšími mutacemi, stoupá. Vakcinace zároveň probíhá příliš pomalu na to, aby poskytla účinnou obranu. Přesto vlády stále lpí na neefektivních protipandemických strategiích. Továrny, kanceláře a obchody zůstávají za každou cenu otevřené na základě intenzivního tlaku některých lobbistů proti anticovidovým opatřením. (...) Zastavme utrpení a umírání, zabraňme dlouhodobým onemocněním i ekonomickým nesnázím plynoucím z prodloužení pandemie na neurčito. Potřebujeme změnu strategie: definovat „oblasti bez covidu“, dočasně uzavřít zbytečné podniky a na několik týdnů zavřít školy, a to s plnými náhradami pro zaměstnance, podporovat nezbytná pečující zaměstnání, přenos nemoci snížit na úroveň, kdy lze každou nákazu trasovat a každý řetěz přenosu přerušit. (...) Nesmíme nechat nikoho na holičkách, poskytneme prázdná hromadná ubytovací zařízení a zdroje lidem v nouzi. Musíme bojovat za celosvětové zvýšení výroby vakcín tím, že budeme sdílet výrobní znalosti se světovou komunitou. Vakcíny a zdravotnický materiál musí být globálně dostupné. Ukončeme pandemii po celém světě!“ (-BJ-)

OČEKÁVÁME VÁS

V neděli 2. května vyrazila vstříc evropským břehům loď zvaná *Hora* (Montaña). Na její palubě se nacházela zapatistická delegace, kterou tvořili 4 ženy (Lupita, Carolina, Ximena, Yuli), 2 muži (Bernal, Darío) a 1 další (Marijose). Byla jakýmsi předvojem návštěvy zapatistek a zapatistů v Evropě. Posádku lodi z počátku minulého století pak tvořili čtyři námořníci (Ludwig, Edwin, Ete, Carl) a jedna námořnice (Gabriela) z Německa a Kolumbie. Na západním pobřeží Španělska byla *Hora* očekávána v červnu.

Lidé, kteří na této straně oceánu bojují za důstojný život, je tu s napětím vyhlíželi. Dali to najevo koordinovanými decentralizovanými akcemi, jejichž cílem bylo vytvořit fotografii či krátké video pod společným heslem „Výprava za život začala. Očekáváme Vás“.

Podařilo se dát dohromady desítky videí a skupinových fotografií z různých míst Evropy sdělujících mimo jiné, že zapatisté a zapatistky mají na evropském kontinentě velké množství přátel, a že i když jednotlivé kultury mohou být rozdílné, boj za důstojnost je nám všem společný.

Přehled některých veřejných aktivit širšího antiautoritářského hnutí za období od uzávěrky předešlého čísla Existence. Ne všechny akce jsme navštívili, některé reporty jsou proto zprostředkované podle informací uvedených na webech antiautoritářských skupin a projektů. Označení Kvartál mělo svou relevanci, když Existence vycházela jako čtvrtletník, zvyk je ale železná košile, a tak jsme ho zachovali.

Pozvání zapatistům odešlo také z Česka, takže je samozřejmostí, že se mezi „vítáče“ zařadily i místní kolektivy, které za pozvánkou stojí a nyní sdílejí své fotografie. Patří mezi ně také Anarchistická federace, která připravila společně s dalšími anarchistkami a anarchisty během prvomájového pikniku na Střeleckém ostrově v Praze fotografii, kde vyhlíží blížící se *Horu*. Nešlo o jedinou fotku z Prahy, další dorazily z Brna a severních Čech. Do iniciativy za pozvání zapatistů a zapatistek do Česka se dále zařadily následující skupiny a kolektivy: Družstvo Black Seeds, Kolektiv 115, NAIFF, Duo Docentky, Tři Ocásci, Prostor 39, Roleta 39, Food not Bombs, Limity jsme my, RFK a nakladatelství Neklid. (AF)

STRAJK KOBET BEZ HRANIC

Prohlášení skupiny žen bojujících proti snahám klerikálních sil zakázat potraty k její plakátovací kampani:

„Nesoudíme, pomáháme,“ stojí na plakátu před vámi. To je něco, co bychom ve společnosti rozhodně přivítaly. Neodsuzovat rozhodnutí jiných lidí, protože netušíme, čím si daný člověk prošel, a reagovat nápomocně a solidárně. Organizace Hnutí pro život, která za iniciativou stojí, ale svoji zavádějící a manipulativní kampaní postupnými kroky lobbuje za odsouzení žen, které se rozhodnou jít na potrat nebo na něj musejí. Dlouhodobou agendou této organizace je uzákonění zákazu potratů.

Kromě těchto plakátů Hnutí pro život také využívá agresivní stánky s obřími fotkami mrtvých plodů. Ty často staví přímo před školy, aby morbidními obrázky vystrašili dospívající. Další populární akcí je Pochod pro život, kde rodinky v hojném doprovodu děti fasují barevná trička s nápisy „Jsem kreativní“ a připravené bannery budící emoce s nápisy jako „dítě je vždy nadějí“. Kreativita ve strategiích se Hnutí pro život rozhodně nedá upřít. Nedávno se neostýchali společně s pražským arcibiskupstvím a kardinálem Dukou zneužít ke své agendě kříže na Staroměstském náměstí, které tam byly nakresleny, aby symbolizovaly oběti koronaviru v Česku.

Nechápeme, jak se úcta k životu Hnutí pro život vlastně projevuje, když naprosto znevažují oběti pandemie a odrazují od včasného očkování.

Otázku, jak moc jsou reálně věrni svým hodnotám, vzbuzuje i fakt, že se během pandemie nezaměřili na pomoc samoživitelkám, které jsou často v tíživé situaci a pomoc s péčí by rozhodně přivítaly. Více než polovina žen v prostituci jsou právě samoživitelky.

Široká podpora, kterou našlo hnutí nejen u pražského arcibiskupství, České televize, množství politiků a političek, nebo třeba i herců a hereček, kteří byli ochotni hrát v jejich propagačních videích, nás vede k zamyšlení, jestli všichni tito lidé vědí, že dlouhodobým cílem tohoto hnutí je zavést v Česku zákaz potratů.

Předsedkyně tohoto hnutí Zdeňka Rybová na svém Facebooku nedávno například uvedla, že „v Polsku už to pochopili. I my bychom měli bránit ty, co se bránit nemohou.“

V Polsku „to pochopili“ tak, že ženy musí ze zákona donosit i plod, který nemá šanci na život, a trestají vězením kohokoli, kdo by nějakým způsobem k potratu některé dopomohl.

„Pochopili“ to asi i v americkém státě Alabama, kde může jít za provedení potratu lékař do vězení na doživotí. „Pochopili“ to i v El Salvadoru, kde jsou ženy souzeny za vraždu i v případě, že k potratu dojde přirozenou cestou ze zdravotních důvodů. A to je jen pár příkladů.

Ženy při tomto těžkém rozhodování určitě nepotřebují moralismus, přesvědčování nebo souzení, potřebují pochopení a podporu. Zákaz potratů je nejen omezení svobody rozhodování žen, ale představuje také velké zdravotní riziko pro ženy, které kvůli okolnostem potrat ve velmi nebezpečných podmínkách stejně podstupují (více než 20 000 žen tak podle Lékařů bez hranic umírá každý rok). Stát ani církve (většinou zastupovaná muži) nemají právo rozhodovat o životech žen! Ženy samy nejlíp vědí, co potřebují.

Nebudeme mlčet k této postupné plíživé snaze ohrožovat životy žen, kteréis tak jako tak k potratu mohou cestu najít, ale rozhodně nemusí být bezpečná. Ruče pryč od našich těl.

Jsmes skupina žen a chceme poukázat na zákeřnost strategie tohoto hnutí a připomenout, že právo na potrat a možnost volby si nenecháme vzít. Ide totiž o naše těla a naše životy, které by zákazem potratů byly ohroženy. (STRAJK KOBIET BEZ HRANIC)

FREE PALESTINE

Anarchistická federace (AF) se na svém webu přihlásila k odporu vůči apartheidu a etnickému čištění, které praktikuje Stát Izrael, a k solidaritě s utlačovanými Palestinci a Palestinkami. Zástupci pražské skupiny AF se také zúčastnili v pátek 21. května Pochodu pro Palestinu.

Podle našich odhadů se na pražském Klárově sešlo ten den na 400–600 lidí, aby vyjádřili svůj odmítavý postoj vůči násilnému a protizákonnému vyhošťování Palestinců ze čtvrti Sheikh Jarrah a policejnímu násilí na civilistech v Jeruzalémě a Gaze. Tradičně proizraelská česká média mluvila jen o desítkách účastníků, i když z fotografií bylo jasné, že jde o blábol. Na akci dorazili Palestinci a Palestinky žijící v České republice, jelikož museli uprchnout z Pásma Gazy a ze Západního břehu. Byli přítomni i Židé vystupující proti izraelskému apartheidu pod hlavičkou organizace Židovský hlas solidarity. Demontrace začala po druhé hodině sérií proslavů. Vystoupil zástupce české sekce International solidarity movement nebo známý slamér Tukan. Zástupkyně Židovského hlasu solidarity uvedla: „Izrael sám sebe prezentuje jako demokratické zřízení. Ale demokracie, v níž existují dvě třídy lidí, kteří mají zcela jiná práva, stát, který svým lidem zajišťuje bydlení a bezpečí tím, že o ně okrádá jiné, země, která pečlivě čistí Židy obydlená okolí od „nepřítelů“ žijících pod etnickým klíčem, demokracii ani nepřipomíná.“

Kolem třetí se vydal dav k izraelské ambasádě v čele s transparentem „Stop the killing in Palestine. End the occupation“. Nechybělo množství palestinských vlajek a vlaječek, pikety (zpravidla v angličtině) za lidská práva Palestinců, proti genocidě, kolonialismu a etnickému čištění, říkající, že utlačovaní se stali utlačovateli nebo že antisionismus není antisemitismus. K vidění byly fotografie obětí bombardování Gazy a zničených budov. Po celou dobu se skandovalo „Free Palestine“. Okolo půl čtvrté se pochod přiblížil k izraelské ambasádě. V přilehlém parku stály a pokřikovaly asi tři desítky příznivců izraelské apartheidní politiky s vlajkami Státu Izrael. Skupinku, i když ji nikdo neohrožoval, ochraňoval ještě větší počet vyzbrojených těžkooděnců otočených čelem k propalestinské demonstraci. Tento policejní postoj svým způsobem krásně ilustroval oficiální politiku České republiky podporující okupaci.

Došlo ještě na nějaké proslavy a skandování. Kolektiv Food not Bombs – Žižkov mezitím nabízel zdarma zapatistickou kávu. Předtím však musel policistům ukázat, co ve várnících je. Co čekali? Útočné rakety Hamásu ze Žižkova? Po páté celá akce skončila.

V centru moravské metropole se sešlo asi 15 lidí, aby vyjádřili solidaritu s Palestinou. Iniciativa Brno for Palestine zvala na další akci (28. května).

V Bratislavě ulicemi Starého Mesta prošli s transparentem „Našou zbraňou je solidarita!“ ve stejný den účastníci a účastnice „Solidarity s ľudmi v Gaze“. Na akci vystoupili Palestinci a Palestinky, zástupkyně Amnesty International Slovensko, kolektivy Bod Obratu, Z lavíc do ulíc či Povstanie pokračuje. Projev o aktuálním dění přednesl i člověk z Kolumbie. Společně tak přítomní vyjádřili solidaritu se všemi utlačovanými, přičemž se snažili zdůraznit nutnost propojování společenských zápasů ve společném a neustále probíhající boj za svobodu a spravedlnost.

Po celém světě se konalo množství demonstrací na podporu okupované Palestiny. Jen v Londýně se v sobotu 22. května sešlo na 200 000 lidí. Stovky zejména židovských aktivistů a aktivistek na šábessablokovaly náměstí Grand Army Plaza v New Yorku a žádaly demokratického senátora Chucka Schumera, aby okamžitě ukončil poskytování „vojenské pomoci“ Izraeli. (-BJ-)

NAVAL PRACHY, IVO!

Squaterský kolektiv symbolicky zabavil kancelář exekutora Ivo Luhana. Ten si znovu vyměřil statistickou odměnu za někdejší vyklizení Autonomního sociálního centra Klinika, přestože jeho odsouzeníhodnou praxi označil za zcela nepřijatelnou i Ústavní soud.

V pondělí 24. května squaterský kolektiv Opravdu dobré squaty (ODS) symbolicky zabavil kancelář exekutora Ivo Luhana. Ten si, z rozhodnutí Ústavního soudu (ÚS) nezákonně, vyměřil téměř třisetisícovou odměnu za někdejší vyklizení Autonomního sociálního centra Klinika na pražském Žižkově. Přestože je suma podle soudu v příkrém rozporu s právem, Luhan jeho stanovisko nerespektoval a znovu sám pro sebe stanovil podobně neúměrnou odměnu ve výši téměř čtvrt milionu.

„Luhanův argument, že snížením odměny by byl takřka odsouzen k nucené práci, je směšný. Navíc když jde o činnost, kterou společnost nijak nepotřebuje! Proto jsme se rozhodli symbolicky po Luhanovi navrácení celé sumy požadovat stejným způsobem, jakým to on a jemu podobní dělají po celém Česku běžně. Jestliže se rozhodl peníze nevrátit, jednoduše jeho úřad zapáskujeme a exekučně obsadíme“, vysvětlil jeden z přítomných aktivistů, Lukáš Cibulka.

ODS na recepci kanceláře Exekutorského úřadu Prahy I žádali setkání či kontakt s údajně nepřítomným Luhanem. Když se jej nedočkali, tamější vybavení polepili samolepkami „Exekučně obsazeno“. Po Luhanovi chtějí vrácení neoprávněně získané sumy. Zdůrazňují, že jsou ochotni se domluvit na splátkovém kalendáři.

Cílem ODS není pouze vymoci respektování Ústavního soudu, ale také upozornit na dlouhodobě antisociální a široce kritizovaný systém exekucí v České republice. „Mnoho lidí končí kvůli drobným a zanedbatelným prohřeškům v doživotní dluhové pasti a nemají téměř žádnou možnost se bránit hamižnosti lidí jako Ivo Luhan, který se momentálně snaží okrást kolektiv Kliniky. Současná exekutorská praxe musí skončit, jinak budeme brzy žít v zemi prázdných domů, chudých lidí bez domova a hrstky boháčů obklopených nenasytými exekutory,“ podotkl Cibulka.

Kolektiv ODS vznikl v roce 2019 s cílem konstruktivně kritizovat nedostupnost bydlení i dlouhodobě represivní přístup České republiky ke squatingu. Aktivisté pořádají kulturní akce v opuštěných a chátrajících domech.

Autonomní sociální centrum Klinika vyklidila Luhanem najatá ostraha v lednu 2019 po pěti letech fungování. Exekutor si vyměřil odměnu 360 tisíc korun, následně ji pod tlakem okolností snížil na dvě třetiny. I tuto částku ale ÚS označil za nepřijatelnou. „Z ústavněprávního hlediska [je] v příkrém rozporu nejen s judikaturou, relevantní komentářovou literaturou a standardními metodami interpretace práva, ale také s obecným principem elementární spravedlnosti,“ uvedl soudce zpravodaj Tomáš Lichovník. Nález je dostupný na webu ÚS. (ods)

V PRAZE PROTI JUNTĚ

Anarchistická federace (AF) společně s kolektivem Food not Bombs Žižkov zareagovaly na vojenský puč, k němuž došlo 1. února v Myanmaru, svoláním demonstrace odsuzující uchopení moci armádou a podporující všechny ty, kteří se jí postavili, protestují proti ní a stávkují. AF v poslední době informuje o dění v Barmě na svém webu, zejména o aktivitách tanních kolektivů Food not Bombs (Jídlo místo zbraní, FNB).

Demontrace, která se konala ve středu 2. června, byla svolána na pátou hodinu odpolední před ambasádu Myanmaru, která sídlí v Praze na Václavském náměstí 51. Jelikož již bylo po úředních hodinách, shromáždili jsme se na dohled pod souhou sv. Václava. Tady byly vyvěšeny vlajky – duhová a dvě antifašistické. Na zemi leželo asi dvacet červených a černých štítů s nápisy v barmštině a angličtině jako „Free All Political Prisoners“, „Support FNB Myanmar“, „Fight War Not Wars“, „Stop the Military coup“, „All Power to the People“ apod. Tyto štíty (vyrobené sice jen z kartonu) odkazovaly k typické obranné pomůcce kolektivně a organizovaně užívané při protestech v Barmě, kde často mají i funkci propagační.

Po nějaké době se začaly prostorem rozléhat tekno rytmy sound systému Olgoj Chorchoj. FNB-Žižkov nabízeli pro osvěžení vodu a zapatistickou kávu. Účastníkům i kolemjdoucím byly rozdávány letáky stručně seznamující se situací v Myanmaru a letákové verze nástěnných novin A3 věnovaných tomuto tématu.

Úvodní slovo zaznělo po necelé třičtvrtěhodině po začátku akce. První proslov zazněl za FNB-Žižkov. Byly v něm zmíněny podmínky, v jakých musí tamní kolektiv FNB vyvíjet své aktivity, a s obdivem byl kvitován i jejich neuvěřitelný rozsah. Nechybělo vyjádření solidarity, odsouzení vražedného řádění junty a výzva k tlaku na korporace, které současný barmský režim svými investicemi podporují. Po proslovu byli přítomní vyzváni k finanční podpoře FNB-Myanmar.

Následovalo přehrání vzkazu od člena FNB-Myanmar a kapely Rebel Riot. Vzkaz je součástí delšího rozhovoru, jenž bude brzy zveřejněn společně s titulky. Kyaw Kyaw v něm, jak bylo na místě přeloženo do češtiny, sděluje: „Prohibující boje v Myanmaru nejsou žádný vzdálený problém, ale obzvláště dnes je to problém celého lidstva. Musíme se postavit nejenom vojenskému puči v Myanmaru, ale jakékoli diskriminaci a každému útlačku. Stůjme při sobě v boji za lidskost.“

Asi 40 účastníků demonstrace si dále vyslechlo projev Anarchistické federace, který hovořil o smyslu solidarity, odsoudil mlčení bývalé premiérky Myanmaru ke genocidě Rohingů a končil slovy: „Naše požadavky jsou neskromné, ale jediné možné: zrušit armádu, zrušit policii, zrušit stát, zrušit soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Pak si nikdo nebude moci silou, ať vojenskou, policejní nebo ekonomickou, uzurpovat moc nad ostatními.“

Jako poslední promluvil krátce náš kamarád z Myanmaru. Vyjádřil rozhořčení nad tím, že ač ve světě vzbudil puč nesouhlas, žádná pomoc ve skutečnosti nepřišla a svět nic nedělá navzdory 800 mrtvých a tisícům zatčených a pohřešovaných. Je potřeba okamžitá pomoc. Nakonec poděkoval za projevenou solidaritu.

Další část demonstrace patřila pořízení společné fotografie, která bude zaslána FNB do Myanmaru. Většina přítomných s připravenými štíty v rukou a černo-rudými prapory nad hlavami pozvedla ruce se symbolem myanmarských protestů – třemi vztyčenými prsty – a skandovala: „Naší zbraní je solidarita!“

Nedlouho po šesté zazněly ze sound systému písně anarchopunkové kapely Rebel Riot a ještě nějakou dobu se za zvuku hudby diskutovalo, načež se kolem půl sedmé demonstranti rozešli.

Pokud jste se akce nemohli zúčastnit, můžete svou solidaritu a podporu vyjádřit různými způsoby. Jedním takovým je třeba šíření nástěnných novin A3 s textem „Proti juntě v Myanmaru“. Například v Olomouci vylepili tamní anarchisté po městě 35 kusů. Můžete informovat na svých webech, jako to udělal hudební server Kids and Heroes. Nebo můžete vyvěsit transparent ve veřejném prostoru jako anarchisté a anarchistky z Frýdku-Místku. (-kl-)

KONEC UHLÍ TEĎ A SPRAVEDLIVĚ

Prohlášení Kolektivu Pod zem! k blokadě uhelného rypadla:

My, autonomní skupina Kolektiv Pod zem!, jsme dne 9. 6. 2021 obsadily* i dvě rypadla v dolech Bílina a Nástup-Tušimice. Činíme tak, neboť už nechceme nečinně přihlížet tomu, jak se u nás nadále těží a spaluje uhlí a další fosilní paliva, a to bez plánu na jejich rychlý a spravedlivý konec. S každým dnem nám uniká příležitost zajistit lidem v uhelných regionech důstojnou budoucnost. S každým dalším dnem vypouštíme do atmosféry stále více skleníkových plynů, které budou klima ohřívát po mnoho desetiletí.

Připomeňme si důvody, proč musíme s uhlím skoncovat co nejdříve. Uhlí je naším největším zdrojem emisí skleníkových plynů vypouštěných do atmosféry. Česká republika má čtvrté nejvyšší emise CO₂ na hlavu v Evropské unii a téměř čtyřicet procent našich emisí CO₂ pochází právě ze spalování uhlí. Přitom se ČR zavázala k plnění cílů Pařížské dohody, tedy k zabránění globálního oteplení o podstatně víc než 1,5 °C oproti době před průmyslovou revolucí – podle studie nedávno vydané Světovou meteorologickou organizací se tak s určitou pravděpodobností stane už do roku 2025. Pokud jakožto lidstvo nezvládneme takovéto oteplení předejít, hrozí, že se celá planeta relativně rychle, zásadně a nezvratně promění, což s největší pravděpodobností povede ke stále většímu množství přírodních katastrof (masivní sucha, povodně, požáry a další), masové migraci lidí z neobyvatelných oblastí kolem rovníku do oblastí s příznivějším klimatem, urychlení vymírání druhů či rozšiřování chorob a patogenů.

A jak se tomu snaží zabránit ti, kdo v dnešní společnosti drží v rukou moc? Česká vláda sice ustavila takzvanou uhelnou komisi, ta je však spíše fraškou – nelegitimním orgánem, složeným převážně z politiků a zástupců různých silných zájmových skupin, z nichž většina stála od začátku proti rychlému konci uhlí. V komisi byl na-

prostý nedostatek nezávislých odborníků a lidí zasažených dopady těžby uhlí a změny klimatu. Ministerstvo průmyslu a obchodu se až donedávna pokoušelo prosadit ničím nepodložený a naprosto nesmyslný návrh konce uhlí v roce 2038, který je nejen příliš pozdě, ale kvůli makroekonomickým důvodům i zcela mimo realitu – nezávisle na vládě stoupá cena emisních povolenek, a uhlí se tak stává ekonomicky nevýhodným. Ani rok 2033, tedy další návrh na časové ukotvení konce těžby a spalování uhlí, ovšem nestačí. Naše vláda tak jednoznačně dokázala, že je pouze loutkou v rukách mocných lobbistických skupin.

Odvracenou tváří rozhodnutí uhelné komise, této hořké komedie, je fakt, že jí navržené plány nedostatečně zohledňují osudy lidí, kteří jsou těžbou a spalováním uhlí nejvíce zasaženi. Její nerealistické a nespravedlivé návrhy jsou navržené tak, aby opět přihrály zlatý padák těm nejbohatším, zatímco běžným lidem v uhelných regionech zbydou pod kobezkou zametené strukturální problémy – nestabilní, zastaralá, slabá a neekologická ekonomika, vyznačující se extrémně nerovnoměrně rozděleným bohatstvím. Jsou v přímém rozporu s jakýmkoli upřímně míněným úsilím o spravedlivou transformaci, která by pracovníkům v uhelném průmyslu i celým uhelným regionům zajistila důstojný život po konci uhlí. Uhelny průmysl historicky i v současnosti stojí na neudržitelném modelu ekonomie nekonečného růstu. Takovýto růst probíhá za každou cenu, za cenu nezvratných ekologických škod, chudoby mnoha lidí, škod na zdraví a úmrtí způsobených spalováním uhlí, za cenu nevratně zničených obcí a krajiny. Takovýto systém produkuje několika málo lidem velký zisk, zbytku populace ale přináší pouze nerovnost, chudobu a nemožnost demokraticky rozhodovat o svém kraji a o sobě samotných.

Řešením této situace rozhodně není zkorumpovanou vládou navržený „plán“, který pouze nadále prohlubuje stávající nerovnosti. Řešením je co nejdemokratičtější proces ústupu od uhlí, na kterém se mohou podílet obce, samosprávy, otevřená shromáždění a široká veřejnost. Řešením je ústup od uhlí, který není v rukou centrálního orgánu, vlády, ale který probíhá co nejvíce decentralizovaně a spočívá v rukou co nejmenších správních celků, a umožňuje tak vysoké zapojení veřejnosti. Bohatství, momentálně koncentrované v uhelných firmách, by mělo být v těžbou zasažených regionech rozděleno spravedlivě. Pod demokratickou kontrolou by pak mělo být z větší části využito ke spravedlivé transformaci regionu ve prospěch všech místních a v souladu s vizí udržitelného světa. Spravedlivou transformaci si my, lidé, musíme udělat sami.

Proto nám nezbyvá jiná možnost než obsadit rypadla, vyzvat k občanské neposlušnosti a všem dalším druhům boje za klimatickou spravedlnost a razantně odmítnout nesmyslné plány vlády, která se ani nedokáže v rozumném čase rozhodnout.

Uhlí patří pod zem! (KOLEKTIV POD ZEM!)

ANARCHISTICKÝ FESTIVAL KNIHY 2021

Anarchistický knižní festival se stal v posledních letech takovou mekkou českých anarchistů a anarchistek, místem, kde jsou na jednom fleku dostupné nové i starší (nejen) anarchistické publikace, ale zároveň bodem vzájemného setkávání, diskusí a vytváření nových vazeb. Po roční přestávce z důvodu koronavirové krize jsme se, konkrétně v neděli 20. června 2021, sešli v pražských Holešovicích. Venkovní prostor klubu Cross se ukázal být příhodným místem pro takovou akci. Velký stan hostil stánky plné knih a časopisů, návštěvníci měli možnost posedět ve stínu stromů a občerstvit se buď u venkovního baru klubu, nebo u stánků Food not Bombs Praha či družstevního kolektivu Black Seeds. Tady jste si mohli dát ledovou zapařovací kávu nebo zakoupit zrnkové či mleté kafe a podpořit tak sbírku na pokrytí nákladů spojených s plánovanou návštěvou zapařovací kávy v Česku. Byl tu zřízen knižní freeshop a ten, kdo měl zájem, si mohl vyzkoušet, zač je toho sítotisk v dílně Rolety39. K tomu všemu hrály starší i novější revoluční písně a odpoledne došlo i na živou hudbu, o kterou se postaral Ctib a kapela Ježíšovi pivo nelej.

U vchodu vítal návštěvníky transparent „Anarchistický festival knihy“, který nenechal nikoho na pochybách, cože se to tady vlastně děje a proč je právě na tomhle místě tolik lidí. Těch se tu mohlo vystrídat za dobu trvání festivalu, tedy od desáté dopoledne do osmé večerní, možná na tři sta. Těžko odhadovat v takovém časovém rozpětí.

Někteří se na místě sešli už kolem deváté ráno, aby připravili stoly, sezení pro návštěvníky, aparaturu apod. I my jsme byli na místě v předstihu a přidali rukou ke společnému dílu, abychom se pak mohli věnovat přípravě stánku Nakladatelství Anar-

chistické federace. Ten jsme vyzdobili černo-rudými zástavami a grafickými listy – linoryty na náměty anarchistických plakátů ze Španělské občanské války. Tyto grafiky, které můžete pořídit také v pražském Prostoru 39 či v brněnských Třech ocáscích, byly nejen k prodeji, coby benefice na naše nakladatelství, ale sloužily také jako upoutávka na čerstvě vydaný diář na rok 2022, o němž byl velký zájem. Větší snad byl na stánku federace už jen o nové vydání Kropotkinovy *Anarchistické etiky*. Často návštěvníci sahali po anarchistickém zpěvníku *A-pisnička* (naneštěstí jsme měli na stánku mnohem méně kusů, než by bylo třeba) či po *Anarchismu pro začátečníky*. Každý si pak mohl odnést katalog s aktuální nabídkou našeho nakladatelství či propagační samolepky AF.

O místo jsme se dělili s Výborem na obranu revoluce v Rojavě, jenž se prezentoval se svou první brožurou *Demokratický konfederalismus Abdullaha Öcalana* a také ji náležitě pokřtil lahví sektu, a Anarchistickým černým křížem. Přes uličku jsme sousedili s velkým distrem Rolety39, které nabízelo výtrobky z revolučních enkláv Mexika, tašky a trička s potisky, grafické listy, cizojazyčné (zejména v angličtině) knihy, které si sice můžete objednat na e-shopu Rolety39, ale není nad to, vzít knihu do ruky a zalistovat v ní... Byl tu historický spolek Zádruha, na jehož stole nechyběla vydání Kropotkinových prací *Blahobyť všem* či *Anarchismus, jeho filozofie a ideál*. Své stánky tu měli Kolektivně proti kapitálu (KPK), nakladatelství Rubato a Broken Books, Kudla Werkstatt, časopis *Seďmá generace*, kulturní čtrnáctideník *A2*, Undergroundové nakladatelství Právěk nebo Deset deka dekadence.

Nakladatelství Neklid nabízelo zejména své nové tituly *Dvakrát sláva anarchismu*, *Tělo jako prostor anarchistické rezistence* a *Zapatistická výprava za život*. Zároveň tyto knihy uvedlo v bloku prezentací, které probíhaly od půl druhé do tří. Poslední povídání, to o zapatistických textech představujících myšlenku „Výpravy za život“, bylo zakončeno výzvou k symbolickému uvitání zapatistů v Evropě. Deset minut nato se dalo dohromady s černo-rudým praporem a transparenty „No one is illegal“ a „Bienvenidos Zapatistas!“ asi 70 lidí, kteří pořídili společnou fotografii, a ta byla následně odeslána zapatistům. Posádka lodi *Montaña* (Hora) právě vplouvala do španělského přístavu Vigo, kde ji už naživo vítal zástup podporovatelů a podporovatelek.

Osmý ročník anarchistického knižního festivalu se opravdu povedl, i když byla oproti dřívějším ročníkům takřka vynechána přednášková část. Na parádní atmosféře se nakonec negativně nepoděpsalo ani nepřijemně horké počasí. Kdo chtěl, mohl se svažít u travního rozprašovače, a větrák u našeho stánku se ukázal jako naprosto skvělá volba. (NAKLADATELSTVÍ AF)

PUNX FOR MYANMAR

Plzeňský kolektiv Pilsen DIY gigs přišel s nápadem uspořádat benefiční koncert na podporu skupiny Food not Bomb (FNB, Jídlo místo zbraní), která působí v myanmarském městě Yangon. Jako spoluorganizátora přizval kolektiv FNB fungující v Plzni a místní skupinu Anarchistické federace (AF). A tak jsme se mohli sejít v pátek 25. června v plzeňském klubu Belfast na koncertě, jenž je naplněním hesla „hardcore je víc než hudba“.

FNB se postarali o potravu těla. K dispozici byly benefiční vegetariánské/freeganské párky v rohlíku. Jednoduché, ale vynikající. O potravu ducha se pak postarala AF-Plzeň se svým distrem, v němž se mj. objevily i nové publikace Nakladatelství AF, včetně diáře na rok 2022. Polovina věcí se s přehledem během večera rozebrala. A nakonec potěchu ucha zajišťovali Pilsen DIY gigs, ať už distrem s deskami či přípravou koncertní části celého podniku.

Program odstartoval krátce před sedmou večerní přednáškou, která zabrala necelou půlhodinu. Během ní člen AF-Plzeň přítomné stručně seznámil s historií Myanmaru, s okolnostmi puče, jež podnikla armáda letos 1. února, s rozsahem následných protestů, kontroverzní postavou odstavené premiérky Su Ťij, stejně jako s mírou státních represí, které si vyžádaly skoro 900 mrtvých. Jedním ze způsobů pokračujícího odporu je intenzivní poskytování potravinové pomoci potřebným. Byla tedy představena myanmarská iniciativa FNB, a samozřejmě i její zakladatel a náš přední zdroj informací o dění v zemi, Kyaw Kyaw, zpěvák anarchopunkové kapely Rebel Riot. Byla komentována „reakce“ zahraničních mocností na puč, která je v naprostém kontrastu se solidaritou, jaká je vyjadřována myanmarskému povstání proti juntě zdola. Závěr přednášky byl uvozen Kyaw Kyawovým vyjádřením: „Musíme se postavit nejenom vojenskému puči v Myanmaru, ale jakékoli diskriminaci a každému

útlaku.“ Odtud důraz na místní boje. Tím neaktuálnějším, o němž se hovořilo, je boj za spravedlnost pro Stanislava Tomáše zabitého fyzly v Teplicích. Nechyběla tedy ani pozvánka na chystanou demonstraci „Na romských životech záleží“, která se bude konat v Praze ve středu 30. června.

Kdo přednášku nestihl, měl možnost přečíst si něco o situaci v Myanmaru, stejně jako o tanních aktivitách FNB, ve vylepených nástěnných novinách *A3*, jejichž květnové číslo je tomuto tématu věnováno.

Před osmou to rozbalila první kapela. Slavery předvedli set hutného crustu, který hned zpočátku rozpoehyboval přítomné a záhy je slušně rozdivočil. Takto předehráli návštěvníci akce se mohli záhy vrhnout na punkové Thalidomide, kteří potvrdili své kvality a neopomněli se vymezit vůči „všem zsranejm autokraciím“ a vyslovit podporu politickým vězňům. Jako poslední to rozpálili Antigen, a to už byla spokojenost všech na vrcholu.

Tato benefiční akce, která byla zároveň jedním z prvních punkových koncertů v Plzni po dlouhé době, se bezesporu vyvedla. Svědčí o tom nejen spokojení pořadatelé, kapely a návštěvníci (mezi nimiž se v DIY kultuře stírají hranice), ale také částka, která poputuje kolektiv FNB-Yangon, tzn. (po odečtení cestádků pro kapely) pět tisíc z dobrovolného vstupného a další tisícovka z benefičních párků.

Znovu se tak osvědčila spolupráce různých místních kolektivů, které z benefičního koncertu dokážou společnými silami udělat skvělou mnohostrannou akci a skrze ni vyjádřit symbolickou i praktickou solidaritu s různými boji. (AF-PLZEŇ)

OBSAĎ A ŽER

V sobotu 26. června proběhla v Praze akce založená na myšlence bezpečnější zóny. Cokoliv vám doma přebývalo, bylo možné donést a stejně tak cokoliv, co přinesl někdo jiný, si vzít bez toho, abyste za to platili. To vše za doprovodu grilování veganských pochoutek a akustické hudby.

Akce se konala na žižkovské Parukářce, v prostoru veřejného grilovacího místa. Kolem čtvrté hodiny odpoledne začali členové kolektivu Food not Bombs Žižkov věšet první kusy oblečení na stojan, a ač byly všechny tři grily obsazené, po krátké domluvě vyšli ostatní návštěvníci pořadatelům vstříc a mohlo se začít s grilováním. V nabídce FNB kolektivu tak byly sójové plátky, seitan, hot dogy (vlastnoručně připravené vegan párky s „domácím“ pečivem), grilovaná zelenina a bramborový salát. Milovníci sladkých chutí pak měli na výběr mezi brownies a muffiny.

Jak přicházeli další a další návštěvníci, repertoár věcí, které si člověk mohl odnést, byl stále rozmanitější. Vedle velké spousty oblečení tak bylo k vidění množství knih a hudebních CD, ale i sazeničky kaktusů a dalších pokojových i venkovních rostlin.

Asi tak po hodině až hodině a půl od začátku akce proběhl workshop jógy, po kterém následoval hudební program. Jako první interpret se se svou tvorbou představil Dvohlavý kluk, kterého po zhruba třičtvrtéhodině vystřídal Vnitrublok.

Po skončení hudebního programu došlo na pořizování společné fotky s velkým transparentem „Food not Bombs Žižkov“ doplněným dvěma menšími transparenty „Roma lives matter“. Poté následovala volná zábava.

Akce se účastnilo zhruba sto návštěvníků a byla ukončena kolem desáté hodiny večer. (-MA-)

FÉNIX SHOŘEL PODRUHÉ

Jak jsme mohli vidět v případě Stanislava Tomáše, policie zabíjí a lže. A dodává, dodejme, soudu vykonstruované kauzy. S jednou takovou se konečně po dvou letech soud vypořádával a obžalovaný zprostil obžaloby. Více se o hlavním líčení, které se konalo u okresního soudu v Mostě v pondělí 28. června, dočtete v reportáži na (podle žalobce Václava Richtera neseriózním médiu) *A2larm*. Rozsudek není pravomocný, Richter se na místě odvolal.

Jde o jeden ze „slavných“ případů Roberta Šlachty a jeho podřízených. Ten první, zvaný Fénix, smetl soud ze stolu na jaře 2018, ten druhý zvaný Fénix II nebo Síť revolučních buněk, právě tento týden. Obě kauzy sestrojili Šlachtoví podřízení v době, kdy byl ještě fyzlem specializovaným na organizovaný zločin a potřeboval zřejmě vykazovat činnost nebo výsledky, a tak s partáký oprášil praxi z padesátých let a prostě vyráběl teroristy a záškodníky. Když se před časem k neúspěšně vykonstruované kauze Fénix vyjádřil, byl to na-

prосто dokonalý výplod lampasáckého mozku: když neexistovaly důkazy, mohlo se to objasnit tak, že by se pachatelé přiznali... S takhle odpovědným přístupem k práci by Šlachta jistě ráda zaměstnala běloruská KGB nebo ruská FSB, které jsou proslulé mučením anarchistů a získáváním „přiznání“ v obdobně uměle konstruovaných kauzách. Šlachta se ale cpe do politiky, asi aby svoje metody mohl uplatňovat ještě systémověji, třeba nastolením nějaké té „policejní demokracie“, kde zástupci obhajoby a soudci budou plnit rozkazy prokurátorů, jak své přání zasněně líčí ve svém bestselleru.

Fízlové, kteří díky svým pravomocím a jejich zneužívání zkomplikovali řadě lidí na pár let život, z toho, jak se zdá být více než evidentní, vyjdou beztrestně – taková je tradice. Policii totiž potřebují reprezentanti moci, aby jim pomáhala a chránila je. A ti už ohlídkají, aby jejich slintající dobrmani slyšeli slova zastání a potvrzení pokračující beztrestnosti.

Momentálně to intenzivně zažíváme v souvislosti se smrtí Stanislava Tomáše, kterému fízlové zjevně pomohli do hrobu, a aby jim to beztrestně prošlo, odvádějí pozornost tím, že oběť dehumanizují, dehumanizují a in memoriam kriminalizují – jak vyplynulo z policejní tiskové konference, i po smrti ho hodlají vyšetřovat a obviňovat. Využili k tomu fakt, že to byl Rom, a zdejšího zakořeněného rasismu, který intenzivně přizívají. Také jsme se od policie mezi řádky dozvěděli, že respektovat život někoho, kdo bere drogy, je pro ni cosi mentálně neuchopitelného. Jejich logika je v jistém smyslu bezchybná – vždyť i v zahraničí jsme země aktuálně reprezentovaná názory a výroky rasistického, sexistického a xenofobního prezidenta Zemana.

Fénix, jak fízlové celý ten humbuk s údajnými teroristy nazvali, je mytologický pták, jenž umírá spálením sebe samého a opět se ze svého popela narodí. Co nám touto symbolikou asi chce policie sdělit? Že dokud tu bude, bude se věnovat konstruování kauz s anarchisty a anarchistkami a bude se je pokoušet všemožně kriminalizovat? Že ji neodradí, když procesy, které tak pracně vybájí, skončí občas v popelu neúspěchu? Že stejně z tohoto popela povstane a připraví další represivní přehlídku? Že za své jednání nikdy neponese odpovědnost, jelikož bude mít vždy coby obušek v rukou státu a kapitálu politické krytí? (-kp-)

NA ROMSKÝCH ŽIVOTECH ZÁLEŽÍ

Krátce po smrti Stanislava Tomáše se začalo rychle utvářet neformální seskupení mnoha antiautoritářských kolektivů a jednotlivců. Zapojili se i členky a členové Anarchistické federace (AF). Okamžitou reakcí byla menší manifestace v pondělí 21. června, kdy ve večerních hodinách za skandování hesel prošla centrem Prahy skupina lidí. Jako další veřejné vystoupení, jehož by se už s odstupem mohl účastnit kdokoli, byla svolána demonstrace na středu 30. června. Nazvaná byla zcela jasně „Na romských životech záleží / Roma lives matter“.

Právě toto heslo se objevilo nedlouho před šestou odpoledne vyvěšené pod židli Františka Palackého. Na náměstí, které nese jeho jméno, se začali scházet lidé, v šest jich tu byla asi stovka, ale než se začalo s proslovy, narostl jejich počet asi na 200, včetně přibližně dvou desítek Romů a Romek. Překvapivě se tu vůbec neukázala uniformovaná policie a policajťů v civilu tu bylo jen pár. Při antirasistické demonstraci docela neobvyklé, ale asi věděli, proč se neukazovat, jelikož nic lichotivého by na svou adresu ten den rozhodně neslyšeli.

Začátek akce zpříjemňovala hudba obstaraná soundsystémem, jenž se postaral také o následné ozvučení projevů, aby se hezky nesly po celém náměstí. Přípravena byla i romea.tv, která proslovy živě přenášela.

Dvacet minut po šesté uvedla moderátorka z řad pořadatelů demonstraci úvodními slovy o smrti Stanislava Tomáše a Policii ČR, co za ni stále odmítá převzít odpovědnost. Shrnula cíl akce: podpořit romskou komunitu v Teplících, říct NE systematickému rasismu v české společnosti a vyjádřit odpor k postoji policie a nejvyšších politiků. „Nehledě na to, co nám říká vláda a Policie ČR, na romských životech záleží.“

Jako první řečník vystoupil divadelník David Tišer. Vyslovil se proti bagatelizaci smrti Stanislava Tomáše, jak od politiků, tak na sociálních sítích. Konstatoval existenci rasismu ve společnosti i v řadách policie. Nakonec vyjádřil naději, že se pravdě dostane slova, na rozdíl třeba od smrti Roma v Žatci, kdy nebyl odsouzen žádný pachatel, ale zase jen dva Romové za vyhrožování, zatímco rasistická hesla směrem k Romům tehdy zůstala bez postihu.

Po něm dostala slovo zástupkyně pořádající koalice. Vysvětlila, jak se s ostatními spojila, a i když šlo o gadže z Prahy, chtěli vyslat do Teplíc vzkaz, aby tamní Romové „věděli, že jejich životy jsou pro nás stejně důležité jako životy všech ostatních“. Dále sdělila: „Nechceme, aby Romové umírali pod rukama policie a všem to bylo jedno... Jsme s vámi a není nám to jedno!“

Další na programu byla performance skupiny Romane Kale Panthera (RKP, Romští Černí panterři). Za doprovodu saxofonu a akordeonu se na „scéně“ objevila čtveřice účinkujících v černém a s panterími kuklami na hlavách. Položila k soše Palackého věnec a kolektivně zarecitovala text z pomníku zakončený slovy: „Otče národa, zklamali jsme tě!“

Mezitím si zadní řady povšimly přítomnosti pětice nácků s vlajkou konfederace a neonacistickou symbolikou na oblečení. A tak byli během teskných tónů zmíněných hudebních nástrojů několika lidmi náckově odzbrojeni a z místa vyhnáni. To vše bylo zakončeno skandováním antifašistických hesel a mohlo se v klidu pokračovat.

Zástupce AF na sebe nechal chvíli čekat. V následujícím vstupu představil IO bodů, které se kauzy týkají: Nedá se věřit obratem ušité policejní verzi, a kdyby neexistoval záznam zásahu, o případu by se mlčelo. Je nepřijatelná dehonestace oběti, politické krytí policejního násilí, beztrestnost policie i absence lítosti nad zmařeným životem. Ukázka rozdílné ceny života boháče a chudáka na příkladu krále lichvářů Kellnera si vyžádala přerušení projevu potleskem. Není pravda, že zásah proti Stanislavu Tomášovi neměl nic společného s rasismem, pokud jste Rom, je mnohem větší pravděpodobnost, že policejní zákrok nepřežijete. V Teplících ukázala policie, že je připravená na rozhořčené Romy a Romky s obuškou v rukou. „Zastrážit se nedáme!... Černí, bílí, spojme síly!“

Oprávně neočekávanějším byl projev Jožky Mikera. Mluvil o svých pocitech ve spojení s nespravedlností, která se ukazuje v případě Stanislava Tomáše. Představil fakta, která policie zamlčuje, jelikož mluví pro skutečnost, že Stanislav Tomáš zemřel v rukou policie. To doplnil puštěním audiozáznamu se svědky celé události, kteří rozbíjejí policejní lež. „Policie má krev na rukou!“ Dál mluvil o tom, že si nemyslel, že šlo o rasistickou vraždu, ale tu z celé věci udělali až policejní hodnostáři a politici.

Pak předal slovo Janu Červeňákovi, jenž poděkoval za tuto akci a pozval na další protesty. Následně mohl promluvit na mikrofon kdokoli z přítomných. Toho využila jen 70letá Romka, která se autenticky rozčilovala nad násilím a ústrky, jichž se Romům dostává od české bílé majority. Úplný závěr pak patřil reprodukováné romské hudbě. To už bylo sedm večer, lidé ještě diskutovali v hloučcích a postupně se začali rozcházet.

Je zajímavé sledovat návštěvnost pražských akcí, jež nějakým způsobem řeší otázku rasismu. Vždy jsou přítomni antiautoritáři a antiautoritářky. Spousta liberálně laděných lidí, kterých je v Praze poměrně dost, včetně takto orientované mládeže, je schopna ve velkém počtu podpořit akce typu Black lives matter, jak jsme mohli vidět loni přibližně touto dobou. Vzpomenout můžeme také na velkou vlnu protirasistických akcí koncem roku 1997 po vraždě somálského studenta neonacisty. Pokud však jde o smrt Roma, liberální Praha zpravidla zarytá mlčí... Jenže i na romských životech záleží. (-kl-)

PUSŤTE ZAPATISTY DO FRANCIE!

U příležitosti pěti set let kolonizace území, které dnes známe jako Mexiko, vyrazí do Evropy početná delegace tamních domorodých obyvatel. Jejich poselství je jasné: „Nedobylí jste nás. Stále vzdorujeme a bouříme se.“

V rámci tzv. Výpravy za život se zástupci a zástupkyně Zapatovy armády národního osvobození, Kongresu domorodých národů a Fronty na obranu vody a země chystají navštívit většinu evropských zemí a na setkáních se spřízněnými kolektivy společně „hledat to, co nás dělá rovnými“.

Kromě toho, že se vlivem rasistické politiky Mexického státu potýkají s nesmyslnou byrokracií a šikanou v procesu získávání pasů, jim nyní Francie odmítá umožnit vstup na své území pod záminkou proticovidových opatření. Celá delegace se přitom zavázala podstoupit PCR testy před odletem a po přiletu strávit týden v karanténě.

Sobotním (24. července) vyvěšením transparentů na Francouzskou ambasádu v Praze se připojujeme k celoevropské kampani na podporu jejich požadavku volného vstupu na území Francie. Po oficiálním dopisu francouzské vládě, který podepsaly stovky osobností a kolektivů, proběhly v posledních dnech podobné akce ve Španěl-

sku, Německu, Dánsku, Nizozemí, Lucembursku, Belgii, Finsku, Řecku a Itálii. (KOLEKTIV ZA ŽIVOT)

VZKAZ ORBÁNOVI

V pondělí 26. července „poslal“ IT kolektiv NoLog.cz přes plot maďarské ambasády v Praze desítky telefonů novinářům, které tamější vláda kyberneticky napadla pomocí sledovacího softwaru Pegasus. Aktivisté upozorňují, že Maďarsko, ale i celá řada dalších států šmíruje bezprecedentním způsobem nejen kritické novináře, ale potenciálně plošně jakékoli nepohodlné občany. NoLog.cz vyzývá k moratoriu na kybernetické zbraně, kam řadí i specializovaný software sloužící ke sledování civilistů.

„Práce řady předních médií před časem prokázala, že množství zemí včetně Maďarska bez skupulí používá izraelský špionážní software, aby nabourávaly telefony žurnalistům, lidskoprávním aktivistům a komukoli, kdo se vládnoucími režimům nehodí do krámu,“ vysvětluje Aleš Veverka z NoLog.cz. Poukazuje na to, že software figuroval i ve sledování blízkých Džamála Chášukdzího – novináře Washington Post, kterého roku 2018 zavraždili na ambasádě Saúdské Arábie v Istanbulu. Stejně tak Pegasus šmíroval osoby nepohodlné mexické vlády a tamějšími drogovými kartelům.

NoLog.cz proto vyrazil na maďarskou ambasádu v pražských Dejvicích s desítkami mobilních telefonů a v rámci happeningu požádal o jejich předání žurnalistům, jejichž mobility znehodnotil režim Viktora Orbána. Pomyslnými adresáty měla být třeba redakce investigativního portálu Direkt36, jež si sledování vysloužila analýzou Orbánova protidemokratického jednání. Když se k zaslaným telefonům do Maďarska neměla recepční s tím, že jde o „bezpečnostní hrozbu“, aktivisté je nasypali přes plot.

Varují ovšem, že Maďarsko a celosvětová sledovací kauza představuje jen špičku ledovce. Šmírování se věnuje i Česká republika, byť nepadla do společnosti otevřeně autoritářských zemí užívajících Pegasus. Zdejší policie se svého času snažila koupit služby italského „Hacking Teamu“. Dlouhodobě využívá izraelský software na těžbu dat „zájmových osob“, Cellebrite. Stále intenzivnější sledování je mezinárodním fenoménem a české bezpečnostní složky mají zjevný zájem se k němu připojit. Přestože jde o trend, v němž se očitáme na jedné lodi s totalitními režimy.

„Demokratické země by měly požadovat moratorium na software typu Pegasus, který zneužívá dosud neznámých bezpečnostních chyb. Vzhledem k tomu, že země původu – Izrael – zřejmě nenastaví řádné právní mantinely, jde o pragmatické řešení. Programy a firmy, jež se živí útoky na data nevinných lidí, by ale neměly vůbec existovat. Narušují celý digitální ekosystém,“ komentuje Veverka.

NoLog.cz je český expertně-aktivistický kolektiv poskytující nekomerční, nezávislé a bezpečné komunikační kanály sloužící jako alternativa ke službám digitálních korporací. Nabízí například platformu pro videokonference, sdílenou práci s textem, plánování schůzek, přeposílání souborů či zkracování odkazů. Technologicky podporuje ekologická, antifašistická a další hnutí usilující o pozitivní společenskou změnu. V minulosti se vyznamenal například proti Lubomíru Volnému či kauzám Dominika Feriho, když překoupil jejich webové stránky a upravil je k obrazu svému. (NOLOG)

NEMÁTE NĚKDO PROSÍM JEDNO CÍGO?

Internet je plný špatných nápadů. Nejhorší z nejhorších však pravděpodobně proběhl někdy v červenci letošního roku, kdy se ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová rozhodla jít na pivo se skupinou mladých levičáků ze sociální sítě Twitter. Soaré bylo sjednáno na 16. srpna. Možnosti zastupitelské demokracie a kultu osobnosti jsou limitované, bizár a možnosti šíření anarchistických myšlenek však neznají hranic.

Paní Maláčová pravděpodobně očekávala mnoho věcí, mezi nimi příležitost k levnému PR, možnost maskovat stranickou propagandu a rigidní opakování volebních floskulí nasloucháním problémům dnešních mladých a v neposlední řadě i příživní pocit vlastní důležitosti. Tím, co však nepochybně nečekala, byla skupina anarchistů, která na místě vybalí publikace a bude ji konfrontovat s jejími vlastními asociálními politickými kroky. Poněkud umrlčí charakter celé „diskuse“ byl rozmetán prvním dotazem z naší strany.

Paní Maláčovou jsme konfrontovali s jejím vlastním chlubením se deseti kroky, kterých ČSSD prý dosáhla skrze prodávání elektorátu oligarchovi Andreji Babišovi. Extrémně asociální a problematický

byl zejména bod 9., ve kterém se pánové a dámy ze „sociální“ demokracie chlubí zastavením přílivu uprchlíků do ČR v uplynulých letech. Po okresním přeboru v politické argumentaci z paní ministryně nakonec vypadlo, že „pracující si to tak přejí“ a není fér, že „oni pracují a někdo má něco dostat zadarmo“. V karlínských kasárnách v ten moment zahučel poryv větru a ve větvích stromů se ozvalo: „Tomio, jsi to ty?“ Nahnědlé tendence vysokých představitelů sociální demokracie dávají prostor k velkému množství otázek, mimo jiné i k té, jaké je to vykoupit množství pozitivních politických kroků, jako je zvyšování minimální mzdy, participací ve vládě toho nejhoršího, co vyplodil minulý režim, privatizace devadesátých let a dnešní kapitalistický populismus.

Uděřili jsme proto na slabé místo a zeptali se paní Maláčové, jaké to bylo sdílet platformu s Jaroslavem Foldynou, tedy fašistickým prasetem, které se v konečném důsledku radostně vyvaluje v zahnědlém hnoji SPD. Paní ministryně odsuzuje rasistické výroky svého exstranika, zároveň jej však považuje za „lidsky dobrého“. Kamarádčkování se s patolízaly Putinova režimu je pravděpodobně projevem lidskosti, a když Ježíš řekl: Miluj bližního svého, myslel tím asi vydržovat si jako poradce autora článku o stržení do uprchlíků Michala Waltera Krafta.

Záměr mladých o alternativu byl nakonec lehce formulován faktem, že po anarchistických publikacích, které jsme na místo přinesli, se doslova zaprášilo. Snad tato lehká subverze a možnost četby *Anarchismu pro začátečníky* a *Existence* povede k alespoň částečnému prozření o podvodu na voliče, kterého se představitelé vysoké politické hry vytrvale dopouštějí. Pro paní ministryni Maláčovou, která ačkoliv normalizuje odmítání podání pomocné ruky lidem v nouzi a v ohrožení života, bude symbolická ruka s cigaretou mementem, že vzájemnost a solidarita v konečném důsledku ujdou daleko delší cestu než odcizení a falešná artikulace zájmů pracujících. (-BT-)

NA LEHÁTKU A U GRILU

S potěšením jsme přijali pozvánku na knižní blešák, který se konal v úterý 17. srpna v Plzni na Terasě, což je příjemně posazený oddělený venkovní prostor v centru města s krásnou vyhlídkou do parku. Od čtyř odpoledne sem mohli přicházet lidé a vybrat si něco z nabídky, o kterou se postaraly čtyři stánky. Vedle jednoho od pořadatelů a distra Nakladatelství Anarchistické federace tu nabízeli knihy provozovatelé antikvariátu Beneš a nedalekého knihkupectví Mezi řádky. I na náš stánek jsme dali pár antikvariátních kousků. Největší zájem byl ovšem o poměrně novou brožuru *Anarchismus pro začátečníky*. Moc lidí sice nechodilo, o to více času ale zbývalo na to prohodit pár slov s těmi, kdo se zastavili, a představit jim nabízené publikace. A také byl prostor jen tak se povalovat s pivem na lehátku a číst si. Součástí programu byla i přednáška o radostech a strastech rodinného antikvariátu, z níž číselo zaujetí pro věc, a i když jde svým způsobem jen o obchodování s knihami, tak i láska k nim. Tedy takový stručný úvod do toho, jak vést antikvariát, což znamená především množství práce.

Druhý den, tedy ve středu 18. srpna, se naše distro objevilo v klubu Belfast, kde zavedená crew DiyPilsen Gigs pořádala koncert spojený s grilováním. Aby byl čas všechny zájemce nakrmit, začínala akce už od šesti večer. Hlavní delikatesou byly v marinádě skvěle předpřipravené sójové plátky. AF-Plzeň přispěla zeleninou ze svých samozásobitelských aktivit, která posloužila jako příloha či v případě cukety skončila taktéž na grilu. Vedle anarchistických publikací, kde zaujaly zejména nová *Existence*, „Začátečníci“, diář na rok 2022 či revoluční zpěvník, jsme nabízeli i propagační materiály iniciativy Limity jsme my. Řadu pak doplňovala distra s deskami a kazetami. Bylo skvělé, že grilování předcházelo muzice, jelikož byl klid na přátelské klábosení i na debaty o případných dalších aktivitách. Postupně se dvorek Belfastu zaplnil. S takovou účastí se po pravdě ani nepočítalo. DiyPilsen Gigs přiznali, že je to nakoplo k tomu uspořádat brzy zas nějakou podobnou akci pro „lidi, co milují muziku a dobré jídlo“. Samotná produkce začala kolem půl deváté, když nastoupila se svým krátkým, ale hutným setem místní kapela LILxELBE. Kolem deváté si místo převzala velmi sympatická anarchistofeministická crustová kapela MatraK AttakK, jejíž zpěvačka se s námi během grilovačky podělila o velmi netradiční okurky ze své zahrádky. Koncert byl součástí jejich evropského turné. Celý večer provázela skvělá a přátelská atmosféra přesně tak, jak to má být. Předem bylo stanoveno, že případný výtěžek z dobrovolných příspěvků na jídlo a na kapely půjde po odečtení nákladů na benefiční

účely. A tak něco málo přes dva tisíce putuje na Limity jsme my, konkrétně na právní pomoc aktivistům a aktivistkám. (AF-PLZEŇ)

MOSH PIT VĚŽNIČKA 2021

Když se řekne Věžnička, zpravidla si vybavíme Fotbal proti rasismu, protože se tam s bohatým doprovodným programem pořádá už dvanáct let. Ten loňský měl vynucenou pandemickou virtuální formu, a letos jsme se ho nedočkali vůbec. Zato loni začala nová tradice hudebního hc/gc/punk festáku Summer Moshpit Párty. Ten letošní se konal v sobotu 31. července a šlo o pohodovou akci na známé šikmé louce, kde tentokrát místo fotbalových hřišť a odhodlaných jedinečně odresovaných družstev stál party stan a spousta lavic a stolů. U těch (ale i všude okolo) se debatovalo, popíjelo pivo/limo a jedlo parádní občerstvení z proslulé veganské benefiční mobilní kuchyně Cocina Perdida, tentokrát i s chutnými novinkami v menu. (Autoři tohoto reportu zpravidla jedí, jen aby si dobili baterky, takže si detaily nových fajnšmekrovských receptů žel nezapamatovali. Jen tu suprovou chuť a vůni.) A samozřejmě se poslouchaly ty „správné“ kapely s názorem, které na místo svolala jihlavská Průmyslová smrt. Line-up byl parádní od začátku až do konce – ten nabíral na obrátkách s nadupanými Kraost a Onanizer až po závěrečné liberecké borce Drom, takže už taky došlo na ten avizovaný moshpit. A tančilo se i v noci, kdy to řešil Diskoteror Sound System.

Anarchistická federace měla ve Věžničce už tradičně distro, tentokrát strategicky vměstnané mezi občerstvení a pítu. Zájem o buřičské tiskoviny nebyl tak velký jako o jídlo a pití, ale nejnovější Kropotkin, *Vzpomínky anarchistky* a kapesní brožury přece jen něčeho z fronty na kelímkáč zlákaly. O to víc času zbylo na bilanční debaty o stavu hnutí i akční regionální plánování (protože karanténní letargie už bylo fakt tak akorát). No a o tom, jak jsme teda letos začali být mega akční, si budeme povídat u distra (a doufejme i při fotbalu proti rasismu) ve Věžničce příští rok. (AF-VÝCHOD)

LIVE, LOVE, SQUAT

Na konci srpna uspořádal kolektiv Opravdu dobré squaty (ODS) akci s názvem „Live, Love, Squat“. Jednalo se o krátkodobé obsazení opuštěného domku u bubenského nádraží a jeho oživení zábavným večerem. Malá dvoupatrová budova s historickou hodnotou zbyla jako poslední na pozemku na druhé straně kolejí od nádražní budovy. Celé území o rozloze 27 hektarů totiž již od roku 2006 vlastní developerská firma Orco Property Group, která má v plánu vystavět v Bubnech-Zátorech administrativně-obytný komplex. Stavět se sice pořádně stále nezačalo, ale pravděpodobně již brzy se zde dočkáme dalších zbytečných sterilních prostor a budov, které budou sloužit pouze byznysu a komerci. Spolu s projekty jiných firem poblíž autobusového nádraží Na Knížecí, na pozemcích Nákladového nádraží Žižkov a na Rohanském ostrově jde o součást pokračující pražské kapitalistické dystopie režimované velkými developery.

Na akci, která byla zároveň symbolickým protestem proti těmto stavebním plánům, se začali první lidé scházet okolo osmé večerní a v domku brzy panovala přátelská atmosféra plná živých hovorů. Fungoval i improvizovaný bar a světlo zajišťovaly rozmístěné svíčky a drobné dekorace. Přibližně v deset hodin mohla díky agregátu, zapůjčené promítače a prostěradlu instalovanému místo plátna začít filmová projekce. Zhruba desítkou zájemců zhlédla americký film *The East* vyprávějící příběh agentky soukromé špionážní firmy, jejímž úkolem je infiltrovat anarchistickou ekologickou buňku provádějící teroristickou činnost. Strhující filmovou podívanou vhodně doplňovala krása českého dabingu. Po promítání následoval přechod k hudbě, kterou obstaraly donesené reproduktory a mixážní pult. V průběhu noci se pak dokonce zjevil DJ s dalším vlastním vybavením a svou hudbou doprovázel akci až do brzkých ranních hodin.

Zhruba okolo sedmé ranní ukončil akci zásah bezpečnostní agentury, která má stavební pozemek hlídat. Přesto, že její pracovníci zavolali policii, podařilo se všem zbylým účastníkům bez úhony a perlustrace odejít a stejně tak bylo zachráněno i všechno přinesené vybavení. Ani sami policisté nejevili příliš velký zájem situaci řešit, po svém příjezdu pouze pomalým krokem obešli tehdy

již znovu prázdný domek a brzy zase odjeli. Akce, které se zúčastnily asi tři desítky lidí, se tedy vydařila a ukázala, že i ve městě zmítaném pozdním kapitalismem lze vytvářet alternativy a alespoň drobné oživovat zbytečně chátrající a opuštěná místa. Pro jejich přetvoření a otevření lidem často stačí málo. (ODS)

JAK JSME NEZABLOKOVALI VIKTORA ORBÁNA

Andrej Babiš se rozhodl rozjet předvolební boj ve znamení strachu a ohrožení. Proto si také našel politického partnera v tomto ohledu již protřelého a s mnoha zářezy na pažbě, jako je třeba obludný hraniční plot, který nedávno vyrazil Babiš obdivovat. Ano, je řeč o maďarském všehovládcí Viktoru Orbánovi, který 29. září na oplátku přichvátal podpořit Babiše v předvolebním klání.

Vstávat na sedmou hodinu mimo zaběhlý proces nekonečného vykořisťování v rámci pracovního poměru se většině lidí moc nechce. O to méně ještě pro účely bohubilého aktivismu za účasti nevyrovnaného odporu v podobě čtyř policejních antonů a několika zásahových jednotek.

Na místě se mimo skupiny pražských anarchistů a antifašistek objevily i přibližně dva tucty protibabišovských protestujících a dva psi. Černý transparent hlásal „My jsme tady doma“ (s dovětkem, že ono „my“ znamená LGBTQIA+, Romy, imigranty a znevýhodněné), což v rámci aropriace nacionalistického jazyka odkazuje na míru arogance, se kterou politické elity rozhodují o zájmech pracujících na základě absurdního patosu státní moci.

Zhruba hodinové vyčkávání eskalovalo ve zběsilé telefonování policejních velitelů, což fungovalo jako předzvěst zcela okázalého příjezdu eskortní kolony. Zhruba patnáctivteřinová chvílka nenávislného skandování „Hanba“ z liberálního bloku byla tematicky podtržena unisonem „Alerta alerta, antifascista“ k jehož podpoře se přidali i někteří uvědomělí protestující, obalení ve vlajkách Evropské unie a držící transparenty připomínající premiérový hospodářský excesy.

Původní plán nastoupit do silnice a alespoň na chvíli pozdržet příjezd obou politiků do Kramářovy vily byl nakonec zhaćen preventivním opatřením fízlů, kteří se již deset minut před samotným průjezdem kolony důležitě postavili před naši skupinu a byli spravedlivě odhodláni bránit bezpečí maďarského fašouna v rámci étosu pomáhat a chránit.

Policejní velitelka nás již v průběhu s úsměvem na tváři upozornila, že nemáme „zlobit“ a žoviálně proložila slovy o „akci a reakci“, což nám připomnělo, že i policisté pravděpodobně absolvovali povinnou školní docházku. Tuto přátelskou domluvu a hranice mezi lidské slušností fyzicky upevnila faktem, že vedle nás demonstračně postavila dvě zásahové jednotky. Pravděpodobně pro sichr.

Navzdory předpokladu, že liberálové nebudou z naší účasti na akci zrovna dvakrát nadšení, se hesla a sdělení, se kterými jsme úspěšně zaujali místo v popředí protestu, setkaly s nadšením a všeobecným přijetím. Tato validace ze strany lidí, kteří pravděpodobně nikdy o anarchismu a antifašismu neslyšeli víc jak dvě věty v rámci středoškolské výuky literatury v kontextu anarchistických buřičů, může být zpětnou vazbou, která v rámci našich snah indikuje potřebu nastávající sociální revoluce.

Ačkoliv se může zdát, že momentálně planu revolučním nadšením a přehnaně naivním optimismem, odkazují se v této úvaze zpět k Petru Kropotkinovi. Co nám, jako anarchistům, zbývá ve světě instantních řešení, válení se v blátě falešných státních hodnot a chaotických citací Trockého, Marxe a Lenina? Nejsme marxisté s parlamentními ambicemi. Nechceme vést pracující za ruku a utvrzovat je v přesvědčení, že pouze MY jsme schopni hájit jejich zájmy. Jak psal Kropotkin: nevíme, kdy přijde bod zlomu a revoluční tendence nabudou směru a formy, ale jsme přesvědčeni, že tento bod přijde přirozeně jako výsledek kapitalistické kontradikce a frustrace občanů plynoucí z hospodářských podmínek a dělby moci. Do té doby nám nezbyvá než vytrvat a nabízet alternativu mimo zaběhlý rámec občanských povinností.

Na závěr děkujeme policejnímu velitelství, že se ke konci pokusili navázat přátelský kontakt a konverzaci na téma morálních limitů ochrany elit a kapitálu před divokou zvěří běžného občanstva, ale dokud nadobro neodložíte uniformy, tyto snahy nepadnou na úrodnou půdu. (-ST-)

Reportáž z Prvního máje anarchistek a anarchistů v Praze na Střeleckém ostrově

Na jarním on-line sjezdu Anarchistické federace (AF) jsme diskutovali, jakou podobu dát letošnímu anarchistickému Prvnímu máji. Na tom, že se bude konat na tradičním místě, tedy v Praze na Střeleckém ostrově, padla shoda okamžitě. Střelecký ostrov je tradičním místem našich prvomájových akcí. Právě tady se v roce 1890 konalo první dělnické shromáždění v Praze u příležitosti svátku práce, jenž byl vyhlášen na základě událostí spojených s bojem za osmihodinovou pracovní dobu v roce 1886 a justiční vraždou několika anarchistů v Chicagu o rok později.

Co se týče podoby akce, konsenzuální podporu získal návrh nenažít se za každou cenu o nic „velkého“ a demonstrativního, nýbrž využít tuto příležitost k neformálnějšímu setkání anarchistů a anarchistek. Mnozí z nás se dlouho neviděli, nebyly příležitosti pro šíření anarchistických publikací apod. Zároveň padla shoda, že letošní První máj pojmem také jako vzpomínku na oběti záchranu zisků průmyslu (2020–21) a boje za osmihodinovou pracovní dobu (1886), jak nakonec hlásal ústřední transparent akce. Nechtěli jsme ale jen připomínat mrtvé, vždyť anarchie je oslavou života. A tu můžeme co nejlépe uskutečnit coby dobře se bavící svobodná komunita sobě rovných jedinců. Proto bylo rozhodnuto oslavit Svátek práce jedním velkým piknikem.

Na webu jsme vyzvali k zapojení se do propagace. A například v Olomouci bylo více než týden před akcí rozšířeno velké množství k této příležitosti vydaného zvláštního anarchistického měsíčníku A3, dále pozvánek ve formě plakátů a také dubnového čísla A3, věnovaného úmrtí krále lichvářů.

Nedlouho před Prvním májem jsme se dozvěděli, že na Střelecký ostrov svolal svou akci v podobném čase také Lubomír Volný, další z řady okrajových nacionálních politiků, kteří se na sebe snaží strhávat pozornost různými provokacemi, jako je třeba odmítání používat ochranné pomůcky omezující šíření covidu-19.

Když jsme začínali v deset dopoledne s přípravou místa, měla zrovna začít i Volného akce, ten však mezi své příznivce, kterých se sešlo asi 250 pod jedním z oblouků mostu Legií, vedoucím přes ostrov, dorazil s hodinovým zpožděním. Policie rozdělila ostrov na dvě části a opět dokázala svou dezorganizaci. Na stranu anarchistické akce se dalo dostat výtahem. Tudy ale policisté lidi odmítali pouštět. Pod obloukem, kde by byl možný průchod, byla policií zřízena hradba, na první pohled bez možnosti průchodu. Takže spousta lidí nezbyvalo než jít přes oblouk s demonstrací nacionálních antirouškařů. A policisté stojící u hradby, která byla zde, si stěžovali, proč nechodí lidé jinudy, ale zrovna tudy. Koho by to překvapilo? Nutno dodat, že za celý den se policejní přítomnost obešla bez zbytečného předvádění síly či nelegálních perlustrací, jak to bývá často zvykem.

Na místě pikniku, jenž se konal uprostřed zadní části Střeleckého ostrova, se zatím objevily transparenty, anarchistické vlajky, ale také vlajka duhová či ta s logem Antifašistické akce. Nakladatelství AF rozbalilo na deku svou nabídku nových publikací, včetně té úplně nejčerstvější. Na Prvního máje bylo totiž poprvé distribuováno nové číslo anarchistické revue *Existence*, které se ve svém hlavním tématu věnuje Petru Kropotkinovi (letos si připomínáme sté výročí jeho úmrtí). Poprvé si také mohli zájemci na nějaké veřejné akci zakoupit brožuru vydané koncem loňského roku – *Anarchismus pro začátečníky a Státě o revoluci*.

Na přípravě Prvního máje s námi intenzivně spolupracoval kolektiv Food not Bombs – Žižkov. Ten se postaral o várnici plnou lahodné zapatistické kávy z produkce Black Seeds, vodu a také o spoustu veganského jídla – tousty, bramborový salát, různé druhy pomazánek a několik plechů různých buchet.

Po nějaké době se objevilo i distro historického spolku Záduha, který jsme požádali o příspěvek k programu. V rámci jeho distra bylo prvně představeno nové vydání Kropotkinovy knihy *Blahobyť všem* a mnozí předplatitelé tak měli možnost si zde knihu vyzvednout.

První máj anarchistek a anarchistů byl svolán na jedenáctou hodinu. V tu dobu zde už byly desítky lidí a další přicházeli i později. Nakonec se jich pikniku účastnila asi stovka. O půl dvanácté došlo za pomoci připraveného ozvučení na přivítání a úvodní slovo seznamující s nástinem programu. Ten započal proslovy. Členka AF připomněla „desetitisíce mrtvých u nás a miliony mrtvých ve světě, lidí, kteří podlehlí nemoci covid-19“ a konstatovala, že „pandemie se stala hluboce politickou záležitostí a jasně odkryla karty, s nimiž hrají jednotlivé vlády. Karty, které ve vlastním zájmu rozdávají ekonomické elity ve hře, jejíž pravidla samy určují a mění podle své potřeby.“ Vedle vlád, které mají na zřeteli jen zisky velkého průmyslu, odsoudila také kapitalistické sobectví spojené s patenty na vakcíny. Končila slovy: „Dokud nám budou vládnout kapitalistické vztahy, budeme vždy a jen zdroje, naše ruce a mozky budou na prodej, budeme muset poslouchat cizí příkazy, a když se vzepřeme, přijdeme o chleba nebo nás zkrátí policejním obuškem. Kapitálu na lidském životě záleží, jen dokud z něj má nějaký profit. A vlády tu jsou už jen od toho, aby hájily zájmy kapitálu. Od vlád nic nečekáme, tudíž ani od volební maškarády, která je legitimizuje. Víme, že dokud tu bude stát a kapitalismus, nikdy nebudeme svobodní. Chceme o svých životech rozhodovat sami, i na pracovištích se mnohem snáz domluvíme bez šéfů. Ceníme si životů a zdraví lidí, kašleme na zisky hrstky kapitalistů.“

Dále přišel člen AF s reflexí nedaleko promlouvajícího poslance Lubomíra Volného, jenž je znám zejména jako „obchodník s chudobou“ kvůli pronajímání předražovaných zchátralých bytů. Opřel se do covidových popíračů všeho druhu: „To, že někdo kritizuje vládu a vychází se svou kritikou do ulic, je sympatické. U popíračů jdou ale sympatie stranou. Důsledky jejich požadavků i rádo by vzdorného chování se totiž ve své asociálnosti nijak neliší od rozhodování vlády. Ani vládě, ani popíračům totiž nejde o to, aby byla epidemie co nejrychleji poražena. Kdyby o to šlo vládě, zastaví vedle volnočasových aktivit lidí i průmysl. Stačilo několik týdnů a mohlo být po všem. Kdyby o to šlo popíračům, museli by nejprve vyndat hlavy ze svých zadků a začít být ohleduplní a odpovědní ke svému okolí. (...) Nezodpovědnost a egoismus nejsou alternativou k chaotickým a nekoncepčním rozhodnutím vlády. Ohrožovat ostatní odmítáním roušek či očkovaní není žádná rebelie, nýbrž známka omezenosti a bezohlednosti a v neposlední řadě neúcty ke zdravotnickému personálu, který stojí v první linii pandemie. A vždy se najde nějaký politický podnikatel, který se na takové vlně svezí a bude ji přizívat.“

Jako třetí si vzala slovo zástupkyně historického spolku Záduha s velmi zajímavým příspěvkem „Američtí Češi při vzniku prvomájové tradice v roce 1886“.

Asi čtvrt hodinu po proslovech se většina účastníků seřadila za transparentem a s velkým věncem, jenž byl doplněn černými a rudými stuhami s logem a názvem federace, se přesunula na chvíli k pamětní desce prvního dělnického 1. máje, kde byl věnec položen a k tomu zapáleno několik svíček jako vyjádření piety a neuhasínajícího boje některých pracujících za lepší pracovní podmínky. Minutu ticha k uctění památky anarchistů zavražděných v Chicagu a za oběti covidu-19 vyrušila jen zdivočelá účastnice Volného akce pokřikováním o tom, že rušíme.

Někteří zůstali na místě pikniku, kam se po nějaké chvíli vrátili i ostatní od pamětní desky. Mohlo se tedy pokračovat v programu

- v jeho kulturní části. Tradičně zahrál na kytaru a zazpíval náš dlouholetý sympatizant, písničkář, který nechýbí skoro na žádném I. máji na Střeleckém ostrově. Po nějaké době byl vystřídán dalším interpretem z řad účastníků, po něm následovala recitace básní českých anarchistů věnovaných chicagským mučedníkům.

V posledním mluveném vstupu byl představen záměr zapatistů z jihomexického Chiapasu doplout k evropským břehům a zde se setkat s těmi, kteří vedou různé emancipační boje. Byla jim zaslána i pozvánka do Česka. Někteří účastníci se pak na výzvu vydali s vlajkami a se španělským nápisem „Výprava za život začíná. Čeští anarchisté/ky vás očekávají“ pořídili společnou fotografii vyhlízení zapatistů mířících do Evropy.

Lidem, procházejícím se v příjemném prostředí (alespoň co se „naší“ strany ostrova týče) letitých stromů, byly celou dobu rozdává-

ny kopie prvomájového speciálu nástěnných novin A3. Zábava pokračovala v piknikovém duchu a za melodii tahací harmoniky ještě dlouho po skončení programu.

Počasí se vydařilo, obavy z deště se nepotvrdily. Byl splněn účel akce, tedy po dlouhé době se opět vidět, naživo si promluvit a probrat budoucí plány a spolupráce. Počet účastníků pikniku byl nako- nec větší, než jsme očekávali. Vládla skvělá a uvolněná atmosféra a nezkažila ji ani účast nacionalistů. Na rozdíl od nich byl pobyt na „naší“ straně ostrova v rámci možností bezpečný.

Velký dík patří všem, kteří se zapojili do organizace, zúčastnili se nebo/a propagovali anarchistický I. máj na sociálních sítích či výlepem plakátů a prvomájového speciálu A3 v ulicích. (-SR-)

MĚSTSKÝ KLIMAKEMP

Od 2. do 5. září se v Bratislavě konal první ročník slovenské obdoby nám dobře známého Klimakempu - Městský akční kemp: společně za klimatickou spravedlnost. Vzhledem k tomu, že v Česku se žádná podobná (přímá) akce letos nekonala, zavítala do Bratislavy i početná skupina českých aktivistů a aktivistek, včetně nás, anarchistů a anarchistek.

Ve čtvrtek 2. září se začalo akčním tréninkem nenásilné přímé akce, se kterou souběžně probíhala i komentovaná urbanisticko-geografická procházka. V šapitó se pokračovalo krátkou debatou o tom, proč Městský akční kemp vlastně vznikl, a o stavu klimatického hnutí na Slovensku. Hlavním bodem dne pak byla panelová diskuse na téma „Autonomní město: Právo na (pře)tvoření města“, která se zabývala alternativami života ve městě, jež se netočí jen kolem utopických vizí nekonečného růstu. Večer se o zábavu vedle klimatického kvízu postarala hudební produkce ve složení Samorast a Hrrhrrrrhrrr.

V pátek 3. září byl na programu akční trénink, diskuse o psychologii a klimatické krizi s členkami kolektivu Znepokojené matky, prezentace o blokadě výstavby dálnice Lobau v Rakousku, představení dokumentu Nová doba, jenž se věnuje sociální a ekologické transformaci v souvislosti s klimatickou krizí, botanická komentovaná procházka oblastí bratislavského Lida, debata o nerůstu a konečné panelová diskuse na téma „Fosilní plyn v čase klimatické krize“.

Akční část akčního kempu začala v sobotu ráno, když z Tyršáku přes Starý most směrem do centra vyrazil protestní pochod proti výstavbě plynového LNG terminálu, který má podle plánů společnosti Verejný prístav, a. s. vyrůst na břehu Dunaje. Skandovalo se mnoho hesel, hlavně „Čistý plyn? Špinavá lež!“ a „Ani Dunaj, ani Rýn, žádná řeka nechce plyn!“ - hlavním cílem celé akce totiž bylo upozornit na skutečnost, že zemní plyn, fosilními korporacemi představovaný jako „čistá“ alternativa, je ve skutečnosti, co se dopadů na životní prostředí týče, úplně stejně špinavý jako uhlí nebo ropa.

Mýtus o „čistém zemním plynu“ je žel, i díky mohutné dezinformační kampani fosilních korporací, které si na něm ještě na poslední chvíli chtějí namastit kapsu, poměrně rozšířený, a proto jsme rádi, že se toto téma dostává do popředí, i když komunikovat jej je složitější než kritika „tradičních“ fosilních paliv.

Pochod za přísného dodržování hygienických pravidel prošel historickým centrem a kolem nových mrakodrapů na periferii zamířil

Reportáž z tábora za klimatickou spravedlnost, který se letos konal v Bratislavě, a i když byl situovaný do městského prostředí, nechyběla na jeho programu radikální přímá akce.

k bratislavskému přístavu, velkému industriálnímu komplexu, jehož součástí se nový LNG terminál má stát.

Na křižovatce u vstupu do areálu se velká část aktivistů náhle oddělila od oficiální trasy demonstrace a vyrazila vstříc snad první masové akci občanské neposlušnosti v historii slovenského klimatického hnutí.

Následující popis nám poskytli anarchisté a anarchistky, kteří se akce zúčastnili:

Naše afinitní skupina Graeber se nacházela zhruba uprostřed pochodu, když jsme si všimli, že se čelo akčního „prstu“ oddělilo a běží směrem k branám bratislavského přístavu. Ze zkušeností z českých Klimakempů jsme očekávali, že začne tradiční honička s policií nebo ochrankou, která se bude snažit desítky aktivistů na volném prostranství pochytat nebo jim zabránit ve vstupu do areálu.

K ničemu takovému ale letos nedošlo, na celou demonstraci dohlíželo pouze jedno policejní auto a hlídače na vrátnici aktivisté probíhající závorou příliš neznepokojovali. Bez problému jsme tedy proběhli okolo vstupu a zamířili areálem směrem k řece, kde má být LNG terminál postaven.

Podle našich informací jsou prostory přístavu považovány za „veřejně prospěšné zařízení“, za případné narušení jeho chodu teoreticky hrozí vysoké tresty, a proto jsme se uvnitř nechtěli zdržovat zbytečně dlouho. Udržovat „kompaktnost“ akčního prstu bylo trochu složité, protože různé skupiny se pohybovaly různou rychlostí, naštěstí ale žádné problémy nenastaly a všichni jsme se v pořádku dostali až na zelený plácek u řeky - místo, kde má v budoucnosti stát kritizovaný LNG terminál, který jsme se rozhodli symbolicky obsadit. Ve stínu stromů na břehu Dunaje jsme tedy vybalili karimatky, pexesa, rádia, karty, namazané chleby a transparenty a začali tvořit naši malou „dočasnou autonomní zónu“.

Idylku, tedy kromě představy, že na místě, kde si právě užíváme slunečného dne, má brzy vyrůst zbytečný terminál na zkपालněný zemní plyn, kazila pouze přítomnost policejní hlídky a vozidla ochranky, které svůj tábor rozbili o pár metrů dál, poblíž staré nevyužívané boudy.

Téměř celá akce se obešla bez konfrontace s policií, ochrankou nebo zaměstnanci některé ze společností, které v areálu sídlí, pravděpodobně kvůli souhře různých okolností. Samotná blokáda byla spíše symbolická, protože na místě žádný provoz po většinu dne neprobíhal, zároveň lze předpokládat, že slovenská policie byla akcí zaskočená, vzhledem k tomu, že šlo o první ročník. Stejně tak si neu-

míme představit, jak by nahánění desítek aktivistů a aktivistek uvnitř obrovského areálu v praxi vypadalo, to by byl oříšek i pro českého protiklimatického kovboje Knížete.

Jedna z nejpřekvapivějších interakcí proběhla, když jsme se vydali na menší procházku po příjezdové cestě. Po cestě zpátky jsme náhodou narazili na zaměstnance jedné z firem sídlících v areálu, se kterým jsme si – k našemu velkému překvapení – skvěle popovídali.

Na místě kromě různých her a navazování nových přátelství proběhl třeba i workshop meditace nebo počítačové bezpečnosti. Začátek site-specific divadla, které se mělo odehrát uvnitř prázdné chátrající boudy bohužel narušili proaktivní příslušníci policie, kteří nám s hrůzou v očích přišli oznámit, že pokud nechceme všichni umřít, musíme ji opustit, a ať nás ani nenapadne na místě kouřit, to bychom pak mohli letět do vzduchu všichni. Informaci o ropou kontaminovaném prostředí asi nevyslechl kamarád zasahujících příslušníků, sekuriták, který si na místě dopřával jednu cigaretku za druhou.

Kromě tohoto spíše úsměvného incidentu však až do večera k žádné eskalaci nedošlo. Situace se změnila až později, kdy se po příjezdové cestě přiřítlo pět vozidel „Zásahové jednotky“ – ovšem nenechte se zmást, nešlo o žádný policejní SWAT tým, spíš o bandu holohlavých chlapců ze sekuritky, kteří si na záda připevnili důležitě vypadající nášivku. Partu hulákajících rádobytěžkoděnců doprovázel pouze jeden zmatený policista a jedna zmatená po-

licistka, kteří předem avizovali, že pokud místo neopustíme, nad případnými excesy kolegů ze soukromého sektoru „zavřou oči“.

Dozvědět se, proč právě teď je potřeba místo opustit (respektive jaký právní postih nám bude hrozit, pokud tak neučiníme), když celý den naše přítomnost nepředstavovala problém, bylo poměrně složité, holohlavé opice za přihlížení fízlů totiž začaly kopat do věci a situace začala být značně nepřehledná.

Nakonec jsme se dozvěděli, že poblíž pravděpodobně zakotvila loď jiné společnosti a podle norem se v okolí nesmí nacházet cizí osoby. Co zmíněná loď převážela, ani proč je naše přítomnost na nevyužívaném plácku na nábreží problém, se nám zjistit nepodařilo a po poněkud zdlouhavém rozhodovacím procesu se všichni aktivisté rozhodli místo společně opustit. Setrvávat tam natruc agresivním sekuritákům naší skupině nedávalo politický ani žádný jiný smysl, kromě toho nebylo jasné, čeho bychom se tím vlastně dopouštěli a jaký by nám případně hrozil trest.

Po více než desetihodinové „blokádě“ se tedy všichni vydali na cestu pryč z areálu, což se naštěstí obešlo bez perlustrací či dalších buzerací. Před branami už na všechny čekala teplá večere. My zamířili rovnou zpátky do kempu, kde jsme si zbytek večera náramně užili.

I přes některé logistické problémy akci považujeme za vydařenou a už se nemůžeme dočkat druhého ročníku. Afinitní skupina Graeber, postrach všech uhlobaronů a znečišťovatelů životního prostředí od Vltavy po Dunaj, nezná hranic. Pojeďte příští rok s námi! (-JD-)

VŠECHNO JE MOŽNÉ

STANISLAV RUBEŠ

Osobní reportáž z první veřejné zastávky zapatistek v Praze na jejich „Výpravě za život“ – diskuse, která vedle sebe postavila téma autonomní organizace a boje v severosyrské Rojavě a jihomexickém Chiapasu.

Od půlky devadesátých let hledím se zájmem na dění v jihomexickém Chiapasu, kde zapatisté a zapatistky vyšli 1. ledna 1994 z Lakandonské džungle a vyhlásili svůj boj za autonomii. Za celou tu dobu ale mě nikdy nenapadlo, že někdy nastane okamžik, kdy dorazí také do Evropy a já se s nimi budu moci seznámit přímo u nás. „Všechno je možné,“ jak několikrát zopakovala jedna ze zapatistek účastnicí se panelové diskuse nazvané „Lekce z revoluce“, kterou v pondělí 27. září hostil žižkovský Prostor39.

LEKCE Z REALITY

Vypravil jsem se tedy do Prahy, aniž bych tušil, že už na Smíchově zažiju lekci místní reality. Při čekání na tramvaj přijíždějí dvě policejní auta, a jejich posádky míří za roh, kde jsem chvíli předtím viděl sedět na chodníku muže, možná pospával. Teď ale slyším pronikavý křik „Nechte mě“ a nepřetržitě volání o pomoc. Sleduji, jak lidé, co míjí uličku, kde zasahuje policie, dělají, že tam nejsou, a jdou neúčastněně dál. Volání o pomoc, které se rozléhá po širokém okolí, neutichá. Jdu se tedy podívat. Záběr, který se mi nabízí, mi ihned připomíná zásah proti Stanislavu Tomášovi v Teplicích, jenž skončil jeho smrtí. Tři fízlové na jednom člověku a ten nepřestává volat o pomoc. Natáčím. Jeden fízl, co se zákroku neúčastní, mi jde neobratně bránit ve výhledu, ptát se, jestli mi přijde normální si to natáčet, vždyť jde jen o duševně chorého, pro kterého si přijedou z Bohnic. Jenže nejčastějšími oběťmi policejních zásahů jsou právě duševně nemocní lidé. Natáčím ale asi jen minutu, jelikož to už přijíždí tramvaj, kterou potřebuji stihnout, abych se dopravil do Prostoru včas. Sednu si, stále slyším volání o pomoc a jsem našťvaný sám na sebe, že jsem situaci neohlídal až dokonce. Ani snahy o ra-

cionalizaci, že to fízlové nepřeženou, když je někdo natáčel, nebo že policejní koleno nebylo na krku, ale mezi lopatkami, moc nepomáhají. Cítím se nepatřičně, že jdu poslouchat lekce z revoluce a sám vlastně dodnes pořádně nevím, jak se zachovat tam, kde je to třeba.

Jelikož jsou ty myšlenky tíživé, dělím se o ně po příchodu na místo s kamarádem, který mi trochu pomáhá slovy, že nemohu zachraňovat celý svět. Nemohu, ale asi mě podobné situace nepřestanou trápit při věčném hledání hranice mezi snahou zachraňovat svět a vlastní pohodlností a osobními zájmy. Ale „všechno je možné“.

LEKCE Z REVOLUCE

Prostor39 je již připravený. V přednáškové místnosti jsou vyskládané židličky pro posluchače. Záhy se však ukazuje, že zdaleka nestačí, a tak se přinášejí další a další. Nakonec se nedá ani dostat ke stolkům s distrem nakladatelství Neklid, benefiční zapatistické kávy a Nakladatelství Anarchistické federace. Ve finále se tu mačká cca 110 lidí v rouškách.

Začíná se asi o půl hodiny později, jelikož se čeká na zbytek delegace zapatistek. Těch usedá k řečnickému stolu, jenž je ozdoben anarchistickými vlajkami, celkem šest a nepočítám-li překladatele, je vedle nich ještě v Česku žijící kurdský exulant, internacionalistická bojovnice, která působila v Rojavě v ženských milicích YPJ, a místní anarchista, jenž jezdil jako člen pozorovatelských brigád do Chiapasu. Může tedy začít debata a sdílení zkušeností na pozadí dvou stěžejních sociálních bojů posledních let. Mluví se ve třech jazycích, takže je jasné, že debata kvůli tomu bude zdlouhavější.

Akce je zahájena povstáním všech a minutou ticha za ty, co tu s námi nemohou být.

Dle úvodního slova moderátora bude v následujících chvílích naší snahou najít společné a odlišné v obou bojích, to, co nás může vzájemně obohatit. Vyřčenou otázkou také bylo, zda se může Česko či Slovensko stát příštím Chiapasem/Rojavou. Zezadu jsem to sice nemohl vidět, ale cítil jsem přítom pohledy místního publika zaryté do podlahy. Ale co, „všechno je možné“.

Nebudu se držet chronologie debaty, ale pokusím se shrnout sdělení jednotlivých účastníků panelu, i když postupně reagovali na stejné otázky.

LEKCE Z CHIAPASU

Delegaci zapatistek vezmu jako celek, jelikož tlumočily kolektivní pohled a stanoviska.

Představily se jako součást skupiny La Extemporánea, která se rozdělila do několika delegací cestujících po různých koutech Evropy. Druhá skupinka, s níž ony cestují, je ten den v Brně a další večer se k nim připojí při debatě v Eternii. Jejich cílem je podělit se o své zkušenosti a vyslechnout si ty naše; zjistit, jak sdílet svůj boj se zbytkem světa.

Zapatistky dlouze popisovaly, co je přimělo bojovat – nesnesitelný život jejich babiček a dědů připomínající otroctví. Z tohoto utrpení vzniklo jejich hnutí. Nyní jsou nezávislí na státu a kapitalismu, mají vlastní systém, včetně vzdělávání a zdravotnictví. „Víme, že cesta je možná. Na začátku nás bylo šest, teď je nás mnoho.“

V roce 1994 se chopili zbraní, protože nebyl jiný způsob, jak se postavit sami za sebe. Naslouchali ale lidem z okolí, a podle toho se vyvíjel jejich boj politický. Nyní je de facto pacifistický a zapatisté se prezentují jako mayský národ. Neznamena to ale, že se v případě nutnosti nemohou opět chopit zbraní. „Děkujeme těm, co umřeli v roce 1994 a díky nimž tu můžeme být.“

Opakovaně jako společného nepřítele označili kapitalismus. Ten s sebou nese bezohledný individualismus, myslí jen na sebe, na profit, kontaminuje svět... „Vidíme, že přichází okamžik, že když se nezorganizujeme, tato planeta zemře. (...) Planeta a příroda nás potřebují.“

LEKCE Z KURDISTÁNU

Kamarád pocházející z turecké části Kurdistanu, který studoval v Československu a má zkušenost s tureckým vězením, vyslovil poděkování, že můžeme takto internacionálně spolupracovat, jelikož solidarita dává sílu. Stručně představil situaci v Kurdistanu rozděleném mezi několik států. Odsoudil nelidské věznění kurdského předáka Abdullaha Öcalana, který je zavřený na samotce bez možnosti návštěv, stejně jako státně teroristickou politiku tureckého státu vůči kurdským oblastem nebo využívání migrantů v Turecku k otrocké práci.

Popisoval jejich iniciativu s otevřením kanceláře rojavských milic v Praze, kterou byli nuceni na pokyn české vlády, na niž zatlačila turecká ambasáda, zavřít.

Stejně jako zapatistky připustil, že když to nejde jinak, je třeba vedle politického boje vést i ten ozbrojený, „abychom mohli žít v klidu, i naše děti. Nemilujeme zbraně, ale někdy se jich chopit musíme.“

INTERNACIONALISTICKÁ LEKCE Z ROJAVY

Internacionalistická bojovnice popsala své první zážitky při návštěvě Rojavy, kde ji ve zničeném městě uchvátila silná soudržná atmosféra. Jedním z důvodů, proč lidé z Evropy jedou do Rojavy, je, že se ve svém životě ocitli na mrtvém bodě a neví co dál. V Evropě se totiž separátně soustředíme na jednotlivé problémy. Je to reakční způsob odpovědi na dění kolem – hašení nových a nových ohňů. Pak nezůstává prostor pro definování budoucnosti, kterou chceme. Žijeme jako jednotlivci oddělení od svých sousedů. „Odjela jsem do Rojavy, abych získala novou perspektivu.“

Popsala moment, kdy se v roce 2015 rozhodla k boji se zbraní v ruce (do té doby působila jako fyzioterapeutka), a to po jednom z masakrů provedených Islámským státem. „Měla jsem představu, že sebeobrana je o tom používat zbraň. Ale sebeobrana je hlavně o spojení mezi námi. (...) Lidé, i když toho měli málo, vždy se i o to rozdělili.“

Dodala, že my v Evropě se musíme zbavit opresivních vzorců, v nichž jsme vychováni, a že Rojava není něco, co chceme doslova okopírovat. Navíc je přesvědčená, že způsob, jakým bereme přátelství/soudružství, je 90 procent úspěchu a že způsob, jakým přistupujeme k boji a jeden k druhému, nám dává sílu. Podle ní se bojíme, že když vytvoříme něco většího, bude to autoritářské. Navíc jsme nepoznali, jaké je to vyhrát. Také máme problém s tím, že ty, kteří s něčím nesouhlasí, máme tendenci vytěsnit, namísto mluvení o problému a hledání společných řešení. V Rojavě není rozdíl mezi běžným životem a aktivismem, lidé tu jsou závislí na svých soudruzích/žkách. A takový způsob bytí je třeba hledat i mimo Rojavu a Chiapas.

INTERNACIONALISTICKÁ LEKCE Z ČESKA

Místní internacionalista navštěvující Chiapas popsal na začátku českou zkušenost. Tady byl od 90. let součástí autonomního hnutí, kterému se občas podařilo udělat něco jinak, autonomně se kvůli něčemu zorganizovat. Nemělo to ale nikdy dlouhou trvanlivost. Pociťili jsme silný vliv alterglobalismu, jenž byl zas ovlivněn děním v Chiapasu. Dlouhodobě tu funguje solidarita s EZLN.

„Mě tam vylákalo podívat se do světa, kde autonomie funguje komplexně a s dlouhou trvanlivostí.“ Neměl ale ambici stát se součástí EZLN, oslovila ho spíše výzva, že to nejlepší, co můžeme udělat, je bojovat své boje doma. Odkázal na podobný apel, jež vyslovil již zesnulý anarchista Jakub Polák. A tak začalo místní hnutí dávat slovu solidarita jeho skutečný význam v opozici k havlistickému humanismu a charitě, a to jak na místní, tak mezinárodní úrovni.

Nakonec shrnul dvě lekce, které nám Chiapas dává. Tou první je již zmíněná trvanlivost boje, zatímco my se plácáme od jedné jepičí kampaně ke druhé. Druhou pak nenechat se chytout do pasti izolace, jako je jednostranné zaměření se na squatting, antifašismus nebo nějakou jinou aktivitu. Je třeba být otevření, propojovat se s politickými sousedy. Povzbudivě pak dodal: „Myslím, že je dobře našlápnuto.“

ČAS NA PRAKTICKÉ LEKCE

Poslední částí, na kterou ale už nezbyvalo mnoho času, byly dotazy z publika. První směřoval na průsečíky obou bojů, které jsou na první pohled tak specifické, další na stabilitu situace v Chiapasu a poslední na možné inspirační zdroje obou bojů pro klimatické hnutí.

Spojení bojů v Rojavě a Chiapasu bylo odvážné, ale myslím, že se vyplatilo. Nahrávala tomu i skutečnost, že případné dotazy na situaci v Chiapasu mohou zájemci klást při dalších veřejných debatách v Praze v následujících dvou dnech. Bylo evidentní, že lidé z Chiapasu i Kurdistanu představují své boje a zkušenosti a nesnaží se nikomu říkat, jak má vést ty své. Vyjadřují na jedné straně potěšení ze solidarity, již se jim dostává, a na straně druhé nám svými slovy a činy dodávají sílu a naději.

Jako velmi přínosnou pak vidím přítomnost obou internacionalistů v panelu. Ti totiž dokázali formulovat závěry pro aktivistické prostředí, z něhož sami vzešli, a to jak na základě zkušenosti s ním, tak na základě reflexe situace a bojů v oblastech, kde se pohybovali.

Nyní je tedy čas na praktické lekce, které jsou na nás samotných, abychom sdíleli zkušenosti, jak lidí z Chiapasu a Kurdistanu, tak internacionalistů dokázali zúročit. Když se vrátím k úvodnímu zážitku, není mým cílem, aby se policie chovala humánněji k duševně nemocným lidem, kteří se ocitli na ulici, ale abychom žili ve společnosti, kde takoví lidé na ulici končit nebudou, jelikož i jim společnost přizná jejich lidství na rozdíl od kapitalismu, pro který jsou nehodnotní a zaslouží si jediné zakleknout. „Všechno je možné.“

VÝPRAVA ZA ŽIVOT

Mayští vzbouřenci známí jako zapatisté dorazili na evropskou půdu – a to v rámci jejich celosvětové „Výpravy za život“, klíčové to události dekolonizace. Přesně po 500 letech od „dobyty“ Mexika Hernánem Cortésem přijeli s třaskavě jasnou zprávou: „Nedobyli jste nás. Stále vzdorujeme a bouříme se.“ – V jejich případě v podobě unikátního politického projektu autonomie, jež u hranic s Guatemalou v jihomexickém státě Chiapas kultivují již od roku 1994. Zapatistky a zapatisté ale nepřijíždí do Evropy kázat, obviňovat či odpouštět, nýbrž naslouchat, diskutovat a zdola a zleva „hledat to, co nás dělá rovnými“ v čase bezprecedentní klimatické krize.

V rámci zapatistické „Výpravy za život“ se vydala po zdolání byrokratických překážek do Evropy další skupina zapatistů a zapatistek nazvaná La Extemporánea (Nepatříčná).

V pátek 10. září opustili zapatisté a zapatistky zařazení do skupiny své caracoly. V pondělí 13. září se ocitají v hlavním městě Ciudad de México a míří na tamní letiště, odkud se dvěma lety vydávají do Madridu, kde mají přesehnout na letadlo do Vídně.

V úterý 14. září je více než 70 zapatistek a zapatistů velmi emotivně uvítáno po přistání ve Vídni. Čekalo tu na ně s transparenty, skandováním a hudbou množství aktivistů a aktivistek z podpůrných skupin, včetně kolektivu vídeňských migrantů a migrantek, který se delegace ujal. Po přistání promluvil Subcomandante Insurgente Moisés. Mimo jiné řekl: „Změna, kterou si my chudí lidé ve světě přejeme, je skutečnou změnou, nikoli změnou, kterou by si přáli špatné vlády a bohatí,“ a směrem k přátelům EZLN v Evropě dodal: „Nedorazili jsme promlouvat k masám, přicházíme mluvit s těmi, kteří chtějí mluvit s námi. A chceme od vás slyšet, jak bojujete a jak přemýšlíte.“

Ve čtvrtek 16. září v šest večer se ve Vídni zapatistky, které byly oblečené ve stejnokroji, jenž se skládal z fialových triček, modrých džín a hnědých bot, připojují k demonstraci proti vraždám žen. Akce se zaměřila mj. na spravedlnost pro Shukri a Fadumo, dvě ženy somálského původu, zavražděné dva dny předtím ve Vídni, s požadavkem, aby tato dvojitá vražda žen nezustala nepotrestána. Před kostelem na Karlsplatz promluví vedle somálských žen i ženy z dalších zemí Evropy a Afriky, které se vyjadřovaly různými jazyky. Stovky mladých feministických a internacionalistických žen nesly transparenty proti patriarchátu a rasismu. Křičely hesla a zpívaly, když se setmělo, potichu se rozsvítla světla na jejich mobilních telefonech. Poté se stovky žen vydaly na pochod centrem města.

V pátek 17. září před polednem se delegace, složená z asi 20 zapatistických žen a 30 mužů, připojuje k internacionálnímu protestu před mexickým velvyslanectvím v Rakousku, které se nachází v luxusním historickém centru Vídně, a požaduje bezpečný návrat José Antonia Sáncheze Juáreze a Sebastiáná Nuñeze Péreze. Oba jsou zástupci místních shromáždění Caracolu 10 a od 11. září byli pohřešováni poté, co je unesli členové oficiální organizace známé jako ORCAO, která má dlouhou historii beztrestného polovojského násilí. Protestní akce se přidala k požadavku jejich komunit na jejich propuštění a odsoudila paramilitární útoky, kterým jsou vzdorující domorodé komunity v tuto chvíli vystaveny, stejně jako roli mexické vlády v podpoře těchto útočníků. Vídeňská protestní akce, na níž zazněly proslovy ve španělštině, němčině, řečtině, francouzštině, portugalštině a galicijštině, zahájila mezinárodní kampaň s výše uvedenými požadavky. Další akce se konaly např. v Londýně, Berlíně nebo Florencii a kampaň podpořil třeba známý hudebník Manu Chao. Kampaň rychle přinesla své ovoce: Bylo potvrzeno, že Sebastián a José Antonio byli po osmi dnech v rukou únosců propuštěni.

Na vídeňském programu byly i další akce, například tucet zapatistických žen se účastnil debaty v dělnické/migrantské čtvrti Ottakring. V neděli 19. září navštívilo asi 50 zapatistů protestní tábor Lobau, kde klimatičtí aktivisté a aktivistky okupují dálniční staveniště. Dne 22. září se zapatističtí delegáti a delegátky, kteří tvoří skupinu La Extemporánea, rozdělili na jednotlivé delegace a vyrazili různými směry po Evropě.

S ohledem na stupňující se násilí ze strany paramilitárních skupin podporovaných vládou byl na pátek 24. září vyhlášen den mezinárodní solidarity se zapatistickými komunitami. V tento den se tedy demonstrovalo ve 42 městech po celé Evropě, ve státech jako jsou Španělsko, Německo, Lucembursko, Belgie, Portugalsko, Švýcarsko, Rakousko, Francie, Itálie či Řecko. Pozadu nezůstala ani Praha. Tady se sešlo po třetí hodině odpolední před velvyslanectvím Spojených států mexických v ulici V Jirchářích pár desítek lidí se vzkazem na transparentu *¡No están sol@s, su rabia es la nuestra!* (Nejste sami*, váš vztek je i náš!). Přítomní také vyzdobili barevnými křídami vozovku před budovou ambasády různými hesly a obrázky.

Mezitím jedna z delegací dorazila v sobotu 25. září z Vídně do Bratislavy. Jelikož se ale opozdili, byl mimo jiné s ohledem na jejich pohodlí zrušen plánovaný společný oběd v Cyklokuchyni. Na místo toho byla rozšířena kapacita večerní diskuse v galerii kolektivu Apart v ulici Pečnianska. V neděli byly na programu oběd a diskuse s umělci v ateliérech Mladá Vajnorská a večer veřejná diskuse v klubu FUGA na náměstí SNP s promítáním filmu *Screening of The Most Beautiful Catastrophe* (2018).

V pondělí 27. září se organizátoři a organizátorky bratislavského zastavení zapatistické „Výpravy za život“ rozloučili s delegací, která se rozdělila na další dvě menší. Jedna se vydala směr Brno, navštívila mimo jiné ekologickou farmu a nechybělo ani večerní posezení u ohně. Druhá, složená ze zapatistických žen, se představila večer v Praze, kde se v přeplněné přednáškové místnosti Prostoru39 konala diskuse „Lekce z revoluce: Chiapas a Rojava“ (více v předchozí reportáži).

V úterý 28. září se obě skupiny delegace znovu spojily, aby se mohly zúčastnit v opět zaplněném pražském klubu Underdogs' debaty nazvané „Zapatistickým pohledem“. Ta se věnovala otázkám, jak se daří zapatistickému projektu, jakým výzvám a hrozbám čelí, jak rozumět dekolonizaci, jak se společně dostat z klimatické nouze a neskloznout přitom do nových forem kolonialismu nebo co dnes znamená být solidární na obousměrně ose Česko–Chiapas. Po diskusi zahrála kapela Cumbia Cooperativa.

Další den, ve středu 29. září se konala v pražském studiu ALTA debata pod názvem „Feministická zastávka v Praze“, kde se mluvilo zejména o ženské emancipaci ve spojení se zapatistickým povstáním.

Na čtvrtek 30. září byla připravena neformální skupinová diskuse v rámci D-Zóny, která byla bez českého překladu, pouze s anglickým. Moc se neavizovala vzhledem k omezenému prostoru v kampusu Hybernská. Nakonec se ale podařilo sehnat větší místnost, a tudíž mohlo dorazit i více návštěvníků, kteří si mohli se zapatisty a zapatistkami sednout v jednom kruhu.

Víkendový program pak byl čistě neveřejný, z větší části odpočinkový a odehrával se na jednom statku v severních Čechách. Sešlo se tu na šest desítek aktivistů a aktivistek, kteří sdíleli se zapatistickou delegací své zkušenosti z různých bojů. Neformálnost setkání podtrhovalo společné stravování, sezení u ohně, komentované procházky. Na statku se konal sítotiskový workshop, iniciativa Limity jsme my představila svou činnost atp. Všichni zúčastnění si pochvalovali úžasnou atmosféru onoho víkendu, a vlastně celé návštěvy zapatistů a zapatistek v Česku. (-BJ-)

TÉMA EXISTENCE: PAŘÍŽSKÁ KOMUNA

Začátkem roku 1871 se nacházela Paříž ve velmi špatném stavu. Lidé byli vyčerpáni náklady na válku a mnozí Pařížané a Pařížanky hladověli. Není překvapením, že nuzné poměry nejvíce dopadaly na chudé a pracující. Paříž se tak stala epicentrem střetů mezi starým vládnoucím režimem a nespokojenými dělníky. Po tíživém čtyřměsíčním obléhání německým vojskem se pařížská národní garda, která měla zázemí v mnoha Pařížanech, rozhodla osamostatnit. Odmítla rozkazy prezidenta obnovené republiky Adolpha Thierse a odmítla provést odzbrojení lidu. Thiers s celou vládnoucí elitou opouští Paříž a uchyluje se se svou vládou do Versailles.

V Paříži nastal doslova výbuch politické aktivity zdola, jenž vedl k ustavení Pařížské komuny, samosprávně organizovaného společenství s obrovským potenciálem pro experimentování v otázkách sociálního a politického života. V provolání komuny stálo: „Uznání a upevnění republiky, jediné formy vlády, která se shoduje s právy lidu a s rádným a svobodným společenským vývojem... Naprostá záruka svobody jednotlivce, svobody svědomí a svobody práce... To je konec starého vládního a klerikálního světa, militarismu, monopólů, privilegií, kvůli nimž je proletariát v poddanství a země strádá a zakouší katastrofy.“

SOCIÁLNÍ PŘEMĚNA

Okamžitě došlo k výrazným změnám – byla zrušena branná povinnost, byl zspolečenštěn církevní majetek, bylo zavedeno bezplatné vzdělávání, byly stanoveny platy soudních zaměstnanců a jejich pomocníků, došlo k osvobození politických vězňů, na půl roku byly zastaveny platby nájemného, byl zastaven prodej věcí v zastavárnách, byla veřejně spálena gilotina, zrušena noční práce pekařů, byl zakázán vývoz potravin a zbraní, byl vypracován plán na zřízení jeslí a mateřských škol pro děti dělnic...

Obyvatelé Paříže zvolili radu složenou převážně z jakobínů a republikánů – zvoleno bylo nicméně i několik anarchistů a socialistů. Vedle proudného se na ideové základně Komuny podílel blanquismus, zatímco marxismus ještě uznávanou teorií mezi dělnictvem nebyl. Do čela města byli postaveni většinou neznámí lidé.

Rada prohlásila Paříž za nezávislou komunu a navrhla, aby se Francie stala konfederací komun. V rámci Pařížské komuny členové rady dostávali průměrný plat, měli stejné postavení jako ostatní členové Komuny a bylo možno kohokoliv z nich okamžitě odvolat.

Asi osmdesát procent komunardů pocházelo z dělnického prostředí. Dělníci se začali decentralizovaně organizovat. Výroba byla řízena na místní úrovni. Na mnoha místech došlo k proměně námezdní práce v družstevní systém. Na konci května se 43 pracovišť změnilo v družstva a z muzea v Louvru se stala továrna na munici, provozovaná dělnickou radou.

Byla založena Federace umělců, jejímž předsedou se stal malíř Gustave Courbet a která demokratizovala pařížské umělecké instituce. Velkého slova se konečně dostalo ženám. V rámci Komuny získaly významné funkce ve veřejné správě, což v té době nemělo nikde obdoby. Založily Svaz žen, který se stal největší organizací, jaká v rámci Komuny působila. Ženy prosazovaly platovou rovnost v pařížských továrnách.

Průběhu Pařížské komuny jsme se nikdy příliš nevěnovali, a přitom šlo svým způsobem o první významné socialistické povstání, kterého se účastnili také anarchisté a na anarchistické hnutí mělo i v pozdějších letech velký vliv. Rádi bychom tento deficit napravili u příležitosti 150. výročí této dějinné události.

REAKCE

Pařížská komuna v té době nebyla ojedinelá. Komuny vznikaly v dalších velkých městech, jako byly Lyon, Toulouse, Marseille, Creusot, Narbonne, ale třeba i Barcelona. V Lyonu došlo k povstání už v září 1870. Jenže bouře byly velmi násilně potlačovány, jelikož představovaly pro novou vládu Druhé republiky ohrožení principů vlastnictví, rodiny a náboženství. Venkov se k povstání de facto nepřidal, což bylo tématem pozdějších reflexí přeživších komunardů a jejich ideových soupeřů.

Pařížská komuna byla pro politické a ekonomické elity tehdejší Francie něčím naprosto nepřijatelným, protože zpochybňovala jejich nárok vládnout a ekonomicky řídit společnost s celým jejich finančním, vlastnickým, náboženským, výchovným a militaristickým systémem.

Když byla v květnu 1871 podepsána ve Versailles dohoda ohledně válečných reparací, které byly nejvyšší v dějinách válek, dohoda se versailleská vláda na spolupráci s Prusy. Nevyhnutelně přišel Krvavý týden (*La semaine sanglante*, 20.–28. května 1871), během něž poslal Thiers posílenou armádu dobýt Paříž, což mělo za následek jeden z největších masakrů pařížské historie. Francouzské oddíly od Versailles vedl budoucí prezident Mac Mahon. Dne 29. května byla Komuna definitivně poražena. Po její porážce byl zahájen teror vůči přeživším komunardům – členové vládního vojska a ozbrojení příslušníci kapitalistické třídy se potulovali městem a svévolně zabíjeli a mržčili obyvatele. Podle různých odhadů bylo zmasakrováno na 17 až 35 tisíc komunardů (nejčastěji se uvádí 30 tisíc), 40 tisíc jich bylo zatčeno, z toho 3 tisíce později popraveno a 20 tisíc deportováno do kolonií nucené práce převážně v tichomořské Nové Kaledonii.

Masakr komunardů a další akty pomsty vůči dobytému městu byly zjevným projevem strachu, jež zažívala vláda a buržoazie při ohrožení svého panství, a potřeby exemplárního krvavého poselství pro všechny ty, kteří by chtěli příklad Komuny následovat. Historička Carolyn Eichner k tomu poznamenala: „Patologičnost násilí ze strany vlády ve Versailles při potlačování Komuny odrážela pocit enormního ohrožení existujících genderových, třídních a náboženských hierarchií.“

Po porážce Komuny se navíc rozpoutala celoevropská vlna represe vůči Internacionále a dělnickému hnutí vůbec.

Zajímavostí je, že Pařížská komuna je jednou z prvních fotograficky zdokumentovaných dějinných událostí, a to vedle občanské války ve Spojených státech. Už tehdy si byla vítězná moc vědoma síly fotografie, a tak si vedle inventarizace 40 000 uvězněných komunardů objednala také fotomontáže a inscenované snímky, které měly zobrazovat zločiny a popravu spáchané komunardy. Na druhou stranu vláda zakázala šíření snímků z období Pařížské komuny, které by mohly podle ní narušit veřejný pořádek. Šlo ale hlavně o snahu vymazat tuto událost z kolektivní paměti.

REFLEXE

Slovy jednoho z nejvýznamnějších anarchistů té doby, Michaila Bakunina, byla Pařížská komuna „jasně formulovaným popřením státu“. Navzdory násilnému zničení Komuny Bakunin napsal, že Paříž otevřela novou éru, „éru konečné a úplné emancipace lidových mas a jejich budoucí opravdové solidarity překračující a přehlížející stát-“

ní hranice... příští lidská revoluce, které dá vzájemná solidarita mezinárodní charakter, bude vzkříšením Paříže“ – revoluce, na kterou svět stále čeká.

Abý Komuna plně projevila svůj potenciál, na to měla příliš málo času a navíc velmi záhy musela čelit krvavé vojenské intervenci. Žel nebyla v otázce sociální revoluce důsledná a také příliš spoléhala na své zvolené zástupce namísto vybudování federativní koordinace, a to i v otázkách obrany. Ústřední výbor na obranu města také zrovna neplýtval penězi. Chybělo spojení s dalšími místy odporu mimo Paříž, zatímco na druhé straně Thiers byl schopen spojit se téměř s kýmkoli, včetně Prusů, aby myšlenky Komuny potlačil. A byl to zájem buržoazie napříč hranicemi, aby bylo povstání utopeno v krvi a nemohlo sloužit jako inspirace ostatním pracujícím v Evropě.

Anarchisté později argumentovali, že Komuna nešla ve svých činech dost daleko. Že se jejím členům nepodařilo skoncovat s myšlenkou zastupitelské vlády. Petr Kropotkin tuto kritiku rozvádí v textu, který přinášíme na dalších stránkách. Poukazuje na skutečnost, že Komuna se držela některých starých myšlenek zastupitelské demokracie a vedla mnohé lidi k tomu, aby věřili, že za ně vše vyřeší členové rad, namísto toho, aby jednali sami za sebe. Rada se tak čím dál víc izolovala od těch, kteří ji zvolili. A čím více byla izolována, tím byla autoritativnější.

Selhání Komuny znamenalo katastrofu pro Internacionálu, kde se Marx rozhodl na úkor autonomie regionálních federací centralizovat vedení prostřednictvím Generální rady. Na to anarchisté odmítli přistoupit. Mimoto, zatímco byl proudhonismus převládající podobou radikalismu francouzské dělnické třídy po desetiletí před Pařížskou komunou, prohra Komuny oslabil důvěru v Proudhonův pozvolný postup a nenásilnou změnu. S porážkou komun v Paříži, Lyonu a Barceloně a s celoevropskou represí proti Internacionále vypadaly vyhlídky na revoluci opravdu beznadějně, a tak se zrodila „propaganda činem“: „zcela beznadějná situace v Evropě si vyžadovala přehnané činy“.

Na druhou stranu podnítila pařížská zkušenost promýšlení anarchistické teorie a vedla myslitele, jako byli Petr Kropotkin či Elisée Reclus, k rozvoji myšlenky anarchistického komunismu, která následně zastínila předchozí kolektivistické a mutualistické tendence v anarchismu.

Stejně jako měla Pařížská komuna význam pro anarchisty a anarchistky, za svoji ji brali i autoritářští komunisté, včetně Marxe a následně i Lenina. Naše ponaučení se ale liší od toho jejich. Zatímco my společně s Kropotkinem vidíme problém v tom, že byla moc v Komuně zbytečně centralizována, se všemi neduhy, které to s sebou nese, autoritářští socialisté a komunisté by jako vždy nejraději do centra, které by sami ovládali coby vedení proletářské politické strany, přesunuli veškerou moc. Jak takováto tendence v dějinách vždy dopadla, víme moc dobře – likvidace jakékoli opozice, zejména v rámci hnutí pracujících.

HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

Francouzská společnost je v odkazu Pařížské komuny nejednotná. Pracující při stávkách a demonstracích, stejně jako hnutí Žlutých vest se k Pařížské komuně hrdě hlásí. Vyzdvihují její radikální skoncování se stávajícím pořádkem a snahu převést moc ze spárů vyvolených do rukou lidu a skutečně zvolených.

Někteří historici poukazují na to, že se Pařížská komuna na rozdíl od roku 1789 nikdy nestala integrální součástí francouzského národního příběhu. Nezačlenila se do kolektivní paměti, na které by se všichni shodli. Není ani divu. Vždyť dějiny píší vítězové a těžko si představit, že by buržoazie, která vládne ve Francii dodnes, připustila, aby se stal obecně přijímaným příběh povstání proti její vládě, natož aby připustila, že k její vládě existuje nějaká alternativa, a umožnila tak otevřít stavidla politické imaginaci neprivilegovaných. Navíc byla Pařížská komuna prostá nacionalistického šovi-

nismu, svým založením byla internacionalistická, což se mimo jiné projevovalo tím, že se jí účastnilo mnoho „nefrancouzů“.

Když měly v Paříži proběhnout oslavy 150. výročí Pařížské komuny, tamní pravičáci to nesli s velkou nelibostí. Upozorňovali, že nelze oslavovat událost, která si vyžádala mrtvé. Když jde ale o buržoazní revoluce, mrtví jaksi nevadí. A také se jim nějak ztratila z kontextu skutečnost, že diametrálně nesouměřitelný masakr způsobila reakce, aby zachovala kapitalistické pořádky a odvrátila nebezpečí, že by lidé mohli sami rozhodovat o svých životech. Pro ně jsou dodnes povstali jen lžou vedenou cizinci. Přitom také zcela opomíjejí, že mnohé z programů Komuny je dnes ve Francii realitou: zákaz dětské práce, odluka církve od státu, zrušení trestu smrti, volební právo pro ženy. A takový odkaz je zjevně černou můrou všech konzervativců. Nehledě na to, že komunisti zabírali volné byty pro lidi bez domova, cizincům nabízeli občanství a rovné postavení před zákonem nebo prosazovali rovné mzdy pro muže i ženy, zrušili stálou armádu, zřídili dílny pro nezaměstnané, zvýšili mzdy ve špatně placených odvětvích... Na těchto frontách konzervativní i fašistická pravice stále vede své boje proti squatingu, migrantům, feminismu, antimilitarismu a odborům.

PARALELY

Literární historička Kristin Rossová ve své knize *Komunální přepych*, jejíž recenzi přinášíme na dalších stránkách, poznamenává, „že svět komunistů a komunistek je nám ve skutečnosti mnohem bližší než svět našich rodičů“. Její postřeh ožívá barvami, pokud ho zasadíme do doby, která velmi krátce předcházela jeho napsání. Vybavíme si rok 2011, okupovaná náměstí a lidová pléna v různých koutech světa, stejně jako jejich násilné potlačení.

Pokud se na pozadí tohoto živelného dění zamýšlíme nad možnými paralelami s Pařížskou komunou, nelze nevidět vzdálenou podobnost v prekarizovaném postavení značné části pracujících, kteří spíše než v práci tráví čas jejím hledáním. Další styčné body nacházíme v touze po svobodnějším uspořádání společnosti, sociální spravedlnosti a odstranění nesouměřitelných majetkových rozdílů, v odporu vůči náboženské bigotnosti, ve snaze i přes rozdílné postoje nalézt společnou řeč a nástroje společného rozhodování, v úsilí vytvářet decentralizovaná střediska lidové, zdola vyvěrající moci, a zároveň odpoutání se od nacionalistických hledisek a přihlášení se ke globální solidaritě a odpovědnosti za planetu. Bez ambice někoho soudit můžeme nalézat obdobná vnitřní selhání daná nedostatečnou odvahou jít do důsledků. Vedle nedlouhého trvání některých iniciativ roku 2011 můžeme nalézt dodnes funkční sousedská shromáždění, a dokonce i „komunu“, která za přispění vlastní „národní gardy“ hájí své území před vnějšími silami. Asi každý již tuší, že je řeč o rojavské autonomii, která se nesnaží o vybudování nového státu a zároveň v řadách jejích milic operují internacionální bojovníci a bojovnice. Další paralelou je pak nenávisť, jakou tato hnutí vyvolávají u stávajících ideologů a držitelů politické a ekonomické moci. I oni se všemožné „komuny“ snaží potlačit násilím. Stejně jako v případě Pařížské komuny můžeme sledovat, že i když se všech těch hnutí okupujících náměstí účastnili v jisté míře také anarchisté, nepředstavovali žádnou většinu, a přesto tato hnutí přijímala za své jako samozřejmost v podstatě anarchistické principy organizace a mnohé z anarchistických požadavků.

My, anarchisté a anarchistky, máme v otázce odkazu Pařížské komuny poměrně jasno. Netrpíme klamem doslovnosti paralel, nýbrž hledáme inspirace a poučení. Nemyslíme si ani, že by letošní kulaté výročí měla Francie, coby republikánský stát, proti němuž se Komuna vlastně postavila, nějak oslavovat. Toto výročí naopak patří všem pracujícím, všem lidem, kteří touží po světě bez útlu a vykořisťování člověka člověkem. S nimi slavíme bez ohledu na rasu, národnost, sexuální orientaci či gender... a voláme: Viva la comuna! – Ať žije komuna!

REVOLUČNÍ KOMUNY ROKU 1871

VADIM DAMIER

V 70. letech 19. století bylo povstání městských komun proti centralizovanému buržoaznímu nebo buržoazně-feudálnímu státu základní formou revolučního boje proletariátu. Byla to doba, kdy slovy Kropotkina „prapor povstání komun pozvedla už nejen malá města, ale i taková jako Paříž, Lyon, Marseille, Saint-Étienne nebo španělská Cartagena“. V letech 1870–1871 zachvátilo Francii a v následujících letech i Španělsko hnutí za proměnu měst v samosprávné komuny, které se pak měly spojit do federace. Bylo to vpravdě revoluční hnutí s celoevropskou perspektivou.

DRUHÉ CÍSAŘSTVÍ

Nebyla to náhoda, že k výbuchu revoluce došlo právě ve Francii. Francie byla klasickou zemí revolucí. Od roku 1789 do roku 1914 nebylo desetiletí, aby tato země nestála na prahu sociální války nebo povstání. Navíc se zde velmi často rodila revoluční hnutí, která se vzápětí přelila za hranice a šířila se napříč evropským kontinentem. Tak to bylo například s revolucí roku 1848. Proto byly všechny vlády v Evropě zainteresovány na tom, aby se ve Francii držel u moci reakční režim. Jedním z takových režimů, jenž dovedl ideu státu do bodu, kdy musel nevyhnutelně následovat krach, byla diktatura Napoleona III. (1851–1870), tzv. Druhé císařství.

Napoleon III. se dostal k moci jako prezident republiky, který v prosinci 1851 provedl státní převrat a v následujícím roce se prohlásil císařem. Ekonomická a sociální historie Druháho císařství je velice poučná a lze díky ní najít řadu paralel se současnou politikou vládnoucích tříd světa s jejich přechodem od sociálního státu blahobytu k neoliberalnímu chaosu se všemi jeho nejhroššími sociálními důsledky. Napoleon III. se dostal k moci na vlně populistických hesel a začal vytvořením svého druhu „sociálního státu“. Obrovské prostředky (stejně jako za nacismu nebo za Rooseveltova „nového údělu“) se vynakládaly na veřejné stavby, díky kterým měli lidé práci, a tím i zaručenou mzdu. Na druhou stranu to znamenalo i menší investice do průmyslového a technického rozvoje a expanze trhu. Během 50. let se císaři podařilo tímto způsobem udržet si popularitu svého režimu. K financování programu veřejných prací si musel Napoleon III. opatřit prostředky, a tak podpořil založení investorských skupin, připravených jít do riskantních finančních operací. Pod jeho záštitou založili bratři Péreirové největší akciovou banku Crédit mobilier, která během prvního desetiletí císařství kontrolovala finance v zemi. Ta měla právo vydávat obligace mnohonásobně převyšující její kapitál. Staré banky (včetně Rothschildů a Banque de France) to sledovaly s úžasem a závistí a přemlouvaly císaře, aby přešel ke zdravější politice kapitálových investic. Nakonec vládce v roce 1861 jmenoval ministrem financí Achilla Foulda, kandidáta konzervativních bankéřských kruhů. Nový ministr omezil financování veřejných staveb a obecních projektů. Pracující, kteří si zvykli na stabilní pracovní místa, najednou zaskočila rostoucí nezaměstnanost. Jejich trpělivost s režimem se změnila v nepřátelství, začaly se obrozovat předtím zlikvidované dělnické spolky a poslední desetiletí císařství bylo ve znamení rostoucího boje, stávek a protivládních protestů, které se nakonec přelily v revoluci. Signálem úpadku byl náhlý bankrot Crédit mobilier v roce 1867.

Šedesátá léta se stala obdobím všeobecného sociálního vření a nespokojenosti. Nespokojeni byli všichni, dokonce monarchističtí poslanci parlamentu požadovali liberální reformy. Stávky dosud nevidané síly a délky zachvátily téměř všechna průmyslová odvětví. Stávkové hnutí v letech 1869–1870 prudce vzrůstalo, stávkovalo se

Když je řeč o Pařížské komuně, obvykle si každý představí izolované proletářské povstání v jediném městě, tvrdě potlačené po hrdiňském 72denním odporu. Tato pařížská revoluce ale nebyla izolovaným hnutím.

v továrnách v Aubinu, Le Mans, Albi, Lyonu, Marseille, Rouenu, Le Creusotu. Zvláště zuřivá byla stávka ocelářů v Le Creusotu, v závodě prosperujícího podnikatele Eugèna Schneidera. Dělníci stávkovali na podzim 1869 kvůli snížení mezd a došlo ke střetům mezi stávkujícími, stávkokazy a četníky, majitel dvakrát povolal vojsko. Podruhé, v březnu 1870, podpořilo stávkující celé město, a události začaly připomínat povstání. Dělníci požadovali nejen vyplacení dlužné mzdy, ale i shromažďovací právo a svobodu slova, někteří žádali ustavení republiky. K potlačení hnutí byla použita celá armádní brigáda pod vedením dvou generálů.

DIVOKÝ KANKÁN

Ve snaze snížit napětí a „upustit páru“ byla v roce 1868 poněkud uvolněna do té doby skoro úplná cenzura. Jenže výsledkem bylo, že veškerý tisk – levicový, pravicový i centristický – začal nadávat na císařství, císaře i císařovnu.

Velkolepým projevem ducha doby se stal nový divoký tanec v dělnických čtvrtích Paříže. O chaosu a tendencích ke změnám svědčil mnohem víc než jakýkoli kritický nebo znevažující článek v některé z republikánských tiskovin. Tím tancem byl kankán, vyjadřující pocity konce starého světa a prvních kroků lidstva na cestě k něčemu novému. Kde se kankán vzal, není dodnes přesně známo. Někdo tvrdí, že ho tak jako kapavku přinesli vojáci vracící se z Alžírsku. Následně se (stejně jako tango v Argentině) stal zábavou pro turisty a boháče v kabaretech a šantánech, ale původně ho tancovali pod širým nebem muži i ženy. Kankán nebyl pouhým tancem, ale mnohem víc stavem ducha svobody, sexuálního osvobození. Ženy a dívky z řad pracujících, dělnice, služky, všechny tancovaly bez kalhotek, a bez rozpaků ukazovaly intimní partie svého těla všem přihlížejícím. Byla to výzva konzervativním mravům a buržoazii, a konzervativní pozorovatelé to přesně takhle vnímali. Byl to znak převratu, chaosu a karnevalu, který během pár měsíců zachvátil Paříž a navždy změnil svět.

VÁLKA

Pád Druháho císařství přišel v důsledku prusko-francouzské války. Byla to – stejně jako první světová válka – katastrofa, kterou mnozí předpovídali, ale nemnozí opravdu očekávali. Když začalo sociální a politické napětí ve Francii narůstat, rozhodly se vládnoucí kruhy odvést pozornost veřejnosti a upevnit autoritu režimu „malou vítěznou válkou“. Jenže tato válka nebyla ani malá, ani vítězná. Bismarckovské Prusko potřebovalo válku s Francií také, jenže z jiných důvodů – aby dokončilo sjednocení velké německé říše. Oproti očekávání sebejistých, ale úplně marných francouzských generálů se německá strana na válku připravila mnohem lépe. Projevil se i naprostý rozklad vojenského aparátu napoleonské říše. Navíc francouzská armáda nedokázala využít ani své relativně moderní pušky, ani novou tajnou zbraň – kulomet mitrailleuse. Obrovské Kruppovy kanony rozmetávaly francouzské vojáky ještě dřív, než došlo k boji zblízka. Výsledkem toho všeho byla jedna porážka za druhou, a za nějakých šest týdnů bylo po všem. Formálně byla válka vyhlášena 19. července 1870 a už z 2. na 3. září byly hlavní armádní síly francouzského císařství obklíčeny a zničeny v bitvě u Sedanu. Císař se ocitl v zajetí.

Reakce na válku nebyla ve Francii jednoznačná. Část republikánů v parlamentu pochybovala o tom, že je tato válka rozumná. Většina

buržoazie proti válce nebyla, ale požadovala změny. V pařížských sekcích První internacionály byly dobře pochopeny skutečné příčiny války, ale nepřistoupilo se žel k žádným reálným opatřením proti ní a neorganizoval se žádný odpor. Mezi pracujícími válka žádná nadšení nevyvolávala. Na dělnickém předměstí Belleville, které později sehrálo svou roli v událostech spojených s Komunou, se lhal pokus agentů moci probudit davový šovinismus. Lidé volající „Ať žije mír!“ byli rozehnaní četníky. Stejně to probíhalo v Marseille a Lyonu.

Ještě před oficiálním vyhlášením války se obrovské dělnické shromáždění Paříže obrátilo na německé pracující: „Bratři, protestujeme proti této válce. Přejeme si jen mír, svobodu a práci. Nevěřte lidem, kteří vám chtějí zatajit, co si skutečně myslí francouzský lid.“ Berlínští pracující odpověděli ve stejném duchu. Když ale válka začala a přišly porážky, nálady v lidu se změnily.

MEZI MINULÝM A BUDOUCÍM

Tady se poprvé setkáváme s jedním ze specifíků revolučního hnutí let 1870–1871, totiž se svérázným přechodným stavem mezi minulým a budoucím, mezi buržoazními a lidovými revolucemi minulosti, obrazem roku 1793, a revolucemi organizovaného proletariátu, tedy revolucemi budoucnosti. Pro revoluční lid roku 1793 i pro revolucionáře let 1870–1871 byly charakteristické silné národně obranné motivy. Přestože proslulá věta o tom, že dělníci nemají vlast, už byla vyslovena, moderní představy o třídním internacionalismu se ještě nezformovaly. Zato představy o ochraně vlasti se stejně jako při Velké francouzské revoluci úzce proplétaly se svérázným „revolučním obranářstvím“. Jinými slovy – lidé si ještě stále mysleli, že revoluce může být nejlepším způsobem obrany národa v případě, že si s takovým úkolem nedokážou poradit vládnoucí kruhy. Francouzští revolucionáři vůbec nezkusili zorganizovat současnou revolučně internacionalistickou činnost s německými dělníky navlečenými do vojenských kabátů, a to byla jejich první chyba. Národní idea se odrazila na příštím osudu francouzské revoluce, což později vykrystalizovalo v tezi o tom, že primární je válka a obrana a až pak následuje revoluční změna.

Když se zvěst o porážce u Sedanu dostala 3. září do Paříže, obyvatelstvo z tohoto výsledku obvinilo vládnoucí autoritu. Bylo svoláno mimořádné zasedání parlamentu. Další den se Pařížané oblékli do uniforem národní gardy (městské domobrany) a vtrhli do budovy parlamentu. Lidé vedení blanquisty Grangerem a Levraudem žádali vyhlášení republiky. Donutili poslance odebrat se na pařížskou radnici, kterou už lid obsadil. Spolu s trojbarevnou vlajkou se tu objevily i dělnické rudé prapory. Jakobíni sestavovali svůj seznam kandidátů do prozatímní vlády, nicméně poslanci takzvané levé frakce parlamentu odmítli předat moc a oznámili vytvoření vlády. Jejimi členy byli umírnění republikáni Gabetta, Favre, Crémieux, Ferry a monarchista Thiers. Pracující požadovali, aby byli ve vládě jakobíni Delescluze, Blanqui a Ledru-Rollin, ale poslanci neustoupili. Nakonec se dospělo ke kompromisu: do prozatímní „vlády národní obrany“ v čele s generálem Louisem-Julesem Trochuem se dostal kromě umírněných republikánů a monarchistů jen Rochefort, lidem oblíbený levicový novinář, propuštěný z vězení. Jak později vzpomínala komunardka anarchistka Louise Michel, „věřili, že republika přinese vítězství i svobodu. Toho, kdo by začal mluvit o kapitulaci, by na místě roztrhali... Vláda se dušovala, že se nikdy nevzdá. Všichni byli bezmezně oddáni vlasti, každý chtěl mít tisíc životů, aby je obětoval. Revolucionáři byli všude a jejich počet stále rostl. Ve všech byla obrovská životní síla. Zdálo se, jako by to byla sama revoluce.“ Lidé doufali, že republika rozbije pruská vojska, a „po uzavření míru nebude útočná, agresivní k jiným národům. Internacionála dobude celý svět v prudké vlně sociálního Germinalu“.

Co je to za začátek sociální revoluce – naivní, obranně nacionalistická vlna, řeknete si. Přesto to právě takhle začalo. A nebude to poslední paradox revoluce let 1870–1871.

Před vládou 4. září leželo množství úkolů. Především pokračovat ve válce, protože 19. září se pruská vojska přiblížila k Paříži a obyvatelstvo chtělo zbraně – ale dát mu je bylo pro majetné třídy nebezpečné. Bylo jisté možné uzavřít mír, jenže podmínky by byly nevýhodné a nacionalisticky naladěné obyvatelstvo by s tím sotva souhlasilo. Bylo třeba rychle svolat Národní shromáždění a stabilizovat režim. Bylo nutné stabilizovat vnitropolitickou situaci, neboť země se šířila vlna stávek a nepokojů. A bylo tak nezbytné pokusit se nějak zastavit nebo neutralizovat radikální revoluční tendence.

RADIKÁLOVÉ

Teď je načase trochu odbočit od popisu událostí a podívat se, o jakých radikálních revolučních tendencích je řeč, máme-li na mysli Francii roku 1870, a čeho chtěly dosáhnout.

Nejstarší z těchto proudů byli jakobíni. Svůj původ odvozovali od Jakobínského klubu za Velké francouzské revoluce a hlásili se k tradici Robespiera a Saint-Justa, pařížské komuny 18. století a Výboru obecného blaha. Jinými slovy byli hlavními hlasateli „ducha roku 1793“. Od té doby se jakobíni aktivně účastnili každé následující francouzské revoluce. Jejich požadavkem bylo podobně jako u umírněných republikánů ustavení republiky, ale tu chápali trochu jinak. První jakobíni byli stoupcí soukromého vlastnictví a chtěli, aby se stal každý člověk vlastníkem, protože jen to zaručuje jeho svobodu. Z toho logicky vyplývala představa, že vlastnictví nemá být soustředěno v rukou několika boháčů a že má být rovnoměrněji rozděleno. V 19. století se mezi jakobíny objevili i stoupcí socialistického vztahu k vlastnictví, nicméně sociální prvek měl v jejich názorech okrajový význam a důležitější byla Republika. Rozporuplnější se stal vztah jakobínů ke státu. V epoše Velké revoluce byli horlivými zastánci státní centralizace, „jednotné a nedělitelné republiky“. Po roce 1865 se střetli se silně centralizovaným státem Druhého císařství a pod vlivem Proudhonova federalismu se mírně posunuli směrem k obhajobě místních samospráv. Nacionalismus kombinovali s ideou „celosvětové republiky“ v duchu Thomase Painea, který byl kdysi poslancem konventu.

Další proud tvořili následovníci Augusta Blanquiho. Blanquisté byli mnohými bráni jako „jakobíni-socialisté“. Historicky jejich ideje vycházely z Babeufova „spiknutí rovných“ v roce 1796. Blanqui a jeho stoupcí se účastnili revolucí a povstání v letech 1830, 1848 a 1851. Podle jeho představ měla revoluce uskutečnit malá organizovaná skupina, mělo to být svého druhu spiknutí. Tito revolucionáři-spiklenci měli sjednotit a probudit masy a po vítězství ustavit režim revoluční diktatury a provést sociální opatření a reformy. Nebyli proti místním samosprávám, ale jen v rámci silné revoluční vlády. O sociálních opatřeních nové vlády měli blanquisté jen mlhavé představy, a přestože v teorii to byl spíše „státní komunismus“, prakticky žádný zřejmý program neměli. Od 60. let začaly po celé zemi vznikat blanquistické tajné spolky tvořené převážně studentskou mládeží.

A konečně třetí (co do doby vzniku, nikoli významu) proud představovali francouzští následovníci První internacionály. Ani oni nebyli jednotní, ale opírali se převážně o dělnické hnutí. Ve francouzských sekcích byl znát silný vliv anarchistických myšlenek federalismu, přijaly dokonce vlastní odpovídající stanovky, které se podstatně lišily od linie Generální rady Marxova okruhu. Původně byla většina francouzských členů a stoupců Internacionály pod vlivem Proudhona, především jeho myšlenky o nutnosti likvidace centralizovaného státu a nahrazení státu federací samosprávných územních jednotek a zadruhé o rozvoji družstevního hnutí. Členové Internacionály zakládali dělnické asociace, které nejenže bojovaly s buržoazií, ale také se považovaly za základ ekonomického systému budoucí společnosti. Odtud se táhla dělicí linie mezi tradicemi proudů proudů, kteří se vyhýbali stávkám a požadavku zespolštění soukromého vlastnictví (kolektivizace). Tak se zformoval proud antiautoritářských kolektivistů, kde působili dělníci Varlin, Pindy, Lefrançais, Malon a další. Sekce Internacionály aktivně podporovaly vlnu stávek let 1868–1870, organizovaly stávkové fondy, mítinky, zakládaly diskusní skupiny, věnovaly se vzdělávání dělníků. Jejich členové za to byli vystaveni tvrdým represím režimu, který se bál Internacionály víc než jakékoli jiné revoluční organizace ve Francii.

I když se členové Internacionály zabývali sociálními problémy víc než všichni ostatní revolucionáři, ani oni neměli jasné představy o tom, co dál. Byla tu však jedna myšlenka, velmi populární a rychle se šířící mezi revolucionáři nejrůznějších proudů, a tou byla idea místní samosprávy – svobodné komuny. Spočívala v požadavku, aby všechny aspekty života, včetně obrany a zajišťování pořádku, správy, daní, služeb, zdravotnictví a péče o chudé, kontrolovalo samotné město a jeho volená rada – rada komuny. Tato myšlenka vycházela z historického fungování středověké městské samosprávy, z komunální revoluce 12. století proti feudálům a velkostatkářům a z hnutí za svobodná města. Idea územní decentralizace byla zdůrazňována v 60. letech 19. století i v umírněných a buržoazních kruzích o to víc, že Paříž neměla od roku 1848 vlastní městskou samosprávu. Na levici dostala tato myšlenka formu požadavku „revoluční komuny“.

zosobňující suverenitu revolučního lidu v duchu Pařížské komuny let 1792–1793 a sekci revoluční Paříže.

KLUBY

Takové byly síly a myšlenky, které vystoupily do popředí po pádu císařství. Úplně vepředu však byly požadavky a hesla nacionální, nikoli sociální. A úměrně tomu, jak vláda projevovala stále větší neschopnost pokračovat ve válce a stále větší ochotu uzavřít mír s Pruskem, se obyvatelé Paříže – především dělníci a maloburžoazie – začali organizovat sami.

Jednou z forem takové sebeorganizace byly kluby, takzvané lidové parlamenty. Už ke konci císařství se v Paříži pořádalo množství veřejných plén. Lidé, kteří se aktivně neúčastnili politického života od června 1848, ho pro sebe začali objevovat. Od prvních dnů republiky se politická shromáždění občanů konala systematicky. Účastnily se jich tisíce obyvatel v různých čtvrtích, stoupců nejrůznějších skupin. Účastníci takových setkání přijímali rezoluce a jedním ze základních témat byly vládě adresované požadavky vést „revoluční válku“, zbavit se bonapartistických elementů atd. Tradice plén obyvatel čtvrtí několikrát do týdne odkazovala k Francouzské revoluci 18. století s jejími sekciemi – shromážděními obyvatel. S argumentem efektivní obrany otevíraly kluby i otázku národní suverenity a otázky sociální. Požadovaly vyzbrojení obyvatelstva, zajištění potravinami a zdůrazňovaly požadavek zřízení Komuny, který v klubech zdomácněl od konce prosince 1870.

V pařížských okresech začaly vznikat lidové výbory okresů, jež si daly za úkol provádět kontrolu nad starosty dvaceti okresů města a v případě nutnosti je vyměnit. Velkou roli při zakládání těchto výborů (republikánských výborů, výborů bdělosti atd.) sehrály sekce Internacionály. Ta měla v Paříži dvojitou strukturu – územní a profesní. První byla vytvořena sekciemi v městských čtvrtích spojenými ve Federaci pařížských sekcí (nazývaných také Federace dělnických sdružení). Profesní strukturu tvořila Federální komora dělnických sdružení. Pařížská federální rada Internacionály vyzývala počátkem září ke spojení revoluce a vlastenectví a organizovala republikánské výbory „jako první články budoucích revolučních komun“.

Právě z iniciativy Internacionály, Federální komory a občanských skupin začala probíhat lidová shromáždění, na nichž se formovaly výbory. Jejich úkolem pak byla také organizace obrany a rozdělování potravin.

ÚSTŘEDNÍ REPUBLIKÁNSKÝ VÝBOR

Okresní výbory se brzy spojily do federace – Ústředního republikánského výboru dvaceti pařížských okresů (každý okres byl zastoupen čtyřmi delegáty), který se poprvé sešel 11. září 1870 a chápal sám sebe jako určitou vzdorovládu. Okresní výbory pokračovaly v práci, lidová pléna ve čtvrtích se konala pravidelně a určovala složení výborů. Komise seznamovaly se svými rezolucemi Ústřední republikánský výbor. Podle nich si lze udělat představu o jejich požadavcích a programu. Například jeden z nejpokročilejších výborů (3. okresu) žádal mimo jiné zrušení staré policie, vyhnání bonapartistických elementů, zrušení všech omezení občanských svobod, oddělení církve od státu a zavedení sekulárního vzdělávání, zavedení volitelnosti důstojníků do národní gardy, provedení voleb do Komuny, vyvlastnění všech zásob potravin a jejich bezplatnou regulovanou distribucí, navrácení všech nezbytných věcí ze zastáven. Sekce Internacionály ve 3. okrese navrhly vládě, aby přijala dekret o expropriaci dílen a továren a všech zařízení schopných vyrábět výzbroj a výstroj. Po uzavření míru měly být tyto podniky předány dělnickým asociacím, které by je vedly ve vlastní režii a odkoupily by je za zisk z výroby. Federální komora dělnických sdružení v řadě proklamací požadovala komunální organizaci úvěrů, směny a sdružování, aby měl pracující zajištěnou plnou hodnotu své práce.

Dne 22. září Ústřední republikánský výbor dvaceti pařížských okresů prohlásil: „Záchrana Francie a evropské revoluce závisí na Paříži.“ O šest dní později zveřejnil manifest za „suverénní komunu, která uskuteční revoluční porážku nepřitele a následně nastolí harmonii zájmů a přímou samosprávu občanů“. Ústřední výbor neustále žádal od vlády vyhlášení voleb do Komuny, ale na její nátlak bylo začátkem října toto slovo zaměněno za „volený obecní úřad“. Dne 8. října výbor pořádal lidovou manifestaci za Komunu, skončila však nezdarem.

Nespokojenost obyvatel s vládou narůstala s tím, jak přibývaly válečné porážky. Dne 31. října 1870 se spolu se zprávou o kapitulaci v Metách šířila zvěst o příměří s Pruskem. Tisíce lidí i s národní gardou vtrhly na dvůr radnice, kde sídlila vláda, a vyhlásily její svržení. Pařížané žádali zrušení příměří, pokračování války a ustavení Komuny. Blanquisté obsadili budovu radnice. Vláda získala čas oznámením, že uspořádá volby do Komuny, které ovšem nedodržela, a povstání potlačila. Řada vůdčích revolucionářů byla uvězněna.

Po 31. říjnu se Ústřední republikánský výbor dvaceti pařížských okresů snažil udržet iniciativu a hájil „nesporné právo lidu na komunu“. Dne 1. ledna 1871 byl přejmenován na Delegaci dvaceti okresů. V noci z 5. na 6. ledna 1871 bylo po městě vylepeno jeho provolání (tzv. rudý plakát), které vyzývalo lid Paříže vzít svůj osud do vlastních rukou a založit Komunu – jediný prostředek záchrany a provést všeobecné vyzbrojení. Začátkem února 1871 se Delegation začala připravovat na ustavení „revoluční Komuny po vzoru roku 1792“.

HLADOVÁ PARIŽ

Mezitím se situace Pařížanů dál zhoršovala. Německé obležení pokračovalo čtyři měsíce, zásoby dávno došly, hlad se stal všední záležitostí. Koňské maso bylo považováno za lahůdku, lidé jedli myši, krysy, psy, kočky. Dříví mělo cenu zlata. Vzrostla dětská úmrtnost.

Je příznačné, že se objevily veřejné iniciativy organizující zásobování města. Dělnický aktivista a člen Internacionály Varlin založil síť spotřebních družstev (k 18. březnu 1871 byla čtyři). Budoucí člen Komuny Allix organizoval v září 1870 „nové jídelny“ sjednocené do Sociální komuny Paříže. Ještě za obležení se pokoušely živelně provozovat službu rovnostářského regulovaného přerozdělování.

Bez ohledu na tíživou situaci nechťelo obyvatelstvo kapitulaci, ke které se přikláněly majetné vrstvy. Dělnické čtvrti byly rozhořčené očekávaným vyjednáváním s Prusy. Dne 21. ledna se sešli představitelé všech klubů, aby přijali konečné rozhodnutí ještě před definitivní porážkou. Byla tu národní garda, byl tu kontakt s výbory. Rozhodlo se zahájit následujícího dne ozbrojené povstání. Schůze skončila voláním: „Ať žije Komuna!“ Dne 22. ledna povstalo několik pluků národní gardy, ale rozehnala je armáda za podpory části národní gardy z majetných vrstev. Následovalo nové zatýkání a vláda nařídila zavřít všechny pařížské kluby. Nakonec 28. ledna podepsali Bismarck a francouzský ministr zahraničí příměří. Podle něj se měly zastavit boje na patnáct dní, okamžitě mělo být svoláno Národní shromáždění, Prusové obsadili pevnosti, všechna pařížská vojska se měla odzbrojit s výjimkou jedné divize a Paříž měla do patnácti dnů zaplatit 200 milionů franků.

Nabízí se otázka, zda všechny masy pracujících ve Francii, povzbuzované revolucionáři v letech 1870–1871, podléhaly patriotismu a nacionalismu. Odpověď není jednoduchá. Téměř žádné hlasy těch, kteří byli proti, se nedochovaly. Jak vzpomínal anarchista Élisée Reclus, jeden obuvnický dělník mu během Komuny řekl: „Dokud byla válka s Němci, nemohl jsem se přimět zabít německé vojáky, protože jsem věděl, že Vilém je podvedl tak jako nás Bonaparte. Ale od chvíle, kdy na nás útočili versailleští, stal se ze mě jiný člověk... Nikdy nebudeme mít podobnou možnost obětovat život za ušlechtlejší věc. Protože... tohle je ve skutečnosti svatá válka republiky proti monarchii, svatá válka pracujících proti kapitálu a parazitismu, svatá válka, která všem přinese sociální osvobození.“

VLÁDA MONARCHISTŮ

Dne 8. února 1871 proběhly volby do Národního shromáždění. Internacionála a Výbor dělnických organizací postavily vlastní kandidáty. V Paříži měla levice úspěch, ale jinde lidé volili pravici v domnění, že ta zajistí mír. Ze 750 poslanců bylo 450 monarchistů. Nový parlament se sešel mimo Paříž v Bordeaux. Byla sestavena nová vláda v čele s monarchistou Thiersem. Paříž to brala jako vyhlášení války. Ve dnech 20. a 23. února pařížské výbory bdělosti oznámily, že ve jménu suverenity národa odmítají jakékoli Ustavující a Národní shromáždění a uznají pouze správu města revoluční komunou složenou z delegátů sociálně revolučních skupin města.

Těsně před vstupem pruských vojsk do Paříže to v hlavním městě stále více vřelo. Jedna demonstrace následovala druhou. Vojáci posílání proti nim se přidávali na jejich stranu. Vzbouřenci vzali

útokem věznicí Sainte-Pélagie a osvobodili politické vězně. Od 6. února probíhala setkání členů národní gardy, 15. února byla schválena pravidla pro národní gardu, v nichž šlo o nahrazení armády lidovou milicí. Dne 28. února se sešla komise pro vypracování stanov Ústředního výboru národní gardy. Představitelé vojenských výborů a velitelé praporů odmítli vpustit do města pruská vojska a předměstí se začala vyzbrojovat. Internacionála a Federace dělnických sdružení ovšem pracně přesvědčovaly obyvatelstvo, aby od střetu upustilo, v obavách z nevyhnutelné porážky. Když 1. března německá vojska vstoupila do Paříže, město je uvítalo bojkotem a veřejným smutkem. Třetího března nepřátelská vojska odešla.

Téhož dne se delegáti praporů národní gardy rozhodli pověřit svůj příští Ústřední výbor, aby se kvůli monarchistickému složení parlamentu postaral o zachování republiky i za cenu toho, že by se Paříž osamostatnila od Francie. Thiersova vláda se k revolučně naladěné Paříži chovala nepřátelsky a dokazovala to každý její další krok. Rozhodla se přesídlit z Paříže do Versailles, velitelem národní gardy jmenovala Pařížany nenáviděného generála D'Aurellese.

Zastavení války se zpočátku na materiální situaci většiny pracujících téměř neprojevovalo. Ceny potravin zůstávaly neúměrně vysoké, úmrtnost oproti předválečné době byla téměř trojnásobná. Lidé pravidelně rabovali obchody, na tržnici docházelo k nepokojům.

VYHLÁŠENÍ KOMUNY

Proti vládě už nestáli jen dělníci, ale i maloburžoazie. Ekonomická krize vyvolaná válkou vedla k vlně bankrotů, ale vláda odmítla prodloužit splatnost smének. Od 13. do 17. března byly podány protesty proti splacení smének v hodnotě 150 tisíc franků. Maloburžoazie byla ožebračena, mezi dělníky rostla nezaměstnanost. Nespokojenost v Paříži už byla všeobecná. Dne 15. března 215 praporů národní gardy zvolilo svůj Ústřední výbor. Neměl jasný třídní program, šlo o obranu republiky před pokusy obnovit císařství. Dne 18. března se vládní vojska pokusila odebrat národní gardě všech jejích 250 děl. Za přispění obyvatelstva k tomu nedošlo. Thiersova vláda v panice uprchla z Paříže do Versailles. Dav se vypořádal s nenáviděným senátorem Thomasem, generál Lecomte byl zastřelen vlastními vojáky. Národní garda obsadila kasárna, tiskárnu a radnici, nad kterou zavřel rudý prapor. Obyvatelstvo se pustilo do stavění barikád. Dne 19. března zahájil Ústřední výbor národní gardy zasedání na radnici, ovládl ministerstva a vládní úřady a vyhlásil volby do Komuny na 23. března. Bylo rozhodnuto zrušit stav obležení a vojenské soudy a osvobodit politické vězně. Starostové dvaceti okresů, poslanci parlamentu z Paříže a podnikatelské kruhy se snažili být prostředníky mezi povstalým městem a Thiersovou vládou a urovnat konflikt, ale všechny tyto pokusy selhaly.

Ústřední výbor národní gardy se považoval za dočasný správní orgán bez pravomoci přijímat jakákoli zásadní opatření. Proto například nepřijal Varlinův návrh odložit splatnost smének. Výbor nevyvlastnil Francouzskou banku, ale zabavil jí milion franků, které byly použity i na příspěvek pro 300 tisíc pařížských nezaměstnaných. Nezorganizoval ani okamžitý pochod na bezradnou Versailles, a umožnil tak Thiersovi sebrat síly a přejít do protiútoky. Navíc nařídil lidem, aby zastavili ničení redakcí reakčních novin.

Mnozí revolucionáři v tyto dny kritizovali rozhodnutí soustředit se na volby do Komuny. Většina členů Výboru dvaceti okresů nakonec podpořila Ústřední výbor národní gardy, ale kritizovala ho za nerozhodnost a průtahy. Podle něj se mělo jednat okamžitě, protože byla nutná revoluční opatření, nikoli volby. Federace pařížských sekcí Internacionály váhala s podporou Ústředního výboru národních gard a až 23. března vydala manifest na podporu Komuny, v němž mlhavě vyzývala ke „svobodě, rovnosti a solidaritě“, k „reorganizaci práce“ na nových základech. Prozatímní komise 1. pařížského okresu ještě 3. dubna prohlašovala, že revoluce je soběstačná a legitimní a že se nepotřebuje legitimizovat volbami.

CO DĚLAT?

Jak oprávněně poznamenal Kropotkin, pracující lid Paříže nevěděl, co má dělat v den revoluce. Nebyl připraven na uvědomělé revoluční jednání a o svých revolučních úkolech měl jen nejasnou představu – to vše bez ohledu na obrovskou sílu a schopnost sebeorganizace. „Spolu s maloburžoazií provolával lid v březnu 1871 heslo ‚Komuna!‘. Ale ani v roce 1848, ani v roce 1871 neměl nejmenší tušení, jak řešit otázku chleba a práce ani v republice, ani v komuně. ‚Organizace

práce, toto heslo roku 1848... bylo tak mlhavé, že si pod ním bylo možné představit vlastně cokoliv; a totéž lze říci o ještě mlhavějších tehdejších myšlenkách kolektivismu, vyslovených... Internacionálo. Kdyby se v březnu 1871 zeptali organizátorů Komuny, co je třeba dělat pro vyřešení otázky chleba a práce, nastalo by skutečné babylonské zmatení těch nejprotichůdnějších odpovědí. Bylo nutné ovládnout ve jménu Pařížské komuny továrny a závody? Bylo možné obsadit soukromé podniky a prohlásit je za obecní vlastnictví povstaleho města? Bylo nutné prohlásit veškeré majetky nahromaděné v Paříži za veřejné jmění francouzského lidu a využít tyto prostředky k osvobození? Na žádnou z těchto otázek neměl lid jednotný názor. Internacionála, zaneprázdněná požadavky každodenního boje, na důkladné posouzení těchto otázek zapoměla.“

V provolání Ústředního výboru národních gard z 20. března se Paříž označila za „svobodné město“. Těsně předtím vyzvala ostatní města a oblasti Francie, aby následovaly jejího příkladu. Dne 19. dubna přijala Pařížská komuna svůj politický program (Provolání k francouzskému lidu). Byly v něm uvedeny tyto základní body: republika, absolutní autonomie komun v celé Francii sjednocených do celofrancouzské federace, právo komun užívat rozpočet, vybírat a přerozdělovat daně, řídit veřejné služby a komunální majetek, volba úředníků na principu neustálé kontroly a znovuzvolení, záruka individuálních svobod, svobody svědomí a svobody práce, neustálá součinnost občanů v záležitostech komuny, organizace obrany s pomocí národní gardy. Předpokládalo se, že takto vzniklé komuny se následně sjednotí v nějaký kolektiv.

KOMUNY MIMO PAŘÍŽ

Revoluce komun nezachvátila jen Paříž, ale rozšířila se i do dalších regionů. V Lyonu byl už 4. září 1870 založen Výbor obecného blaha, přeměněný 15. září ve volenou obecní správu. Většinu jeho členů tvořili dělníci a radikální revolucionáři. Dosáhli přijetí komunalistických nařízení: založení lidové národní gardy, zavedení světských škol, zavedení majetkové daně. Do města přijel Bakunin, který se spolu s Albertem Richardem a A. Bastellicou pokusil posunout revoluci sociálním a antiautoritářským směrem. Z jejich iniciativy byl z členů Internacionály v Lyonu a Marseille sestaven výbor na ochranu Francie a Ligy Jihu. Dne 28. září 1870 během protestů dělníků v loděnicích organizoval Bakunin obsazení radnice a vyhlášení Komuny. V prohlášení tzv. rudého plakátu byl kladen důraz na „revoluční federaci komun“ a říkalo se v něm, že francouzský národ se ocitl na pokraji smrti, od které ho může zachránit jen odvážně jednající lid, který se stane jediným pánem sebe sama. „Likvidace správního a vládnoucího státního stroje je nevyhnutelná.“ Měla být nastolena „lidová spravedlnost“, měly se přestat platit daně atd. Povstání bylo ale rychle potlačeno buržoazním vojskem a Bakunin byl zatčen a vyhoštěn. Začátkem listopadu se lid opět pokusil neúspěšně obsadit radnici. Moc ve městě držel vládní prefekt, ale nad radnici do 2. března stále vlál rudý prapor. Dne 22. března 1871 po událostech v Paříži dělnické oddíly národní gardy prefekta zatkl, 23. března prozatímní komise vyhlásila volby do komuny. Projevila však nerozhodnost a 25. března se s představiteli moci dohodla. V dělnických čtvrtích přesto dál působili emisáři Pařížské komuny. Za pomoci anarchistů organizovali nové povstání na 30. dubna. Obsadili mnoho úřadů a stavěli barikády. I tak armáda 1. května povstání potlačila.

V Marseille už 7. a 8. srpna 1870 tisíce demonstrantů pronikly na radnici a založily Revoluční výbor. Vzpouza byla potlačena hned 10. srpna. Ve městě působila silná sekce Internacionály v čele s Bastellicou, požadující zavření církevních škol, odůlku církve od státu, snížení platů úředníků a zdanění boháčů. Povstanci obsadili 1. listopadu radnici a vyhlásili komunu. Během čtyřadvaceti hodin byl ale ve městě obnoven dřívější pořádek, protože vládnoucí autority využily toho, že neexistovala shoda mezi různými skupinami vzbouřenců. Ve městě zůstávala zachována rovnováha mezi buržoazní a dělnickou gardou a fungovaly zde revoluční kluby. Dne 23. března 1871 obsadily dělnické oddíly národní gardy prefekturu, radikálové a dělníci aktivisté vytvořili správní komisi. Komuna se v čele s republikánem Crémieuxem udržela do 4. dubna. Hnutí podporovali nejen dělníci, ale i maloburžoazie, což znejasňovalo charakter jejích cílů i prostředků. Mladí a nezkušení pařížští emisáři nedokázali organizovat odpor proti vládním vojskům, maloburžoazie projevila v kritickém okamžiku nerozhodnost. V důsledku toho oddíly válečného námořnictva a buržoazní národní gardy vyzbrojené

puškami hnutí porazily a krutě se mu pomstily. Bylo zabito více než 150 a uvězněno přes 900 lidí.

V Alžíru uspořádaly tisíce dělníků a radikálů 5. září 1870 masovou manifestaci a svrhli císařskou koloniální vládu. Ve všech městech s evropským obyvatelstvem byly ustaveny výbory obrany požadující účast na vládě, odstavení bonapartistů a likvidaci vojenského režimu. Jenže prefekt, reprezentant nové vlády, jim neumožnil skutečnou kontrolu a dosáhl vyloučení dělníků z výborů. Z iniciativy alžírských sekcí Internacionály byla založena Republikánská asociace a vystupovala za proměnění Alžíru ve federaci obecních komun. V asociaci nebyli jen Francouzi, ale i určitý počet Arabů a Berberů. Asociace přitom nepodporovala myšlenku národní arabské nezávislosti Alžíru, i když připouštěla možnost oddělení od Francie, pokud by na kontinentu zvítězila monarchie. Současně se domnívala, že národní garda musí bojovat nejen s monarchisty, ale i se vzpourami vedenými místními feudály a autoritami. Národní garda s volenými veliteli byla podřízena výborům obrany a voleným obecním úřadům. Předsedou výboru obrany a starostou Alžíru byl Benoît Vuillermoz, stoupenec maloburžoazní demokracie. Dne 28. října evropská dělníci a arabští chudí zaútočili na sídlo generálního gubernátora a obsadili ho. Po kapitulaci francouzské armády u Sedanu propukly v Alžíru nové demonstrace. Dne 7. listopadu vyhlásila asociace požadavek předání moci výborům obrany. Druhý den zvolil výbor obrany Alžíru Vuillermoze prozatímním komisařem. Bylo vyhlášeno, že základem demokracie je komuna a že země bude federací komun. Přesto už 11. listopadu předal Vuillermoz moc vládnímu komisaři, na kterého přešlo velení národní gardy, a zahájil čistky mezi revolucionáři. Po vyhlášení Pařížské komuny vyslala asociace do Paříže delegaci. V Alžíru se opět řešila otázka komuny, ale umírnění ji smetli ze stolu. Události vyostřilo nové arabské povstání. K jeho potlačení poslala versailleská vláda v dubnu nového generálního gubernátora, který poměrně snadno rozehnal místní komunu a národní gardu.

V Saint-Étienne vystoupili dělníci aktivisté a liberálové z Republikánské aliance s požadavkem ustavit komunu už po 4. září 1870. Dne 23. března 1871 zformulovali revolucionáři v jednom z klubů spolu s místním výborem národní gardy požadavek vyhlásit komunu a obecní rada podala demisi. Následujícího dne pokračovala jednání stoupenců komuny se starostou a prefektem. Když byl při přestřelce zabit jeden z dělníků, byla obsazena radnice, klub a velitelé národní gardy vytvořili „vládní komisi“ a na 29. března vyhlásili volby. Ve městě však panoval zmatek a 28. března radnici znovu a bez odporu obsadilo vojsko.

V dělnickém ocelářském městě Le Creusot proběhla 24. března 1871 demonstrace na podporu revoluční Paříže. O den později demonstující požadovali ustavení komuny, která byla nazítří také vyhlášena. Dne 27. března se do města vrátil prefekt s tisícovkou vojáků. Demonstrace proti versailleským pokračovaly, ale ke střetům nedošlo. Národní garda byla pozvolna odzbrojena a boj se transformoval ve volební.

V Narbonne požadovali 12. března tisíce demonstrantů ozbrojení národní gardy a přijetí rudé vlajky. Dne 24. března obsadil lid radnici a vyhlásil komunu, která se udržela osm dní. Posledního března byla potlačena – povstalci se vzdali pod pohrůzkou ostřelování města děly.

V Toulouse se republikánský prefekt odmítl podřídit rozhodnutí Thierse, že má být odvolán. S oporou národních gard spoluvyhlásil komunu. Současně však tajně ujistil vládu ve Versailles o své věrnosti. Když přijel nový prefekt, nikdo se mu nepostavil na odpor. Liberálové prostě dělníky podrazili.

V Limoges podporovali Pařížskou komunu od 23. března. Dne 4. dubna se vojáci poslaní na Paříž přidali na stranu dělníků. Část národní gardy obsadila prefekturu a vyhlásila komunu. Ještě téhož dne bylo ale po boji s armádou povstání potlačeno.

Takže pokusy komunardů povstat se odehrávaly téměř současně v různých velkých centrech, ale hned v zárodku byly poráženy kvůli nesourodému složení povstalců a nekoordinovanému hnutí. Nepokoje pokračovaly, ale Paříž zůstala osamocená.

RADA PARIŽSKÉ KOMUNY

Volby do rady Pařížské komuny se nicméně 26. března uskutečnily. Probíhaly podle pravidla jednoho zástupce dvaceti tisíc obyvatel. Celkem bylo zvoleno 86 (90) lidí, včetně 17 (18) buržoazních liberálů a radikálů, kteří z Komuny hned v prvních dnech vystoupili. Zůstalo 68 lidí. Podle francouzských zdrojů to bylo dvanáct novinářů,

dva umělci, jeden architekt, jeden inženýr, tři advokáti, tři lékaři, jeden lékárník, jeden veterinář; pětadvacet dělníků různé specializace, dvanáct řemeslníků, čtyři úředníci a čtyři obchodníci. Přesné politické názory členů rady Komuny je obtížné určit. Podle francouzských pramenů v ní bylo čtrnáct aktivistů Internacionály, devět blanquistů, zhruba dvacet jakobínů a 25–30 „nezávislých revolucionářů“. Podle jiných zdrojů to bylo devatenáct jakobínů, osmnáct blanquistů, třináct proudhonovců, deset kolektivistů-federalistů („levých proudhonovců“), tři lidé blízcí Bakuninovi a dva lidé blízcí Marxovi. V každém případě tu byla zjevná tendence: v radě vznikla „většina“, seskupená převážně kolem jakobínů, blanquistů a nezávislých, a „menšina“, složená převážně z proudhonovců a kolektivistů. Ty první více zajímala politická revoluce, ty druhé revoluce sociální. Doplňovací volby do rady probíhaly 16. dubna.

První zasedání rady se odehrálo 28. března 1871 za předsednictví starého Proudthonova přítele Charlese Beslaye. A příštího dne byla obec oficiálně přejmenována na Pařížskou komunu.

Změna názvu nebyla čistě formální záležitostí. Komuna skutečně rozbila starou státní strukturu, když ji vystřídala komunální správou. Řadou dekretů a ustanovení prohlásila za neplatná rozhodnutí versailleské vlády, takže ve skutečnosti vyhlásila nezávislost Paříže. V programu Komuny bylo zdůvodněno právo organizovat si život po svém a návrh ostatním regionům země, aby vstoupily do nového, rovnoprávného federativního vztahu (do budoucna se povolovalo založení administrativy z představitelů komun, která se bude zabývat jen celonárodními záležitostmi). Pravidelná armáda a dosavadní policie byly zrušeny, jedinou ozbrojenou silou ve městě měla být národní garda – lidová domobrana. Byl stanoven maximální roční plat šest tisíc franků pro úředníky komunálních služeb, který nepřevyšoval průměrnou mzdu. Uprchlí úředníci starého režimu byli nahrazeni komunardy. Správní povinnosti byly rozděleny mezi členy samotné Komuny, kteří stanuli v čele deseti pracovních a oborových komisí: výkonné, vojenské, potravinové, finanční, justiční, pro veřejné bezpečí, práci, průmysl a směnu, veřejné služby, vnější kontakt a osvětu. Do čela starostů okresů byli postaveni členové Komuny zvolení příslušnými okresy. Volenost, vyměnitelnost a odpovědnost všech úředních osob byly principy práce Komuny.

CHYBA ZASTUPITELSTVÍ

Co tedy představoval režim komunardů roku 1871? Máme tu co dělat s rozporuplnou směsicí prvků lidové samosprávy, pléna a veřejných shromáždění na jedné straně a městské vlády na straně druhé. Hranice mezi nimi ještě nebyly tak zřetelné. Socialistický anarchistický ideál bezstátní samosprávy nebyl tehdy ještě zcela znformován a právě zkušenost Komuny k tomu následně přispěla. Komuna byla prvním pokusem proletariátu rozbít břemeno státu, a tím zahájila novou historickou etapu. „V roce 1871,“ napsal Kropotkin, „lid Paříže, který taktó svrhl vládu, udělal teprve první pokus vzbouřit se proti samotnému vládnímu systému: podlehl fetišismu vlád a sám sobě také ustavil vládu. Následky jsou známé.“ Komuna neskončila „definitivně s tradicí státu, zastupitelského vládnutí, a to vše se nepokusili dohnat v rámci Komuny metodou organizace od jednoduchého ke složitějšímu, kdy by vyhlásili nezávislost a svobodnou federaci komun. Namísto činnosti pro sebe... lidé důvěřovali svým zástupcům a ponechali veškerou iniciativu v jejich rukách.“

Obyvatelé Paříže v roce 1871 nevytvořili tak uspořádaný systém lidové samosprávy, jakým byly sekce let 1792–1793, reprezentující svého druhu regulérní obecní lidová pléna. Uskupení roku 1871 (územní a profesní) byla také aktivní a početná, ale nespojila se do jednotné struktury a nemohla změnit členy rady Komuny v prosté delegáty s přesně stanoveným mandátem. Členové rady byli napul delegáty a napul poslanci. Tehdy levý proudhonovec a později anarchokomunista Lefrançais to popisoval následovně: nerušit vládní činnost, ale podporovat ji za pomoci přímé účasti na všem prospěšném při řízení. Komuna je výkonný aparát lidové vůle, ale bez práva přenechávat suverenitu třetím osobám.

Deset let po Komuně dal její člen Edouard Vaillant v anarchistickém časopise *Žádný bůh, žádný pán* do protikladu Ústřední výbor dvaceti okresů a volenou Komunu: „Namísto revoluční Komuny se Paříž stala volenou Komunou... Kvůli faktu, že vznikla volbou, nedisponovala tou jednotou a energií, jaké má výbor, jež ustavil vzbouřený lid živelně, revolučně. Bez ohledu na veškerou dobrou vůli nemohla dosáhnout těch výsledků, jaké měl ve svých nejlepších dnech Ústřední výbor dvaceti okresů...“ Není překvapivé, že rada

Komuny – slovy Petra Kropotkina – projevila „naprostou revoluční bezmoc“ v sociálních otázkách a spíše zpomalila lidovou iniciativu proletariátu. Například 3. dubna na zasedání Komuny poslanec Rastoul žádal, aby nikdo neměl právo svolávat shromáždění bez rozhodnutí výkonné komise. Dne 5. dubna bylo odpovídající usnesení přijato. Přesto spontánní lidové iniciativy tohoto druhu při stavbě barikád pokračovaly po celý duben. Dne 6. dubna Komuna rozpustila okresní výbory národní gardy a centralizovala její velení na úkor místních iniciativ. Totéž probíhalo se sociálními iniciativami, které rada neschválila. Když bylo například v oficiálních novinách Komuny zveřejněno oznámení podepsané členem Ústředního výboru národní gardy Gréliemem, že budou během osmačtyřiceti hodin spáleny všechny dluhopisy státních cenných papírů a velká kniha státního dluhu, na zasedání Komuny 21. května proudhonovci, jakobíni a část blanquistů žádali popření zprávy o represích proti jeho autorovi. Výboru obecného blaha bylo totiž nařizováno přijmout preventivní opatření „proti občanům Grélierovi a jeho spoluvíníkům“. Zajímavé je, že tento návrh nepodal nikdo jiný než Lefrançais, který se už za pár let stane jedním z levých anarchokomunistů.

LIDOVÉ ORGANIZACE

Co vlastně reprezentovaly lidové organizace za Pařížské komuny a co chtěly?

Základní formou lidové samosprávy zůstávaly kluby. Po 18. březnu jejich počet citelně vzrostl. Za Komuny vznikaly téměř všude, vyjma sedmého, osmého a šestnáctého okresu. Nejpočetnější byly v centru města, v okresech 1, 3, 4, 5 a 6. Kluby vydávaly své bulletiny; většina z nich existovala jen několik dní, ale některé vydržely i déle, jako *Rudá*, *Proletář*, *Bulletin Komuny* a další. Sociální složení klubů není příliš známo. Vstup byl někdy zdarma, častěji ovšem za 5 až 25 centimů (coby jistý členský příspěvek). Kluby se scházely na nejrůznějších místech – ve školních třídách či v univerzitních posluchárnách, v zavřených divadlech, v sálech hostinců nebo v tělocvičnách. Když se počet účastníků zvýšil, byly zabráný prostory kostelů, během dne do nich ale věřící na bohoslužby obvykle pouštěli. Zasedání klubů probíhala večer. Vedl je obvykle výbor ve složení předseda plus jeden či dva členové; složení výboru se pravidelně obměňovalo, někdy i několikrát za večer. Schůze začínaly zprávami o předchozích zasedáních, o novinkách a o řešení lokálních otázek. Postupně se přešlo k diskusím, vystupovali jednotliví řečníci a přijímala se usnesení. Mezi kluby dlouho neexistovalo formální propojení, až od 15. května začala pracovat Federace klubů, která sídlila před radnicí a její výbor se scházel denně.

Kluby měly tři úkoly: vzdělávat, informovat a vyjadřovat názory. V nich se projednávaly ty neaktuálnější společenské otázky: práce a kapitál, praktické prostředky organizace, funkce a úkoly Komuny, ženská otázka. Na rovině informovanosti byly kluby místem, kde se obyvatelé mohli dozvědět o stavu zásob či o situaci bojů s versailleskými. Diskutovalo se zde o rozhodnutích Komuny, každý mohl vystoupit s jejich kritikou. Pokud bylo na základě této kritiky přijato nějaké rozhodnutí, neprodleně se posílalo na radnici. Kluby zprostředkovávaly také lidové iniciativy a usilovaly o jejich realizaci: v oblasti mezd, lékařské péče či zásobování (otevírání městských masných krámů). Kluby se snažily, aby se vžila praxe závazné účasti jednoho z členů Komuny na zasedání klubů, ale to se nepodařilo. Někteří členové rady se ovšem takových zasedání účastnili individuálně.

Oblíbenými tématy na zasedáních klubů bylo zpochybnění práva na soukromé vlastnictví, nutnost osvobození práce a zavedení daně z kapitálu, kritika byrokracie, armády, policie, požadavek na rozvoj vzdělávání. Dále to byla práva žen, problém alkoholismu nebo prostituce.

Od zimy přelomu let 1870 a 1871 se kluby stavěly za projekt komuny, která by se skládala z dělnických asociací, jež by nahradily pány, velké korporace a konkrétně železniční společnosti, odkud by byly vyhnáni akcionáři, manažeři a další parazité.

Ústřední výbor dvaceti okresů po volbách do Komuny rychle ztrácel vliv, i když jeho zasedání probíhala každý den. Snažil se předložit konkrétnější program revoluce. Ve třetím manifestu výboru byl v souvislosti s volbami do Komuny propracován program politického uspořádání v duchu federace komun. V dokumentu se do slova říká: „Prostřednictvím revoluce z 18. března si Paříž díky spontánnímu a smělému úsilí národní gardy vzala zpět autonomii, tedy právo organizovat svou kolektivní sílu, svou policii a finanční správu.“ Tato autonomie byla chápána jako pokračování „tradice

starých komun a Francouzské revoluce“. Manifest navrhoval soupis nezbytných změn: politických (individuální svobody, volitelnost na všech úrovních s konkrétním mandátem, zrušení stálé armády a policejních prefektur atd.), ekonomických („okamžitá reorganizace městských okresů tak, aby odpovídaly průmyslovým a obchodním polohám každé čtvrti“, „prozkoumání a přijetí neadekvátnějších opatření k tomu, aby byl výrobcům zajištěn kapitál, nářadí, odbyt a úvěr“), sociálních („integrální a profesní“ sekulární vzdělávání, „organizace systému komunálního pojištění proti jakémukoli sociálnímu riziku, včetně ztráty zaměstnání a nemoci“). Obecně šlo o proudhonisticko-socialistický program.

NÁVRHY REORGANIZACE PRÁCE A SPOTŘEBY

Manifest Internacionály, zveřejněný 27. března požadoval „svobodu, rovnost, solidaritu“, „zajištění pořádku na novém základě, jehož prvním předpokladem bude reorganizace práce“.

Do komise Komuny pro práci a směnu přicházela řada projektů od různých spontánně vzniklých iniciativ, které se týkaly reorganizace sociálního života. Například F. Carolus v dubnu navrhl, aby se všichni pracující každé profese spojili do federací a ty poté do Federace všech pařížských asociací. Odborové komory pracujících měly provést průzkum, aby zjistily dostupné výrobní síly a bezproblémové stanovení nabídky a poptávky. Budoucí sjednocené asociace měla financovat Federální banka. Jeden dělník-sochař, člen Internacionály, navrhl založení „odvětvových korporací rozdělených do sekcí nebo okruhů“, tedy navázání profesní organizace Paříže roku 1871 na systém sekcí v Paříži roku 1793. K tomu měl sloužit dům, kde by byly komunální podniky poskytující služby a vykonávající práce za nejpriznivější ceny. Autor projektu předpokládal, že zruinují velké podnikatele konkurencí, stávkovou podporou, postupným rozšířením počtu svých korporací a vytvářením prostoru bez komerce a kapitálu. Takový prostor by fungoval jako příklad a umožnil vytvoření „všeobecné asociace“ pracujících pod vlivem Internacionály.

V období Komuny se otevíraly další „nové jídelny“ založené Julesem Allixem, i když zatím jen v osmém okrese. Byly vytištěny spotřebitelské sešitky šířené mezi uživatele jídelen. Do nich se zaznamenávala práce vykonávaná na oplátku za potraviny a další věci denní potřeby: poukázky na porce (zeleniny, polévky), poukázky na chleba, víno, maso, oblečení, dříví, uhlí, „ostatní věci“ (čokoládu, kávu, cukr), na bydlení a konečně také „poukázky na výměnu“ (to když bylo množství práce větší, než odpovídalo vydaným poukázkám). Každý týden se dělal součet a záloha zapsaná na obálce umožňovala požadovat práci, nebo v případě odmítnutí nevydat nové poukázky. Allix předpokládal rozšíření tohoto systému zakládáním zvláštních dílen a městských tržnic, kde by se výrobky z těchto dílen prodávaly. Podařilo se oslovit určitý počet žen, aby se věnovaly zdravotní péči a Allix v Komuně navrhl organizovat pomoc chudým a starým lidem. Bylo mu sděleno, že správa okresů to nezvládne.

Organizace Internacionály, odkazující na své „revolučně-socialistické“ kandidáty v Komuně, se zavázaly realizovat sociální opatření k reorganizaci pracovních vztahů na nových základech. Už dříve požadovaly rozšíření dělnických asociací jako základu ekonomického kooperativního systému coby alternativy ke kapitalismu. Byla to stará proudhonovská idea sdílená i mnoha francouzskými kolektivisty. Přesto rada Komuny nespíchala tyto požadavky pracujících uskutečnit. Dělnické výrobní spolky vznikaly ještě v dobách císařství a Komuna se v zásadě zavázala poskytnout jim ochranu. Podle inventury Komuny bylo ke 14. květnu v Paříži 42 takových dělnických výrobních asociací rozdělených podle odvětví. Podle tradiční myšlenky francouzských organizací Internacionály se do jejich rukou měly předat životně důležité výrobní prostředky. Dělnické organizace navrhovaly, aby byly asociacím předány podniky, které jejich majitelé opustili. Většina členů Komuny však předvedla neuvěřitelnou a z odstupu času až otrockou úctu k principu soukromého vlastnictví a starost o vlastníky.

V DUCHU REFORMISMU

Sociální opatření uskutečněná Pařížskou komunou nešla většinou za rámec sociálního reformismu, u kterého jde o to, aby se vlci-vlastníci nažrali a kozy-dělníci zůstaly celé. Téměř hned po ustavení zrušila Komuna dluhy obyvatel za nájemné a odložila jeho platbu od 1. října 1870 do 1. července 1871, ale její členy vůbec nenapadlo, že by se

mělo bydlení socializovat. Byl pozastaven prodej věcí v zastavárnách. Církev byla oddělena od státu a církevní majetek znárodněn (proudhonovci vystoupili proti takovému útoku na vlastnictví, což pak dělali i později).

Dne 13. dubna komise pro práci a směnu představila tři návrhy zákona o proplácení směnek, u kterých byla promeškána lhůta splatnosti, a o dalších závazcích. Cílem všech tří návrhů bylo oživení úvěrového systému a oběhu kapitálu. Autoři – proudhonovec Charles Beslay a proudhonovec Francis Jourde spolu s kolektivistou Varlinem – přitom usilovali o zachování zájmů dlužníků i věřitelů. Beslay navrhoval odklad proplácení a vrácení části prostředků Komuně. Jourde oponoval, že Komuna nemá právo vměšovat se do soukromých vztahů, a navrhoval vydat nové dluhopisy. Blanquista Tridon navrhoval tříletý odklad proplácení s dvouprocentním úrokem. Většina členů Komuny podpořila Jourdeův projekt, což přivítala s radostí pařížská buržoazie.

Komuna zrušila dřívější zprostředkovací kanceláře a založila při každé okresní radnici bezplatnou kancelář na registraci nabídky a poptávky práce.

Člen Internacionály Lefrançais na konci března navrhl v radě Komuny projekt na založení jakéhosi orgánu plánování – „generální asociace statistiky“, složené z delegátů dělnických asociací, obchodní komory, odborové komory, šéfů Francouzské banky a železničních firem. Cílem bylo „prozkoumat prostředky k zajištění práce a směny“.

Aby Komuna podpořila dělníky z výrobních asociací, předala jim zakázky na ušití uniforem pro národní gardu. Dne 16. dubna přijala Komuna na návrh Avriala rozhodnutí o předání dílen zavřených kvůli tomu, že jejich majitelé uprchli, do rukou dělnických výrobních asociací. I tak měli zpočátku povinnost provést inventuru těchto podniků a poté by rozhodly smířící soudy. Navíc čekalo asociace v budoucnu zaplacení kompenzací vlastníkům. Mnozí přesto vnímali dekret jako socialistický. Budoucí anarchokomunista Lefrançais ho dokonce označil za „první skutečný krok k sociální revoluci“. Avrial přiměl k přípravě praktických opatření Svaz mechaniků a Asociaci kovodělníků. Dne 23. dubna vyslaly delegáty do komise pro realizaci dekretu a nařídili jim „ukončit vykořisťování člověka člověkem, tuto poslední formu otroctví: organizovat práci cestou solidárních asociací, kolektivně vlastnicích neocizený kapitál“. Dělníci poukazovali na to, že ekonomického osvobození práce může být dosaženo „jen prostřednictvím dělnické asociace, která nás musí změnit z námezdních pracovníků v členy výrobního sdružení“. Jak vidíme, pracující zjevně nechtěli pochopit umírněnost dekretu a žádali mnohem víc – dělnické řízení průmyslu. Dne 24. dubna vyzval člen komise pro práci a směnu Léo Frankel odborovou komoru dělnických asociací k aktivní spolupráci na dekretu a dal jim na to zvláštní prostory. Trvalo však další měsíc, než byla vytvořena Dělnická komise pro osvojení si chodu podniků. Dne 16. května se k mechanikům a krejčím přidali zámečníci a zlatníci. Federace dělnických spolků – hlavní pařížská organizace Internacionály – pozvala 16. května „všechny dělnické korporace Paříže (odborové komory, úvěrové spolky, skupiny odporu, spolky solidarity, výrobní a spotřebitelské asociace)“ na druhé generální plénum Komise pro výzkum a organizaci práce, naplánované na 18. května. Nevíme žel, zda se uskutečnilo. Revoluční Paříž už měla mít brzy jiné starosti.

PRACOVISŤE PRACUJÍCÍM?

Díky dekretu z 16. dubna byl konfiskován tucet podniků důležitých z hlediska obrany, opravy zbraní a výroby výstroje. Jeden z nich – zbrojní dílny Louvru – přešel počátkem května pod správu Dělnické rady, zvolené pracovním kolektivem a kdykoli odvolatelné. Byli v ní zástupci pracujících, vedoucí cechů (také volení dělníky), ředitelé a delegáti Komuny. Rada se denně scházela, aby posoudila aktuální práci a návrhy i přijímání a propouštění pracovníků. Dělnická kontrola byla zavedena i v Národní tiskárně. Přesto se nejdůležitějších podniků ve městě dekret z 16. dubna nedotkl. V posledních dnech Komuny se připravovalo vyvlastnění jednoho z největších závodů – Barrican.

Dne 3. května navrhl Svaz žen pro obranu Paříže a pomoc raněným (fakticky to byla ženská sekce Internacionály) komisi pro práci a směnu, aby byly založeny ženské družstevní výrobní asociace a následně sjednoceny ve federaci. Projekt předpokládal zkrácení pracovní doby, stejnou mzdu za práci, jako dostávali muži, poskytnutí půjček, zakázek, surovin těmto dílnám, vstup asociace do In-

ternacionály. Šestého května přednesl Frankel tento návrh v radě Komuny. Výbory čtvrtí Svazu žen měly připravit účetnictví. Dílny měly být otevřeny v polovině května. Organizovaly se dílny na šití vojenských uniforem, kde našly práci nezaměstnané ženy. Tři tisíce dělnic byly zaměstnány v dílnách vyrábějících municí.

Návrhy na expropriaci kapitalistických podniků se obvykle podpory v radě Komuny nedočkaly. Komuna převzala kontrolu nad železnicí, ale Johannardův návrh z 28. dubna na konfiskaci majetku Severní společnosti podpořen nebyl. Nebyla vyslyšena ani poznámka vojenského delegáta Clusereta z 23. dubna, ani zmínka Louise Chalaina ze 4. května o vyvlastnění velkých závodů Cail. Čtvrtého května nakonec přišel se známým návrhem na expropriaci s náhradou týkající se všech velkých monopolních podniků a jejich veškerého inventáře, jejich předání dělnickým asociacím včetně zakázek a poskytnutí úvěru. Projekt nebyl ani projednán.

Dne 13. května přijala Komuna dekret proti vykořisťování dělníků a dělnic vyrábějících uniformy pro národní gardu. Člen komise pro práci Frankel navrhl propřístě předat objednávky dělnickým asociacím. Výsledkem bylo, že Komuna udělila komisi právo kontrolovat smlouvy s dodavateli a rozhodla o přenechání dodávek dělnickým organizacím. Rovněž byla zavedena minimální garantovaná mzda. Ovšem Frankelův návrh zavést osmihodinovou pracovní dobu podpořen nebyl.

Komuna jen velmi neochotně zasahovala do vztahů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci. Proudhonistická dogmata hlásala, že to není záležitost nezainteresovaných orgánů (v tomto případě Komuny). Pařížští pekaři celé dva roky bojovali za změnu praxe noční práce. Od Komuny žádali odpovídající rozhodnutí. Dne 20. dubna ho výkonná komise Komuny přijala, ale majitelé proti němu protestovali. O osm dní později se Komuna k projednávání této věci vrátila. Část členů navrhla, aby se platnost dekretu zatím odložila. Viard, Billioray, Theisz a další, spolu s pravými proudhonovci, se domnívali, že Komuna se nemá do pracovních vztahů vměšovat. Členové Internacionály Avrial, Varlin, Ledru-Rollin a Malon podpořili zaměstnance. „Mohli by stávkou přimět majitele, aby jejich požadavky splnili.“ „Jenže pekaři nemohou stávkovat: stát jim to zakazuje,“ vysvětloval Avrial na zasedání Komuny. Nakonec byli za svou trpělivost odměněni: od 3. května byla noční práce v pekárnách zakázána. Revoluční socialisté roku 1871 se jen stěží dokázali dohodnout o opatření zcela přirozeném i pro umírněné sociální demokraty o sto let později! Alespoň něco šlo ale snáze: 27. dubna bylo na návrh výkonné komise, iniciovaný množstvím dopisů od pracujících, přijato rozhodnutí o zákazu pokut, které dávali zaměstnavatelé svým zaměstnancům.

OTÁZKA VLASTNICTVÍ

Proudhonovské noviny *La Sociale* apelovaly na buržoazii: uklidněte se, nechystáme se vám brát vaše výdobytky. Majetek vám náleží podle zákona. My nechceme na vaše místo, ale vedle vás. Můžeme přece kráčet souběžně.

Většina socialistů roku 1871 vlastnictví respektovala. Komuna se několikrát vrátila k osudu věcí v zastavárnách. Pro chudé pracující lidi Paříže to byla životně důležitá otázka. Dne 25. dubna člen komise pro práci Avrial navrhl Komuně zrušit zastavárny a pro začátek vrátit bezplatně zastavené pracovní nářadí, nábytek a oblečení nepřesahující hodnotu padesáti franků. Proudhonovce to pohoršilo. „To by bylo nespravedlivé vůči majitelům zastaváren – zrušení zastaváren by představovalo újmu na majetku, což jsme ještě nikdy neudělali,“ řekl Francis Jourde. A budoucí Marxův zeť Longuet řekl, že podle něj i v otázce dluhů za nájem se Komuna projevila „idealisticky“ a „sentimentálně“, rozhodovala „srdcem, nikoli rozumem“. Komuna má smířovat různé zájmy, ne jednat v zájmu jedněch proti druhým. Chtěli být tak rozumní a uvážliví, tihle proudhonovští socialisté. Přijetí dekretu bylo odloženo a vrátili se k němu až 6. května. Tentokrát bylo rozhodnuto vrátit lidem zástavy do dvaceti franků.

Stejně tak se Komuna neodvázila sáhnout na majetek ve Francouzské bance v hodnotě tří miliard franků. Kromě běžných obecních výdajů musela vyplácet peníze rodinám zabývaných členů národní gardy, zvýšila platy učitelům a stále více utrácela na boj s ver-sailleskými. O peníze musela v bance poníženež prosit. Člen rady Komuny Charles Amoureux navrhoval obsadit a převzít banku, předseda jednoho z klubů a člen Ústředního výboru dvaceti okresů Trohel vyzval ke konfiskaci jejího majetku. Dne 12. května se o to blanquisté pokusili. Zato delegát Komuny proudhonovec Beslay

kategoricky odmítal možnost nátlaku na bankéře vysláním národní gardy.

Jak vidíme, Bakunin měl naprostou pravdu, když říkal, že rada Komuny „se stala pro revoluci velkou překážkou“.

CENTRALIZACE

Nebudeme se věnovat všem peripetiím a podrobnostem politické historie Pařížské komuny. Odehrávala se pod tlakem bojů s versailleskými vojsky. Druhého dubna zahájila Versailles kampaň. Válka se obrátila v neprospěch Komuny, která promeškala pravý čas útoku. Docházelo k ostrým rozepřím mezi Ústředním výborem národní gardy a Komunou i uvnitř samotné Komuny, pokud šlo o vojenské otázky a kontrolu nad národní gardou. Neúspěchy v bojích vedly blanquisty a jakobíny k požadavku centralizace moci. Už 21. dubna se vytvořila jakási „vláda“ Komuny: výkonná moc byla předána shromáždění delegátů komisí. Dne 28. dubna navrhl člen Komuny Jules Miot, aby byl po vzoru roku 1793 založen Výbor obecného blaha. Při projednávání 1. května došlo na ostrou diskusi, která ukázala, jak rozdílně chápali revoluci různé proudy. Většina složená z jakobínů, blanquistů a nezávislých se přikláněla k silné diktátorské moci, menšina (členové Internacionály a nevelká část blanquistů) odmítala jakékoli mimořádné pravomoci a tvrdila, že slabost Komuny nepochází z nedostatku moci, ale z nedostatku organizovanosti, a že diktatura svobodu nezachrání, ale naopak ji potlačí. Návrh byl přijat 45 hlasy proti 23. Nový Výbor obecného blaha byl zvolen jen 37 členy Komuny z více než 80. Blanquisté a vojenský delegát Rossel se s tím nespokojili a ještě téhož večera probírali možnost vojenského převratu a rozehnaní Komuny. Na návrh prokurátora Komuny Rigaulta bylo rozhodnuto počkat, až se do Paříže vrátí Blanqui, a mezitím připravit veřejné mínění a dosáhnout omezení role Ústředního výboru národní gardy. Tvrdili, že 9. května Rossel hodlal jednat na vlastní pěst, ale akce se neuskutečnila. Rossel podal demisi. Vztahy mezi většinou a menšinou se rychle zhoršovaly. Účast menšiny ve volbách nového Výboru obecného blaha 9. května napětí nezmírnila (do nového Výboru byli opět zvoleni jen jakobíni, blanquisté a jejich spojenci). Ústřední výbor národní gardy Rosselevi navrhl post diktátora, ale on odmítl. Komuna nařídila jeho zatčení. Dne 12. května prosadila většina v Komuně rozhodnutí, že Výbor obecného blaha má právo měnit složení všech delegací a komisí Komuny. O dva dny později menšina vyhlásila bojkot práce rady Komuny a rozhodnutí pracovat v okresech. Odpovědí byla 17. května diskuse v Komuně o zatčení členů menšiny. Jen s největším úsilím a využitím veškeré své autority tento rozkol uklidnil starý revoluční veterán jakobín Delescluze. Zazněla i varování, že národní garda zatýkání nepodpoří. Nakonec byl návrh na zatýkání, předložený prokuraturou v čele s blanquisty, zamítnut. Dne 17. května podpořila Federální rada Internacionály výzvu ke zrušení diktátorských pravomocí Výboru obecného blaha a vyzvala k jednotě. Menšina se vrátila do Komuny, ale k úplnému smíření nedošlo ještě ani na posledním velkém zasedání Komuny 21. května. V ten

den vtrhla vojska versailleských do Paříže. Následoval týden zuřivých a hrdinských bojů. Obyvatelé Paříže stavěli barikády a bojovalo se ve všech ulicích. Síly však byly nerovné. Dne 28. května všechno skončilo. Začaly divoké represe, jimž padlo za oběť podle některých odhadů na 30–40 tisíc lidí. Revoluční komuna ve Francii byla poražena.

PONAUCENÍ

Co lze vyvozovat ze zkušenosti francouzských komun let 1870–1871? Hodně o tom napsal Kropotkin, z jehož hodnocení vyplývá následující.

Zprvė povstání komun „ukázalo, jaká musí být, jaká určitě bude politická forma budoucí revoluce... Svobodná komuna je politická forma, již bude muset přijmout sociální revoluce.“ Přesto je nezbytné v budoucnu rozhodně zlikvidovat všechny zbytky a prvky státní moci, systému zastupitelského vládnutí a nahradit je přímou samosprávou lidu, sdruženého ve veřejných plénech, komunách a jejich volných federacích. „Jestliže nepotřebujeme centrální vládu, aby rozkazovala svobodným komunám, jestliže zničíme národní vládu a jednoty země dosáhneme za pomoci volných federací komun, pak jsou stejně zbytečné a škodlivé centrální městské úřady... Federativní princip, tj. volné sdružení čtvrtí, průmyslových spotřebních a směnných svazů atd., je zcela dostačující, aby uvnitř komuny zajistil shodu mezi výrobci, spotřebiteli a dalšími skupinami občanů.“

Zadruhé není třeba rozdělovat sociální a politickou revoluci, tvrdit, že lze začít s první a pak přejít ke druhé. Revoluce musí být jedním lidu, který se sám organizuje, který obsadí podniky, v nichž pracuje, domy, čtvrti, sklady potravin a věcí denní potřeby, které si bude sám distribuovat. „Aby mohla komunitní politická revoluce zvítězit, je třeba dokázat provést současně revoluci ekonomickou... Lidé – rolníci a městští pracující – budou muset sami začít s budováním a výchovou na více nebo méně širokých komunistických základech, bez čekání na příkazy a pokyny shora.“ Okamžitá a všeobecná expropriace moci a majetku zavede systém volného, bezstátního komunismu. Na základě úkolů Pařížské komuny rozvinuli anarchisté roku 1870 teorii volného, anarchistického komunismu, přijatého oficiálně v roce 1880 Jurskou federací Internacionály. Důležitou roli přitom sehráli členové Komuny Élisée Reclus, Lefrançais a další.

Zatřetí je pro vítězství revoluce zapotřebí jednoty pracujícího lidu. Komuna se k obyvatelům francouzského venkova stavěla jako k „reakčním vesnickým balíkům“. Nedokázala navázat vztahy zajišťující směnu potravin se zemědělci. To Paříž odsoudilo k izolaci a hladovění. Problém „chleba“ se žel nepodařilo vyřešit ani v další velké revoluci – té Ruské. Povedlo se to až během Španělské revoluce díky anarchistické kolektivizaci venkova. Ale to už je úplně jiná kapitola.

Přeloženo z originálu dostupného na: <https://aitrus.info/node/88>

OD VELKÉ FRANCOUZSKÉ REVOLUCE V ROCE 1793 NEMĚLA ŽÁDNÁ UDÁLOST V EVROPĚ TAKOVOU DŮLEŽITOST JAKO PAŘÍŽSKÁ KOMUNA A S NÍ SOUVISEJÍCÍ POVSTÁNÍ PRACUJÍCÍHO LIDU.

MICHAIL BAKUNIN

PROVOLÁNÍ K FRANCOUZSKÉMU LIDU

Je nutné, aby tváří v tvář žalostnému a hroznému konfliktu, který znova ohrožuje Paříž obklíčením a ostřelováním a který působí prolévání francouzské krve a hubí naše bratry, ženy a děti, když je zasypává náboji a střelami, bylo společenské mínění jednotné, aby národní svědomí bylo klidné.

Paříž a celá země musí poznat podstatu, smysl a cíl této revoluce. Je konečně nutné, aby odpovědnost za záhubu bližních, za všechna ta strádání a neštěstí, jichž jsme oběťmi, padla na ty, kdo poté, co zradili Francii a vydali Paříž cizincům, dokončují se slepou a divokou urputností záhubu hlavního města, aby pod rozvalinami republiky a svobody pohřbili dvojí důkaz své zrady a zločinu.

Komuna musí přesně určit a stanovit snahy a cíle pařížského obyvatelstva, jakož i charakter hnutí 18. března, které politikové zasedající ve Versailles nepochopili, nepoznali a pomlouvali.

Skrýté tentokrát Paříž pracuje a trpí za celou Francii. Svými bitvami a obětmi připravuje její intelektuální, morální, administrativní a hospodářské obrození, její slávu a blahobyt.

Co potřebuje Paříž?

Uznání a posílení republiky, jediné vládní formy, jež je slučitelná s právy lidu a se správným a svobodným rozvojem společnosti.

Absolutní autonomii Komuny, jež bude rozšířena na všechny kraje Francie a jež bude každému z nich plně zabezpečovat jeho schopnosti a vlohy coby člověka, občana a pracovníka.

Autonomie Komuny bude omezena pouze stejným právem ostatních Komun na autonomii, jež se k ní druží a podepsaly smlouvu Komun; svazek Komun musí zabezpečit jednotu Francie.

Pravomoc Komuny je tato:

Schvalování komunálního rozpočtu, příjmů a výdajů; určování celkové částky daní a její rozdělení; správa místních veřejných úřadů; organizace vlastního soudu, vnitřní policie a lidové osvěty; správa majetku Komuny.

Volba nebo jmenování soudních a všech ostatních úředníků Komuny podle konkurzu za podmínek osobní odpovědnosti, stálé kontroly Komunou a práva na jejich odvolání.

Plná záruka osobní svobody, svobody svědomí a svobody práce.

Stálá účast občanů na záležitostech Komuny svobodným projevem vlastního mínění a svobodnou obhajobou vlastních zájmů; záruka těchto práv Komunou, na níž jediné spočívá povinnost střežit a zabezpečovat svobodné a správné užívání práva shromažďovacího a svobody slova.

Organizace městské obrany národní gardy, jež si volí své velitele a jež má výlučné právo bdít nad pořádkem ve městě.

Paříž nechce ve smyslu místních záruk nic víc, ovšem pod podmínkou, že ústřední administrativa, složená z delegátů komun sjednocených ve federaci, bude uplatňovat a provádět tytéž zásady.

Paříž si však pod záštitou své autonomie, využívající svobody jednání, uchovává právo provádět podle svého názoru administrativní a hospodářské reformy, jež žádá její obyvatelstvo; právo zakládat instituce pomáhající rozvoji a šíření osvěty, výroby, směny a úvěru; učinit moc a vlastnictví společenským podle potřeb doby a přání těch, již na tom mají zájem, a podle zkušeností.

Naši nepřátelé buď sami chybují, anebo uvádějí do bludu naši zem, když obviňují Paříž z toho, že chce vnutit svou vůli a panství ostatnímu národu, že usiluje o diktaturu, jež by byla stálým útokem na nezávislost a svrchovanost ostatních komun.

Pro přiblížení Pařížské komuny jsme se rozhodli přetisknout také jeđen z dobových dokumentů, které komunardi a komunarďky během svého krátkého působení vydali. „Provolání k francouzskému lidu“ z 19. dubna 1871 asi nejlépe ilustruje obecné programové založení Komuny.

Buď chybují, nebo uvádějí do bludů naši zem, když obviňují Paříž z toho, že se snaží zničit jednotu Francie, kterou vytvořila revoluce za nadšené podpory našich otců, kteří spěchali na oslavu Federace ze všech konců staré Francie.

Taková jednota, jak nám ji dosud vnucovalo císařství, monarchie a parlamentarismus, není ničím jiným než despoticou, nerozumnou, svévolnou a tíživou centralizací.

Politická jednota, kterou chce Paříž, je dobrovolným výrazem místní iniciativy, svobodným a přirozeným souhrnem energie všech jednotlivců usilujících o společný cíl, blahobyt, svobodu a bezpečnost všech. Revoluce Komuny, jež začala 18. března z iniciativy lidu, otevírá nové údobí politiky, založené na zkušenosti, údobí politiky pozitivní a založené na vědeckém základě. To znamená konec starého vládního a klerikálního světa, konec militarismu, byrokratismu, vykořisťování, burzovní lichvy, monopolů a privilegií, jimž proletariát vděčí za své otroctví a vlast za svá neštěstí a porážky.

Ať se drahá a veliká vlast, uvedená do omylu lží a pomluvami, uklidní!

Boj, který se rozpoutal mezi Paříží a Versailles, není bojem, který by mohl skončit klamným kompromisem; jeho výsledek je jasný. Vítězství, za něž bojuje s nezkrotnou energií národní garda, bude na straně ideje a práva.

Proto voláme k Francii! Když Francie poznala, že ozbrojená Paříž projevuje tolik klidu kolik statečnosti; že při udržování pořádku její energie neustupuje před jejím nadšením; že v její oběti není méně rozumu než hrdinství; že sáhla ke zbrani jen z oddanosti svobodě a slávě všech Francouzů, když poznala všechno to Francie, ať ukončí tento konflikt!

Právě Francie musí odzbrojit Versailles slavnostním projevem své neochvějné vůle.

Je přizvána k tomu, aby se podílela na úspěchu našich vítězství, ať tedy prohlásí svou solidaritu s našimi snahami; ať se stane naším spojencem v tomto boji, jenž nemůže skončit jinak než vítězstvím myšlenky Komuny nebo zkázou Paříže.

Co se týká nás, občanů Paříže, právě na nás spočívá úkol uskutečnit novou revoluci, největší a neplodnější ze všech revolucí, jež naše dějiny zaznamenaly. Musíme bojovat a zvítězit!

Pařížská komuna

Paříž, 19. dubna 1871

Prínosným příspěvkem k tématu Pařížské komuny je kniha americké profesorky Kristin Rossové Komunální přepych: Politická vize Pařížské komuny. Nevěnuje se totiž této události z pohledu historiografie, kterému je vlastní popis konkrétního dění, ale optikou myšlenek, jež toto dění utvářely a zároveň byly tímto děním samy utvářeny.

Kristin Rossová (*1953) je emeritní profesorkou v oboru komparativní literatury na univerzitě v New Yorku. Je známá především svou prací o francouzské literatuře a kultuře 19., 20. a 21. století. V roce 1981 získala titul Ph.D. na Yale University a od té doby napsala řadu knih, včetně *The Emergence of Social Space: Rimbaud and the Paris Commune* (1988), *Fast Cars, Clean Bodies: Decolonization and the Reordering of French Culture* (1995) a *May '68 and its Afterlives* (2002). V roce 2015 vyšla její práce *Communal Luxury: The Political Imaginary of the Paris Commune*. Tato kniha by se měla brzy objevit v českém překladu péčí nakladatelství Neklid, a to coby připomenutí 150. výročí Pařížské komuny.

Jelikož jde o velmi zajímavý příspěvek k našemu tématu, trochu jsme předběhli a rozhodli se přijít s recenzí už teď. I když je velmi pravděpodobné, že v době, kdy tyto řádky čtete, je již české vydání na světě. V tom případě neváhejte a pořídte si ho. Rozhodně nebudete zklamáni.

Rossová se tématu Pařížské komuny věnovala již v 80. letech, ale zjevně ji dění roku 2011 plně okupací náměstí a lidových plén na mnoha místech Evropy, Spojených států, severní Afriky či Blízkého východu, stejně jako jejich násilné potlačení, k myšlenkám Komuny vrátilo zpět. Ukázalo se totiž, jak píše, „že svět komunardů a komunardek je nám ve skutečnosti mnohem bližší než svět našich rodičů“.

Samotná kniha je příjemnou výjimkou v řadě publikací o Pařížské komuně, které řeší zejména její historii, jednotlivé události, deklarační a rozhodnutí, zasedání, bitvy a počty zbraní a účastníků na té které straně či jména politiků a generálů. Tohle Rossovou nezajímá, stejně jako se nesnaží o žádnou analýzu dění a z ní vyplývající přehled poučení z neúspěchu tehdejšího revolučního vzruchu Paříže: „V této knize se snažím poskládat prvky vize, která poháněla a přežila událost známou jako Pařížská komuna z roku 1871 – vize, kterou spolu s komunardky a komunardkami nazývám ‚komunálním přepychem‘. (...) Za východisko jsem si vzala myšlenku, že jedině důsledným lpěním na povaze a kontextu slov a myšlenek aktérů můžeme dojít k odstředivějším účinkům Komuny.“

Takový přístup samozřejmě vyžaduje rozsáhlejší časový rámec, než je oněch 72 dní Komuny. Autorka tak začíná dělnickými schůzemi posledních let císařství, aby se zastavila až v 80. letech 19. století při rozsáhlé analýze myšlenek, které měly souvislost (ať přímou či nepřímou) se zkušeností Komuny. Díky takové perspektivě může vyvrátit mýtus, že občanská válka byla důsledkem vlastenectví a strádání kvůli válce s cizí mocností.

BEZ NACIONALISMU

V první kapitole se Rossová zabývá otázkou, proč nelze zařadit Pařížskou komunu do národního narativu. Ta totiž představovala zcela jiný způsob uchopení identity oproti fangličkářskému vlastenčení. Byla naopak „smělým aktem internacionalismu“. Dalším stěžejním aspektem je, že Paříž v době Komuny neměla centralistickou aspiraci být hlavním městem Francie. Místo toho se chtěla stát autonomním kolektivem ve všeobecné federaci.

Takové postoje se ale nezrodily ze dne na den. Jejich rozvoj musíme hledat na lidových schůzích. Právě zde se uchytila idea sociální komuny a „touha nahradit vládu složenou ze zrádců a budižkničemu komunálním uspořádáním, tedy přímou spoluprací všech sil a mozků“. Tyto schůzky byly navíc jakýmiisi „školami pro lid“ s edukačními dopady a zároveň otevřeností k diskusi. Jejich podoba de facto

bránila dominanci některé z politických frakcí. Až později se transformovaly do revolučních klubů s více vyhraněnými ideovými východisky.

Už v roce 1869 bylo na většině schůzí slyšet výkřiky „Vive la Commune“. Komuna coby heslo sdíleného projektu umožňovala spojenectví různých levicových frakcí. Revoluční kluby začaly získávat podobu jakési decentralizované federace. Tuto strukturu pak převzala pařížská sekce Internacionály, k níž se na jaře 1870 hlásilo na 50 000 členů.

Komuna – do té doby bojový pokřik – se stala skutečností. Hned druhý den po jejím vyhlášení do ní byli vpuštěni cizinci, protože „naším praporem je prapor *všeobecné republiky*“. Tento termín „odkazoval na souhrn tužeb, identit a praktik, které nebylo možné vymezit nebo definovat územím státu ani ohraničit národem, čímž své uživatele zřetelně odlišoval od parlamentních či liberálních republikánů, kteří věřili v zachování silné, centralizované státní autority coby garanta společenského řádu“.

Samostatnou organizační strukturu vytvořily ženy, které 11. dubna ustavily Svaz žen pro obranu Paříže a pomoc raněným. Dominovaly v něm ženy z oděvních profesí. Rychle rostl, přibývaly nové výbory a brzy se stal největší a neefektivnější organizací Komuny. Členkou byla také známá anarchistka Louise Michel (1830–1905). Je zajímavé, že ženy byly lhostejné k volebnímu právu, jelikož to nebylo jejich cílem a nijak s ním nespojovaly svou svobodnou účast na veřejném životě.

Vláda ve Versailles operovala s nacionálním šovinismem ve smyslu „historické tendence panujících tříd k třídnímu rasismu“. Komunardy a komunardky líčila jako „méně francouzské“, což mělo dopomoci jejich dehumanizaci a o to snadnější bylo pozabít je. Třetí republika pak mohla být založena právě na masakru Komuny, což byl „mimořádný pokus o eliminaci třídního nepřítele kus po kuse a en bloc“.

VZDĚLÁNÍ A UMĚNÍ

„Jakožto žitá zkušenost s ‚rovností v praxi‘ byla Komuna primárně souborem demontážních činů namířených proti státní byrokracii a prováděných obyčejnými muži a ženami.“ Tyto činy se samozřejmě týkaly i školství, a to zejména zrušením kontroly katolické církve nad výukou. Zároveň bylo zaváděno bezplatné, povinné a sekulární vzdělávání pro všechny děti a byla ustanovena rovnost platů učitelů a učitelek.

Každý se mohl chopit iniciativy, a tak např. Edouard Vaillant založil profesní školu užitého umění pro dívky nebo Spolek přátel vzdělání přišel s projektem organizování jeslí. Na plakátech se objevilo prohlášení o novém smyslu vzdělávání: „Učít dítě, aby mluvalo a respektovalo druhé; podněcovat v něm lásku ke spravedlnosti; učít ho také, že jeho výuka probíhá s ohledem na zájmy všech.“ Razil se princip integrálního vzdělávání – „profesní školy, kde dítě, ať už dívka nebo chlapec, získá schopnost jak duševní práce, tak práce manuální“.

Do snah o transformaci školství se významně zapsal také Eugène Pottier (1816–1887), jenž je asi nejznámější coby autor textu *Internacionály*. Pottier zároveň stál u založení Federace umělců, jejíž zakládající schůze se účastnilo na 400 lidí, a podílel se na jejím manifestu. Federaci šlo o „svobodné umělecké vyjádření, zbavené veškerého vládního dozoru a všech privilegií“, a usilovala o podvrácení hierarchického vztahu mezi uměním a průmyslem, což mj. znamenalo pře-

konání dělby na krásné a dekorativní umělce a zvyšovalo počet lidí, kteří se mohli pokládat za umělce. „Členové federace nejevili vůbec žádný zájem nějak určovat, co se má považovat za umělecké dílo, ani nechtěli nastavovat žádná estetická kritéria pro posuzování hodnoty řemeslného výrobku.“ Tímto přístupem odpoutali hodnotu od jakéhokoli tržního ohodnocení. V souladu s tím rezonoval požadavek, „aby se krása rozvíjela ve společně sdílených prostorech a ne jen ve zvláštních zprivatizovaných rezervacích“. To znamenalo proměnu umění, které se nyní plně začlenilo do každodenního života.

Právě v manifestu Federace umělců z dubna 1871 zazněla slova o *komunálním přepychu*, jenž „stavěl proti představě sdílené bída zcela jiný typ světa: takový, kde by se všichni dělili o to nejlepší“.

POSPOLITOST / SOLIDARITA / VZÁJEMNÁ POMOC

V druhé polovině knihy se Rossová představuje ve své profesi literární komparatistky, když se mj. zaměřuje na interpretaci prací Williama Morrisse (1834–1896), Élisée Recluse (1830–1905) a Petra Kropotkina (1842–1921), v nichž tito hovoří o shodném principu politické strategie, jež první nazývá *pospolitostí*, druhý *solidaritou* a třetí *vzájemnou pomocí*. Tito myslitelé bezprostředně reagovali na praktický i ideový odkaz poražené Pařížské komuny. A příznačně se Morris seznámil s Kropotkinem na oslavě Komuny v březnu 1886.

Kropotkin v létě 1871 bádala na území Finska, avšak už na podzim se rozhodl částečně opustit svá vědecká studia a místo toho se vrhnout na radikální politiku. Morris zas putoval po Islandu, kde dle svých slov poznal, že „i ta nejdrtivější bída je ve srovnání s nerovností mezi třídami nicotným zlem“. Kropotkinova severská zkušenost s prostým a téměř rovnostářským životem byla obdobná. „Zdá se, že léta strávená v bezútesném polárním světě sibiřských pustin mohla Kropotkinovi pomoci, aby v Pařížské komuně spatřil cosi, z čeho se později stane jeho nejoblíbenější příklad kooperativního úsilí v maximálně nepříznivých podmínkách.“

Antropologická perspektiva jim ukázala, že i pospolitá společenství minulosti mohou poskytnout vodítka ke svobodným formám zcela nového ekonomického života budoucnosti. Nejde o žádný nostalgický návrat, ale o otevření sítě možností. I v případě komuny lidé zažívali určitý typ svobody a solidární sítě a i přes porážku přinášejí inspiraci pro budoucí sociální revoluce.

Reclusovým východiskem je jedinec a skutečnost, „že jediné svobodně utvořené sdružení – takové, které je svobodnou volbou – může produkovat solidaritu. Jinými slovy, právě svoboda, jejímž prostřednictvím se sdružení formují, *produkuje* solidaritu.“ Podotýká také, že „individuální potřebu lze ve skutečnosti změřit jediné tak, že vezmeme v úvahu potřeby druhých. Jedinec si tak ze společné zásoby bere podle jediného principu, kterým je solidarita zájmů a vzájemný respekt sdružených lidí“.

Kropotkin zas píše, když rozebírá princip vzájemné pomoci: „Není to láska k mému bližnímu – jehož často vůbec neznám –, co mne přiměje popadnout vědro vody a pospíchat k jeho domu, když uvidím, že hoří. Ovládá mne daleko širší, byť neurčitější pocit či instinkt lidské solidarity a společenskosti.“

A GO NA TO MARX?

Komuna měla vliv i na Karla Marxe (1818–1883), neboť byl konfrontován s tehdy přítomnými silami lidské emancipace. Zpočátku kritizoval připravenost komunistů a komunistek jako nedostatečnou. Byl si ale vzhledem ke svému vlivu v Internacionále vědom, jaké důsledky to bude mít, jestli Komunu zavrhne, nebo naopak podpoří. Rozhodl se pro druhou možnost.

Komuna ho přiměla zrevidovat své starší představy o státní centralizaci, takže v předmluvě k novému vydání Manifestu komunistické strany, kterou psal v roce 1872, uvedl, že „dělnická třída nemůže prostě převzít hotovou státní mašinerii a uvést ji do chodu pro své vlastní účely“. Pro Marxe byla tím nejlepším sociálním opatřením, které Komuna přijala, už „její vlastní existence, její práce“. Právě tady se podle něj „odehrával faktický rozklad zbožního fetišismu a ustavoval se jeho opak: společenské vztahy, svobodně sdružené práce“.

Povstání v Paříži označil za občanskou válku. „Občanské války se totiž řídí nelítostnou logikou svatých válek: v občanské válce si panující třída osobuje monopol na lidství. A protože Komuna zasadila ránu do samotného srdce státního, společenského a ekonomického systému, evropská střední třída se proti povstání sešikova-

la do hnutí připomínajícího náboženskou kuciátu – křížovou výpravu, která vyvrcholila třídním masakrem v srdci ‚civilizované‘ Evropy: masovým postřelením desítek tisíc komunistů a komunistek v květnu 1871.“

Dalším účinkem Komuny na Marxe bylo „zviditelnění faktické existence alternativních, nekapitalistických společností mimo Evropu“.

VENKOV

Samostatnou otázkou, které se mnozí věnovali po porážce Komuny, byl vztah mezi venkovem a městem. Komunisti a komunistky totiž čelili praktické izolaci. Velkou měrou se o to zasloužila oficiální propaganda. Pohled na Paříž byl v provinciích formován optikou vlády ve Versailles.

Navíc, přestože se francouzský rolník ve skutečnosti nacházel v pozici venkovského proletáře, stále sám v sobě udržoval zcela klamnou představu vlastníka.

Komunisti a komunistky si začátkem dubna 1871 začali naléhavě uvědomovat, že „provincie jsou jedinou nadějí Komuny na vítězství“. Jenže solidární povstání v jiných městech byla velmi rychle potlačena a s nimi i vyhlídka na pomoc Paříži. Dne 19. dubna vydala Komuna „Provolání k francouzskému lidu“, kde představila své cíle s ohledem na celou Francii. Většího okamžitého ohlasu se mu ale kvůli silné informační blokáde vlády nedostalo, stejně jako manifestu „Dělníkům venkova“, jehož autory byli André Léo a Benoît Malon a v němž stálo: „Bratře, podváděj tě. Naše zájmy jedno jsou. Čeho si žádám, přeješ si i ty. Emancipace, kterou požadují, je i tvojí emancipací... Paříž žádá, aby oněch 5 miliard zaplatili Prusku poslanci, senátoři a bonapartisté, jejichž dílem válka je, a aby se za tímto účelem rozprodal jejich majetek a spolu s ním takzvané královské statky, kterých již ve Francii není zapotřebí... sečteno a podtrženo, Paříž chce, aby půda patřila rolníkům, nástroje dělníkům a aby všichni pracovali pro všechny.“

Jak poznamenal Marx, u kterého se od Pařížské komuny obnovuje zájem o rolnictvo, a to včetně toho mimoevropského, Thiers se spolu s ostatními zástupci elit nebál ani tak městského proletariátu, jako emancipace rolníků. Proto také čtyři roky po brutální likvidaci Komuny tolik agitovali proti komunálnímu vlastnictví v kolonizovaném Alžírsku, protože se podle nich jednalo o „formu, která podporuje komunistické tendence v myšlení“.

Reclus byl přesvědčen, „že přehlížením venkova revolucionáři riskují, že budou hrát do karet panujícím třídám, jejichž moc stála na rozdmýchávání nepřátelství mezi městskými dělníky a rolníky, jak lépe než kterákoli jiná událost ukázala právě Komuna“.

EMIGRACE

Stopy po Komuně bylo v dekádě po její porážce možno nalézt na mnoha místech, s výjimkou samotné Paříže. Ti, kdo nebyli pobiti či neskončili ve vyhnanství, hledali útočiště v emigraci. Ani to pro ně ale nebylo moc snadné – jednak jim chyběly prostředky, jelikož šlo z velké části o pracující bez kontaktů v zahraničí, a navíc okolní státy rády poslechly výzvu francouzské vlády a vracely uprchlým komunistům a komunistkám zpět pařížské justici. Jen Anglie a Švýcarsko odmítly vydávat politické uprchlíky, takže se díky tomu staly centry, kde se exulanti shromažďovali. Vedle toho zde navazovali styky a přátelství s místními socialisty či s emigranty z jiných zemí, pečovali o památku Komuny a vstupovali do politických debat 70. a 80. let 19. století.

Podle Morrisse, který se s nimi stýkal v Anglii, spojoval odkaz Komuny potěšení i zábavu. Komuna před ním vyvstávala „jako příklad, jako příležitost k oslavám a jako povinnost: všechny tři body dohromady výstižně přibližují, co bylo tehdy považováno za solidaritu“. Komuně byla věnována březnová čísla dělnických časopisů a v mnoha městech se konaly každoroční oslavy. „Na londýnské oslavě v roce 1886 se nahlas četla rezoluce na podporu Komuny v angličtině a pak ve francouzštině, němčině a italštině, z čehož cítíme vědomou a soustředěnou snahu pokračovat v internacionalistických společenstvích a stavět na nich.“

Exulanti, nejenže měli plné ruce práce s nalezením nové obživy a podnikali kroky, aby mohli být pohromadě se svými rodinami, ale zároveň pocítovali nutkavou potřebu sepisovat osobní zážitky a analýzy pařížských událostí, což ukazuje, že jak moc si byli vědomi bitvy o odkaz Komuny, která začala zuřit již koncem Krvavého týdne.

ANARCHISTICKÝ KOMUNISMUS

Jedna z důležitých debat o tom, jakou formu by měla mít revoluční vláda, se odehrála na vzpomínkové akci v březnu 1876 v Lausanne, kde spolu diskutovali dva komunardi v exilu – Élisée Reclus a Gustave Lefrançais (1826–1901). Na jejich názorové výměně je zajímavé počáteční vymezování politického postoje, kterému se začalo říkat „anarchistický komunismus“. Samotný tento termín poprvé použil François Dumartheray (1842–1931), francouzský dělník a politický uprchlík, jenž se účastnil revolučních událostí v Lyonu. Podle Kropotkina byl „jedním z nejlepších kritiků soudobé socialistické literatury... a nikdy se nedal ošálit pěknými slovy a takzvanou vědou“.

Anarchistický komunismus oproti předchozím anarchistickým proudům udělal z úplného zániku směnné hodnoty ústřední motor revolučního procesu.

Obecně si účastníci Komuny odnesli myšlenku a zkušenost, že rovnost svobodu jednotlivce neničí, ale naopak je její podmínkou. Co se týče Recluse, jeho zkušenost s Komunou byla natolik zásadní, že socialistického republikána změnila v někoho, kdo sám sebe považoval za anarchistu, k čemuž se přihlásil právě na vzpomínkové akci v Lausanne.

Rossová se pro současnost snaží o politické sblížení na levici, když píše: „Strategický postoj založený na neutralitě, která se vyhýbá otrocké oddanosti jak anarchismu, tak marxismu, a upřednostňuje spolupráci před sektářstvím, by dnes klidně stál za opětovné zvážení a podle mnoha náznaků se to skutečně děje.“ Nám ale jak historická, tak aktivistická zkušenost ukazuje, že ze strany většiny marxistů není taková spolupráce zrovna nezištná a jen málo z Marxových následovníků by skutečně přistoupilo na její slova o principech autonomie a federace: „Myslítele typu Morrise, Marxe, Recluse, Kropotkina a dalších – nehledě na politickou nálepku, kterou si pro sebe každý z nich zvolil – v důsledku Komuny spojuje a inspiruje vize společenské transformace postavené na rozsáhlé dobrovolné federaci svobodných sdružení existujících na lokální úrovni. V tomto smyslu můžeme hovořit o vývoji nové vize revoluce – založené na komunální autonomii a volné federaci či asociaci těchto autonomních jednotek – k němuž došlo v důsledku toho, že se Pařížská komuna osvobodila od moci a autority státu.“

NENÍ KOMUNA JAKO KOMUNA

Reclus s Kropotkinem sdíleli Morrisovu skepsi – ba přímo nepřátelství – vůči myšlence záměrných mikrospolečenství či izolovaných anarchistických útočišť. Reclus varuje, že všechny formalizované pokusy o zakládání izolovaných společenství selhaly, částečně kvůli kontaminaci institucemi vnějšího světa, jako je soukromé vlastnictví nebo poroba žen, které do kolonie pronikají „jako semínka pleve-

le do pšeničného pole“. Namísto toho se přimlouvá „za to, aby anarchisté zůstávali a zápasili v širém, spleťtém světě: stáhnout se znamená opustit boj“.

V Paříži se Reclus podílel na zakládání několika družstevních iniciativ. Časem však sledoval, jak se družstva mění v „obyčejné krámky“. Reclus dochází k poznání, že mnohý člověk, který plánoval měnit svět, ve snaze uspět s družstevním podnikáním rychle ztrácí ze zřetele věc revoluce a mění se v pouhého hokynáře, co do všedních činností i názorů.

Podle Recluse s sebou utopické komuny nesou nebezpečí vytváření izolovaných enkláv v rámci širší vykořisťovatelské společnosti, která zůstává nezměněna. Neúspěšnost takových pokusů vidí Kropotkin ve třech věcech: „kvazireligiózní nadšení, které vládne při jejich zakládání; přespříliš intimní struktura, jejímž vzorem je rodina; a izolace od intelektuálních center“.

Kropotkin dokonce pojem komuny oddělil od jakéhokoli teritoriálního rozměru, když napsal: „Pro nás již ‚komuna‘ neznámá územní aglomeraci. Spíše jde o obecné označení, synonymum pro rovnostářské společenství, které nezná hranic ani hradeb. Sociální komuna brzy přestane být jasně definovanou entitou.“

SOLIDARITA S PŘÍRODOU

Reclus, Kropotkin i Morris jsou pro nás jakýmiisi předchůdci sociální ekologie s jejím lokálním i globálním rozměrem, a jejich myšlenky jsou inspirativní i při řešení nejnaléhavějšího problému dneška – změny klimatu.

Jak píše Reclus: „Naším jediným náboženstvím je studium přírody a naší vlastí je svět.“ Studium přírody je ze své podstaty internationalistické a věda nabízí společnou řeč.

Navic lidstvo není nic jiného než „příroda, která si uvědomila sama sebe“. Musí tedy dojít k poznání, že jeho zájmy jsou zároveň zájmy planety, a tudíž, že solidarita, čili zvažování potřeb jednoho ve vztahu k ostatním, se musí rozšířit i na přírodní svět, jenž je neoddělitelný od světa lidského. „Solidarita zde, stejně jako na jiných místech, pro Recluse není spiritualizovaným pojmem, ale zakládá se na politické strategii a na přežití.“ Reclusovými slovy: „Opravdu civilizovaný člověk chápe, že jeho zájem je svázán se zájmem všech a se zájmem přírody.“

Politická kultura Komuny navrhuje dvě dalekosáhlé proměny – první je kolektivní vlastnictví půdy a druhou důraz na regionální soběstačnost – decentralizovaný svět, kde se maloprůmysl rozptýlí a zkombinuje se zemědělstvím.

„Aby mohla existovat solidarita s přírodou, musí dojít k proměně hodnot, která vytlačí čistě kupecké zájmy a která bude sama vycházet z úplné proměny společenského řádu: zrušení soukromého vlastnictví a státu. Příroda pak nebude jen výrobní silou nebo zásobárnou zdrojů, ale budeme si jí cenit pro ni samou.“

**VŠECHNY PAŘÍŽSKÉ ŽENY, JEDNOTNÉ A ODHODLANÉ,
ODCHOVANÉ A NEUSTÁLE PODNĚCOVANÉ UTRPENÍMI,
JEŽ S SEBOU PŘINÁŠEJÍ SOCIÁLNÍ KRIZE, HLUBOCE
PŘESVĚDČENÉ, ŽE KOMUNA, PŘEDSTAVITELKA
MEZINÁRODNÍCH REVOLUČNÍCH PRINCIPŮ POLITIKY LIDU,
NESE V SOBĚ ŽÁRODKY REVOLUCE SOCIÁLNÍ, DOKÁŽÍ
FRANCIÍ A SVĚTU, ŽE DOVEDOU STEJNĚ JAKO JEJICH
BRATŘI V OKAMŽIKU NEJVĚTŠÍHO NEBEZPEČÍ NA
PAŘÍŽSKÝCH OPEVNĚNÍCH A NA BARIKÁDÁCH, JESTLIŽE SE
NEPŘÍTELI PODAŘÍ DOBÝTI BRÁNY, OBĚTOVAT SVOU KREV
I ŽIVOT PRO OBRANU A VÍTĚZSTVÍ KOMUNY – TO JE LIDU!**

6. KVĚTNA 1871

SLAZ ŽEN PRO OBRANU PAŘÍŽE A PÉČI O RANĚNÉ

DESET LET PAŘÍŽSKÉ KOMUNY

PETR KROPOTKIN

Dne 18. března 1871 se vzbouřil pařížský lid proti vládě, která byla všeobecně nenáviděná a kterou všichni opovrhovali, a prohlásil město Paříž za nezávislé, svobodné a nenáležící nikomu kromě sebe sama.

Bylo svržena centralistická vláda, aniž by došlo k obvyklým revolučním projevům – nezahrněla ani puška, na barikádách nebyla prolita ani kapka krve. Vládcí uprchli před ozbrojeným lidem, jenž vyšel z ulic – armáda opustila město, úředníci spíchali schovat se do Versailles a odnášeli s sebou vše, co mohli. Vláda zmizela jako louže smradlavé vody při závanu jarního větru a 19. března byla Paříž – sotva prolila kapku krve svých dětí – osvobozena od špiny, která zamořovala město.

A přece revoluce, která byla právě takto dovršena, otevírá novou éru v sérii revolucí, kterými lidé krácejí od otroctví ke svobodě. Pod jménem Pařížské komuny se zrodila nová idea – předurčená, aby se stala východiskem příštích revolucí.

Jako všechny velké ideje nebyla ani ona výplodem myšlení filozofa, jedince: zrodila se v duchu celku, vytryskla ze srdce celé společnosti – na počátku však byla neurčitá, a ani mnozí z těch, kdo ji uskutečňovali a obětovali pro ni život, si ji nepředstavovali tak, jak ji chápeme dnes my – neuvědomovali si význam revoluce, kterou zahajovali, a plodnost nového principu, který uváděli v život. Teprve během praktického uplatňování začínali tušit její budoucí dosah. Teprve v myšlenkové práci, která byla od té doby vykonána, se tento princip upřesnil, determinoval se a objevil v celém svém jasu, ve vší své krásě, spravedlnosti a důležitosti svých plodů.

STÁT, NEBO ANARCHIE

Jakmile během pěti nebo šesti let, které komuně předcházely, nabyl socialismus nového rozmachu, zajímala tvůrce příští revoluce zvláště jedna otázka: zjistit, jaký politický útvar společnosti je nejvhodnější pro velkou hospodářskou revoluci, kterou nynější rozvoj průmyslu vnucuje naší generaci a která má zrušit soukromé vlastnictví a zespolečnit všechen kapitál nahromaděný předcházejícími generacemi.

Mezinárodní sdružení pracujících odpovědělo takto: Onen útvar se nesmí omezovat na jeden národ; musí se rozšířit přes umělé hranice. A tato velká myšlenka brzy pronikla do srdcí národů, ovládla jejich myslitele. Žila, ač byla pronásledována koalici všech reakcí, a jakmile bouřící se národy zničily překážku stavicí se jí do cesty, povstala znovu, silnější než kdy předtím.

Zbývalo ale zjistit, jaké by byly podstatné části této rozsáhlé asociace.

Vyskytly se dva myšlenkové proudy, které odpovídaly na tuto otázku: *lidový stát* na jedné straně, *anarchie* na druhé.

Podle německých socialistů by se měl stát stát majitelem všeho nahromaděného bohatství a propůjčovat ho dělnickým sdružením, měl by organizovat výrobu a směnu, bdít nad životem a fungováním společnosti.

Na to odpovídala většina románských socialistů, bohatých zkušenostmi, že by podobný stát – i když se připustí, že by mohl existovat – díky nějaké nemožnosti – byl nejhorší tyranii: a postavili proti tomuto ideálu, kopii minulosti, nový ideál – *anarchii*, totiž úplné zrušení státu a organizování od jednoduchého ke složitému pomocí volné federace lidových sil, výrobců a spotřebitelů.

Brzy bylo připuštěno i několika státotvornými, nejméně nasáklými vládními předsudky, že anarchie představuje organizaci mnohem

Předchozí číslo Existence jsme věnovali známému anarchistickému teoretikovi Petru Kropotkinovi, jehož sté výročí úmrtí jsme si letos připomněli. Další připomínkou tohoto autora je kapitola z jeho knihy Buřičovy řeči, sestavená z článků napsaných k 9., 10. a 11. výročí ustavení Pařížské komuny. Naneštěstí Kropotkinovu optimismu ohledně budoucího vývoje neřada historie za pravdu.

dokonalejší, než je organizace, k níž směřuje lidový stát. Anarchistický ideál je nám ale tak vzdálený – říkalo se –, že se jím v této chvíli nemůžeme zabývat. Na druhé straně zas anarchii scházela konkrétní a jednoduchá forma, která by vyjasnila její stanoviska, oděla její principy tělem a dokázala, že se opírá o snahu skutečně dlicí ve společnosti. Federace výrobních a spotřebních skupin, přesahující hranice nynějších států, se zdála být příliš obsáhlá. A současně se dalo snadno vytušit, že by nemohla obsahovat lidské projevy ve všech jejich různostech. Bylo třeba nalézt jasnější, pochopitelnější formu, která by měla své základy ve skutečných poměrech.

Kdyby se jednalo jen o vytváření teorií, řekli bychom, že na teoriích moc nezáleží. Dokud však není nová idea jasně a přesně vyslovena, dokud není uvedena do vztahu s existujícími poměry, nezaumíme lidi a neinspiruje je natolik, aby je vrhla v rozhodný boj. Lid se nevrhá do neznáma, nemůže-li se opírat o určitou a jasně formulovanou ideu, která mu je – abych tak řekl – můstkem k jeho východisku.

Sám život určuje toto východisko.

NESCHOPNOST CENTRALISTICKÉ VLÁDY

Pět měsíců žila Paříž sama svým vlastním životem a poznala nesmírné hospodářské, intelektuální a mravní prameny, jimiž disponuje: vytušila a pochopila svoji iniciativní sílu. Současně zpozorovala, že banda mluků, která se zmocnila vlády, nedovede nic zorganizovat – ani obranu Francie, ani vnitřní rozvoj. Viděla, jak centralistická vláda překáží všemu, co mohlo dát rozkvést inteligenci velkého města. Pochopila ještě víc: bezmocnost vlády čelit velkým pohromám a usnadnit vývoj, který se má dokonat. Snažela za obléžení strašlivou bídu, bídu dělníků a obránců města vedle urážejícího přepychu ničemů, a viděla, jak kvůli centralistické vládě selhávají všechny pokusy učinit konec tomuto skandálnímu režimu. Pokaždé, kdykoliv se lid chystal ke svobodnému rozmachu, zatížila vlada jeho okovy, upevnila galejni kouli, a tak se zcela přirozeně zrodila myšlenka, že se Paříž musí zařídit jako nezávislá obec, aby mohla uskutečnit ve svých zdech, co jí diktoval rozum společnosti!

Ze všech rtů plýnulo to slovo: KOMUNA.

NA PŮL CESTY

Komuna z roku 1871 mohla být jen prvním pokusem. Zrodila se při ukončení války, byla obklíčena dvěma armádami, připravenými podat si ruce, aby zdrtily lid, a tak se neodvážila dát zcela na cestu hospodářské revoluce; neprohlásila se za úplně socialistickou, nepřikročila k vyvlastnění kapitálu, ani k organizaci práce, ba ani k všeobecnému soupisu všech městských příjmů. Ani se úplně nerozešla se státní tradicí, se zastupitelskou vládou a nepokusila se zavést v komuně organizaci od jednoduchého k složenému, pro kterou se vyslovila prohlášením nezávislosti a svobodné federace obcí.

Je ale jisté, že sám tlak poměrů by Pařížskou komunu donutil k těmto dvěma revolucím, kdyby vydržela žít několik měsíců. Nezapomeňme, že buržoazie prožila čtyři léta revoluce, aby došla od umírněné monarchie k republice, a pak se nebudeme divit, že pařížský lid se nepřenesl jediným skokem přes prostor, který dělí anarchistickou komunu od vlády lupičů. Mějme ale také na paměti, že příští revoluce bude ve Francii a jistě i ve Španělsku komunistická

a že bude pokračovat v díle Pařížské komuny tam, kde ji zastavili versailleští vrahové.

PÁD A POMSTA

Komuna padla a my víme, jak se buržoazie mstila za strach, který jí lid naháněl, když otrávil jhem vládnoucích. Dokázala, že v moderní společnosti jsou skutečně dvě třídy: na jedné straně člověk, který pracuje, který poskytuje buržoovi víc než polovinu svých výrobků a který velmi snadno pomíjí zločiny svých pánů – na druhé sytý lenoch s pudy dravců, nenávidějící svého otroka a odhodlaný ho vraždit jako zvěř.

Když obklíčili pařížský lid a uzavřeli všechny východy, hnali na něj vojáky zhovadilé kasárnami a vínem; řekli jim na seřadisti: „Bijte ty vlky, vlčice, vlčata!“ A lidu řekli:¹⁾

„Dělej si, co chceš, zahyneš! Chyť-li tě se zbraněmi v rukou – *smrt!* Odložíš-li zbraň – *smrt!* Budeš-li se bít – *smrt!* Budeš-li žebřit – *smrt!* Ať se podíváš na kteroukoliv stranu: napravo, nalevo, před sebe, za sebe, nahoru, dolů, všude – *smrt!* Jsi nejen mimo zákon, nýbrž i mimo lidstvo. Nic tě nezachrání, věk ani pohlaví, ty sám ani tvoji druzi! Umřeš, předtím však ochutnáš agonii ženy, sestry, matky, dcery a synů, i kdyby byli ještě v kolébce! Před tvýma očima budou sbírat raněné, aby je stínali bajonety a vraždili ranami pařeb. Vytáhnou přeraženou nohu nebo krvácející rámě a hodí do kanálu jako ranec nečistoty, který řve a trpí.

Smrt! Smrt! Smrt!“

A pak po divoké orgii na hromadách mrtvol, po hromadných popravách, malicherná, ale přeci krutá pomsta, karabáče, skřípce, železa v podpalubí, rány bičem a holemi strážníků, urážky, hlad, všechna rafinovanost ukrutnosti.

Zapomene lid na to vznešené dílo?

„Zastavena, ne však přemožena“ rodí se dnes komuna znovu. Není to již sen přemožených, těšících se z obrazotvornosti krásným kouzlem naděje; ne, komuna se dnes stává přesným a zjevným účelem revoluce, která již hučí kolem nás. Idea proniká masy a poskytuje jim prapor; a počítáme jistě s nynější generací, že vykoná v obci sociální revoluci, aby udělala konec hanebnému měšťáckému vykořisťování, zbavila lid poručnickování státu a zahájila v lidském vývoji novou éru svobody, rovnosti a solidarity.

10. VÝROČÍ

Již deset let nás dělí ode dne, kdy pařížský lid svrhnul vládu zrádců, kteří se zmocnili moci po pádu císařství, zřídil komunu a prohlásil její absolutní nezávislost. A přece se dosud k 18. březnu 1871 poutají naše zraky, nesou se k němu naše nejlepší vzpomínky. Proletariát obou dílů světa se chystá slavit výročí tohoto pamětihodného dne, a zítra večer se při vzpomínce na vzpouru pařížských dělníků rozhoupají svorně srdce statisíců dělníků, kteří se bratří přes hranice i oceány v Evropě, ve Spojených státech a v Jižní Americe.

To proto, že idea, pro niž proléval krev francouzský proletariát v Paříži a pro niž trpěl na březích Nové Kaledonie, je z těch, které obsahují samy v sobě celou revoluci, je širokou ideou, která může skrýt v trásních svého praporu všechny revoluční snahy národů, krácejících k osvobození.

Kdybychom pozorovali pouze skutečná a hmatatelná fakta vykonaná Pařížskou komunou, museli bychom ovšem doznat, že tato idea nebyla dostatečně obsáhlá, že objala jen nejmenší část revolučního programu. Pozorujeme-li ale naopak ducha, který inspiroval masy lidu za březnového hnutí, a tendence, které se snažily prodrat na světlo a které neměly čas, aby se přetavily v realitu, poněvadž byly, dříve než mohly rozkvést, udušeny pod hromadami mrtvol – chápeme celý dosah hnutí a sympatie, které vnučko dělnickým masám v obou dílech světa. Komuna naplňuje srdce nadšením ne tím, co vykonala, nýbrž tím, co slibuje jednou vykonat.

REVOLUCE CHÁTRY

Odkud pochází ta nepřemožitelná síla, která poutá sympatie utiskovaných mas k hnutí z roku 1871? Jakou ideu představuje Pařížská komuna? A proč je ta idea proletariátu všech zemí a národů tak půvabná?

Odpověď je nasnadě. – Revoluce z roku 1871 byla hnutím nanejvýš lidovým. Způsobená lidem a zrodilá se v lůně davů, nalezla v ši-

rokých masách své obránce, hrdiny a mučedníky, a buržoazie jí nikdy neodpustí přívlastek kanálie, kterým ji poctila. Rodnou ideou této revoluce – ovšem neurčitou, možná že i nevědomou, nicméně však vyslovenou a tryskající ze všech činů – je současně idea sociální revoluce, snažící se založit konečně po tolika stoletích zápasů opravdovou svobodu a rovnost pro všechny.

Byla to revoluce „chátry“, která spěje k vybojování svých práv.

Někteří se ovšem snažili a dosud snaží překroutit pravý smysl této revoluce a pojímat ji jako obyčejný pokus dobýt v Paříži nezávislost a zřídít tak státěček v srdci Francie. – Nic není více nepravdivější! Paříž se nesnažila osamostatnit od Francie, tak jako se ji nesnažila dobýt se zbraněmi v rukou; nechtěla se uzavřít ve zdech jako benediktin v klášteře; neinspirovala se skrčeným šosáctvím. Dovolávala-li se nezávislosti, chtěla-li zabránit vměšování se státu do svých záležitostí, činila to proto, poněvadž viděla v nezávislosti prostředek k pokojnému položení základů příští organizace a provedení sociální revoluce ve svém lůně – revoluce, která by úplně přetvořila způsob výroby a výměny tím, že je založí na spravedlnosti, která by zcela přeměnila lidské styky, dala jim za základ rovnost, a která by obrodila morálku naší společnosti tím, že ji založí na zásadě spravedlnosti a solidarity.

Nezávislost obce byla tedy pařížskému lidu jen prostředkem a sociální revoluce účelem.

CHYBĚJÍCÍ ČAS

Březnová revoluce by tohoto účelu jistě dosáhla, kdyby mohla sledovat svou cestu, kdyby pařížský lid nebyl střelen, bodán a párán versailleskými vrahy. A skutečně se od prvních dnů své nezávislosti pařížský lid zabýval tím, jak najít jasnou, přesnou a celému světu pochopitelnou ideu, která by vyjadřovala několika slovy to, co scházelo ještě vykonat, aby byla revoluce dokonána. Ale velké myšlenky nevzkličí za jediný den, i když se za revolučních period ideje vyvíjely a rozšiřovaly seberychněji. Potřebuje vždy nějaký čas, aby se vyvinuly, aby pronikly masy a vyjádřily se činy – a tento čas Pařížské komuně chyběl.

Chyběl jí tím spíš, že ideje moderního socialismu současně procházely přechodovou dobou. Komuna se zrodila – abych tak řekl – mezi dvěma epochami vývoje moderního socialismu. V roce 1871 neměl již autoritářský, vládní a víceméně náboženský komunismus vliv na praktické a svobodné duchy dnešní doby. Kde bychom dnes našli Pařížana, který by se nechal zavřít ve falansterských kasárnách? Na druhé straně kolektivismus zapřahající do jedné káry mzdový systém a kolektivní vlastnictví zůstával nepochopen, jelikož měl co do sebe málo půvabů a plno nesnadností, které se stavěly do cesty jeho praktickému uskutečnění. A svobodný komunismus, anarchistický komunismus se sotva narodil; sotvaže se odvažoval čelit útokům zbožňovatelů gubernamentalismu.²⁾

Nerozhodnost se zmocnila duchů a sami socialisté, kteří před sebou neměli určitý cíl, neměli odvahu přistoupit ke zničení soukromého vlastnictví. A tak se nechali ukolébat rozpravou, které uspávací opakuji již staletí: „Zajistíme si nejprve vítězství, a pak uvidíme, co se dá dělat.“

ZHOUBNÝ FETIŠ VLÁDY

Zajistit si předem vítězství! Jako by se dal nalézt prostředek, jak zařídit svobodnou komunu a nedotknout se vlastnictví! Jako kdyby byl prostředek zvítězit nad nepřáteli, když široké vrstvy lidu nejsou přímo zainteresovány na vítězství revoluce, která přináší hmotný, intelektuální a morální blahobyt pro všechny. Snažili se upevnit především komunu, a tak odkládali sociální revoluci na později, přičemž jediný možný postup byl: *upevnit komunu sociální revoluci!*

Právě tak se to mělo se zásadou vládního systému. Prohlášením svobodné komuny prohlásil pařížský lid zásadu v podstatě anarchistickou; poněvadž ale pronikla v této době anarchistická idea mysl jen málo, zastavil se v půli cesty a vyslovil se v lůně komuny pro starý autoritářský systém, když dosadil komunální radu dle vzoru rady městské.

Připustíme-li, že je naprosto zbytečná ústřední vláda, která řídí styky jednotlivých obcí mezi sebou, proč bychom připouštěli potřebu řídit vzájemné styky skupin, které tvoří obec? Ponecháme-li svobodné iniciativě obcí, aby se navzájem dorozuměly o podnicích, které se týkají několika současně, proč bychom upírali tutéž inicia-

tivu skupinám, z nichž se skládá každá obec? Vláda v obci nemá ani o jediný důvod víc k existenci než vláda nad obcí.

Ale v roce 1871 činil pařížský lid, který zvrátil tolik vlád, teprve první pokus o vzpouru proti samotné vládní soustavě: nechal se strhnout vládním fetišismem a dosadil si vládu. Důsledky toho jsou známé. Poslal své odhodlané děti na radnici. Ty tam zmalomocněly, když se usadily uprostřed papírů; když byly donuceny vládnout, přičemž jim instinkt velel, aby byli s lidem; když byly nuceny diskutovat, zatímco bylo třeba jednat; a když ztrácely inspirace, které pocházejí z ustavičného styku s davem. Paralyzovány oddálením od ohniska revoluce, od lidu, samy paralyzovaly lidovou iniciativu.

DÁL CESTOU ANARCHISTICKÉHO KOMUNISMU

Pařížská komuna, která byla zrozena v přechodné době, kdy se hluboce měnily ideje socialismu a autority, zrozena při ukončení války, v izolovaném ohnisku na dostřel pruských kanonů, musela padnout.

Ale svou povahou, výlučně lidovou, zahájila novou éru v sérii revolucí a svými ideami se stala předchůdcem sociální revoluce. Neslýchané, zbabělé a divoké vraždění, jímž oslavovala buržoazie její pád, hanebná pomsta, kterou vykonávali plných devět let katani na svých věznicích – tyto kanibalské orgie vyhloubily mezi buržoazií a proletariátem propast, která se nikdy nezavře. V příštích revolucích bude již lid vědět, s kým bude jednat; bude vědět, co ho čeká, nedobudeli rozhodného vítězství, a v důsledcích toho bude také jednat.

Teď již skutečně víme, že v den, kdy se ve Francii zformují povstale obce, nesmí si lid ustanovit vládu a očekávat od ní iniciativu k revolučním činům. Když vymetl důkladně všechny parazity, kteří ho šírají, zmocní se sám všeho společenského bohatství, aby je učinil společným dle zásad anarchistického komunismu. A když odstraní soukromé vlastnictví, vládu a stát, zařídí se svobodně dle potřeb, které bude určovat sám život. Když zlomí okovy a povalí modly, potom bude lidstvo kráčet k lepší budoucnosti, a to bez pánů a otroků, chovajíc v úctě jen vznešené mučedníky, kteří svou krví a bolestí zaplatili první pokusy o obrození, pokusy, které vrhly světlo na naši cestu k vybojování svobody.

POUČENÍ PRO BUDOUCNOST

Svátky a veřejná shromáždění, pořádaná v den 18. března ve všech městech, kde jsou socialistické skupiny, zasluhují naši pozornost nejen jako manifestace armády proletářů, ale také jako projevy citů, které oživují socialisty obou světů. „Počítáme se“ tak lépe než všemi hlasovacími lístky a formulujeme svoje touhy úplně svobodně, bez ohledů na volební taktiku.

Proletáři, shromáždění v ten den na mítincích, se opravdu nespokojují vynášením heroismu pařížského proletariátu nebo pomstychtivými výkřiky proti květnovým vraždám. Jdou dále, přičemž se osvěžují vzpomínkami na heroický zápas Paříže. Mluví o poučení, které si mohou vzít z komuny v roce 1871 pro příští revoluci. Ptají se, jaké chyby komuna učinila, ne ale proto, aby kritizovali lidi, nýbrž aby zdůraznili, jak přesudky o vlastnictví a autoritě, které tehdy panovaly v lůně dělnických organizací, zabránily revoluční ideji, aby rozkvetla, rozvila se a osvětila celý svět svými oživujícími záblesky.

Poučení roku 1871 prospělo proletariátu celého světa, a proletáři, kteří zúctovali se starými přesudky, řekli jasně a prostě, jak rozumějí své revoluci.

ZRUŠENÍ SOUKROMÉHO VLASTNICTVÍ

Je jisté, že příště nebude povstání obcí jen obyčejným *komunálním* hnutím. Rozvoj lidového ducha zastínil ty, kdo se doposud domnívali, že je třeba zřítit nezávislé obce a v těchto obcích se pokoušet o hospodářské reformy. Komuny příštích revolucí zajistí svoji nezávislost sociálně revolučními činy – zrušením soukromého vlastnictví.

V den, kdy v důsledcích vývoje revoluční situace smete lid vládu a uvrhne zmatek do řad buržoazie, kterou drží jen stát svojí ochranou, v ten den povstaly lid nebude čekat, až nějaká vláda nadiktuje ve své nekonečné moudrosti hospodářské reformy. Sám násilným vyvlastněním zruší soukromé vlastnictví tím, že se ujme jménem celé společnosti společenského bohatství, nahromaděného prací předcházejících generací. Nespokojí se s vyvlastněním držitelů společenského kapitálu dekretem, který zůstane mrtvou literou:

okamžitě se zaváže k jeho naplnění a pojistí svá práva tím, že je bezodkladně použije. Zorganizuje se sám v dílnách, aby je uvedl v pohyb; zamění svůj brloh za zdravé obydlí v domě buržoazie; zorganizuje se, aby bezodkladně zužitkoval všechno bohatství nahromaděné ve městech; převezme ho do svého držení, jako kdyby mu toto bohatství nebyla buržoazie nikdy odcizila. Až bude vyvlastněn průmyslový král, který vykořisťuje dělníky, bude výroba pokračovat za impulzu, který jí bude dán svobodnou prací, bude se zbavovat překážek, které jí tísni, rušit spekulace, které ji usmrcují, a motanice, které ji dezorganizují, a plně se přizpůsobovat potřebám doby. – „Nikdy se ve Francii nepracovalo tolik jako v roce 1793, když byla půda vyrývána z rukou šlechticů“ – praví Michelet. – Nikdy se nepracovalo tolik, jako se bude pracovat, až se stane práce svobodnou, až bude každý dělníkův pokrok zdrojem blahobytu celé obce.

ZMOCNIT SE VŠEHO

Co se týče sociálního bohatství, snažili se někteří stanovit rozrůznění, a podařilo se i rozdělit socialistickou stranu dle tohoto rozrůznění. Škola, které se dnes říká *kolektivistická*, nahradila kolektivismus staré Internacionály (jejíž kolektivismus byl vlastně antiautoritářským komunismem) odrůdou doktrinářského kolektivismu, který se pokouší stanovit rozdíl mezi kapitálem, jenž slouží k výrobě, a bohatstvím, které slouží k uspokojování životních potřeb. Na jedné straně: stroje, dílny, suroviny, dopravní prostředky a půda; na druhé: obydlí, průmyslové výrobky, šatstvo a potraviny. První přejdou v kolektivní vlastnictví a druhé jsou dle učenců této školy určeny k tomu, aby zůstaly vlastnictvím soukromým.

Udály se pokusy stanovit tento rozdíl. Zdravý lidový smysl však brzy zvítězil. Pochopil, že takové zrůžňování je iluzorní a že ho není možné stanovit. Chybný v teorii, padá v praxi života. Dělníci pochopili, že dům, který nás chrání, uhlí a plyn, kterým topíme nebo svítíme, potrava, kterou spaluje lidský stroj, aby udržel život, oděv, který člověk obléká, aby se chránil, kniha, kterou čte, aby se vzdělal, ano i zábava, kterou si opatřuje, jsou stejně podstatnými částmi života, stejně nezbytnými k úspěchu výroby a pokrokovému vývoji lidstva jako stroje, továrny, suroviny a ostatní prostředky k výrobě. Pochopili, že by zachování soukromého vlastnictví těchto bohatství znamenalo udržet nespravedlnost, útlak, vykořisťování; předem by paralyzovali výsledky částečné expropriace. Tím, jak se přenášejí přes překážky, které jim staví do cesty kolektivismus teoretiků, kráčí přímo k prostší a praktičtější formě, k antiautoritářskému socialismu.

Revoluční proletáři skutečně dokazují na svých shromážděních, že mají právo na všechno sociální bohatství a že je nutné zrušit soukromé vlastnictví hodnot konzumních i výrobních. „V den revoluce se zmocníme *všeho* bohatství, *všeho* zboží nahromaděného ve městech a učiníme je společným vlastnictvím“ – říkají mluvčí dělnické masy a posluchači to potvrzují jednomyslným souhlasem.

„Ať si každý vezme ze zásob, co potřebuje, a budme jisti, že je v sýpkách našich měst dost potravy, aby nás uživila, dokud nebude zahájena svobodná výroba. Ve skladech našich měst je při všeobecné bídě nahromaděno tolik šatstva, že stačí k oblečení všech. Je v nich také dost přepychových předmětů, aby si z nich mohli všichni vybrat podle chuti.“

Tak si – soudě podle toho, co se říká na schůzích – představují dělnické masy revoluci: bezodkladné zavedení anarchistického komunismu a svobodná organizace výroby. To jsou dva zjištěné body, a z toho ohledu nebudou komuny revoluce, která hučí přede dveřmi, opakovat omyly svých předchůdců, kteří prolévají krev, prokřestili cestu budoucnosti.

PRYČ S VLÁDOU!

V jiném bodu, neméně důležitém, tedy v otázce vlády se dosud nedocílilo takové shody – ačkoli už k tomu není daleko.

Je známo, že existují dvě školy, které se v této otázce naprosto různí. „Je nutné,“ říkají jedni, „dosadit v den revoluce vládu, která se zmocní moci. Tato silná, mocná a rozhodná vláda *provede* revoluci, nařizující to a ono a vynucující poslušnost svých rozkazů.“

Smutná iluze – říkají druzí. – Každá ústřední vláda, řídící osudy národa, by byla jen překážkou revoluce, protože je složená z prvků osudně různorodých a je konzervativní již svou podstatou. Jen by překážela revoluci v obcích, které jsou připraveny kráčet vpřed, jen proto, že není schopna rozdmýchat revoluční vánek ve zpátečnic-

kých obcích. – Právě tak je tomu uvnitř vzbouřené obce. Buď bude obecní vláda potvrzovat jen vykonané skutky a pak je zbytečnou a nebezpečnou přítěží, nebo bude chtít jednat podle své hlavy: bude nařizovat, co by měl svobodně vykonat lid sám, bude aplikovat teorie tam, kde by měla vypracovat nové formy společného života celá společnost s onou tvůrčí silou, která tryská z každého společenského organismu, když láme svá pouta a spatří před sebou nové a široké organismy. Lidé pověřeni vládou budou potlačovat tento rozmach, nevyrábějíce sami nic, co by byli schopni vyrábět, kdyby zůstali uprostřed lidu a pracovali s ním na nové organizaci, místo aby se uzavírali v kancelářích a vyčerpávali v zahálčivých debatách. Bude překážkou a nebezpečím. Malomocná, aby konala dobro, strašlivá ve zlu; nebude mít tedy důvod k existenci.

Ač je tato úvaha nejpřirozenější a nejsprávnější, naráží na staleté předsudky, nahromaděné těmi, kdo mají zájem na udržení náboženství vlády, vedle náboženství vlastnictví a boha.

Poslední z trojice předsudků – bůh, vlastnictví, vláda – ještě žije a je nebezpečím pro příští revoluci. Již dnes však můžeme konstatovat, že se viklá. „Budeme,“ říkají již dnes proletáři, „vyřizovat sami své záležitosti, aniž bychom čekali na rozkazy vlády, a půjdeme přes hlavy těch, kdož se nám budou vnučovat jako kněží, majitelé nebo vladaři.“ Bude-li anarchistická strana pokračovat v usilovném potírání náboženství governmentalismus a nezbloudí-li sama z cesty tím, že by se dala strhnout do politických bojů, můžeme doufat, že během několika let, které nás dosud dělí od revoluce, bude vládní předsudek dostatečně zviklán, aby nebyl schopen strhnout dělnické masy na falešnou cestu.

NEZAPOMÍNAT NA VENKOV

Na lidových shromážděních, o nichž jsme právě mluvili, zeje politováníhodná mezera. Nedělá se totiž nic, nebo téměř nic pro venkov. Všecko se omezuje na města. Zdá se, že venkov pro městské dělníky neexistuje. I řečníci, kteří mluví o povaze příští revoluce, se vyhýbají zmínce o venkově a půdě. Neznají sedláka ani jeho požadavky a neodvažují se mluvit jeho jménem. Smíme prodlužovat dlouhou nebezpečí, které z toho plyne? – Obrození proletariátu nebude totiž možné, dokud revoluční hnutí nezachvátí i vesnice. Povstale obce by se neudržely ani rok, kdyby se povstání nerozšířilo současně i do vesnic. Až budou odstraněny daně, hypoteční dluhy a úroky a rozmeteny instituce, které je vybírají, pochopí jistě i vesnice výhody re-

voluce. V každém případě by však bylo neopatrné spoléhat, že revoluční ideje proniknou z měst na venkov beze vsí předchozí přípravy. Je třeba vědět již dnes, co sedlák chce, jak rozumí revoluci ve vesnicích a jak miní řešit obtížnou otázku pozemkového vlastnictví. Především je třeba sedlákovi říci, co zamýšlí činit jeho spojenec, městský proletariát, a že se nemusí z jeho strany obávat opatření škodlivých zemědělcům. Je nutné, aby si i městský dělník zvykl respektovat sedláka a kráčet společně s ním.

Za tím účelem si ale musí dělníci uložit *povinnost pomáhat propagandě na vsích*. Je důležité, aby v každém městě byla menší zvláštní organizace, skupina nějaké zemědělské ligy pro propagandu mezi sedláky. Je nutné, aby byl tento druh propagandy považován za povinnost – stejným právem jako propaganda v průmyslových střediscích.

Počátky budou nesnadné; mějme však na mysli, že se jedná o úspěch revoluce! Bude vítězná jen tehdy, až tovární dělník a zemědělec budou kráčet ruku v ruce k vybojování rovnosti pro všechny, vnášejíce štěstí do vesnických chýší i budov velkých průmyslových měst.

Poznámky:

¹⁾ Tyto řádky jsou vypůjčené z lidové a parlamentní historie pařížské komuny od francouzského spisovatele a novináře Arthura Arnoulda.

²⁾ Governmentalismus – nauka, která považuje vládní aparát za nevyhnutelný k životu společnosti.

Použito českého překladu od Petra Pohana, jenž vyšel v roce 1907 nákladem časopisu *Komuna* (kapitola „Pařížská komuna“ v knize *Buřičovy řeči*). Jazyková úprava a mezititulky redakce. Text byl přeložen podle vydání v knize *Paroles d'un révolté* (Buřičovy řeči), která vyšla poprvé v Paříži v nakladatelství Marpon et Flammarion v roce 1885. Z Kropotkinových článků, publikovaných v předcházejících letech v revui *Le Révolté*, knihu sestavil Élisée Reclus, který k ní také napsal úvod. V něm vysvětluje, že knihu připravil především proto, aby na veřejnosti mohl znovu zaznít Kropotkinův hlas, umlčený na dlouhou dobu jeho uvězněním (Kropotkin byl vězněn v letech 1883–1886). Samotná kapitola „Pařížská komuna“ (La Commune de Paris), v knize na s. 119–141, je složena ze tří článků: „La Commune de Paris“, *Le Révolté*, roč. 2, 1880, č. 2, 20. března, s. 1–2; „La Commune de Paris“, *Le Révolté*, roč. 3, 1881, č. 2, 18. března, s. 1–2; a „L'Anniversaire du 18 Mars“, *Le Révolté*, roč. 4, 1882, č. 3, 1. dubna, s. 1–2.

KOMUNA... VYTYČILA PRO BUDOUCNOST, NIKOLI PROSTŘEDNICTVÍM SVÝCH SPRÁVCŮ, NÝBRŽ SVÝCH OBRÁNCŮ, VZNEŠENĚJŠÍ IDEÁL NEŽ VŠECHNY REVOLUCE, KTERÉ JÍ PŘEDCHÁZELY... NOVOU SPOLEČNOST, V NÍŽ NENÍ PÁNŮ DANÝCH RODEM, TITULEM NEBO BOHATSTVÍM ANI OTROKŮ DANÝCH PŮVODEM, KASTOU ČI PLATEM. SLOVO „KOMUNA“ VŠUDE CHÁPALI V TOM NEJŠIRŠÍM SMYSLU JAKO ODKAZ NA NOVÉ LIDSTVO SLOŽENÉ ZE SVOBODNÝCH A NAVZÁJEM SI ROVNÝCH DRUHŮ, NEDBAJÍCÍCH EXISTENCE STARÝCH HRANIC A VZÁJEMNĚ SI V MÍRU POMÁHAJÍCÍCH OD JEDNOHO KONCE SVĚTA K DRUHÉMU.

ÉLISÉE RECLUS

CHRONOLOGIE PAŘÍŽSKÉ KOMUNY

1848–1869

- únor 1848 – revoluce a ustavení druhé republiky
- červen 1848 – kruté potlačené dělnické povstání v Paříži
- prosinec 1851 – státní převrat Ludvíka Bonaparta, vyhlášení Druhého císařství, Ludvík Bonaparte se stává císařem Napoleonem III.
- 25. května 1864 – zrušení zákona zakazujícího dělnické organizace
- 1865 – založena pařížská sekce Internacionály
- 19. ledna 1865 – umírá Pierre-Joseph Proudhon
- 3.–8. září 1866 – první sjezd Internacionály v Ženevě
- 1869 – začíná mohutné stávkové hnutí následované tvrdými represemi

1870

- duben – organizování federace pařížských sekcí Internacionály
- 19. července – císařská vláda vyhlásuje válku Prusku
- 7. srpna – v Paříži vyhlášen stav obležení
- 10. srpna – do Francie se z emigrace vrací Auguste Blanqui
- 14. srpna – neúspěšný pokus blanquistů o povstání v Paříži
- 16. srpna – generál Louis Trochu jmenován guvernérem Paříže
- 2. září – kapitulace a internace Napoleona III. po prohrané bitvě u Sedanu
- 4. září – velká demonstrace v Paříži a vyhlášení republiky, vzniká tzv. vláda národní obrany v čele s generálem Trochem; v Lyonu vzniká Výbor obecného blaha
- 6. září – zřízeny okresní výbory bdělosti a výbor dvaceti okresů, faktický vznik národních gard
- 15. září – ministr Favre jedná s Bismarckem
- 18. září – Paříž obklíčena pruským vojskem
- 20. září – neúspěšný pokus o povstání v Lyonu vedený Michaiilem Bakuninem
- 2. října – republikánský ministr Gambetta organizuje na venkově odpor proti Prusům
- 5. a 8. října – demonstrace v Paříži s požadavkem na vyzbrojení lidu
- 27.–30. října – pokračují porážky francouzské armády Prusy
- 31. října – další neúspěšný pokus blanquistů svrhnout vládu v Paříži
- 1.–2. listopadu – nezdařený pokus o ustavení komuny v Marseille
- 3.–4. listopadu – podle výsledku plebiscitu o politice vlády se v Paříži její pozice upevňuje, v Lyonu se proti ní naopak demonstruje
- 5. listopadu – volby starostů v pařížských okresech: 12 radnic ovládnou stoupenci vlády, 8 stoupenci komuny

1871 – PŘED KOMUNOU

- 5. ledna – pruská vojska zahajují bombardování Paříže
- 18. ledna – ve Versailles je vyhlášeno německé císařství
- 19. ledna – poslední porážka pařížských vojsk Prusy
- 21. ledna – národní garda osvobodí blanquistu Gustava Flourense, vězněného kvůli říjnovému pokusu o převrat
- 22. ledna – tvrdě potlačená protivládní demonstrace v Paříži
- 23. ledna – vláda zakazuje činnost klubů („lidových parlamentů“), zastavuje 17 časopisů, zatýká své odpůrce
- 28. ledna – podepsáno částečné příměří s Bismarckem

Pro lepší představu, co se dělo během 72 dnů Pařížské komuny, ale také toho, co jim předcházelo a následovalo po nich, přinášíme chronologický přehled jednotlivých událostí.

- 8. února – volby do Národního shromáždění, většinu získávají royalisté z venkova, v Paříži zvoleno 6 radikálně levicových poslanců
- 12. února – Národní shromáždění zasedá v Bordeaux
- 15. února – Národní shromáždění ruší žold pro národní gardu
- 17. února – Adolphe Thiers jmenován šéfem vlády
- 26. února – uzavřena předběžná mírová smlouva
- přelom února a března – protivládní síly vytvářejí ozbrojené oddíly nazvané Republikánská federace národní gardy a její vrcholný orgán Ústřední výbor národní gardy
- 1. března – pruská vojska vstupují (na tři dny) do Paříže, Ústřední výbor národní gardy dokázal zabránit střetům a upevnil tak svou autoritu; Národní shromáždění ratifikuje předběžnou mírovou smlouvu
- 10. března – Národní shromáždění si vybírá sídlo ve Versailles a přijímá opatření, která postihnou zejména drobné pařížské řemeslníky
- 11. března – vláda zastaví několik republikánských tiskovin, Blanqui a Flourens jsou v nepřítomnosti odsouzeni k trestu smrti za říjnový pokus o svržení vlády; Národní shromáždění rozhodlo o svém přesunu do Versailles
- 16. března – Thiers a vláda přijíždí do Paříže, policejním prefektem je jmenován bonapartistický generál Valentin
- 17. března – zatčen Auguste Blanqui

1871 – BĚHEM KOMUNY

- 18. března – vláda se neúspěšně pokusí zmocnit děl národní gardy a prchá do Versailles; Ústřední výbor národní gardy se ujímá moci na radnici; armádní dezertéři v odplatu za minulá příkoří popraví dva zatčené generály
- 19. března – Ústřední výbor národní gardy chce „legální moc“ a vypisuje volby do Komuny; uděluje amnestii politickým vězňům, ruší stav obležení
- 20. března – další dekrety Ústředního výboru národní gardy, které ruší finanční zatížení chudších vrstev; vychází jeho *Journal officiel*; versailleské Národní shromáždění vyhlásuje stanné právo pro pařížskou oblast Seine-et-Oise; povstání v Narbonne
- 21. března – Ústřední výbor národní gardy přesouvá kvůli odporu pařížských starostů volby do Komuny z 22. na 23. března; velení pruské armády oznamuje Paříži neutralitu; reakční síly proti Komuně demonstrují
- 22. března – Ústřední výbor národní gardy se neodhodlá vyvlastnit Francouzskou banku; potlačí demonstraci „přátel pořádku“; volby jsou znovu odloženy; v Lyonu vítězí hnutí za vytvoření komuny
- 23. března – hnutí za vytvoření komuny vítězí v Marseille; povstání v St. Etienne; pařížští starostové se snaží zkorumpovat národní gardu slibem včasného vyplácení žoldu
- 24. března – Ústřední výbor národní gardy se radikalizuje, vydává mj. dekret o rozdělení milionu franků mezi nejpotřebnější obyvatele, o prodloužení lhůty k zaplacení nájemného a směnek a o navrácení věcí daných do zástavy; v Lyonu je vyhlášena komuna; pařížští starostové jednají ve Versailles
- 25. března – Ústřední výbor národní gardy uzavírá dohodu s pařížskými starosty o termínu voleb 26. března; lyonská komuna je poražena; vyhlášení komuny v Toulouse
- 26. března – volby do Komuny (volí se 90 členů Obecní rady Paříže, tedy jeden člen na 20 tisíc obyvatel, voleb se zúčastní více než polovina zapsaných voličů); vyhlášení komuny v Creusotu

- 27. března – revoluční hnutí v Toulouse je poraženo; Garibaldi ze zdravotních důvodů odmítá nabídku převzít velení pařížské národní gardy; Národní shromáždění prohlásí volby v Paříži za neplatné
- 28. března – slavnostní vyhlášení Komuny v Paříži – před radnicí se shromáždí na čtvrt milionu lidí
- 29. března – Komuna vydává svá první prohlášení, ustavuje 10 pracovních komisí, ruší odvody do stálé armády, prodlužuje splatnost nájemného, zastavuje výprodej propadlých věcí v zastavárnách, zajišťuje veřejné služby
- 30. března – čtyři zvolení členové Komuny se vzdali mandátu; z Versailles je vyslán bojový průzkum
- 31. března – stoupenec Bakunina generál Cluseret je Komunou pověřen nově zorganizovat národní gardu; další tři zvolení členové skládají mandát; pád komuny v Narbonne; Thiers zaplatí Němcům část reparací (500 milionů franků)
- 1. dubna – celkem 16 liberálů už složilo mandát, takže jsou na 5. dubna vyhlášeny doplňovací volby; vydán dekret o zákazu vyvážet potraviny a zbraně
- 2. dubna – další dekrety – o soudu s členy versailleské vlády a jejich majetku, o adopci rodin padlých, o zrušení vysokých platů; zřizují se burzy práce; začíná vojenský střet Komuny s vládou z Versailles
- 3. dubna – neúspěšný útok Komuny na Versailles; dekret o odluce církve od státu a o církevním majetku; doplňovací volby odloženy
- 4. dubna – Komuna vyhláší mobilizaci; armáda potlačila komunu v Marseille; vzniká protivládní hnutí v Limoges; při útoku sborů národních gard zastřelen jejich velitel dělník Duval; vojenským velitelem Komuny jmenován Cluseret
- 5. dubna – Komuna vydává dekret o rukojmích a odvetných opatřeních za vraždění zajatců; zastaveny tři časopisy píšící proti Komuně; předání nóty o ustavení Komuny diplomatům v Paříži; další dva zvolení členové skládají mandát; Ústřední výbor národní gardy vydává prohlášení k situaci
- 6. dubna – Komuna vyhláší opatření proti dezertérům; na Voltairově náměstí je slavnostně spálena gilotina; polský revolucionář Dąbrowski jmenován velitelem Paříže; pohřbu padlých při útoku na Versailles se účastní na 200 tisíc lidí
- 7. dubna – dekret o mobilizaci a proti svévolnému zatýkání; pád komuny v Limoges
- 8. dubna – Komuna zřizuje komisi pro stavbu barikád a vydává dekret o penzích pro raněné
- 9. dubna – doplňovací volby do Komuny znovu odloženy; vláda nechává bombardovat Paříž
- 10. dubna – otevřeny obecní dílny pro ženy; vydán dekret o penzích pro vdovy, sirotky a pozůstalé po padlých; ve Versailles neúspěšné jednání svobodných zednářů o skončení občanské války
- 11. dubna – dekret o zřízení disciplinární komise v každém praporu a o válečném soudu v každé legii národní gardy; vzniká Svaz žen pro obranu Paříže a péči o raněné; Dąbrowski vede protiútoky u Neuilly
- 12. dubna – dekret o stržení vendómského sloupu (symbolu napoleonské expanze), o prodloužení splatnosti směnek; další protiútok Dąbrowského, bezvýsledné vyjednávání Komuny s vládou o výměně rukojmí za Blanquiho
- 13. dubna – pokračují boje u Neuilly
- 14. dubna – Versailles zaútočila na pevnost Vanves; ustavující schůze Federace umělců
- 15. dubna – boje u Vanves a Neuilly pokračují; vydán dekret o konfiskaci majetku členů Národního shromáždění a všech vlád od 4. září 1870; schůze zástupců 56 odborových komor
- 16. dubna – doplňovací volby do Komuny mají slabou účast; dekret o převzetí opuštěných podniků dělníky; v Bordeaux a Grenoblu se demonstruje na podporu Komuny
- 17. dubna – Komuna opakuje zákaz svévolného zatýkání
- 18. dubna – zastaveny čtyři časopisy píšící proti Komuně; versailleská armáda ostřeluje předměstí Paříže; vrcholí příprava programového prohlášení Komuny; v nemocnicích a útulcích jsou zřízeny čítárny
- 19. dubna – Komuna vysvětluje lidem svůj program; jsou potvrzeny výsledky doplňovacích voleb; Versailles ostřeluje Paříž a schvaluje zákon o cenzuře
- 20. dubna – reorganizace výkonné komise Komuny, složené nyní z vedoucích deseti komisí; Národní shromáždění odmítá návrh na smír s Paříží; Versailles ovládá levý břeh Seiny a Neuilly
- 21. dubna – boje u Neuilly a u Clichy
- 22. dubna – otevření komunálních řeznictví; pokračují boje u Vanves a Issy
- 23. dubna – Komuna otvírá tři světské školy ve 3. okrese; dekret stanovující notáře a pracovníky soudu jako obecní zaměstnance s pevnými platy a bez daňové povinnosti
- 24. dubna – jmenování komise k přezkoumání všech rozsudků vojenských soudů
- 25. dubna – dekret o zabírání opuštěných bytů; vláda blokuje vlaky vezoucí do Paříže potraviny
- 26. dubna – bojuje se u Issy, Levallois a Neuilly
- 27. dubna – Komuna zakazuje pokuty a srážky z platů a vydává dekret o zboření kostela postaveného na památku generála Bréy, který potlačil červnové povstání 1848; blanquista Rigault jmenován generálním prokurátorem Komuny
- 28. dubna – jednání o založení Výboru obecního blaha; odborová komora mechaniků vyzývá k zabírání opuštěných dílen (podle dekretu z 16. dubna); reorganizace armády; ustavena nová komise pro organizaci světského vzdělávání; Komuna oslovuje venkov
- 29. dubna – svobodní zednáři opět vyjednávají smír
- 30. dubna – nové protivládní povstání v Lyonu
- 1. května – zřízení Výboru obecního blaha; Cluseret sesazen a zatčen, nahradil ho Rossel; povstání v Lyonu potlačeno; pětitisícové shromáždění v Paříži požaduje přeměnu kostelů na kluby pracujících
- 2. května – boje u Asnières a Haut-Brouillards
- 3. května – dekret povolující vývoz zboží v Paříže s výjimkou potravin a vojenského materiálu; pokračují boje u Neuilly, Moulin-Saquetu, v Issy a Clamartu
- 4. května – zveřejnění zprávy o hospodaření Komuny; boje o pevnosti Issy a Vanves
- 5. května – Komuna zakázala dalších sedm časopisů
- 6. května – dekret o bezplatném vrácení zastavených předmětů v ceně do 20 franků
- 7. května – nařizována nucená správa veškerého církevního majetku; bitva u Villejuif
- 8. května – stanovena jednotná cena chleba; Thiers dává Paříži ultimátum, vládní vojáci táboří před Buloňským lesíkem
- 9. května – delegát pro vojenskou záležitost Rossel podává demisi; nový Výbor obecního blaha; Ústřední výbor národní gardy vyzývá občany k obraně Komuny
- 10. května – na pozici Rossela jmenován Delescluze; ve Frankfurtu nad Mohanem podepsána mírová smlouva mezi Francií a německým císařstvím
- 11. května – Komuna odsouhlasí konfiskaci Thiersova majetku a zboření jeho domu; zastaveno dalších šest časopisů; Versailles útočí na Vanves a u Montrouge
- 12. května – svolání nového Výboru obecního blaha k občanům Paříže odhaluje kontrarevoluční spiknutí; dekret o revizi zakázek soukromým dodavatelům a jejich přednostním zadávání dělnickým sdružením; dekret o civilním soudu; vyhlášen vznik profesní školy užitého umění pro dívky
- 13. května – v pařížských okresech se zřizují policejní komisařství, každý má mít průkaz totožnosti
- 14. května – opatření proti sabotérům světských škol; vzniká první rota žen s právem odzbrojit a zatknout ty, kdo neplní občanské povinnosti
- 15. května – menšina Komuny vydává prohlášení proti Výboru obecního blaha; je rozhodnuto o stavbě barikád jako druhého a třetího obranného pásma v Paříži; versailleská armáda ostřeluje Paříž děly; Spolek přátel vzdělání představuje projekt organizování jeslí
- 16. května – stržen napoleonský sloup na Vendómském náměstí; Národní shromáždění ve Versailles vyzývá ke všeobecnému modlení za konec občanské války
- 17. května – výbuch v továrně na municí na Rappově třídě způsobený sabotáží; družky národních gardistů jsou při vydávání podpor a penzí zrovnoprávněny s legitimními manželkami
- 18. května – Komuna zastavuje dalších deset časopisů; ve Versailles je ratifikována frankfurtská mírová smlouva
- 19. května – dekret o přísném stíhání korupce, defraudantů a zlodějů
- 20. května – mimořádná schůze federální rady Internacionály schvaluje činnost Komuny a žádá zachování její jednoty; Thiers odmítá žádost amerického vyslance, papežského nuncia a náměstka starosty o výměnu Blanquiho za rukojmí Komuny (pařížského arcibiskupa a další osoby)
- 21. května – zatčený Cluseret je osvobozen; dekret o odevzdání soukromých divadel komisi pro vzdělání a uměleckým kolektivům; versailleské vojsko proniká do Paříže; Komuna má poslední oficiální zasedání; ustanovena rovnost platů učitelů a učitelek

- 22. května – výzva Výboru obecného blaha k občanům; v Paříži se bojuje, k večeru je ve městě 130 tisíc versailleských vojáků
- 23. května – boje v ulicích; značný počet zabitých, raněných a zajatých komunardů; orgány Komuny a Ústředního výboru národní gardy vydávají provolání k versailleským vojákům; večer dochází k velkým požárům
- 24. května – Ústřední výbor národní gardy vyzývá ke skončení občanské války a navrhuje podmínky; po těžkých bojích obsazují centrum města versailleští vojáci; je zajat a zastřelen Rigault, umírá Dąbrowski
- 25. května – poslední schůze zbývajících členů Komuny; versailleští vojáci provádějí hromadné popravy; je vydáno poslední provolání Komuny
- 26. května – zbytky komunardů se soustřeďují v Bellevillu, v ulici Haxo, kde je sídlo Ústředního výboru národní gardy; je zastřeleno 50 rukojmí včetně arcibiskupa Georgese Darboye
- 27. května – u zdi hřbitova Père Lachaise hromadně vraždí versailleští vojáci komunardy
- 28. května – po poledni padne poslední barikáda, ve dvě hodiny odpoledne zazní poslední výstřel komunardů, zajatý Varlin je mučen a zastřelen; ve versailleské katedrále se koná děkova mše a na mnoha místech Paříže pokračují hromadné popravy
- 29. května – pevnost Vincennes kapituluje

LOUISE MICHEL PŘED SOUDEM

Nechci se hájit a nechci být hájena. Jsem zcela oddána sociální revoluci a prohlašuji, že jsem plně odpovědná za všechny své činy. Jsem za ně odpovědná se vším všudy a bez výhrad. Vytýkáte mi, že jsem se podílela na popravě generálů? Odpověděla bych ano – kdybych byla na Montmartru, když chtěli dát střílet do lidu. Ano, neváhala bych dát střílet do těch, kteří vydávali podobné rozkazy. Avšak nechápu, proč byli zastřeleni jako zajatci, a dívám se na tento čin jako na výraz zbabělosti. Pokud jde o zapalování Paříže, ano, účastnila jsem se ho. Chtěla jsem postavit plamennou hradbu proti versailleským veterelcům. Jednala jsem v tomto případě bez pomocníků.

Říkáte mi, že jsem pomahačem Komuny. To je naprostá pravda, protože Komuna chtěla především sociální revoluci, a ta je mi nejdražší věc v životě. Ale nejen to, mám tu čest být jedním z průkopníků Komuny, která nemá nic, zdůrazňuji nic společného s vraždami a požáry. Já, která jsem se zúčastnila všech zasedání na radnici, prohlašuji, že nikdy nešlo o to vraždit a zapalovat. Chcete znát opravdové viníky? Jsou to lidé od policie a snad se jednou tyto události... pravdivě osvětlí.

Jednou jsem navrhla Ferrému, abychom vtrhli do Národního shromáždění. Chtěla jsem obětovat život pana Thierse a svůj vlastní, který jsem dala plně k dispozici, a byla jsem rozhodnuta zabít.

Předseda soudu: Řekla jste v jednom prohlášení, že by se každých dvacet čtyři hodin mělo zastřelit jedno rukojmí?

L. Michel: Ne, chtěla jsem jen pohrozit. Ale proč bych se hájila? Už jednou jsem vám řekla, že to dělat nechci. Jste lidmi, kteří mě mají odsoudit. Dobře vím, kdo tady přede mnou sedí. Jste muži a já jsem žena, a přesto se vás nebojím. Víím, že mohu říkat cokoli, stejně to na vašem rozsudku nic nezmění. Předtím než usednu, vám řeknu jen jednu a poslední věc: Nechtěli jsme nikdy nic jiného než vítězství krásných zásad revoluce. Přisahám to při našich mučednících, kteří padli v táboře v Satory, při všech našich mrtvých, kterým tady znovu vzdávám čest a kteří určitě najdou jednoho dne své mstitele.

PO KOMUNĚ

- 17. června 1871 – Národní shromáždění ustaví komisi pro udílení milosti, které se říká „komise vrahů“
- červen 1871 – Eugène Pottier píše text *Internacionály*
- 7. srpna až 2. září 1871 – proces s patnácti členy Komuny a dvěma členy Ústředního výboru národní gardy
- 31. srpna 1871 – Thiers se stává prezidentem
- 28. listopadu 1871 – v Satori jsou zastřeleni Ferré, Rossel a Bourgeois
- 30. listopadu 1871 – v Marseille je zastřelen vůdce tamní komuny Crémieux
- 3. května 1872 – na Novou Kaledonii odjíždí první loď s deportovanými komunardy
- 6. června 1874 – poslední poprava účastníka Komuny – vojáka Bonnarda ve Vincennes
- 22. března 1875 – částečná amnestie pro účastníky Komuny
- březen 1879 – zákon o částečné amnestii pro účastníky Komuny
- červen 1879 – Blanqui propuštěn z vězení
- květen 1880 – první vzpomínková manifestace francouzských socialistů na hřbitově Père Lachaise
- červenec 1880 – úplná amnestie pro účastníky Komuny

Úryvkem z výslechu Louise Michel před soudem chceme připomenout jednu z nejslavnějších postav Pařížské komuny. Narodila se v roce 1830, působila jako učitelka, psala básně a ve čtyřiceti letech se aktivně podílela na událostech, jež – slovy Petra Kropotkina – vyústily do „slavného střetu, v němž vystoupili pařížští pracující proti spojeným silám mezinárodního kapitalismu“. Louise Michel organizovala výbory bdělosti a ženské kluby, byla delegátkou Montmartru v Ústředním republikánském výboru dvaceti okresů. V posledních dnech boje komunardů stála na barikádách. Po pádu Komuny byla odsouzena na doživotí a odvezena na Novou Kaledonii. Po amnestii v roce 1880 se vrátila do Paříže a jako odhodlaná anarchistka pokračovala ve svém boji až do smrti v roce 1905.

Opakuji vám ještě jednou: Jsem ve vaší moci. Dělejte si se mnou, co se vám zlíbí. Vezměte si můj život, jestli jej chcete – nejsem z těch, které by se o to s vámi měl jen na okamžik přelý.

Předseda: Říkáte, že jste s vraždou generálů nesouhlasila, a přesto se o vás povídá, že jste, když jste se o tom dozvěděla, vykřikla: „Zastřelili je a dobře jim tak.“

L. Michel: Ano, přiznávám, že jsem to řekla.

Předseda: S vraždou jste tedy souhlasila?

L. Michel: Dovolte, ale moje slova to nedokazují. Chtěla jsem jen povzbudit revoluční elán...

Otázka: Doznáváte, že jste chtěla zabít pana Thierse?

Odpověď: Přesně tak. Už jsem to řekla a mohu to opakovat.

Otázka: Říká se, že jste za Komuny chodila v různém oblečení.

Odpověď: Byla jsem oblečena jako obvykle, na šatech jsem navíc měla jen rudou stuhu.

Otázka: A nenosila jste někdy mužský oblek?

Odpověď: Jen jednou, bylo to 18. března. Oblékla jsem si uniformu národní gardy, abych nepoutala pozornost...

Od vás, kteří si říkáte válečný soud, vydáváte se za mé soudce a netváříte se jako omilostňující komise, od vás, kteří jste vojáci a soudíte mě před tváří všech, žádám jen jedno: pošlete mě do Satory, kde již padli naši bratři.

Musíte mě ze společnosti vyvrhnout, řekli vám, abyste to udělali, tak co! Dejte prokurátorovi za pravdu! Protože se zdá, že každé srdce, které bije pro svobodu, má právo jen na kousek olova, hlásím se o svůj díl! Necháte-li mě žít, nepřestanu volat po pomstě a bratřím, kteří nás budou mstít, ukážu na vrahy z omilostňující komise...

Předseda: Budete-li pokračovat tímto tónem, vezmu vám slovo.

L. Michel: Domluvila jsem... Nejste-li zbabělí, zabte mě.

Ukázka z knihy *Komuna neboli Obec pařížská roku 1871*, Mladá fronta, Praha 1971, s. 254–256.

KOUZLO EXTRÉMNIHO POSTOJE ANEB DUKA JAKO VAROVÁNÍ

FOMA

Komentář k jedné „reakční reakci“ na pozadí 150. výročí Pařížské komuny. Zášť těch sil, které byly Komunou zpochybněny a které se podílely na jejím krvavém zmasakrování, je dodnes živá. U nás je jejich pomyslným reprezentantem kardinál Duka razící linií, že na dělný lid musí být přísnost, ženy mají přijímat s vděčností svou podřadnou roli, svobodomyšlnost se musí potírat a starý dobrý imperiální rasismus má být veleben.

Dominik Duka nám pravidelně ukazuje, jak nebezpečné je podlehnout iluzi, že je člověk majitelem absolutní pravdy. Znovu to potvrdil obsahem své „přednášky“, kterou pronesl na Mezinárodním eucharistickém kongresu v Budapešti.

Svůj proslov Duka začíná chválou Maďarů, „národa, který ctí svobodu a parlamentarismus, který je základním prvkem demokracie“. Viktor Orbán se při těchto slovech jistě tetelil blahem. Poté Duka pořádaný kongres zasazuje do „historického“ rámce, i když se spíše jedná o nesourodý výčet událostí a jmen, ve kterém Duka plete páté přes deváté. Připlete se tak i k Pařížské komuně, o které nám sděluje následující:

„Pruská armáda tehdy ponechala Paříž a můžeme říci celou Francii napospas levičákům a radikálům, kteří se inspirovali komunistickým manifestem a Karl Marx jim vyslovil pochvalu. Porážka komundardů je veškerou levicí oplakávána. O skutečnosti, kolik životů museli obětovat její odpůrci, a to jak z řad obyvatel, tak z řad církevních osob, nenalezneme v běžných publikacích ani na stránkách wikipedie jediné slovo. Mezi prvními oběťmi komundardů je také pařížský arcibiskup Georges Darboy.“

Kardinál se mýlí, česká wikipedie uvádí pod heslem Pařížská komuna mj. následující: „V květnu se situace vyhroutil, což dokumentovala hromadná poprava, kterou revolucionáři uskutečnili 24. května 1871. Mezi 64 mrtvolami se nacházelo i tělo arcibiskupa Georgese Darboye.“

Duka spěchající k dalším událostem, mučedníkům a svatým nemá prostor zmínit, že po porážce Komuny, během teroru vítězů, byly popraveny desetitisíce lidí. Nebo si tyto oběti, „levičáci a radikálové“, Dukův soucit nezaslouží?

Duka v přednášce opět nezapomene zmínit své oblíbené téma, tedy že „v celosvětové společnosti probíhá barbarský a netolerantní zápas o převrat v naší civilizaci“. Říká, že základní hodnoty jsou „odmítány a nahrazovány hodnotami, které jsou v převleku idejemi marxismu, maoismu, anarchismu“. Jsou „ideologiemi, které popírají jakoukoliv pravdu, tedy i Pravdu a nahrazují ji zlovolnou ideologií, kterou prosazují silou“. Duka ale uklidňuje posluchače tvrzením, že „Slovo věčné Pravdy je nepřemožitelné“.

Kardinál tvrdí, že v současné společnosti „panuje diktatura relativismu“. Je faktem, že relativizování všeho může být známkou beznaděje či nihilismu a že nás takový přístup sice zbaví obtíží, které přináší rozhodování a zaujímání určitého postoje, zároveň nám však relativizování reálně nepomůže. Jenže pokud Duka staví proti relativismu ne pouze pravdu, nýbrž Pravdu, je možnost dialogu v podstatě nemožná. Jeho postoj je ve skutečnosti dogmatický a brání jakékoliv možnosti plurality. Ostatně Duka svým dlouhodobým chováním dokazuje, jak nesnášenlivým dogmatikem je. Nic na tom nemění fakt, že by sám sebe rád viděl jako toho, kdo o pravdě svědčí „se zdviženou hlavou, pokojně a s odvahou, láskou a mírností“. Když si představím zlostného Duku, který útočí na vše, co je odlišné od jeho Pravdy, chce se mi takovému popisu leda tak smát.

Dukův vyhraněný postoj ke Komuně mi připomenul vyhraněné názory ke španělské občanské válce, se kterými se můžeme poměrně často setkat. V textu *Tovaryšstvo Ježíšovo ve Španělsku v letech 1931–1938* neznámý autor (s velkou pravděpodobností jezuita) popisuje, že v republikánském Španělsku „jako oběti (...) pronásledování byli vyhlédnuti všichni poctiví lidé. S obzvláštní nenávistí byli však pronásledováni kněží a řeholníci.“ Autor dodává, že přínosem jejich věznění byla skutečnost, že mohli frankistickým vězňům poskytovat duchovní útěchu. Ve frankistickém Španělsku naopak docházeli kněží k odsouzcencům, aby jim nabídli možnost zpovědi. „Také v nacionálním Španělsku připravují naši otcové s největší horlivostí odsouzené na smrt. V této části Španělska se samozřejmě jedná o vrahy a zločince, kteří byli odsouzeni soudem. Mnohým z těchto zločinců se dostalo křesťanského vychování, byli však svedeni moskevskými vyslanci a zkaženi, takže někdy spáchali nejodpornější zločiny.“

Autor textu v tom měl tedy naprosto jasno. Republikáni pronásledují a popravují všechny „poctivé“, zatímco v nacionálním Španělsku jsou popravováni pouze „vrazi a zločinci“, kteří navíc před popravou dostanou možnost se vyzpovídat ze svých hříchů. Jak velkorysý...

Můžeme se setkat ale i s jiným postojem katolíků. Zastával ho také Georges Bernanos, ve své době známý francouzský katolický spisovatel. V knize *Velké hřbitovy v měsíčním svitu* popisuje své zkušenosti z Mallorky, kde byl svědkem čistek, které na ostrově prováděly frankistické jednotky. Pro mnohé katolíky byla tato kniha poměrně překvapivá, protože Bernanos byl znám svými konzervativními názory, když po určité dobu frankisty také podporoval.

K dění na Mallorce se ale Bernanos postavil s vnitřní poctivostí. Když viděl naprosto bezdůvodný teror frankistů, namířený proti všem, kdo byl jen trochu podezřelý ze sympatií s republikány, nedokázal o tom mlčet. Kniha *Velké hřbitovy v měsíčním svitu* je tak jeho vyrovnáním se s frankismem. Doporučuji tuto knihu Dukovi k přečtení.

Násilí a popravy jsou hrozné, ať už se jich dopouští jakákoliv strana. Duka často až ostentativně mluví o své lásce k bližnímu. Navzdory těmto proklamacím ve mně vzbuzuje dojem, že ve svých protivnicích ve skutečnosti člověka nevidí. U Komuny oplakává smrt několika stovek svých „bližních“, tisíce popravených na druhé straně ignoruje.

U Duky chybí jakýkoliv přesah. Jeho nacionalismus, ultrakonzervatismus a bigotnost jsou mnohem věrohodnější než jeho křesťanské proklamace milosrdenství a lásky. Duka je varovným příkladem toho, co se stane z člověka, kterého pohltila jeho Pravda a který zapomněl na lidskost. Nežtrácím ale naději, že pan kardinál jednou radikálnímu křesťanskému myšlení doroste a vymění kouzlo extrémního postoje za kouzlo pochopení. Pochopení, že dokonce i levičáci byli a jsou lidé. Zároveň má pan kardinál mé ujištění, že já v něm člověka stále ještě vidím. Navzdory „zlovolné ideologii“ anarchismu, ke které se hlásím.

OHLAS KOMUNY V ČECHÁCH

Jak tady, tak ve světě byla pro pracující zkušenost Pařížské komuny na dlouhou dobu jediným příkladem fungující samosprávy pracujících, a to i navzdory tomu, že měla tak krátké trvání, a neměla tudíž dost času se rozvinout a případně i poučit z vlastních chyb.

Pokud se zabýváme vlivem Pařížské komuny v Čechách, pak je nám skvělým pomocníkem kniha, která byla vydána před 50 lety, tedy ke stému výročí Pařížské komuny, a nese vypovídající název *Dokumenty o činnosti Pařížské komuny a jejím ohlasu v českých zemích*. Stačí si odmyslet době vydání odpovídající komentáře v duchu „učení“ marxismu-leninismu, a dostane se nám poměrně pěkného přehledu prohlášení, která po sobě zanechala Komuna, ale i novinových článků, vzpomínek či policejních hlášení, jež v souvislosti s touto událostí dokumentují stav dělnického hnutí té doby u nás.

V Čechách nabývala reakce na Pařížskou komunu vícero podob, a to podle politické orientace a sociální příslušnosti. Státní instituce, církve a aristokracie odmítaly jak Komunu, tak jakékoli změny zaběhnutého řádu. Jak liberální, tak konzervativní buržoazie měla hrůzu z toho, že by mohl skutečně vládnout lid, a tak sympatizovala s Thiersovou vládou, která se prala za upevnění kapitalistického řádu. A pak tu byly řady progresivně smýšlejících pracujících a formujícího se dělnického hnutí, které v Komuně viděly příslib a naději, především s ohledem na to, že vzrůstaly pochyby o účelnosti legálních akcí, které byly pod dohledem, nebo rovnou zakazovány a potírány.

Zprávy o Pařížské komuně se se zpožděním dostávaly i do českého tisku. První stručná zpráva se objevila 20. března ve večerníku *Bohemia*. Katolický *Čech* psal o Komuně jako o konci světa s tím, že jediným útočištěm před bídou a sociální nespravedlností je církev a bůh. Přehledkou reakčních žvástů o „červeném strašidle“ byly ke Komuně se vyjadřující komentáře v časopise staročechů *Pokrok*. Početné buržoazní listy taktéž spílaly Komuně a citovaly vládní francouzský tisk plný pomluv a dezinformací, z nějž číselna panika a pomstychtivost.

V té době vycházela jediná dvě „dělnická“ periodika – *Dělník* a *Dělnické noviny*. Obě ale byla závislá na financování ze strany buržoazie a měla poměrně pravicové směřování. Asi jediný sympatizující článek vyšel v *Dělníkovi* 1. dubna 1871. Jeho autorem byl Josef Boleslav Pecka (1849–1897), jenž celý svůj život i literární činnost spojil s dělnickým hnutím a v osmdesátých letech devatenáctého století se přiklonil k anarchismu a jako anarchistický novinář působil také v emigraci ve Spojených státech. Pecka ve svém článku mj. komentoval reakční projevy v Čechách: „Nejen v zahraničí můžeme pozorovat ustrašení na červených, tučných tvářích jmenovaných filantropů, ale i v samotné naší vlasti jsou popuzeni podobně smýšlející páni, ať fabrikanti, ať kapitalisté, ať páni vládnoucí některými velmi rozšířenými listy. Jsouť také někteří z nich demokrati, aspoň se k demokracii hlásí, ale rozluštění otázky dělnické ve prospěch pravé demokracie se hrozí a jeho jsou odpůrcové.“

Se sympatiemi ke Komuně se po její porážce vyjádřil v listu *Obraza* také známý spisovatel Jakub Arbes, jenž se tématu Pařížské komuny věnoval i v pozdějších letech. Popisoval nejen dění v Paříži, ale také vyjmenovával práva, kterých se Komuna dovolávala.

Pod vlivem Komuny vyšla 2. června 1871 brožura *Kde stojíme?*, vydaná „na žádost více jak 400 pravdumilujících dělníků pražských“. Den nato byl ale celý náklad zabaven – dle slov policejního ředitele proto, že „byla namířena proti majetku a vlastníkům“. Přitom z dnešního pohledu nešlo o nějak radikální spisek, který by se vymykal běžným sociálnědemokratickým požadavkům. Na brožuru za-

Rok 1871 se vepsal do dějin, a to zejména v souvislosti s vyhlášením Pařížské komuny a jejím následným utopením v krvi. Jaké boje v té době vedli pracující v Čechách, které byly tenkrát součástí habsburské monarchie? A měla na ně Komuna vůbec nějaký vliv?

reagovali vydavatelé *Dělníka* a *Dělnických novin*, kteří se obávali konkurence, a to brožurou *Kde stojíme!*, která byla vsutku reakčního ražení. Volali, aby byla „učiněna včas přítrž řádění jistých lidí“, pochválili konfiskaci výše uvedené brožury coby „petrolejem páchnoucího pamfletu“ a pohoršovali se, že „takové učení opovází se někdo hlásat u nás v Čechách ‚bratřím dělníkům‘ čtrnáct dní po katastrofě pařížské, která hrůzou naplnila svět“.

Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let vrcholil přechod průmyslu od manufakturní výroby k tovární. Především v Praze se pak v souvislosti s tím projevuje mezi pracujícími úsilí o pevnější organizaci. Pomalu je znát štěpení na reformistický a radikální proud, z čehož ten první upřednostňoval národnostní otázku před tou sociální. Počátkem roku 1871 vzniká Malostranská dělnická beseda. Angažovali se zde mimo jiné členové tajného spolku Jednatelství Blaník, včetně jednoho z o pár let později významných anarchistů Viléma Körbera (1845–1899, více o něm v *Existenci* č. 1/2020). Cílem spolku bylo jednak navázat kontakty s dělníky mimo Prahu, a zejména založit časopis, jenž by opravdu hájil zájmy pracujících (5. ledna 1872 skutečně začal vycházet časopis *Dělnické listy*). Vytvoření listu mělo být projednáno na veřejném táboře 16. května, což policie nedovolila.

J. B. Pecka vzpomíná na oslavu Pařížské komuny v březnu 1871: „Tvrzení mnoha anarchistů, že sociální demokraté učinili ve svých zásadách krok dozadu a že v sedmdesátých letech byli rozhodně revolučními, dokazuje i tato v krátkosti líčená oslava pařížské revoluce v Praze. V té době roku 1871 byla část pražského dělnictva rozhořčená bídným jednáním předsedy Oulu dr. F. L. Chleboráda, a proto vystoupili a vyloučení členové tohoto spolku se po značném pronásledování spojili ve spolek ‚Malostranská dělnická beseda‘, kterýto byl prvním střediskem českých socialistů. Nejradikálnější živlové toho spolku tvořili klub ‚stará garda‘, který se scházel v hostinci ‚U bílého slona‘ vedle budovy místodržitelství. Jak došly do Prahy první zprávy o pařížském povstání, vzbudily u členů ‚staré gardy‘ ohromné nadšení a bylo usneseno oslavit tuto revoluci v soukromém kroužku. Červený prapor vlál v místnosti a přítomní zpívali nadšené písně svobody, řečnilo se, přirovnávaly se poměry pařížské k českým a bylo slibováno přítomným, že v boji za svobodu lidu pracujícího chtějí věrně vytrvat. Však krásný ten sen březnových dnů brzo se rozplynul. Jen málo z přítomných dovedlo vzdorovat vládní perzekuci a vytrvat. A jaká to hra osudu. První řečníci a zbožňovatelé pařížské revoluce ze ‚staré gardy‘ jsou dnes v Praze domácími pány, bohatými z mozolů dělnictva na ně se dřoucího, nepřítelé revoluční ideje. Zrovna tak jako naši revolucionáři z roku 1848.“

Dost možná i vlivem Komuny se cítili pracující posílení ve svých bojích. Dochází v té době k významnému nárůstu stávek, a to především v Praze, na Kladně a na Liberecku. Pád Komuny stávkové hnutí mírně zbrzdil, přesto docházelo k novým a novým protestům na pracovištích, zdržování či zastavení práce. Pracující formulovali své požadavky, jako zavedení desetihodinové pracovní doby, odbourání práce o nedělích a svátcích, proplácení práce přesčas, pravidelné vyplácení mzdy a její zvýšení.

Odkaz Pařížské komuny se projevil i v následujících letech, zpívali se o ní písně, každý rok v březnu se v anarchistických časopisech objevovaly její připomínky a s velkou oblibou se pořádala setkání u příležitosti výročí vyhlášení Komuny, a zvláště v případě českých anarchistických exulantů nabývala často internacionální rozměr.

Zpracoval -jk-

JAK JSEM SE NESTAL INFORMÁTOREM

VINCI

Osobní výpověď anarchisty, kterého se před lety snažila pro sebe získat Bezpečnostní informační služba (BIS). Mimo jiné se na základě vlastní zkušenosti zamýšlí nad tím, proč by se nad takovými věcmi nemělo mávnout rukou, proč by se o nich mělo mluvit a jaký negativní dopad může mít opak na důvěru a vztahy v rámci hnutí.

Před pěti a něco lety jsem měl možnost stát se informátorem BIS. Za složitých okolností jsem odmítl. Tehdejší nabídka mě ale pronásleduje doteď. Ne snad proto, že by byla domácí kontrarozvědka ve svých nabídkách tak neodbytná nebo že bych na spolupráci změnil názor. Ale kvůli pasece v mezilidských vztazích a obavám těch, kteří mi dodnes – nutno říci, že právem – vyčítají, že jsem se nezachoval „by the book“.

Následující odstavce nejsou nějaká maoistická sebekritika. Nikdo mě k nim nedonutil. Mnozí je sice žádali, ale kdybych nechtěl, nepíšu je. Jsou výsledkem naštvání. Naštvaní lidí, které mám rád, a přesto jsem se s nimi hnusně hádal. Mého naštvání na to, že napříč roky stále – zasuté a ve formě spekulací – žije něco, nač nejsem hrdý a co jsem pokládal za ukončené. Doufám ale, že to všechno povede k něčemu dobrému. Možná k troše poučení, ještě spíš snad k upřímnému zhodnocení čehosi, co v různých variantách patří do kolektivní paměti.

EXPOZICE

Je to tedy asi pět let. Žil jsem tehdy ještě u rodičů a zrovna procházel zkouškovým ke konci prvního roku na vysoké. I když teď žiju jinde, město si s dovolením nechám pro sebe. Byla to doba už gradující „uprchlické krize“, respektive vlny vzestupu nacionalismu, rasismu maskovaného za obranu evropských hranic a orbánovského neoautoritářství. Angažoval jsem se v pár antifašistických projektech. Žádný underground, převážně šlo o veřejné akce vzdorující okamurovcům a podobným typům. Dělo se toho docela dost. Někde jsem i řečnil, ne pod plným jménem, ale s odkrytým obličejem.

Ty dny jsem měl fofr. A jeden z nich si vybrali agenti BIS, aby zakleпали na naše dveře. Mámě řekli, že mají zájem o jednu věc, které se dlouhodobě věnuji, a chtěli by na ni přispět. Details opět nezmiňím – nemám tu v plánu prezentovat podrobně celý život, stačí, když řeknu, že šlo o politicky neutrální koníček, jenž nesouvisí s aktivismem a ani omylem se státními složkami, ale mám kvůli němu nějaké záznamy na internetu. Máma agentům nevěřila ani nos mezi očima. Když na mě přišla houknout, že mám návštěvu, vypadala vyděšeně. Později mi mimochodem řekla, že na ni dotyční působili jako nějakí vymahači dluhů, zmínila i StB.

K podobným slovům bych snad ani nesahal, ale jakmile jsem dvojici agentů uviděl, hrklo ve mně a vyvalil se adrenalin. Svítili nápadnou nenápadností vlastní všem takzvaně bezpečnostním složkám v civilu. Jeden velký a holohlavý, jeden malý, vypadající jako náhodný kolemjdoucí ve středních letech.

Ten vedl konverzaci. Celkově to působilo jako klišé z filmu. Myslel jsem, že jde o kriminálku. Ne proto, že bych – ať už tehdy, dřív či později – dělal něco, kvůli čemu by šlo čekat podobnou návštěvu. Ale byla doba Fénixu – razíí, výslechů a nahánění víceméně náhodných lidí spjatých s anarchistickou scénou.

Tady musím dodat, že Fénix mě přímo nezasáhl. Znáám ale lidi, které ano. Tou dobou někteří spadající do škatulky „levicových extremistů (LEX)“ seděli ve vazbě, jiní za sebou měli kolečka bizarních výslechů. Ve scéně, a to i mezi lidmi, kteří měli ke kauze osobně hodně daleko, panovala paranoia. Hádám, že asi kdokoli tou dobou nějak aktivní si pamatuje hroznou debatu u piva o tom, kdo je nebo není agent. Mě to nijak neminulo.

Neklepal jsem se, ale strach jsem měl a určitě to šlo s trochou tréninku a snahy poznat. Agenti odmítli mámino nejisté pozvání dovnitř, což mi potvrdilo, že jde o nějakou sledovací nebo represivní

složku – venku totiž strašně pršelo. Fest děst a žádná stříška v dosahu. Nikdo normální by nešel jen tak něco řešit ven. Zpětně viděno, bylo to až směšně nápadné. Cítil jsem ale, že prostě nemůžu řešit tu situaci v předsíni před mámou. Je zlatá, ale do svojí politiky a problémů jsem ji tahat nechtěl a nechci. Hodil jsem něco na sebe a vyšel ven.

Proběhl nějaký small talk, nevím už, co přesně. Navrhli, ať jdeme probrat věci do auta – nevzpomenu si jakého, od boku bych střelil, že šlo o něco úplně obyčejného. To jsem samozřejmě odmítl. Jít do auta se dvěma podezřelými chlapy, z nichž jeden byl docela obří, působilo jako nejstupidnější nápad na světě. Tak řekli, ať nemám obavy, že mi jdou nabídnout práci – a ukázali odznak. Čekal jsem nějaké policajty, bůhvíco, ale BIS mě prostě překvapila. Tehdy jsem o ní nevěděl prakticky nic – ani to, že jsem z té situace mohl prostě odejít.

Usoudil jsem, že mě asi nenechají zmizet, a vlezl do auta. Potřeboval jsem situaci nějak soudně vyřešit – tedy alespoň jsem si to myslel. Následující rozhovor si pamatuji jen v hodně hrubých obrysech. Agenti vylíčili, že věc, kterou studuji na vysoké, je nějak atraktivní pro jejich obor. A že jsem antifašista, a tedy by chtěli, abych jim pomohl s monitoringem neonácků. Překvapilo mě to, tím spíš, že nešlo posoudit, nakolik blufují. A autenticky překvapeně jsem si nechal chvíli něco vykládat a pak začal – zřejmě nejistě – odmlát.

Mlhavě mám jako hlavní pocit, že jeden (menší) chlapík seděl vedle mě vpředu, zatímco druhý (velký) vzadu. Z hlediska řeči těla kvalítka, ať už záměrně či náhodou. Jestli někoho chcete vystresovat, posaďte ho takhle. To mi tehdy, myslím, i nějak došlo s tím, že potřebuju situaci hlavně nějak zahrát do auta a vypadnout. A tak se to i stalo. Usoudil jsem, že za mnou agenti přijeli ne kvůli Fénixu, ale proto, že jsem pár týdnů předtím řečnil nemaskovaný na nijak radikální antifašistické demo. Ztotožnit mě je mimochodem hračka, vypadám roky víceméně stejně a jsem na sociálních sítích.

Rozhodl jsem se, že určitě nechci vzbuzovat dojem radikála, spíš joudy. Návrhy jsem každopádně nějak odmítal. Vím jen, že bych měl snad dostat nějaký trénink, chodit na náckovské akce a posílat jim „intel“. Podrobnosti si nevybavím, slívají se mi do mlhy s dalším dnem.

KOLIZE

Rozhovor totiž skončil avízem, že se staví zítra a vezmou mě na oběd. Pamatuji si to mlhavě, ale vím, jak jsem radostí do vzduchu rozhodně neskákal. Jak moc a jak konkrétně jsem schůzku odmítal, už nevím. Tlačila mě každopádně obava, že se mohou stavit znovu přímo u mě doma. A bál jsem se předvolání k nějaké jiné složce než BIS – pro forma znovu zdůrazním, že ne kvůli tomu, že bych měl něco na svědomí, ale protože jsem věděl, jak snadno se takové věci dějí.

Večer jsem se pokusil dát si věci dohromady. Došel jsem znovu k tomu, že je záležitost zřejmě motivovaná řečněním na nedávné demo. Ne snad, že by pro to byly konkrétní indicie – hádám, že se agenti v rámci práce cíleně vyhýbají podrobnostem, které by vybranému člověku umožnily určit, proč je o něj najednou zájem –, ale bylo to nejjednodušší vysvětlení. A nehodlal jsem se na důvody ptát. Navzdory všem poučkám a dobře míněným radám kamarádů, na které jsem se okamžitě obrátil, jsem usoudil, že fyzly převezu, budu se chovat zkrátka tak, jak by se asi choval náhodný, trochu zmatený a trochu vyděšený člověk. Zkrátka s nimi na oběd půjdu a další

nabídku odmítnu. Pak už se s nimi nesetkám – tedy alespoň ne dobrovolně.

Let's skip the bullshit. Byl jsem ve stresu. Po cestě na schůzku jsem zavolal člověku, se kterým jsme krátce předtím ukončili několikaletý vztah, aby v případě kontaktu od BIS cokoli odmítl a jen zdůraznil, že spolu už nechodíme. Pak jsem promazal telefon, vyhodil z něj baterku a šel.

Protože agenti město neznali, vzal jsem nás do úplně obyčejné, na místní poměry trochu lepší restaurace. Mám pocit, že tam bylo docela dost lidí. Vybral jsem ji proto, že byla blízko, na náhodném frekventovaném místě a já tam předtím byl snad jedinkrát v životě. Ani nikdo známý tam, pokud vím, nikdy nechodil.

Dali jsme si jídlo. Část rozhovoru, kterou si pamatuji, se týkala místního piva. Potom něco málo o tom mém koníčku, který agentům vyrobil záminku pro mámu. Celkově to byla trapnost – jako bavit se s expertem při náhodném setkání ve vlaku, kterým spolu musíte jet až příliš dlouho. Měl jsem strach, takže jsem plácal jakési banality. Nejpolitictější, co jsem řekl, bylo něco o tom, že v jednom nejmenovaném městě poblíž je prý hodně nácků dělajících bojové sporty. Později jsem uvažoval, jestli to bylo na místě, ale v úhrnu asi šlo o irelevantní zblept.

Jestli jsem to dobře „uhrál“? Nevím, spíš moc ne. Hádám, že smyslem nejdlejší fáze dialogu bylo zbudovat jakousi milou atmosféru, v níž bych se cítil polichocen zájmem a uznáním hustých chlapů z kontrarozvědky. To se samozřejmě nepovedlo, s postupem času jsem byl naopak čím dál víc na jehlách a chtěl vymanévrovat ven. To se pro změnu nemohlo podařit mně, protože iniciativu měli jednoznačně agenti, kteří museli vidět, že mám strach a chci pryč – i to, že já vidím, jak jim se nedaří začít reálný rozhovor, ve kterém bych se nekroutil a nešvejkoval. Sledovat naše posezení zvenčí by asi bylo k popukání.

Konečně se mě optali, zda bych tedy měl zájem o práci. Já zase řekl, že ne. Dostal jsem nějaké argumenty, proč bych si to měl rozmyslet, já argumentoval nazpět ve smyslu, že se na to nehodím. Pamatuji si to jen obecně v tom smyslu, že agenti řekli, jak se ještě ozvou, a já říkal, že to není nutné. Potom zaplatili (i za mě) za oběd a chystali se zvedat. Opět si to nedokážu jasně vybavit, mám pocit, že to bylo trochu uspěchané opuštění trapné situace. Chtěli vyrazit pryč nezávisle na mně.

Řekli, že chtějí nějak kompenzovat můj čas, a vytasili pětistovku. Já ji nějak odmítal, ale odmítnout se nenechali. Situaci si přesně nepamatuji, ale pětikilo nakonec každopádně skončilo u mě. Hrál v tom roli, že jsem už hodně chtěl, aby šli pryč, navíc byli kolem lidí z restaurace. Hned jak to šlo, z podniku jsem vypadl a šel si koupit cigára na uklidnění. Pak jsem vyrazil do Prahy na Kliniku a za zbytek pětikila nakoupil kupu lahviček pro všechny.

To je víceméně vše. O něco později mi přišla SMS, ať se mi daří dobře v zkoušce a kdybych si své „ne“ rozmyslel, ať se ozvu. Potom nic. Mám pocit, že jednou jsem agenty viděl v autě u jedné demonstrace, ale ruku do ohně bych za to nedal. Teď po letech bych je už předpokládám, nepoznal. Telefonní číslo posílající onu SMS jsem měl roky uložené, ale přišel jsem o něj, když jsem před pár lety ztratil telefon. Dlouho mi mimochodem občas volala neznámá čísla, a když jsem zvedl, zavěsila. Možná to nijak nesouvisí. A teď už se to neděje.

„KATASTROFA“

V měsících po návštěvách BIS se nám podařilo propojit s několika lidmi v podobné situaci. Jednoho z nich agenti prý naháněli poměrně intenzivně, jezdili i k němu do práce. A přímo mluvili o sledování našich, tedy „LEX“. U druhého mělo jít stejně jako u mě o nácky. Kontakt jsme ale neudrželi. Výsledkem našeho spojení měl být článek od jedné novinářsky činné osoby, ten vyšuměl do ztracena. Proč, to už si nevybavuji.

Dál frčela nacionalistická/uprchlická krize a s ní podle mě důležitější věci na práci. Celou věc s BIS jsem pokládal za uzavřenou a nenapadlo by mě se k ní vracet. Část lidí kolem to ale viděla jinak.

Příznám se, že mě jejich požadavky na zveřejnění a reflexi celé věci rychle začaly vytáčet.

Měl jsem pocit, jako kdyby se po mně cíleně rozhodli vozit, i když neudělali nic pro to, aby mi reálně pomohli. Čím déle od události bylo, tím víc se mi nechtěl psát článek – jeden pokus o zveřejnění jsem udělal a víc energie se mi investovat nechtělo. Když lidé chtěli, abych inkriminované pětikilo dal na Anarchistický černý kříž, spíš mě to taky popudilo: kdybych si měl s aktivismem vyúčtovat příjmy a výdaje, kasíroval bych já, a to nejen pětikilo, říkal jsem si. Zpětně byla ve všem zmíněném chyba spíš na straně mé zarputilosti.

V dalších letech jsem se s velkou částí anarchistické scény – z jiných důvodů – prostě rozešel. A rozhodl se, že se všichni můžou jít vycpat. To jsem přehodnotil. Pominu-li vyloženě osobní srandy, hlavní zlom přišel letos na jaře. Potkal jsem se s člověkem z oné „rozejité“ části scény, kterého jsem vždy měl rád. Netrvalo dlouho a docela ve zlém jsme se o mé „BIS kauze“ pohádali. Nějakou dobu jsem pak tiše zuřil, litoval se a říkal si, jak vše jen potvrzuje, že hlavní agendou scény je prudit vlastní lidi za nesmysly. Ale potom se mi záležitost znovu rozležela v hlavě.

Došlo mi, že jsem egocentricky požadoval po lidech, aby se prostě smířili s věcí, která je opravdu podezřelá. Když mě cyklení kauzy dožralo, odmítal jsem se o ní bavit jinak než jako o bizarní historce. Přitom kdyby byly karty rozložené naopak, opravdu nevím, co bych si o druhé straně myslel. Důvěra je příliš subtilní věc, než aby se jí člověk mohl protlačovat jak policajnt davem.

Omlouvám se za patos, ale myslím, že vždy nás navzájem dělí jakási země nikoho. Racionálně vzato neznáme skutečné pohnutky druhého, nemůžeme si vzájemně zprostředkovat zkušenosti, niternost – to, proč jsme, kým jsme. Prostor k druhému na scéně překlenuje, a možná často i úplně smazává, důvěra. Někdy taková důvěra, jakou bychom nevěnovali ani „apolitickým“ přátelům nebo rodině. Vytváří se zvláštní blízkost a jednota, ne nepodobná koordinaci ptačího hejna, jež dokáže kroužit, aniž by do sebe stovky zdánlivě jednotlivých akterů narážely.

Důvěra ale není samozřejmá, jak jsem si myslel. Buduje se skrze činy a gesta. Přestože ji čeština chápe jako podstatné jméno, ve skutečnosti funguje slovesně: je průběžná, musí se aktualizovat a stále dokola naplňovat. V tom jsem selhal a mrzí mě to. Omlouvám se. V prvé řadě jsem měl hned na začátku agenty jednoznačně odmítnout, a když jsem to neudělal, tak alespoň obsáhleji vysvětlit, co se stalo. Hlavně první bod bych ostatně komukoli, kdo se dostane do podobné situace, zpětně doporučil.

Když se důvěra rozbije, asi může, ale taky nemusí jít slepit. Snad ale jde obnovit když ne důvěru či dokonce blízkost, tak alespoň možnost vztahovat se k sobě navzájem bez slona v místnosti. Nevím, jestli se to může stát v mém případě. Ale vím, že bych si to – snad nekromně – přál.

P. S.: Musím předpokládat, že tyhle řádky čtou kolegové „mých“ agentů. Příznávám, že mě to nenaplňuje potěšením. Nemám ale strach a ani ho mít nehodlám. Jediné, co bych vám rád vzkázal, je: kdyby někoho poseďla myšlenka, že by bylo čupr se mnou obnovit „kontakt“, tak vezte, že ne.

Nechci. A jsem ochotný jakoukoli budoucí zkušenost zveřejnit, doplněnou třeba o fotky a detaily. Fotit mimochodem můžu a umím na slušnou dálku. A ne, tím se nehlásím o práci.

PPS.: V textu úmyslně používám pro označení některých osob co nejobečnejší tvary využívající generické maskulinum. Pokud něco dalšího záměrně nekonkretizuju, je to na místě zdůrazněno. Jinak věci líčím nejlépe, jak jsem schopen si je vybavit.

JE JEDNODUŠŠÍ SI PŘEDSTAVIT KONEC SVĚTA NEŽ ZAČÁTEK KAPITALISMU

NOAM CHOMSKY

Rozhovor s Noamem Chomským z 14. května 2021, otázky kladl
David Masciotra

Myslíte, že to, co můžeme volně označit jako „intelektuální kulturu“, dokonce i na levici začalo být příliš odtržené od pracujících a běžného života ve Spojených státech? Slyšel jsem vaše vzpomínání na dětství, na novinový stánek vašeho strýce a radikální levičáky, kteří se tam shromažďovali, a jak se profesori a spisovatelé pravidelně mísili s pracujícími a chudými lidmi.

To se nedělo jen tam, kde jsem vyrůstal. Intelektuálové učili v kurzech dělnického hnutí. Psali knihy pro širokou veřejnost – knihy jako *Matematika pro milion*, kterou napsal velmi dobrý matematik. Science for the People (Věda pro lidi) je tím typem organizace. Patřilo k úloze intelektuála být součástí aktivistických hnutí dělnické třídy. Nezmizelo to. Stále jsou tu takové věci, ale je jich teď mnohem méně. Science for the People jsou stále aktivní, ale ne vlastní vinou mají v naší společnosti mnohem menší dosah, než měli během aktivistických období.

Z velké části bylo příčinou hnutí práce. Hnutí práce bylo fakticky zničeno ve dvacátých letech 20. století. Spojené státy mají velmi násilnou historii práce. Do značné míry jsou USA společností řízenou byznysem. Do konce dvacátých let bylo hnutí práce zlikvidováno, ale znovu ožilo ve třicátých letech. Trvalo to několik let od velké hospodářské krize, než k tomu došlo, ale nejpozději v letech 1934 a 1935 už začali CIO (Congress of Industrial Organizations – Federace průmyslových odborů) organizovat militantní dělnické akce a měli odhodlání i podporu. Jako dítě jsem to viděl. Mou vlastní rodinu tvořila první generace přistěhovalců většinou z dělnické třídy. Byla to velká součást jejich životů. Mé tety například byly švadleny pracující v oděvním průmyslu. Byla to pěkně mizerná práce, ale byly členkami Mezinárodních odborů oděvních dělnic. Byla to součást plnohodnotného života. Nebyla to jen nějaká obrana jejich pracovních míst. Byly to také kulturní aktivity, sociální aktivity, týden v pohoří Catskill. Byl to život. V tomto kontextu jste měli silně angažované intelektuály. Hodně jsme se od toho vzdálili. Demokraté se v podstatě zřekli dělnické třídy v sedmdesátých letech. Labutí písní byl Humphrey-Hawkinsonův zákon o plné zaměstnanosti z roku 1978. Carter ho nevetoval, ale otupil ho natolik, že ztratil veškerý význam. Demokraté se rozhodli, že dělnickou třídu příliš nepotřebují, a stala se z nich strana zámožných profesionálů. To se teď mění.

Republikáni, kteří jsou stranou superbohatých, pochopili v sedmdesátých letech, že nemůžete získat hlasy tím, že přijдете za lidmi a řeknete: „Chci vás okrást a vše, co máte, předat bohatým a korporátnímu sektoru.“ Tohle jaksi nefunguje. Musíte se obrátit k tomu, co bývá označováno jako „kulturní záležitosti“ a znamená to vše, kromě toho, co má význam pro váš život. Takže Paul Weyrich, jeden z hlavních republikánských stratégů, si v polovině sedmdesátých let v záblesku jasnozřivosti uvědomil, že když budou republikáni předstírat, zdůrazňují *předstírat*, že jsou proti potratům, posbírají hlasy evangelíků a hlasy katolíků. A tak se všichni otočili na pětníku. Reagan bývával silným stoupencem práva žen na volbu. Jako guvernér Kalifornie podepsal jeden z nejsilnějších zákonů na jeho ochranu. A pak se z něj stal vášnivý odpůrce potratů. George H. W. Bush, o kterém se soudilo, že má jakýsi charakter, udělal to samé. Stala se

z toho mantra Republikánské strany. Když se na to podíváte detailněji, je to celkem bizarní. Ve skutečnosti tento stranický program zvyšuje počet potratů a oni to vědí. Když podrýváte plánování rodiny, blokujete antikoncepci, provádíte škrty ve zdravotnictví, seberte finanční podporu pro plánované rodičovství, pak zvyšujete počet potratů, zejména těch nelegálních a nebezpečných. Je jim to jedno, protože tohle je způsob, jak získat hlasy.

Je to rozšíření Nixonovy jižanské strategie. To byl jejich první velký průlom. Nixon sám byl strašlivý rasista a uvědomil si, že bude-li ne zrovna umírněně prosazovat rasismus, mohl by posbírat hlasy na Jihu. Reagan, který byl horlivý rasista, to prostě dělal jako svou druhou přirozenost.

A teď si vezměte zbraně. Celá ta kultura zbraní ve Spojených státech je z větší části vytvořená uměle. Je to PR. V 19. století žádná kultura zbraní neexistovala. Existovali jen farmáři, kteří měli staré muškety, aby zaplašili kojoty. Byla tu masivní propagandistická kampaň, vlastně první PR kampaň, sprádající fantastické příběhy o Divokém západě – nesmysly, se kterými jsem jako dítě vyrůstal. Chtěli jste být jako Wyatt Earp, rychle tasící kolty, všechny ty hlouposti. Nic takového ve skutečnosti nikdy neexistovalo, ale bylo to vytvořeno a podstatou bylo sdělení: „Měli byste raději koupit svému synovi fajnovou pušku Winchester, nebo z něj nebude opravdový chlap.“ Svým způsobem to fungovalo. Chytily se toho tabákové společnosti. Udělaly tu samou věc – Marlboro man, drsný kovboj jedoucí za svobodou. Je to velká součást kultury, celý ten umělý konstrukt, a vzešla z toho kultura zbraní. Pak z toho v roce 2008 udělalo rozhodnutí Nejvyššího soudu v Hellerově kauze písmo svaté. Převrátilo se tím století interpretace Druhého dodatku a řeklo se: „Jo, každý musí mít útočnou pušku.“ Teď, když se ptáte lidí, co je v ústavě, je Druhý dodatek téměř jediný, co znají, „Naše práva z Druhého dodatku“. Pro republikány je tohle důležité. Tohle je způsob, jak získat hlasy. Když zabijete hodně lidí, to není naše věc. Zabíjení velkého množství lidí ve Střední Americe, kam americké zbraně proudí, to je problém někoho jiného. My musíme získat moc pro naše korporátní přátele, ty chlápky, kterým sloužíme. Takže to je Republikánská strana. Trump to změnil v grotesku, ale bylo to takové už dlouho. Pracující třída byla nechaná na holičkách.

Takže máte pravdu ohledně levice. Levice tu mezeru nevyplnila. Obrátila se k věcem, které jsou důležité a mají smysl, k tomu, čemu se říká „politika identity“ – rasa, gender, sexuální orientace. To vše je důležité, ale nemělo by to být na úkor vedení třídního boje, ochrany lidí a spoluúčasti s lidmi, kteří to v neoliberálním režimu schytávají naplno. Levice to může dělat a měla by to všechno dělat. Takže to, co říkáte, je naprosto pravdivé.

Ohledně tématu třídních bojů a bojů ulice proti zasedacím síním v knize [míněna kniha *Consequences of Capitalism: Manufacturing Discontent and Resistance* z roku 2020, kterou Chomsky napsal společně s Marvem Waterstonem, pozn. překl.] používáte termín „kapitalistický realismus“. Rád bych, abyste promluvil na toto téma, ale říkám si, jestli byste to mohl udělat v reakci na něco, co jsem nedávno slyšel od Ala Gorea, když se ho ptali, jestli je kapitalismus

příčinou klimatické krize. Bývalý viceprezident řekl: Myslím, že stávající forma kapitalismu, kterou máme, zoufale potřebuje reformu. Často se zmiňuje krátkodobý náhled, ale způsob, kterým poměřujeme, co je pro nás hodnotné, je také podstatou krize moderního kapitalismu. Kapitalismus stojí v základu každé úspěšné ekonomiky a uvádí do rovnováhy nabídku s poptávkou. Uvolňuje větší podíl lidského potenciálu a bude tu s námi i dále, nikam nezmizí. Ale potřebuje reformu, protože způsob, kterým poměřujeme, co je hodnotné, teď ignoruje tzv. „negativní externality“ jako znečištění. Ignoruje také pozitivní externality jako investice do vzdělání, zdravotní péče, péče o duševní zdraví, rodinných služeb. Ignoruje vyčerpávání zdrojů, jako jsou podzemní vody, vrchní zemina a předivo živých druhů. A ignoruje rozdělení příjmů a čistého jmění. Takže když jde HDP nahoru, lidé jásají – dvě procenta, tři procenta, tři jo, čtyři procenta, a oni si myslí, „paráda“. Ale je to provázáno obrovským navýšením znečištění, chronickým podfinancováním veřejných statků, plněním neobnovitelných přírodních zdrojů a tou nejhroší krizí nerovnosti, jakou jsme viděli za více než sto let a která ohrožuje budoucnost jak kapitalismu, tak demokracie. Takže to musíme změnit. Zdá se mi to zajímavé, protože jeho kritika kapitalismu dost připomíná to, co jste řekl vy.

Ano. Jenže on zůstává ukotvený uvnitř té kritiky, o které mluvíte jako o „kapitalistickém realismu“. Idey, že není cesty ven, že není žádná opravdová alternativa, a proto jsme v tom uvěznění.

Nemohu říct, jaký je přesný význam jeho slov, ale předpokládám, že když říká „uvolňuje větší podíl lidského potenciálu“, má na mysli, že nám kapitalismus dává všechny ty báječné věci, které máme, jako počítače, internet a všechny ty velké výdobytky moderní průmyslové společnosti. To je ekonomie pro začátečníky. Je to pravda? Tak se na to podívejme.

Vezmeme si, co teď právě používáme – počítače, internet, satelity, mikroelektroniku, GPS. Odkud to vše pochází? Hodně z toho pochází z výzkumných laboratoří, kde jsem pracoval v padesátých a šedesátých letech: veřejných institucí financovaných daňovými poplatníky, které odváděly usilovnou inovativní kreativní práci, která nakonec dospěla do bodu, kdy Steve Jobs mohl v roce 1977 zahájit prodej osobních počítačů. Bylo to zprivatizováno po přibližně třiceti letech ohromné práce převážně ve veřejném sektoru, financované z veřejných zdrojů. Internet byl vyvinut ve veřejném sektoru a pak předán soukromému kapitálu. Na tom není nic nového.

Mám jednu větku k ideji „kapitalistického realismu“. Jeho sloganem je: „Je jednodušší si představit konec světa než konec kapitalismu.“ Rád bych to poopravil. Je jednodušší si představit konec světa než začátek kapitalismu. Nemáme skutečný kapitalistický systém. Byznys by to nikdy nedovolil. Kapitalismus by sám sebe vmázku zničil. Takže byznys odedávna spoléhá na to, že ho silný stát ochrání před zničujícími účinky trhu, které jsou pro chudé, ne pro ně, a že ho bude všemožnými způsoby dotovat. Takže každá rozvinutá země má určitou variantu státního kapitalismu. Některé mají neskrývané řízenou průmyslovou politiku. My máme více nepřímé, o něco jemnější formy průmyslové politiky. Tak to funguje. Po druhé světové válce to nabralo ohromných rozměrů, ale jde to i hlouběji do minulosti. V 19. století hrály železnice hlavní roli v průmyslovém kapitalismu. Pro soukromý byznys byly příliš složité, než aby to fungovalo. Takže je provozovaly Armádní ženíjní sbory a zisky předávaly soukromým společnostem. To, čemu se říkalo americký výrobní systém – zaměnitelné součástky, kontrola kvality –, se stalo divem světa. Bylo to vyvinuto ve státních zbrojovkách, a to z dobrých důvodů. Tady totiž nezáleží na tom, jaké jsou výdaje, stejně jako u vývoje počítačů a internetu. Nezáleží na tom, jaké jsou výdaje, prostě to udělejte a nakonec z toho bude profitovat soukromý kapitál. Steve Jobs byl chytrý chlápek, ale žil na účet kreativní riskantní práce, která byla z větší části udělána ve veřejném sektoru. My nemáme kapitalismus. Máme jistou formu státního kapitalismu.

Musíme mít státní kapitalismus? Nebo by mohl existovat systém, ve kterém lidé nemusí trávit své životy jako poddaní nějakého pána, žijící pod totalitní kontrolou? Říká se tomu „mít zaměstnání“. „Mít zaměstnání“ znamená, že po většinu svého života posloucháte něčí rozkazy. Po dva tisíce let bylo něco takového považováno za naprosto nehoráznost. Od starověkého Říma po celou dobu až do 19. století to bylo považováno za tak očividný útok na lidská práva a důstojnost, že za Abrahama Lincolna bylo sloganem Republikánské strany, že mzdové otroctví se nijak neliší od obyčejného otroctví, až na to, že je dočasné. To nebyl jen idealismus. Byl to obraz dělnického hnutí – hlavního hnutí, které se rozvinulo ve Spojených státech, Británii a jinde. V různých zemích nabralo různé podoby. Tady u nás

se základem stalo velice populární hnutí pracujících z Východního Massachusetts, hnutí mladých žen z farem, které byly nahnány do továren a kterým se říkalo „tovární holky“ – velice militantní, velice výmluvné a velmi vzdělané. Neměly formální vzdělání, ale četly Adama Smitha a Davida Ricarda. Neznaly Marxe, ale diskutovaly o zajímavých myšlenkách, o tom, že když je dělník připraven o výsledky své práce, je to loupež. Ať už je na výrobu zboží, které produkuje, vynaložena jakákoliv práce, je to v pořádku, ale pokud si z ní někdo jiný jako majitel nebo investor bere část pro sebe, je to nelegitimní. Lidé, kteří pracují v továrnách, by je měli vlastnit a řídit.

Existovalo tu opravdové populistické hnutí, ne to, co představuje populismus dnes. Na konci 19. století to bylo hnutí amerických farmářů, které začalo v Texasu a rozšířilo se do Oklahomy a Kansasu a tak dále a bylo velmi radikální. Chtěli se osvobodit od bankéřů ze severovýchodu, kteří jim půjčovali peníze na osivo a účtovali si lichvářské úroky. Řekli: „Chceme mít vlastní družstevní banky, svůj vlastní tržní systém a družstevní svaz.“ Navázali spojení s hlavním dělnickým hnutím – Rytíři práce. Bylo to to nejradikálnější hnutí v americké historii. Bylo násilně rozdrčeno – státními složkami, korporátními silami. Tato země je velmi násilná a třídně řízená.

Můžeme se vrátit k této vnímavosti? Mohou lidé pochopit, že být sluhou nějakého pána není ta nejbájenější věc, která je může v životě potkat? Možná.

To nás vrací k moci ulice. V uplynulém roce jsme viděli úžasnou a povzbudivou explozi aktivismu. Ale možná jste zjistili to, co já. Zjistil jsem, že mí studenti nejsou apatičtí, ale ti, co se drží zpátky, obvykle nevidí žádnou naději, protože se cítí bezmocní.

To je pravda. Dobrá, co tedy říkáte studentům, kteří se cítí bezmocní, a co byste řekl studentovi nebo komukoliv jinému, kdo narazí na tento rozhovor a cítí se bezmocný?

Tak především v kurzu, ve kterém vyučuji společně s Marvem Waterstonem, každý týden přivzeme lidi zvenčí, kteří jsou aktivisty a pracují na nějaké konkrétní věci. Vypráví o práci, kterou dělají, a o práci, která se dá udělat. V dřívějších letech, kdy jsem byl na MIT, jsem se podílel na výuce podobného kurzu. Institutu se příliš nelíbilo, co jsem dělal, ale byli natolik laskaví, že nám poskytli prostor. Přizvali jsme lidi, kteří byli lokálními aktivisty. To je to, co můžete dělat: přivzat lidi, kteří vám ukážou, co můžete dělat. Jedním z nejlepších způsobů nadvlády je vnouzit lidem pocit bezmoci, aby to vypadalo, že se nedá dělat nic. Tak se tedy podívejte, čeho lidé dosahují. V kurzu a v knize mluvíme o triumfu aktivismu. Podívejte, co všechno udělalo hnutí za občanská práva, protiválečné hnutí, feministické hnutí, hnutí za práva homosexuálů. Vypadalo to beznadějněji, než jak to vypadá dnes, a když jste byli zapojeni, přímo vám říkali, že je to beznadějně. Taký vám říkali, že vám do toho nic není.

Jednou z věcí, o které diskutujeme, jsou liberální intelektuálové a jejich koncepce demokracie: Walter Lippmann, Reinhold Niebuhr a další velké osobnosti liberální intelektuální kultury. Jejich pohled byl typický pro vládnoucí třídu: Jestliže jsou lidé příliš hloupí a nezdělaní, aby věděli, co chtějí, musíme je pro jejich vlastní dobro řídit a ovládat. V té samé době korporátní systém sám sebe popisoval jako „cituplné korporace“ – lidi, kteří se dnem i nocí věnují společnému dobru. Teď vidíme, že se to v korporátním sektoru znovu oživuje. Vědí, že mají problém a že čelí tomu, čemu říkají „riziko ztráty reputace“. Rolníci přicházejí s vidlemi. A tak teď říkají: „Musíme být dobrými občany. Udělali jsme chyby. Teď jsme se ale polepšili. Hodláme vám sloužit, jako jsme to dělávali kdysi.“ Přichází to od hlavních korporací, od Hospodářské komory. Slysíme to všude.

Ale tohle je podoba, kterou na sebe třídní válka bere: přimějte lidi, aby se cítili beznadějně. Řekněte lidem: „Nejste dost chytrí. Tihle chlápci jsou dost chytrí, ne vy. Tak je nechte řídit věci, oni jsou báječní lidé oddaní vašemu blahu. Můžete jim věřit. Vy nejste dost chytrí, a i kdybyste byli, nemůžete nic dělat. Moc je příliš velká.“ Každý organizátor ví, jak si s tím poradit. Když přijdete do komunity, zjistíte, že všichni cítí beznadějně. Pak najdete nějaký proveditelný úkol. Povím vám skutečný případ. Z jedné čtvrti, kde žili pošlapávaní přistěhovalci. Skupina matek se zorganizovala, aby si vymohla zavedení semaforů na jednu nebezpečnou křižovatku, aby to tam bylo bezpečnější pro jejich děti. Byly ochotné do toho jít a uspěly. A tak si uvědomily, že existují věci, které můžete udělat. To je organizování.

Na škole, kde učíte, je jednou z věcí, kterou můžete udělat, to, že zjistíte, jestli univerzita investuje do fosilních paliv. Pokud ano, podívejme se, jestli s tím můžeme něco udělat. Zaprvé, můžete si o tom něco zjistit. Můžete pomoci studentům zjistit, proč se to děje. Pak je zorganizujte, aby s tím něco udělali. Viděl jsem už mnohokrát, jak se

to stalo. Začněte něčím srozumitelným a dosažitelným a pusťte se do práce. Dosáhnete toho a prolomili jste beznaděj.

Mnoho lidí v uplynulém roce mnohokrát divoce oscillovalo od zoufalství k naději a zase zpět. Pravice se stává stále nebezpečnější a nestydatě antidemokratickou. The Atlantic, jedna z těch mainstreamových intelektuálních publikací, předvídá, že vstupujeme do nové éry progresivní vlády. Jaký je váš dojem z toho, jaká panuje situace mezi zuřivě antisocialistickou pravicí a Demokratickou stranou, která, jak jste dříve řekl, začíná projevovat jisté slibné náznaky pozitivní změny?

To je velice závažná otázka. Můžeme vidět, jak se to rozvíjí přímo před našimi zraky. Vedení Republikánské strany, jak se líčí v několika nejdůležitějších žurnálech, přímo slintá blahem nad vyhlídkou, že by demokraté mohli udělat něco umírněně humánního, jako třeba že by se místo zavírání dětí do koncentračních táborů na hranicích pokusili jim trochu pomoci. Místo aby šíleně vyostřovali napjatou situaci s Íránem, by se jí pokusili zlepšit. Že by mohli zkusit udělat něco pro klima. Republikáni jsou z toho nadšení, protože pak mohou mobilizovat ty lidi, které proměnili v běsnící monstra, a přimět je, aby zaútočili na tyhle komunistické krysy, které chtějí zaplavit zemi násilníky a vrahy, a spáchat tak genocidu bílé rasy. Znáte celý ten příběh. To je Republikánská strana. Už to ani není politická strana. Je to velice nebezpečné.

A jsou tu i další součásti toho všeho, které jsou právě tak nebezpečné. Například zrovna nedávno nezisková organizace Pew Research Center publikovala jeden ze svých pravidelných průzkumů veřejného mínění ohledně hlavních problémů, kterým naše země čelí. Měli na výběr 15 hlavních problémů a požádali lidi, aby je seřadili podle důležitosti. Bylo to rozděleno mezi republikány a demokraty. Podívejte se na republikány. Úplně naspodu – 13 procent – je ta nejdůležitější otázka, která kdy v lidské historii vyvstala: globální oteplování. Oni to tak nenazývají. Říkají tomu „klimatická změna“, což zní neutrálněji. Ale jen 13 % si myslí, že to je hlavní problém. Je

to jenom ten nejdůležitější problém, který se kdy objevil – otázka přežití. Pak přejděte k problémům, které je nejvíce znepokojují – ilegální imigrace, deficit. Tohle je výsledkem velmi efektivní propagandy. Podstrkování selského rozumu, výroba souhlasu, rok za rokem – mění to lidi na ten druh lidí, který podporoval nacisty. Když se přenesu zpět do svého dětství, pamatuji si je přímo tady ve Spojených státech. Tohle byli ti lidé, kteří se chtěli zbavit židů, protože „židé ničí civilizaci“.

Když jsou lidé izolováni, atomizováni, bez jakýchkoliv podpůrných skupin, nemají žádné zapojení do konstruktivních aktivit, pak se stávají kořisti takového útoku na jejich morální a intelektuální integritu. Když se vrátím k tomu, co jsem říkal, vedení republikánů je radostí bez sebe z těchto posunů směrem k poněkud lidštějšímu chování na straně demokratů. Ví totiž a obzvláště s Trumpem, který je v tomto geniální, že mohou zorganizovat a zmobilizovat vyšinité skupiny, které skutečně věří, že potřebují svoje zbraně na ochranu bílé rasy před genocidou. Můžete lidi dohnat až k takovým věcem.

Bude zapotřebí hodně práce, abychom to překonali, ale dá se to udělat. Jedna z věcí, ke kterým došlo během organizování pracujících ve třicátých letech, byla ta, že se povedlo překonat velice silný rasismus. Bílí a černí pracovali spolu, aby zorganizovali ocelářské dělníky. Dá se to udělat znovu, ale nebude to jednoduché. Hnutí práce bylo zlikvidováno politikou obou stran. Demokraté se ho zrekli a republikáni na něj nelitostně útočili. Jak jste už řekl, levice to nijak nenapravila. Je to obrovský úkol, ale může se to povést.

Podívejte se, co se stalo po vraždě George Floyda. Lidé všech ras spolu pochodovali ulicemi. Ty pochody schvalovaly dvě třetiny veřejnosti. Martin Luther King Jr. nikdy ani zdaleka takové podpory nedosáhl. Můžete to přizívat a rozvíjet.

Zdroj: <https://chomsky.info/20210514/>

Přeložil -zk-

HISTORICKÝ SPOLEK ZÁDRUHA

nabízí následující publikace:

Anarchističtí komunisté ku proletariátu (10 Kč)

A. Šefl – *Zničené štěstí. Obrázek z hornického života* (35 Kč)

V. Kudlata – *Komunistický anarchismus a marxistický socialismus* (20 Kč)

Anarchismus a klamné důvody jeho odpůrců (20 Kč)

Mostecká stávká 1906 – Anarchističtí horníci v boji (60 Kč)

F. Dlouhý – *Z pohnutých dob* (30 Kč)

Anarchismus na Žižkově na přelomu minulého století (20 Kč)

K. Vohryzek – *Abeceda anarchismu* (20 Kč)

J. (Georges) Thonar – *Co jsou a chtějí anarchisté* (20 Kč)

G. Yvetot – *Abeceda syndikalismu* (20 Kč)

Tajná anarchistická tiskárna Hluboká 1885 (30 Kč)

A. V. Haber – *Listopaď* (20 Kč)

F. Vágner – *Z počátku hornického hnutí na severu* (20 Kč)

L. Knotek – *čelní představitel českého anarchosyndikalismu* (35 Kč)

H. Holub – *vzpomínky na nestora severočeského anarchismu* (40 Kč)

První severočeská hornická stávká 1882 (20 Kč)

Šibenice pro anarchistu! (30 Kč)

Tomeš Kaše – *průkopník anarchismu hornického severu* (100 Kč)

G. Thonar – *Co jsou a co chtějí anarchisté* (20 Kč)

Kladenská hornická stávká 1893 (35 Kč)

Anarchista mučedník Ladislav Brunclík (30 Kč)

F. J. Hlaváček – *Anarchismus podmínka individuální a společenské svobody* (30 Kč)

J. Nekvasil – *Mýlná učení a klamné cesty parlamentní levice* (40 Kč)

Zapomenuté verše od neznámých anarchistických buřičů (70 Kč)

P. Kropotkin – *Komunismus a anarchie* (40 Kč)

E. Reclus – *Anarchie* (35 Kč)

P. Kropotkin – *Anarchismus. Jeho filozofie a ideál* (200 Kč).

P. Kropotkin – *Blahobyť všem* (250 Kč)

Bezvládní: Hovory se starými anarchisty (70 Kč)

Josef B. Pecka: *Průkopník anarchismu* (50 Kč)

Masakr lidu ve Vísce u Liberce – 1896 (50 Kč)

více info na <http://zadruha.org/>

ANARCHISTICKÁ FEDERACE GRAN CANARIA

REVOLUČNÍ INDIGNADOS

Šestnáctého května vtrhla na náměstí San Telmo skupina mladých anarchistů, kteří rozdávali leták. Stálo v něm například toto:

Něco se dalo do pohybu a my se nemůžeme spokojit s pouhým přihlížením. Především se nám dostane spousty sraček, mnoha urážek a pomluv. Parlamentní levice i pravice svým předstíraným svárem polarizovaly společenský život státu; teď vidí, že nechceme ani jednu z nich, že jsou jen dvě skupiny: oni a my, utlačovatelé a utlačovaní, bohatí a chudí, krčí se strachy a uzavírají řady. Strach, který projevují z „prostého protestu“, je symptomem ukazujícím, že může jít o něco víc.

To však nemůže být to jediné, co nás znepokojuje; tohoto nepřítele lze snadno identifikovat. Musíme se ujistit, že toto hnutí nevyužívá nikdo jiný než samotná sociální nespokojenost. Zničehonic se objeví spousta „otců“ a „vychovatelů“, mnozí z nich se budou snažit nás, „ubohé idealisty“, přesměrovat na „praktičtější“ a „konstruktivnější“ cestu. Nenechte se zmást! Vše, co zavání politikou, chápanou nikoli jako správa polis, ale jako „umění vládnout“, se bude snažit toto hnutí rozebroť a udělat z něj nástroj svých vlastních zájmů. Naši jedinou šancí je plivnout oheň do tváře „hasičům“, kariérním politikům, kteří z toho chtějí udělat svou volební kampaň. Reformovat zákony? Vrátit systém svobodné výměny a pokusit se radikalizovat volební levice? Žádat státní zásahy? To je věšení se za krk vlastníma rukama, ale pomocí smýčky, kterou nám dávají. Ricardo Flores Magón řekl: „Revoluce selhávají, protože jakmile zvítězí, nechávají vše v rukou nové revoluční vlády, místo aby to dělaly samy.“

Ještě ani nedošlo k totálnímu povstání, a už žádáme zákony a systém, aby se reformovaly? To, co potřebujeme, je volný přístup k veřejným službám, bydlení a potravinám. To, co potřebujeme, je, aby pracující kontrolovali výrobu. Finanční a bankovní systém nelze „usměrnit“, musíme jej zničit. Musíme to být my, kdo – ať už se rozhodneme jakkoli – řídí vlastní životy. Nenechte se nakazit „pragmatismem“ umírněných. Chcete-li Všechno, nežádejte o to: VEZMĚTE SI TO.

Jaká byla reakce prvních integrantů 15M na tento leták? Bylo svoláno shromáždění s naléhavým cílem... VYHNAT ANARCHISTY.

Studenti byli rozhořčení, protože jsme „navrhovali revoluci“, a oni chtěli jen „trochu změnit věci“. Puritáni politických stran prohlašovali, že by na nás měli zavolat policii, aby nás vyhodila (z veřejného parku, samozřejmě). Ale ozývaly se i hlasy, které se nás zastávaly. Nemohli nás vyhodit, ani kdyby o tom rozhodovala většina, kterou neměli. Zjistili jsme, že stejným postupem vyhodili feministické soudružky za plakát „Revoluce bude feministická, nebo nebudě vůbec“. Odešli jsme, nebo zůstali při všem tom bordelu? Snadná možnost byla odejít, ale jako anarchisté si nikdy nevybíráme snadnou cestu. Odejít znamenalo přenechat náměstí stranám a oportunistům. Šli jsme do Komise pro respekt s cílem ukázat jiný způsob řešení konfliktů. Naším záměrem bylo udržet mimo náměstí policii (na kterou se do té doby Indignados sami dobrovolně obraceli), zabránit vyloučení tábořících bezdomovců a obecně ukázat, že naše myšlenky jsou užitečné.

Během krátké doby se změnilo vnímání, které o nás někteří Indignados měli. Spousta lidí k nám začala chodit s tím, že jsou anarchisté, ale když jsme se poprvé objevili, tak to o sobě neříkali, protože jsme se chovali „jako slon v porcelánu“.

Letos v srpnu oslavila FAGC (Federación de Anarquistas Gran Canaria – Anarchistická federace Gran Canaria) deset let existence, deset let souseďského anarchismu a úctyhodných úspěchů. Při té příležitosti připravili anarchisté a anarchistky z Kanárských ostrovů přehled organizační práce a aktivit za dekádu své historie. Nejprve se ale musíme vrátit do roku 2011, do společnosti otrávené demonstracemi rozhořčení, které se stanou známými jako Hnutí 15M.

Přidávali se další a další lidé: staří militanti z Colectivo de Objeción de conciencia y Antimilitarismo (COA, Kolektiv antimilitaristů a odpíračů vojenské služby) z 80. let, lidé z grankanárské CNT, pankáči, mladí lidé, kteří s anarchismem sympatizovali, ale nic o něm nevěděli, independentisté [stoupenci kanárské nezávislosti na Španělsku, pozn. překl.] atd. Vznikl „černý blok“. Ve skutečnosti to byl název, který nám dali naši odpůrci, ale nám to přišlo vtipné. Během července jsme začali uvažovat o vytvoření federace, FAGC. To nám také přišlo vtipné, protože název připomínal FAI (Federación Anarquista Ibérica) a také slovo Fuck (ano, byli jsme velmi mladí).

Přibližně v polovině srpna (přesné datum si už žel nepamätujeme) se v parku San Juan v Telde konalo zakládající shromáždění FAGC. Nebyl sepsán žádný dokument. Nebyla pořizena žádná fotografie. Většina současných členů FAGC se tohoto shromáždění nezúčastnila. Ale právě tam všechno začalo.

Když se San Telmo vystěhovává, my anarchisté stojíme v první linii. A také když přijde čas na to, vyřešit situaci bezdomovců, kteří s vystěhováním přišli o své útočiště. Opuštěný hotel je obsazen. První oficiální squatting FAGC. A také první oficiální soudní proces s FAGC za „uzurpací“. Naši soudruzi byli shledáni nevinnými a došlo k velké mobilizaci zdravé a angažované části 15M.

Přibližně v této době dochází k první významné akci FAGC: převzetí vedení demonstrace od CCOO a UGT (dva španělské reformistické odborové svazy). Heslo? „Jediná dobrá ústava je hořící ústava“.

Zhruba v té době zahajují tyto svazy mohutnou ofenzivu s cílem ovládnout 15M v San Telmu. Kolují zvěsti, že „anarchisté mají ve shromáždění většinu a radikalizují nás“. Pravdou je, že nás nikdy nebylo víc než patnáct a že jsme měli spoustu sympatizantů. Lidé, kteří se obávají, že by se z 15M nakonec stala další politická strana, přicházejí k anarchistům, aby tomuto vlivu čelili. Ale FAGC má vnitřní „pravidlo“: účastník se 15M jako jednotlivci, nemluvit o 15M na shromážděních FAGC. Stručně řečeno, nevládnout.

Ruy tedy vyvinul organizační model (jako protiváhu k ostatním, kteří chtěli, aby hlasoval kolektiv/strana jako celek a měl stejnou váhu jako souseďské shromáždění), zajišťující shromáždění autonomii. Ruyův model zvítězil většinou hlasů. V modelu se píše:

Strukturu hnutí, které je horizontální, bez vůdců a lidové, nelze nahlížet „shora dolů“. Abychom zastavili jakýkoli pokus o vertikálitu, musíme se snažit organizovat věci od jednoduchého ke složitému a prosazovat, aby složitě vždy záviselo na základním. Jestliže cirkularita děsí hierarchii, bude to právě federální metoda, co umožní zachovat autonomii shromáždění. Podle této zásady je každé shromáždění autonomní, a pokud chápeme Shromáždění jako metodu kolektivního rozhodování v opozici k moci, chápeme, že v něm, a ne v jiném orgánu, spočívá suverenita. Tím se komise stávají pouhými nástroji, které musí pouze provádět to, na čem se shromáždění dohodlo.

Nezapomněli jsme, že kolektivy na rozdíl od jiných sociálních skupin (dělníků, nezaměstnaných, studentů, důchodců, souseďů atd.) spojuje ideová spřízněnost a že horizontalita musí zabránit jakémukoli řízení zvenčí.

Úspěchy vždy doprovází policejní pozornost. Při dalších demonstracích a stávkách se opakovaly policejní šarvátky s anarchisty a konfrontace s „ochrankou“ reformistických odborů. Na transparentech se objevuje nápis „Bez systému lépe: Revoluce a anarchie!“ a „Zaseješ hlad, budeš mít revoluci“.

KUDY SE VYDAT?

Nyní se nacházíme v roce 2012. Chaotický rok. Tehdy jsme spolu s mladými nezávislými vykopli nácky z Respuesta Estudiantil z demonstrace, kde si dohodli účast s tehdy největším studentským kolektivem. A také se odehrál jeden z našich největších zásahů: zabránění tribuny, která patřila reformistickým odborům, a jejich vyloučení z ní. Akce, která byla sice neformálně projednána, ale proběhla spontánně ve snaze zabránit zlikvidování našeho bloku.

FAGC zvenčí budila dojem „mocné“ organizace, ve skutečnosti však několik měsíců předtím utrpěla první rozkol a byla ponořena do debaty o své povaze a cílech. Vše začalo kolem squatování opuštěných pozemků.

Již tehdy bylo možné ve FAGC vidět dvě různé frakce, jednu více inklinující ke „konvenčnímu“ anarchismu s jeho typickými akcemi: kampaněmi plnými slov o vzpouře, svátečním aktivismem atd., a druhou vycházející více „ze sousedství“, více zaměřenou na oslovování lidí v našem okolí.

Diskuse se rozvinula kolem otázky: podělit se o část úrody se sousedy bez prostředků a přizvat je k projektu, nebo si vše sklizené vzít pro sebe? Nevěděli jsme, jak neshodu zvládnout, a postupně odcházeli zastánci druhé varianty.

V té době se o FAGC začalo (negativně) mluvit v místních zprávách, což přitahovalo mladé anarchisty, kteří byli naštvaní na všechny a na všechno, ale náš skutečný vliv v sousedství byl minimální. Byli jsme velmi bojovní, ale nemluvili jsme k našim lidem, jen k sobě.

Měli jsme období hluboké analýzy, rozjímání o kanárské bídě v celé její hloubce a rozsahu. Jak to, že většina z nás pocházela z La Islety, El Polvorínu, Jinámaru, Las Remudas, San Cristóbalu, El Risca, Las Chumberas atd. (různé vesnice z Gran Canarie), a přitom jsme nemluvili se svými sousedy?

Období demonstrací bylo v pořádku, bylo velmi nutné budovat sílu. Ale za dva roky proběhly stovky demonstrací a kromě toho, že jsme vydělali buržoazii, jsme niče nedosáhli. Boj o horizontálu 15M byl rychlokurzem „reálpolitiky“. Ale mělo kromě toho, že jsme spojili síly a přiblížili naše myšlenky veřejnosti, smysl pokračovat v „hnutí“, které bylo omezené na pořád stejnou skupinu?

ZEMĚ A SVOBODA

Začali jsme tím, že jsme otevřeli dveře našeho zemědělského projektu. Bylo to poprvé, kdy jsme jako FAGC spolupracovali s lidmi, kteří se za anarchisty nepovažovali, na anarchistickém projektu. Tak se zrodil projekt „Země a Svoboda“.

Pokračovali jsme v analýze situace na Kanárských ostrovech a viděli jsme, že bydlení a vystěhovávání jsou dvě věci, které naše sousedy trápí více. Střecha nad hlavou, dům, teplé oblečení, to základní, nezbytné. Náš zeleninový pozemek část potřeb pokrýval, ale co ten zbytek?

Kvůli oblečení jsme vytvořili „prostor pro solidární setkávání“, síť pro volnou výměnu a sdílení oblečení, hraček a dalšího zboží. Neformálně stále pokračuje, stejně jako čtyři zeleninové parcely, které živí dvě komunity o 260 lidech a několik dalších rodin.

PROTI VYSTĚHOVÁVÁNÍ

Bydlení však bylo mnohem složitější. Squatovali jsme už předtím (někteří od puberty) a s 15M jsme zastavili několik evikcí, ale všechny ty právní ptákoviny byly nad naše chápání. Snažili jsme se spojit s místní PAH (Plataforma de Afectados por la Hipoteca, síť skupin zapojených do boje za bydlení) a squaterským hnutím.

Myšlenka byla taková, že PAH se postará o právní část, squaterské hnutí o znovuzabydlení a FAGC o odpor proti vystěhovávání (naše skutečná specializace). Ale nefungovalo to... PAH se v tu chvíli nezabývala případy pronájmu ani squatingu.

Zapojena do legalistického a institucionalistického procesu nechtěla mít s anarchisty nic společného, takže jsme se omezili na to, abychom chodili na jejich shromáždění kopat do vosího hnízda a oslovovat sousedy nespokojené s jejich „polovičatými opatřeními“.

Squaterské hnutí se na několik měsíců vzchopilo, zastavilo s námi vystěhovávání a začali jsme se znovuosídlováním. Ale jeho vnitřní dynamika (spory o prostory pro „cestovatele“ nebo „meditační místnosti“) způsobila, že vydrželo jen málo. FAGC se musela rozhodnout, že bude řešit vše naráz.

Ponořili jsme se do studia zákonů (jako ateisté, kteří čtou Bibli), začali jsme vytvářet svou rezervu socializovaných domů (plán B) a začali jsme sami zastavovat probíhající evikce. Zrodila se Grupo de Respuesta Inmediata (Skupina okamžité reakce).

Uspořádali jsme první „Shromáždění nájemníků a sousedů“, z nichž se zrodily první veřejné squaty organizované společně s lidmi ze sousedství. Udělali jsme první rehousingy, ale zjistili jsme, že je vyčerpávající obsazovat domy pouze pro jednu rodinu. Tehdy, ke konci roku 2012, se zrodila možnost vytvořit komunitu La Esperanza. V únoru 2013 jsme do ní přemístili první rodinu. Do května jsme v ní ubytovali 20 rodin.

PŘESKUPENÍ

Přetlak práce začal být brutální. Některým soudruhům se představa „práce s neanarchisty“ líbila, dokud nenastal čas uvést ji do praxe. Osobní zklamání, komunitní konflikty... o tom teorie nic neřikala.

Spousta compañeros se přestala organizovat, tíha dopadala na málo lidí, a tak došlo ke konfliktu a druhému a poslednímu rozkolu. Část lidí se rozhodla, že chtějí „dělat jiné věci“, zbytek pokračuje v projektu La Esperanza a v projektech zabydlování. První skupina tvoří většinu. Druhá odchází, pokračuje ve squatu a nechává první, ať si s názvem dělá, co chce. Za měsíc už FAGC neexistuje. La Esperanza si může hospodařit, jak chce.

O měsíc později se sousedé z komunity obracejí na zbytky naší skupiny: potřebují pomoc s těmi „asamblážními“ a „horizontálními“ věcmi, protože zkusili prezidentský systém a byl to chaos. Ještě máme zápis z prvního shromáždění Společenství, když obnovilo asamblážní model:

Pro správu společných záležitostí bude ustaveno pravidelné shromáždění sousedů. Zmíněné shromáždění bude mít možnost rozhodovat o otevření a zřízení nových domů, zabydlování, stanovení poplatků, o bankovních procedurách, údržbě atd.

Je rozhodnuto začít „od nuly“; minulé konflikty a stížnosti nebudou brány v úvahu.

Je stanoveno, že všichni sousedé jsou si rovni, a proto není třeba žádných vedoucích funkcí, vedení, předsednictví atd. Všechna rozhodnutí se přijímají společně.

V případě nepředvídaných výdajů bude svoláno mimořádné shromáždění, které rozhodne o potřebě společného fondu na jejich úhradu.

S ohledem na minimální výdaje společenství je stanovena kvóta 25 eur měsíčně pro každý dům.

Úhradu kvót lze provést mezi 1. a 30. dnem každého měsíce a budou předány pokladníkovi. Pokud soused nemůže zaplatit celou kvótu, přispěje, čím může (Ruy slibuje, že v případě prokázané potřeby rozdíl doplatí).

Shromáždění ostře odmítá vydíráání nebo zastrasování jakéhokoli souseda za neplacení. Žádný soused nemůže být kvůli neplacení vystěhován ani mu nesmí být odepřena voda nebo elektrina.

Potřebovali jsme platformu pro šíření našeho hlasu, a vzhledem k tomu, že compañeros, kteří si název ponechali, jej přestali používat, byla FAGC v roce 2014 založena znovu. Zcela jiná FAGC než ve svých počátcích.

Čím více jsme se organizovali s neanarchisty, tím více ideologických anarchistů začalo mizet a k FAGC se přidávalo více sousedů. Začínají zlaté časy samosprávy, s prvními velkými zkušenostmi, s prvními neúspěchy, ale i spokojeností.

BOJ ZA ESPERANZU

Ještě před La Esperanzou vznikla samosprávná komunita (trvá dodnes, je to El Project, jehož umístění zůstává utajeno). Ale La Esperanza je mnohem větší, bydlí v ní 210 lidí a umožnila začít „anarchii“ na vlastní kůži.

V letech 2014 až 2015 se FAGC zabývala experimentováním s hranicemi samosprávy. Se všemi jejími rozpory a konflikty, které přináší. Dva bloky La Esperanzu v havarijním stavu jsou sanovány a posledních pět rodin je znovu ubytováno (celkem jich v projektu bydlí 76) a projekt je považován za ukončený.

Přibližně v této době přicházejí agenti Guardia Civil (militarizovaná policejní jednotka ze Španělska, známá jako největší svině mezi policajty), Ruye nezákonně zadrží a mučí ho na stanici. Nahlednutím do policejní zprávy zjistíme, že pro Guardia Civil je La Esperanza „horkým místem“ a při přípravě zásahu komunitu bez výčitek kriminalizují.

Všechny alarmy se spustí. Nesmělé pokusy dát o sobě vědět jdou stranou a je zahájena celostátní kampaň, aby se předešlo jakékoli odvetě. Tehdy se La Esperanza stala známá jako největší samosprávná komunita ve státě.

V roce 2016 úřad starosty města Guía (město, kde se komunita nachází) nařídil sousedům, aby do měsíce komunitu opustili (jako by toho byli schopni), a začala se šířit panika. V obavách z preventivního vystěhování zahájila FAGC a sousedé mohutnou kampaň. O měsíc později tam všichni obyvatelé stále jsou. Letos v únoru uplynulo osm let.

KE SVAZU NÁJEMNÍKŮ

V roce 2016 zahajuje FAGC akci Las Masías. Snahu o vytvoření komunity, která by ubytovávala migranty, kteří uprchli z CIE (Centro de Internamiento de Extranjeros, internační tábory pro přistěhovalce) a pronásleduje je policie. Dnes zde žije 70 obyvatel.

Odpor La Esperanzы také umožnil mnoha mladým lidem a studentům kontaktovat FAGC a začít se o federaci zajímat. Někteří z nich, ti, kteří se vydali do Guía, aby pomohli s obranou projektu před vystěhování, jsou dnes cennými členy FAGC.

Ve FAGC je velmi málo anarchistů a hodně sousedů, kteří by se nutně s nálepkou „libertarián“ [v levicovém, anarchistickém slova smyslu, pozn. překl.] neztotožnili. Došlo k pokusům vytvořit zastřešující organizaci, ale to nikdy nefungovalo, protože nakonec šlo vždy jen o FAGC pod jiným názvem.

Po celý rok 2016 se mluví a debatuje o potřebě vytvořit Svaz nájemníků, podobný těm, které v minulém století založila CNT. FAGC se opět nachází ve stavu vnitřní krize a uvažuje se o jejím rozpuštění, pokud Svaz nájemníků nebude fungovat, jak má.

Právě v lednu 2017 je bez velkých nadějí svoláno shromáždění v La Esperanze, které má rozhodnout o ustavení Svazu nájemníků. Reakce sousedů nás překvapí: hází na stůl drobné a chtějí svoje členské karty. Chápou, co znamená „svaz“ [v originále *union*, což může znamenat také např. odborový svaz, organizaci s formálním členstvím apod., pozn. překl.].

POUČNÁ LEKCE

Vzniká SIGC (Svaz nájemníků Gran Canarie) a z něj tři nová společenství: El Refugio, La Ilusión a El Nido. Všechny kromě posledního stále pokračují. Poučení z El Nido je důležité. Šlo o budovu bývalé školy. Cílem bylo vytvořit z ní útočiště pro osoby, které prožily sexistické násilí, protože ve státních „útlucích“ je zacházení neslavné. Škola je zabydlená a vše je připraveno. Ale právě tehdy někteří sousedé učiní osudové rozhodnutí.

Rozhodnou se kontaktovat starostu města, aby jejich situaci „legalizoval“. Starosta je dvě hodiny laskavě poslouchá. Vychází ven, aby vyřídil několik telefonátů, a vrací se se stejnou srdečností a dobrou náladou. Sousedé jsou velmi spokojeni. Když se vrátí domů, zjistí, že škola je zazděná a všechny jejich věci jsou uvnitř. Zatímco je starosta rozptýloval, operativci dům znepřístupnili. Byla to tvrdá lekcce, ale posloužila k tomu, aby si naše komunity uvědomily povahu oficiálních institucí.

Ve stejném roce *compañeros* z Inercia Docs produkují mistrovské dílo, kterým je dokumentární snímek *Precaristas: kronika boje o bydlení na Gran Canarii*. Zachycuje realitu, ve které žijeme, naši bojovnost a podstatu sousedského anarchismu.

Také se nám podařilo zastavit masivní vystěhování Los Barracones del Conde (Baronových bunkrů). FAGC a SIGC se tak dostávají do kontaktu s jiným světem, s venkovem, *caciquismem* [španělský pojem označující nadvládu místních politických bossů, pozn. překl.], aristokracií, s realitou vykořisťovaných dělníků, kteří žijí v chatrčích. Boj se šíří ze severu na jih.

PORADNÍ KANCELÁŘ

Na začátku roku 2018 začala SIGC počítovat přemíru aktivity. Někteří soudruzi onemocněli, jiní byli vyčerpaní. SIGC si bere několik měsíců volno. Se stovkami zastavených vystěhování (některá z nich byla opravdu velká), desítkami ubytovaných a třemi novými komunitami. Únava je zřejmá.

FAGC je na tyto chvíle přílivu a odlivu zvyklá, a tak pokračuje ve své činnosti, zatímco SIGC si bere nějaký čas na rozmyšlenou. Zaklá-

dáme *Poradní kancelář pro lidi v nesnázích*, zejména pro pracovníky, kteří dostávají výplatu v hotovosti na ruku. Mnoho z těch, kteří se na nás obracují, jsou prostitutky. Začínáme sepisovat žaloby na pasáky a zneuzívání policií, učíme se kroky, jak žádat o dávky, pořádáme semináře o rekvizitaci a o tom, jak psát životopisy.

Jeden z našich zeleninových pozemků v současné době obhospodařují *compañeras*, kterým radí naše „kancelář“. Každý měsíc se na něm urodí stovky kilogramů pomerančů, rajčat, avokád, brambor nebo cuket. Nemoralizujeme. Poskytujeme prostředky k tomu, aby nikdo nebyl ponižován a utlačován.

Rozvíjíme také malou síť zdravotní péče, abychom poskytli základní služby migrantkám, které se obávají zatčení, pokud by přišly do kontaktu s kanárským zdravotnickým systémem. Tato síť s klinikou funguje dodnes.

Ke konci roku 2018 byl zahájen proces vystěhování La Ilusión. FAGC reaguje na výzvu a na základě petice samotných sousedů je SIGC znovu založena. Svazu se vystěhování La Ilusión podařilo zabránit a od té doby zabránil v průměru 400 evikcím každý rok.

Společenství Los Girasoles, které vzniklo těsně před obdobím reflexe SIGC, se připojuje ke společenství Miraflores. SIGC má v současné době více než 600 členů a 80 organizátorů s různým stupněm zapojení.

Na začátku roku 2020 se na Gran Canarii uskutečnila premiéra filmu *Precaristas*. Byla to na ostrově výjimečná událost. Slaví se tam, kde se slavít má: na náměstí, ve čtvrti Guanarteme, v přírodě, se sousedy, s našimi lidmi.

NÁJEMNÍ STÁVKA

V dubnu 2020 pomáhají FAGC a SIGC propagovat první nájemní stávku ve státě v tomto století (bylo to příhodné, protože SIGC je prvním svazem nájemníků v tomto státě v 21. století, což mnohým vadí).

Někdy bychom měli napsat interní historii této stávky. Jedni se ji snažili sabotovat, jiní kontrolovat a mnoho lidí ji kritizovalo. Rychle jsme se distancovali od oficiálního proudu a omezili jsme se na vytváření stávkových výborů a poradenství tisícům lidí.

Více než 600 lidí (mluvíme pouze o údajích z FAGC, SIGC sám o sobě řešil minimálně stejné množství případů) na Kanárských ostrovech a na poloostrově (řešili jsme mnoho případů z celého státu) si vybojovalo ústupky ze strany majitelů.

Moratoria nebo snížení nájemného ani nepočítáme, protože nebyly cílem stávky. Nebyla to generální stávka a vláda platby nájemného nepozastavila. Dosáhli jsme však toho, že organizovaná sousedství porazila velké pronajímatele.

I dnes se najdou lidé, kteří si stále užívají sníženého nájemného. Jiní nájemníci začali platit až poté, co skončil výjimečný stav, a žádný pronajímatel kvůli tomu hlady neumřel (ve skutečnosti jsme některým malým pronajímatelům radili s hypotékou).

Ke konci roku 2020 zahajuje FAGC projekt El Refugio II, komunitu pro pronásledované migranty, kde nyní žije 190 lidí. Bylo nutné vytvořit celou infrastrukturu soběstačnosti (zahrady, pece atd.) a nákupní síť, která je stále méně potřebná.

V těžkých měsících pandemie FAGC také rozvinula síť vzájemné pomoci s nákupy ve výši 50 eur pro každou rodinu. Využilo ji více než 30 našich sousedů, kteří se tak vyhnuli tomu, aby se museli plazit před nevládními organizacemi, které je ponižovaly a kontrolovaly dokonce i značku vložek.

Na začátku roku 2021 se kolektiv Los Olmos se svým stávkovým výborem dohodne s majiteli nemovitosti, že na místě budou žít osm let výměnou za 2000 eur ročně. Vše díky té „posrané stávce“, na kterou se všemožné militantní elity a samozvaní mudrcové dívali svrchu.

Na začátku letošního roku jsme se dozvěděli, že byl obnoven proces proti našemu *compañerovi* Ruymánovi. FAGC a SIGC se tak vrací do ulic. Boj stále pokračuje a my potřebujeme vás, vás všechny, abychom zvítězili.

Praxe Policie ČR je nechutná, ale nepřekvapí. Tím spíš je nutné hlasitě odsoudit policejní zabití Stanislava Tomáše v Teplicích. Nepřekvapí ani postoj policejního vedení a čelných politiků, kteří neplánovaně z celé věci udělali rasistickou kauzu se vším všudy.

SMRT ČLOVĚKA

Co se stalo?

V sobotu 19. června zasahovali v Teplicích tři příslušníci Policie ČR proti Romovi Stanislavu Tomášovi. Na videu, které natočil jeden z přihlížejících obyvatel domu, před nímž k zákroku došlo, můžeme vidět, jak tři fízlové Tomáše zpracovávají. Povalí ho na břicho, zkrouť mu ruce za zády, nasadí pouta. Následně mu jeden z nich klečí na nohách a druhý mu klečí plnou vahou kolenem na krku. Po třech minutách se zvedá fízl z nohou ležícího a společně se stojícím fízlem si o chodník zatahují kovové teleskopické obušky. Zbývající fízl stále drtí Tomášovi kolenem krk, přitom je od pohledu minimálně o 40 kilo těžší než Tomáš. I když je Tomáš evidentně znehynbněný, fízl, co většinu času postával, mu kleká na jednu nohu a druhou mu tlačí k zemi oběma rukama. Tomáš už nekřičí a také se nijak nehýbe. Policejní koleno má na krku asi pět a půl minuty. Video končí. Dodejme, že ten den byla tropická vedra, v Teplicích bylo 33 stupňů ve stínu.

Reportáž, která vyšla na *A2larmu*, přibližuje, co se dělo dál: „Lidi nám vyčítají, že jsme nezasáhli,“ říká pohnutě jeden z obyvatel domu. „Že jsme měli něco udělat, zastat se ho a nenechat toho policistu, aby mu klečel pořád dál na tom krku, ale já jsem se bál, já nechci zemřít. Kdybych se ho zastal, tak by mě taky mohli povalit na zem a zakleknout. Přijela pak i zásahová jednotka, vypráví očitý svědek a dodává, že do sanitky bezvládné tělo odnesli policista a záchranář. „A v té sanitce mu ten policista ta pouta sundal, to jsme ještě viděli, než ji zavřeli a odjeli. Proč by to dělal, kdyby byl živý?“ ptá se svědek, který je stejně jako ostatní sousedé kolem něj přesvědčený, že viděl muže zemřít už na ulici.“

Nedomníváme se, že by chtěl dotyčný fízl někoho záměrně zabít. Je nám ale jasné, že vinou brutálního policajta v sobotu zemřel člověk, bylo mu 46 let a jmenoval se Stanislav Tomáš. Čest jeho památce.

DEHONESTACE OBĚTI A ZASTRAŠOVÁNÍ

Že policejní pouliční zabíjení v téhle zemi ještě není běžný folklor, bylo jasné i samotným fízlům, protože začali okamžitě svůj „zásah“ obhajovat. Ohánějí se tím, že zabitý muž bral drogy. Nastoupili jasnou linku dehonestace oběti zásahu a doufají v sympatie zdejší bílé rasisticky naladěné majority, protože zabili Roma, a to v zemi, kde dal nedávno prezident medaili za statečnost náckovi ze severu Čech, co šel zmlátit romskou ženu.

Fízlové na nic nečekali a okamžitě vydali zprávu, že muž zemřel až v sanitce, jelikož se předávkoval. Policejní zásah na to neměl podle nich žádný vliv. Tak rychlý závěr vzbudí hned značné pochybnosti. V pondělí přispěchali s videem, kde se Tomáš chová poměrně divoce a následně buší rukou do auta. Z pozdějších fotografií vozu, který stál stále na stejném místě, je patrné, že na něm nedošlo k vůbec žádnému poškození. To nebrání policejnímu mluvčímu napsat, že se měli dva muži v Dubské ulici vzájemně napadat a „zároveň poškozovali cizí auta“.

Fízlové nelenili jít zastrašovat svědky události. Jak je popsáno v již zmíněné reportáži *A2larmu*: „Obyvatelé domu, před kterým zásah proběhl, mluvit nechtějí. Bojí se. Řekli nám, že můžeme jít až na tři roky do vězení, když o tom budeme s někým mluvit, museli jsme podepsat takový papír, vysvětlují. Obecná mlčenlivost měla být

podepsaná na papíře, informaci o třech letech vězení měli prý policisté sdělit ústně. K tomu, zda jsou tato tvrzení pravdivá, se teplecký policejní mluvčí Daniel Vítek odmítl vyjádřit s tím, že „policisté ve věci zahájili úkony trestního řízení a v rámci prověřování postupují striktně podle trestního řádu.“ Pravděpodobně ze strachu stáhl video se zásahem jeho autor ze svého profilu.

Ještě v pondělí policejní mluvčí zveřejnil zprávu: „Soudní pitvou zemřelého byla vyloučena souvislost se zákrokem, který předcházela zadržení podezřelého. Podle předběžné pitvevní zprávy bylo u muže zjištěno podezření z ovlivnění cizorodou látkou amfetaminové řady a při pitvě byly zjištěny chorobné změny věnčitých tepen srdce.“ Do policejních příruček se tedy bude moci zapsat, že pokud v tropickém hcu klečíte více než pět minut plnou vahou někomu s nemocným srdcem na krku, jednáte přiměřeně a rozhodně mu tím nemůžete nijak ublížit.

POLITICI BEZ ÚCTY K ŽIVOTU

Ministr vnitra Jan Hamáček měl ihned potřebu projevít se jako hovořící, jak už jsme od něj tak nějak zvyklí. Policejním dusičům vyjádřil bez přemýšlení plnou podporu. Mj. napsal: „Pokud někdo pod vlivem návykových látek porušuje zákon, musí počítat s tím, že policie zasáhne. Hlavně díky práci policistů a policistek jsme v první desítku nejbezpečnějších zemí světa.“

Co nám tím vlastně sděluje? Že když něco berete (nebo fízl tak usoudí), nebo se něčeho dopustíte (nebo fízl si usmyslí, že jste se něčeho dopustili), pak musíte počítat s tím, že vám bude někdo několik minut klečet na krku a možná u toho exnete. Hamáček věří v argument postavený na zdejší stigmatizaci lidí závislých na drogách, jako by to byla jiná nemoc než třeba alkoholismus. A uvědomuje si vůbec, že je členem vlády, o které správní soud konstatoval, že letos porušila zákon asi dvacetkrát? A kdyby se zkoumalo i to, čím přitom byla sjetá, nechal by je ministr zakleknout stokilovým fízlem na tak dlouho, až by tu nastalo bezvládní?

Hamáček předvedl naprostou absenci jakékoli empatie a úcty k lidskému životu. Hlavně podpořit represivní složky, oporu státu a zájmy elit. Vede sociální demokracii od devíti k pěti a možná je dobře, že ji konečně zakope na volebním hřbitově. Je až s podivem, jak se socdemáčtí ministři vnitra vždy stavěli za pachatele policejního násilí a skandalizovali jeho oběti. Připomeňme třeba Grosse během summitu MMF a Světové banky v Praze v roce 2000 nebo Bublana po krvavé policejní řeži na Czechtoku v roce 2005.

Dalším vládním debílkem, který jaksi přehlédl, že byl zmařen lidský život, když spěchal podpořit tvrdý postup fízlů, je premiér Babiš, který je paradoxně zároveň předsedou Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Vyjádřil se: „Pokud někdo ničí auta, je agresivní, a jednoho policistu dokonce pokouše, tak nemůže čekat, že s ním budou zacházet v rukavičkách. Soudní pitva navíc jasně dokázala, že nezemřel kvůli zákroku policie. Je to smutné, ale normální slušný člověk se jen těžko dostane do podobné situace. Děkuji tepleckým policistům za jejich práci, neměli to jednoduché.“ Babiš má svou vlastní prezentaci skutečnosti, jak víme z jiných kauz. A tak je mu jedno, že šlo o zásah, který skončil smrtí, že pitva prokázala jediné to, že měl Tomáš nemocné srdce, nebo že není žádné zničené auto. Ale když si někdo přikrádá do kapes po milionech, je pro něj nějaký pouliční výlupek jen pól, jehož život nestojí za zmínku. A zabít takto člověka opravdu není jednoduché, jen těch dlouhých minut, co mu musíte klečet na krku.

RASISMUS

Někteří, zejména Romové, přirovnávají smrt Stanislava Tomáše ke smrti Afroameričana George Floyd. Fízlové a politici takové přirovnání odmítají. Proč? Zjevně proto, že rasistický přístup je v jednání policie takovou normou, že se bere za samozřejmý. Stačí si udělat jen malý test a sledovat policejní hlídku, když otravuje lidi. A vsadte se, o co chcete, že většina obtěžovaných a kontrolovaných bude tmavší barvy pleti. A i další podobnost s Floydem najdeme, i toho se snažila policie následně líčit v co nejtemnějších barvách, aby tak odvrátila pozornost od své vražedné praxe, což se jí naštěstí nepovedlo.

Pokud jde o rasismus, kterým je tahle smutná kauza nabitá, není o čem pochybovat. Kdyby se na zemi válela opilá bílá ženská, vypadal by ten „zásah“ stejně? A kdyby ano, shodli by se bleskově všichni fízlové včetně svého ministra na tom, že psychopat v uniformě ji zabil oprávněně? Zatím se PČR na svém webu chlubí jen případy, kdy fízlové naopak poskytli první pomoc zraněné dívce. Byla totiž „jen“ opilá a byla to bílá Češka. Prostě stejně jako ve Spojených státech i u nás platí, že pokud nejste bílí, je mnohem pravděpodobnější, že se stanete předmětem zájmu fízlu a že můžete po jejich zákroku skončit v márnici. Není to také zdaleka první případ, kdy nějaký Rom zemřel v rukou policie.

POLICEJNÍ DEMENCE

Případ policejní vraždy George Floyd celosvětově rozmýšlel debatu o zakleávání, tj. tlačení kolenem na krk ležící osoby, které se opakovaně stává příčinou smrti, zejména pokud je zasahující fízl natolik horlivý, že klečí na člověku nepřiměřenou silou nepřiměřeně dlouho. Ve Spojených státech, Francii či Hongkongu je zdokumentováno hned několik případů, kdy zakleknutí krku fízlem přispělo ke smrti zadržovaného. Ve Francii po smrti George Floyd přestala policie tento způsob zadržení aplikovat, alespoň oficiálně, a vyučovat na tamních policejních akademiích. Navíc řada amerických policejních okrsků tuto techniku zakázala již po protiválečných protestech v 60. letech. Ne tak u nás. Fízlové jsou tu, zdá se, nezpochybnitelní, ať už praktikují cokoli. Pravda, jinde na tom nejsou o poznání lépe.

Je také krásné vidět dvojí metr, pokud jde o fízla nebo o civilistu, navíc jiné barvy pleti. Když Tomášovi s nemocným srdcem drtil o mnoho těžší fízl krk, policejní demence (těžko užít slovo logika) říká, že se mu nemůže nic stát. Ale připomeňme pokojnou blokádu nacionalistické demonstrace 1. července 2015: jednoho antirasistu při zcela neadekvátním zásahu fízlové, kteří si neodpustili rasistické průpovídky, poválili na zem, zlomili mu zub a zakleklí ho. Jeho přítelkyně se proti tomu ohradila, přičemž se dotkla jednoho z fízlů. Ten si hned vyběhal neschopenku a 50kilová dívka byla exemplárně souzena za napadení a zranění policisty. Zatímco fízlové jsou křehcí tvorové, jejich oběti musí vydržet všechno. Někteří ale, jak bylo vidět v Teplicích, nevydrží.

Policejní násilí, dehonestace obětí, beztrestnost pachatelů a jejich krytí ze strany (nejen) vládních politiků. My, anarchisté a anarchistky, tenhle scénář známe – policejní brutalita, mučení, zneužívání pravomoci a síly... a pak lhaní, vytáčky a ve velké většině žádné, v malém procentu jen velice směšné tresty. Velká pardubická, klub Propast, Global Street Party, summit MME, Czechtek 2005, nespočet anarchistických demonstrací... Kolikrát už jsme to v posledních třiceti letech zažili, naštěstí bez obětí na životech.

Nemáme nejmenší důvod věřit gangu, co si říká Policie ČR. Represivní orgán, jenž na nás nasadil agenty provokatéry, aby uměle vytvořil hrozbu domácího terorismu a mohl zasáhnout proti anarchistickému hnutí. U soudu sice se svou vykonstruovanou kauzou fízlové pohořeli, ale nikdo z nich nemusel nést žádné následky za dlouhé měsíce vazby pro lidi, které si usmysleli na dlouhá léta nechat zavřít jen proto, aby mohli vykázat nějakou činnost. Na okraj připomeňme, že tomu cirkusu velel Šlachta, který se dnes nechává v předvolebním klání oslavovat jako nezkorumpovaný policista. Šlachta, který psal živé kádrové posudky, nejraději by vrátil soudnictví do 50. let a na rovinu říká, že zatopí zejména Romům, pokud se dostane k moci.

OHLSY

Od výroků premiéra Babiše a ministra Hamáčka se ostře distancovali občanští členové Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, jejímiž členy oba papaláší jsou a Babiš dokonce předsedou. Politici podle vyjádření podkopávají důvěru v nestrannost vyšetřování celého incidentu. Stejně tak Rada Evropy se nespokojila s politiky a policií dopředu stanoveným výsledkem a požaduje naopak důkladné a nezávislé vyšetřování Tomášovy smrti. Amnesty International poukazuje na skutečnost, že technika stlačení krku použitá policií během zatčení byla neuvážená, zbytečná, nepřiměřená, a proto protiprávní. Požaduje, aby takové praktiky byly do budoucna nepřijatelné.

Kauza smrti Stanislava Tomáše měla totiž ohlas i v zahraničí. Informovaly o ní deníky *Daily Telegraph*, *Guardian* nebo *Washington Post* i nezávislé osobnosti jako Andrew Strohlein, evropský mediální ředitel organizace Human Rights Watch. Zdůrazňují především fakt, že videozáznam policejního zákroku silně připomíná policejní vraždu George Floyd a že české instituce a politici dehonestují oběť zákroku a vzácně se shodují na tom, že policejní zákrok byl zákonný a oprávněný, aniž proběhlo nezávislé prošetření policejního postupu nebo byla k dispozici podrobná pitevní zpráva. Připomínají také dlouholetou diskriminaci Romů v Česku a zdejší zakoreněný rasismus a xenofobii.

V pondělí 21. června romští aktivisté Štefan Pongo a Jozef Miker založili na místě zásahu pietní místo, kam postupně přicházeli lidé zapalovat svíčky. Objevila se tu i kytice se stuhou „Na romských životech záleží“. V úterý se zde vystřídaly stovky dalších, především Romů a Romek. Někteří dorazili i ze zahraničí. Policie spontánní pietní akci monitorovala namísto toho, aby se raději odporoučela někam, kde nebude vidět. V pondělí ve večerních hodinách zároveň prošla centrem Prahy skupina antifašistů a antifašistek za skandování hesel „V Teplicích to byla vražda“, „Policejní vrazi“ nebo „Naší zbraní je solidarita“.

VYKRUCOVAT SE A VYHROŽOVAT

Policie v rámci svého PR ohlásila na čtvrtek 24. června tiskovou konferenci k celé kauze, která ovšem ze všeho nejvíc připomínala profesionálně připravený manipulativní tyátr, kde se odváděla pozornost přesnými čísly (ovšem s vynecháním délky doby zakleknutí), kde se šíkana svědků maskovala jako šetření násilí proti úřední osobě a nedovoleného nakládání s drogami a kde se nakonec vyhrožovalo veřejnosti stíháním za vyjadřování či šíření vlastních (tj. jiných než policejních) názorů na celou teplickou událost.

Z odpovědí na otázky novinářů pak bylo evidentní, že skutečná fakta fízlové tají nebo nemají k dispozici, protože se jim povedlo zpochybnit vlastní předcházející verze události. Původně policejní prohlášení skálopevně tvrdila, že Tomáš skončil v sanitce. Na tiskové konferenci už z toho byla nemocnice (zjevně ve snaze, co nejvíce oddálit smrt od policejního zákroku), aby se v přívalu dotazů ukázalo, že vlastně zpovídání policejní papaláší nejsou schopni dát jednoznačnou odpověď.

A mimochodem, ten, kdo jim tiskovku zrežiroval, do ní nezařadil ani slůvko lítosti nad smrtí člověka. Navíc přítomné policejní šarže nedokázaly ani pořádně skrývat, jak je tato kauza obtěžuje, když z jejich pohledu nejde vlastně o nic, co by stálo za pozornost. Co na to říct? Snad jen: ACAB.

MY CHCEME PRAVDU!

V sobotu 26. června proběhlo v Teplicích pietní shromáždění za zemřelého Stanislava Tomáše. Přesně týden od jeho smrti se na místě, kde mu policie šlápla na krk, sešlo několik set lidí, převážně Romů – protože Stanislav Tomáš byl Rom a jeho smrt i následná reakce policie, ministra vnitra a premiéra jsou jasným projevem rasismu a pohrdání životy Romů a Romek.

Organizace shromáždění se skvěle ujal romský aktivista Jozka Miker, který na úvod vyzval přítomné k minutě ticha za všechny, kteří zemřeli kvůli policejnímu násilí. Řekl také, že promluvit k ostatním může každý, kdo bude chtít. Díky tomu zaznělo postupně vlastně všechno, co je na kauze nejdůležitější: všichni jsme lidé, nezáleží na barvě pleti, nezáleží na tom, jestli je někdo narkoman, všichni máme mít stejná práva. Jednotliví mluvčí upozornili na to, že

politici profitují ze zdejšího rasismu a přehlížejí nebo popírají diskriminaci Romů; že tenhle stát rozkrádají politici, ale ve vězení sedí Romové, když ukradnou něco k jídlu; že policie zatajuje důkazy a zastrasuje Romy, kteří byli očividní svědky policejního zásahu; že to není zdaleka poprvé, kdy policajti způsobili smrt člověka, a protože to byl Rom, nemuseli za to nést žádnou odpovědnost; že fízlové neposkytli nehybnému Tomášovi první pomoc. Přítomní žádali řádné nezávislé vyšetření smrti Stanislava Tomáše a omluvu za to, že kvůli policejnímu zákroku zemřel člověk, a oznámili ustavení krizového výboru, který teď vznikl kvůli nečinnosti Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Agentury pro sociální začleňování. Krizový výbor by měl ve středu 30. června jednat s členy vlády, aby jim přímo sdělil uvedené požadavky.

Promluvy byly prokládány modlitbami, zpěvem romské hymny a spontánním skandováním: „My chceme pravdu!“, „Hanba policii!“, „My jsme tady doma!“...

Jožka Miker také vyřídil vzkaz od Mezinárodní romské unie, že lidé zapalují svíčky u českých vyslanectví v řadě zemí světa. Ve vzkazu od předsedy Českého helsinského výboru se pak připomínalo, že Romové to v Česku mají tisíckrát těžší než běžný občan, když usilují o vlastní důstojnost. Velmi silné poselství bílé majoritě vyjádřil jeden z řečníků-neromů: aby se tu vůbec mohlo něco změnit, nejde žít vedle Romů, majorita musí žít s nimi.

Kolem půl čtvrté byla pietní akce zakončena, ale smutek zastínilo rozhořčení přítomných, a tak stačil minimální impulz, aby se lidé rozhodli jít k nejbližšímu policejnímu oddělení dát najevo svůj názor. Ulicemi šli za skandování hesel „My jsme lidi!“ a „Stop rasismu!“. Když narazili na těžkooděnce a nemohli v pochodu pokračovat, vysvětlovali aspoň jim, o co jde: „Chceme jen spravedlnost.“ Dva Romové fízlům nabízeli, že se nechají zatknout a zakleknout. Skandovalo se: „Policejní vrazi! Pojdte nás zabít!“ Během pár minut dorazily tři policejní antony napěchované dalšími robokopy a zazněla policejní výzva, aby se přítomní do deseti minut rozešli, jinak bude následovat zákrok. Část Romů výzvu uposlechl, další odešli, když se vydatně rozpršelo – a tak tentokrát fízlové nikoho nemlátili ani nedusili. Přesto se ukázala další podobnost s případem George Floyd. I ve Spojených státech vyšli Afroameričané do ulic vyjádřit svůj žal a rozhořčení a i na ně čekala odpověď v podobě obušků a ozbrojených policejních jednotek. Kde se ale jakákoli podobnost ztrácí, je odsouzení zasahujícího policisty, jenž dostal za svůj zákrok 22 a půl roku vězení, když byl shledán vinným z vraždy druhého stupně. S přístupem policejních a politických špiček, které staví na rasistických předsudcích, jež sdílí nemalá část majoritní společnosti, to spíš vypadá na udělení medaile. Ale o zasahujícího policistu nejde. On sám je jen produktem instituce, která si osobuje monopol na násilí a nechová žádný respekt k životům těch nejhudších, lidí s jinou barvou pleti, bezdomovců a narkomanů.

DEMONSTRACE ZA STANISLAVA TOMÁŠE

Romové a Romky jsou smutní a naštvaní ze smrti Stanislava Tomáše. Jsou si totiž moc dobře vědomi toho, že skutečnost, že jste tmavší barvy pleti, mnohonásobně zvyšuje pravděpodobnost sociální i policejní šikany, a při policejním zásahu i toho, že ho nemusíte přežít. Jsou rozhořčení z přístupu policejních a politických papalášů, kteří si policejní zákrok pochvalují a dávají ostentativně najevo, že je celá věc uzavřena prohlášením, že policejní zákrok spočívající s mnohaminutovým klečením na krku neměl na smrt Stanislava Tomáše prádný vliv. Není tedy divu, že vyšli do ulic vyjádřit svůj nesouhlas s bleskurychlým uzavřením celé věci ze strany policie a své znechucení nad (žel standardním) rasistickým přístupem policejního vedení a politických špiček. V České republice se k Romům přidávají antirasisté z širokého antiautoritářského hnutí, zatímco liberálové zdánlivě odsuzující rasismus jsou při smrti Roma jako obvykle zticha.

Politici i policie si ale stále jedou svou a jsou sami se sebou spokojeni. Věc mají od samého počátku za uzavřenou. Hlasu Romů a Romek nikdy nepřikládali žádnou váhu. Přitom jsme byli svědky nebývalého zájmu o dění v České republice. Zde je přehled některých akcí, které se po smrti Stanislava Tomáše konaly v ČR i v zahraničí. Je až příznačné, že v českých mainstreamových médiích, která často přebírají rasistické stereotypy, o nich zpravidla vůbec nic nebylo, jako kdyby se vůbec nekonaly.

• 24. června se nejen Romové a Romky sešli ve skotském Glasgow na vigilii za Stanislava Tomáše. Na akci promluvila také původem česká Romka žijící nyní ve Skotsku. Mimo jiné zaznělo: „Je to pro nás

velmi důležité, protože my jako komunita se musíme zvednout a postavit se proti policejní brutalitě a co nejširší možnou měrou musíme sdílet to, co se stalo Stanislavovi.“

• 25. června uspořádala protest proti rasismu před českou ambasádou v Berlíně organizace Roma Trial. Podpořily ho romské nevládní organizace i neromské organizace zabývající se bojem proti rasismu.

• 26. června proběhl protest proti rasismu a diskriminaci vůči Romům v Dublinu.

• 26. června se konalo protestní shromáždění v Madridu.

• 27. června zorganizovala spolu s dalšími organizacemi romská studentská asociace Romů a Romek (HÖR – Hochschüler innenschaft Österreichischer Roma und Romnja) setkání ve Vídni na náměstí Lidských práv. Přítomní na konci akce zapálili svíčky před památníkem Marcuse Omofumy, nigerijského žadatele o azyl v Rakousku, který během deportace zemřel na následky policejní brutality a jehož smrt se stala symbolem protirasistických hnutí v zemi.

• 29. června se před českým velvyslanectvím v rumunském hlavním městě Bukurešti sešlo asi 400 Romů a Romek. Banu Ionut Alin z nevládní organizace Aresel prohlásil: „Důvod, proč jsme dnes vyšli do ulic, je ten, že tento institucionalizovaný rasismus je přítomen čím dál víc. Je to rostoucí trend extremistického přístupu vůči romské komunitě.“

• 30. června svolalo do Prahy demonstraci seskupení mnoha antiautoritářských kolektivů a jednotlivců, do kterého se zapojila i Anarchistická federace. Asi 200 lidí, včetně asi 20 Romů a Romek, vyjádřilo svůj nesouhlas s postupem policie a postojem politiků. Zazněla slova odsuzující přístup, kdy na životech některých lidí evidentně nezáleží.

• 30. června se v Srbsku konal pochod stovek lidí k Velvyslanectví České republiky v Bělehradě, kde předali své požadavky. Pořádající organizace Opre Roma Serbia se vyjádřila: „Smrt Stanislava Tomáše způsobená policií v českých Teplicích je nejnovějším příkladem policejní brutality vůči Romům. Jedná se o zemi, která systematicky sterilizovala romské ženy a oslabovala vzdělání romských dětí. V této zemi je prezident otevřeně rasistický a předseda vlády právě poděkoval policii za to, co se stalo Stanislavu Tomášovi.“

• 1. července proběhlo protestní shromáždění v Itálii.

• 2. července se v Maďarsku konal protest před českou ambasádou v Budapešti.

• 3. července se protestovalo v severomakedonském Skopje. Pochodu, který končil u českého velvyslanectví, se účastnila více než tisícovka lidí.

• 3. července se konala za účasti 450 lidí demonstrace u českého velvyslanectví v bulharském hlavním městě Sofie. Lidé pokračují v kampani zasíláním dopisů na české velvyslanectví.

• 3. července proběhla protestní akce v Paříži.

• 3. července se v Maďarsku konal protest skupiny lidí před českou ambasádou v Budapešti. Byly zapáleny svíčky na památku zesnulého.

• 4. července se konal mítink před českou ambasádou v Londýně, kde byly položeny květiny, zapáleny svíčky a posláze byl předán na ambasádu protestní dopis.

• 5. července se před českým konzulátem v Drážďanech konalo protirasistické shromáždění. Objevily se zde nápisy Roma Lives Matter a byly zapáleny svíčky na památku Stanislava Tomáše.

• 5. července byl v Drážďanech vyvěšen transparent na budově, kde sídlí Klub RM 16.

• 6. července se před českým velvyslanectvím v kosovské Prištině sešlo asi 200 lidí na akci organizované romským občanským hnutím Opre Roma Kosovo. Drželi nápisy jako „Jsme Tomáš“ nebo „Kolik jich nebylo natočeno?“ „Vyjadřujeme naše znepokojení ohledně brutality (české) policie a žádáme vyšetřování případu, protože Romové v Evropě si zaslouží respekt,“ řekl zástupce místní nevládní organizace Roma Veritas Kosova.

• 6. července uspořádalo místní občanské hnutí Hrdí Rómovia na slobodnom Slovensku protest v Bratislavě.

• 10. července se konala v Ústí nad Labem demonstrace proti rasismu a diskriminaci, kterou svolala nově vznikající romská politická strana Roma Luma. (Anarchistická federaci bylo nabídnuto mít na akci projev, což jsme odmítli vzhledem k tomu, že akce slouží z velké části k prezentaci politické strany, což by podporovalo stávajícímu konsenzu federace.) „Sleduje nás celý svět a celý svět nás podporuje,“ zdůrazňovali řečníci na shromáždění, kterého se zúčastnily zhruba dvě stovky lidí.

ZEMŘEL ROM, TAK PROČ SE TÍM VŮBEC VZRUŠOVAT

V sobotu 24. července se konalo poslední rozloučení se Stanislavem Tomášem, jehož se účastnilo asi 60 lidí a na poslední cestě mu hrála čtyřčlenná romská kapela. Na místě byl k vidění nespočet věnců, na něž se mimo jiné složily i mnohé romské organizace ze zahraničí, jelikož stejně jako Romové a Romky u nás mají ve svých zemích zkušenosti s předsudky a šikanou ze strany policie a smrt Stanislava Tomáše se jich tak přímo dotýká, i když ho osobně nemuseli vůbec znát.

Vedení policie nadále hraje svou hru na to, že policejní zásah neměl s Tomášovou smrtí nic společného, a Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS), která by měla čistě teoreticky činnost policie prošetřovat, ji jako vždy kryje s tím, že v jednání policistů nespatřuje trestný čin. Jinými slovy: Zemřel Rom, tak proč se tím vůbec vzrušovat.

Jak již bylo řečeno, k důslednému vyšetření incidentu vyzvala dokonce Rada Evropy i česká pobočka Amnesty International. Reakcí na tyto požadavky bylo jediné to, že policie několikrát zamítla provedení nezávislé pitvy, kterou požadovala prostřednictvím svého právního zástupce rodina zemřelého. Cynicky tak čekala na okamžik, kdy už rodina neunesne situaci, kdy zesnulý leží dlouhé týdny v mrazicím boxu, a přistoupí k pohřbení jeho ostatků.

Jistě každému na mysl přijde otázka, proč když si je policie svými závěry tak jistá, tak vehementně odmítala oponentní pitvu. Stejně tak se na mysl dere i odpověď, zvláště pokud si promítneme záběry posledních okamžiků Stanislavova života.

POMÁHAT (ZASTRAŠIT NAPADENÉ) A CHRÁNIT (NÁSILNÍKY)

Další školou rasistické praxe české policie se stal incident, jenž se odehrál v pátek 23. července v Sokolově. Ačkoli média celou věc rámovala jako střet vodáků s místními Romy, ve skutečnosti šlo o útok rasistických fotbalových chuligánů, kteří krátce předtím ochcávali prostor nádražní haly, aby následně napadli romské dítě a poté zranili několik Romů, včetně dvaapadesátileté ženy, která skončila se zlomenou rukou, a staršího Roma, kterého podle výpovědi pořezali nožem. Přitom podle svědků nezapomněli vyřvávat: „Černý svině, zabijeme vás, do plynu s váma!“

Server antifa.cz obratem zveřejnil identitu několika útočníků, známých násilníků, z nichž se někteří věnují bojovým sportům a/nebo je provází angažmá v ultrapravicových skupinách, všechny pak spojuje to, že fandí pražské Slávii, která má už tak problémy s dis-

tancováním se od jejich rasistických projevů, jako byla fotografie s transparentem „Kamara – just a nigger“, která způsobila velké rozhořčení ve fotbalové Evropě.

Velmi typický je postoj fízlů, kteří dorazili na místo. Video pořízené jedním z napadených jasně ukazuje, že když se na místě objevila policie, fízlové se postavili do jednoho bloku s chuligány proti rozhořčeným Romům a rasisti se napadeným za zády fízlů vysmívají a dobře se baví. Zatímco s útočnými se někteří fízlové takřka přátelsky vybavují, na Romy jsou připraveni s teleskopickými obuškami. Útočníci nebyli policií vůbec zadrženi. Dokonce ještě potom měli zbit dalšího Roma, tentokrát čtrnáctiletého chlapce.

Policie se v médiích plácá po ramenou, jak díky početnému nasazení předešla eskalaci konfliktu. I když má městská policie v prostoru kamery a musela zaznamenat pražské ultrapravicáky, jak dělají na nádraží bordel, na scéně se bezpečnostní složky objevují, až když se začínají shlukovat Romové a vypadá to, že by mohlo jít pro útočníky do tuhého. Jedna z Romek vypovídá o reakci jednoho z fízlů po rasistickém slovním útoku chuligána na její osobu. Fízl na ni dle jejích slov zamířil pistolí a vyzval ji k odchodu s výhrůžkou, že jestli ji bude muset vyzvat opakovaně, tak vystřelí. Podle dalších výpovědí se fízlové posmívali Romům, že berou sociální dávky.

Jednání policistů na místě údajně vyšetřuje Odbor vnitřní kontroly. Kdybyste si měli vsadit na výsledek, jaký myslíte, že by byl asi kurz na možnost, že bude nějaký fízl usvědčen a policie se veřejně omluví? Jinak věc prý policie vyšetřuje jako přečin výtržnictví. O rasovém podtextu napadení ani slovo.

OCHRÁNCI POŘÁDKU?

O skutečné podstatě policie jsme psali v anarchistické revue *Existence* na téma „Ochránci pořádku“, a rozhodně si neděláme iluze, že její PR heslo „pomáhat a chránit“ je směřováno k obyčejným lidem, natož pak k tradičně diskriminovaným menšinám. Její podstatou je *pomáhat* elitám a *chránit* kapitál, udržovat společnost a veřejný prostor pod represivním dozorem. Smrt Stanislava Tomáše není žádným překvapením. To ale ani v nejmenším neznamená, že bychom ji měli jen tak přejít. Naopak, požadujeme pro něj spravedlnost! Je nám jedno, zda byl v danou chvíli strážlivý nebo ne, zda se něčeho dopustil nebo ne. Smrt si rozhodně nezasloužil. A pokud to fízlům za podpory politiků projde tentokrát, projde jim to i příště. Žádný pardon pro fízly! A to až do doby, dokud tu tato nenáviděná instituce, nástroj násilí systému vůči lidem, bude.

Naštěstí existují lidé, jako jsou Jožka Miker či Míra Brož a další, kteří nechtějí nechat kauzu Stanislava Tomáše usnout. Postarali se o právní zajištění. Počítají s tím, že se věc potáhne několik let a jsou odhodlaní pokračovat až ke štrasburskému soudu pro lidská práva.

BLACK SEEDS

JSME KOLEKTIV LIDÍ Z NĚKOLIKA KOUTŮ REPUBLIKY, KTEŘÍ SE ROZHODLI DOVÁŽET, PRAŽIT A PRODÁVAT KÁVU VYPĚSTOVANOU MEXICKÝMI ZAPATISTY. KONCEM ROKU 2018 JSME ZALOŽILI DRUŽSTVO BLACK SEEDS A V ČESKÉ REPUBLICĚ PRO VÁS PRAŽÍME 100% ARABICU.

PŘÍMO Z MEXICKÉ LAKANDONSKÉ DŽUNGLE DOVÁŽÍME KÁVU, KTEROU PRAŽÍME V SOCIÁLNÍ DRUŽSTEVNÍ PRAŽÍRNĚ. NAŠE KÁVA JE VYPĚSTOVANÁ VE VÝŠCE 1000–1300 M N. M. ČLENY ZAPATISTICKÉHO DRUŽSTVA YACHIL XOJOBAL CHULCHAN V JIHOMEXICKÉM STÁTĚ CHIAPAS.

NEKROLOGY A VZPOMÍNKY

Smrt je součástí života. Je příležitostí vzpomínout na kamarády a kamarádky, kteří nás opustili; oslavit jejich osobnost, odkaz a to, co zanechali v našich srdcích. V poslední době mezinárodní anarchistické hnutí přišlo o několik svých věrných členů a členek. Pojďme se ohlédnout za jejich životy a připomeňme si i některá výročí.

LUCA VILLORESI

Italští anarchisté a anarchistky vzpomínají na svého kamaráda Luca Villoresiho, který zemřel v pátek 2. dubna. 14. května by mu bylo 71 let.

V 60. až 70. letech minulého století byl protagonistou římského anarchismu, novinářem *Umanità Nova*, periodika vydávaného Italskou anarchistickou federací (FAI), která je stejně jako naše federace součástí Internacionály anarchistických federací (IFA). Pak celý život pracoval coby reportér italského deníku *La Repubblica*. Měl velký podíl na kampani za vyšetření masakru na Piazza Fontana a za osvobození zatčených anarchistů. „Odchází s ním kus historie,“ komentuje jeho ztrátu časopis *Sicilia Libertaria*.

Na webu *Umanità Nova* se objevil nekrolog od Anarchistické skupiny Michail Bakunin, která je součástí FAI v Římě a regionu Lazio. Vzpomínají: „Luca poprvé vstoupil do budovy na Via dei Taurini 27, kde sídlila redakce našeho týdeníku *Umanità Nova* v zimě 1968/9. Od počátku svého aktivismu v těchto divokých letech se Luca vyznačoval charakteristickými vlastnostmi, které mu byly vlastní po celý život: serióznost, analytické schopnosti a hravost.

Jeho vážnost a spolehlivost byla okamžitě velmi ceněna jeho tehdejšími soudruhy ze skupiny Bakunin, kteří prošli odbojem, španělskou občanskou válkou a koncentračními tábory. Jeho dialektické a analytické schopnosti ho dovedly k tomu, že v těchto letech hrál čelní roli v Anarchistické federaci v Římě prostřednictvím Libertinského studentského kolektivu a Římské anarchistické organizace. Luca, který získal zkušenosti v aktivistickém zpravodajství a v redakci *Umanità Nova*, byl během té doby takovým majákem. Skutečnost, že byl velmi vysoký kolportér, vedla k tomu, že byl snadno identifikován v konfliktních situacích: také za svou viditelnost zaplatil vězením.

Jeho hravost znamenala dobré vztahy se všemi, bez ohledu na různé politické postoje. Dařilo se mu udržovat dobré osobní vztahy, které politicky transformoval do posílení vzájemného respektu, důstojnosti lidí a možnosti spolupráce mezi soudruhy, kteří měli rozdílné názory.

Jménem našich novin byl velmi aktivní v kampani za vyšetření masakru na Piazza Fontana a v souvislosti s procesem s Giovannim Marinim. Poté se připojil k redakci *La Repubblica* a navzdory své nové roli vždy udržoval kontakty se svými soudruhy a s anarchistickým hnutím. Dokonce i jako novinář stál vzpřímeně: skončil znovu ve vězení za to, že psal o mučení militantů Rudých brigád a odmítl prozradit zdroje svých informací.

Ve druhé polovině 80. let se podílel na pokusu o znovuoživení skupiny Bakunin v našem sídle na Via Vettor Fausto 3 v Garbatelle. Vždy byl přítomný a svým soudruhům nápomocný. Jako pamětník vyprávěl svým mladším kamarádům o situaci a aktivistických příbězích z předešlých let. Vždy 12. prosince se podílel na mnoha našich iniciativách ke smrti Pinelliho. Poslední akcí, kterou jsme s ním organizovali, byla 12. prosince 2018 konference k výročí masakru na Piazza Fontana.

Jeho smrt nás zaskočila. Byl nemocný, ale před pár dny jsme s ním mluvili po telefonu a zdál se být v pořádku. Chtěli jsme uspořádat videokonferenci, jejímž tématem by byla postava aktivisty bakuninské skupiny a přeživšího nacistické koncentrační tábory Attilia Paratoreho. Luca byl jako vždy ochoten dát hnutí k dispozici své vzpomínky. Nepovedlo se: zemřel náhle při nákupu v supermarketu. Anarchisté skupiny Bakunin dnes truchlí nad smrtí jednoho z nich.

Upřímnou soustrast jeho manželce Patrizii a jejich dětem Giulii a Fabrizioovi. Ciao, Luca, necht' je ti zem, kterou jsi tak miloval, lehká.“

Emilio Bagnoli vzpomíná, jak se poznal s Lucem na konci 60. let, jak byli oba vězněni, jak se věnovali novinářině a anarchistickým aktivitám v Římě, jak se v roce 1974 vydali různými cestami, aby se před několika lety opět sešli na pohřbu svého kamaráda a řekli si, že místo pohřbů se spíš budou scházet v hospodě.

Kolega novinář z *La Repubblica* Daniele Mastrogiacomo popisuje Lucovy vlastnosti: „Měl odvalu a byl tvrdohlavý. Ale také ironický, veselý, kultivovaný, laskavý gentleman z minulosti.“ Mluví i o jeho nemoci, nádoru, který mu objevili loni v červenci. Přesto byl Luca stále mladý. Nějakou dobu se věnoval své zahradě severně od Říma, přímo na hranici mezi Lazioem a Umbrií, kde se mu podařilo uskutečnit jeho starý sen: založit velkou zahradu, obdělávat kus země, obklopit se zelení, kterou miloval, a to ho uklidňovalo. Mastrogiacomo vyjadřuje ve své vzpomínce obdiv k Lucovi coby novináři, který byl urputný, důsledný a zároveň nikdy neprozradil své zdroje i za cenu ztráty vlastní svobody.

FRANCISCO „PACO“ BATICÓN

Ráno v sobotu 10. dubna 2021 zemřel v Arrabal de Portillo, malém městě, které se nachází v provincii Valladolid v centrálním Španělsku, dvaadevadesátiletý Francisco „Paco“ Baticón Palenzuela, dlouholetý člen místní skupiny CNT.

Isabel Arenalesová ze svazu CNT Valladolid začíná jeho nekrolog: „Rozhodl ses nás natrvalo opustit, rozhodl ses pro deštivý dubnový den, rozhodl ses zkrátka proto, protože za tebe nikdo nikdy nerozhodoval.“ Paco je pro ni desítkami let vzpomínka – na mladého anarchosyndikalistu pracujícího coby tiskař; na roli spojky mezi soudruhy z CNT v exilu a doma, kvůli čemuž sám musel emigrovat se svou mladou rodinou do Německa; na kontakty s německým anarchosyndikalistickým svazem FAU a exulanty, které dále utvářely jeho anarchistické myšlenky.

Paco zažíval těžké časy už jako dítě – mládí strávil během války, pocházel z chudé rodiny, brzy ztratil otce a být synem vdovy bylo synonymem hladu. Za Francovy diktatury poznal jak hlad, tak pronásledování myšlenek. Stal se emigrantem, aby mohl žít a nasytit rodinu... a aby se vrátil zpět do Francovy temnoty.

Po návratu do Valladolidu se zapojil do odborové činnosti. Ještě během Francova režimu obnovil spolu s dalšími CNT ve Valladolidu, takže organizace byla připravena na blížící se Francovu smrt. Společně podporovali odpor a propagovali anarchosyndikalismus. Paco se vyznačoval velkou morální silou. Bojoval proti veškeré nepravděpodobnosti, proti veškerým institucím. Staral se, aby nezaměstnaná mládež měla budoucnost. Přišel s myšlenkou založit ateneo, místo, kde se mohli lidé učit od ostatních, připravovat se mluvit na veřejnosti, bránit své myšlenky, poznávat, odkud vychází a kam chtějí jít.

Na jeho parte stálo: „Bojovník za svobodu a blaho lidu, který nezapomínal na libertinské hodnoty.“ Poslední rozloučení proběhlo v neděli 11. dubna časně odpoledne za účasti rodiny a přátel, a samozřejmě nechyběl ani černo-rudý prapor CNT.

Soustrast jeho ženě Mile, dětem, vnoučatům, pravnoučatům, stejně jako kamarádům a kamarádkám z jeho skupiny, kteří se s ním rozloučili slovy:

„Gracias Paco, viva la Anarquía!“

NELSON MÉNDEZ

Během časného deštivého rána dne 5. května 2021 zesnul v Caracasu, hlavním městě Venezuely, ve věku 68 let Nelson Méndez, neúnavný propagátor anarchismu, redaktor periodik *Correo (A)* a *El Libertario*, autor několika knih a desítek esejů a akademických článků. Zemřel na následky komplikací spojených s nemocí covid-19.

Nelson Méndez se narodil v Caracasu v roce 1952. Vystudoval sociologii a vyučoval na Universidad Central de Venezuela (UCV). Již od mládí byl jeho život spojen se sociálním aktivismem a od roku 1980 byl aktivním anarchistou. Od konce 90. let byl součástí redakčního týmu novin *El Libertario*. Byl také jedním z organizátorů Libertinského centra sociálních studií (CESL), které několik let působilo v Sarrii. Nedávno vyšla jeho poslední kniha *Gastronomía y anarquismo. La utopía intensa de unir fogones, barricadas, placer y libertad* (Gastronomie a anarchismus. Živá bariéra, která vzniká spoluprací varné desky, barikády, potěšení a svobody, 2021). Předtím publikoval knihu *Un país en su artificio. Itinerario histórico de la ingeniería y la tecnología en Venezuela* (Země ve své rafinovanosti. Historický itinerář strojírenství a technologie ve Venezuele, 2011) a společně s Alfredem Vallotou vydal titul *Bitácora de la utopía. Anarquismo para el siglo XXI* (Deník utopie. Anarchismus pro 21. století).

Nelson byl vzorem pro několik generací venezuelských anarchistických aktivistů. Jeho kabinet na inženýrské škole UCV byl epicentrem libertinských publikací přicházejících z různých částí světa a schůzek, na nichž se plánovaly různé propagandistické aktivity. Byl důsledným antiautoritářem, odmítal nespravedlnosti venezuelských vlád před rokem 1998 i po něm, stejně jako státní převraty ve jménu různých ideologií, ke kterým došlo v letech 1992 a 2002.

Jeho kolegové z *El Libertario* mu rádi vzdali srdečnou poctu: „Jeho příklad je pro nás i nadále inspirací a jeho radost a dobrotu budeme vždy nosit ve svých srdcích. Posíláme naše upřímná slova soustrasti a útechy jeho partnerce Miné a synovi Salvadorovi.“

BAYRAM MAMMADOV

S lítostí přinášíme smutnou zprávu o smrti šestadvacetiletého anarchisty a odpírače vojenské služby, kamaráda Bayrama Mammadova (1995–2021). Zemřel v tureckém Istanbulu začátkem května 2021 poté, co byl dva dny neznámý. Jeho smrt byla původně na některých webech datována 4. či 5. květnem, ale zdá se, že byl nalezen mrtvý již 2. května. Jeho přátelé se nemohli u úřadů dopátrat, kde je jeho tělo. Policie původně uvedla, že nemá jeho tělo ani žádné další informace kromě výpovědi svědka, který tvrdí, že Bayram skočil do vody pro pantofle a pak se utopil. Další den se ukázalo, že jeho tělo leží v márnici.

Bayram Mammadov byl mladý ázerbájdžánský aktivista, který byl jedním ze dvou (spolu s Qiyasem Ibrahimovem) uvězněných v roce 2016 za to, že v Ázerbájdžánu nasprejoval na sochu bývalého prezidenta Heydara Alijeva slova „Fuck the system“ a „Šťastný den otroků“ (slovní hříčka vycházející z podobnosti slov Gul a Gül na frázi „Šťastný den květin“, což je státní svátek, který se shoduje s Alijevými narozeninami). Bayram byl zatčen 11. května 2016 na základě falešného obvinění z drogové kriminality, byl velmi surově zbit a bylo mu vyhrožováno znásilněním. Nakonec byl 8. prosince 2016 odsouzen na 10 let, uvězněn a mučen. Oba aktivisté byli propuštěni v roce 2019 na základě prezidentské milosti od syna toho, jehož socha byla pomalována. Dne 13. února 2020 rozhodl Evropský soud pro lidská práva ve věci porušování lidských práv podle několika článků Evropské úmluvy o lidských právech a nařídil státu, aby každému vězni zaplatil odškodnění. Bayram plánoval utratit peníze za vzdělávání v zahraničí, o kterém tolik snil, a tak odešel v listopadu 2020 do Istanbulu. Naposledy byl viděn živý 29. dubna 2021.

S jeho smrtí je spjata velké množství otázek. Kdo je svědkem, na kterého odkazuje policie? Má policie jeho prohlášení? Proč na místě, kde policie dohlíží, aby se nikdo nekoupal, utone člověk? Jsou prověřeny videozáznamy z místa? Proč je případ této smrti vyšetřován bez pity? Proč bylo tělo nalezeno zcela jinde?

Ázerbájdžánu vládne dědičný autokratický diktátor İlham Alijev. Jeho oponenti jsou pravidelně pronásledováni, dokonce i v exilu. Nedávno byl kupříkladu pobodán Mirazli Mahammad, známý bloger z Ázerbájdžánu. Několik útočnicků ho brutálně napadlo v srdci francouzského Nantes, kde našel azyl. Ázerbájdžán navíc intenzivně spolupracuje s Erdoganovým Tureckem. Weby blízké vládě píší, že

v případě Bayrama šlo o sebevraždu. Vzhledem k tomu, jak usiloval o studium v zahraničí a byl nadšen, že se dostal na magisterský studijní program v Evropě, je taková verze neudržitelná.

Devřimci Anarhist Federasyon (DAF, Revoluční anarchistická federace) rychle zareagovala protestem před ázerbájdžánským konzulátem v Istanbulu s transparentem „Bayrama zavraždil stát“ a prohlášením: „Bayram Mammadov byl cílem ázerbájdžánského státu od prvního dne, kdy se proti němu postavil. Byl mučen, pomlouván, vězněn a nakonec donucen žít jako politický exulant. Turecký stát tvrdí, že Bayram spáchal sebevraždu. Víme, že lžou. Jak stálo na našem transparentu, Bayrama zavraždil stát. Dnes jsme s transparentem protestovali před ázerbájdžánským konzulátem, abychom řekli pravdu celému světu. Nepřestaneme se ptát, co se stalo Bayramovi!“ Později ještě členové DAF nasprejovali v ulicích Istanbulu a Ankaru množství nápisů odkazujících k Bayramovu úmrtí.

Bylo také posprejováno velvyslanectví Ázerbájdžánu v nizozemském Haagu. Nápis se objevil v hlavním městě Ázerbájdžánu Baku. Několik lidí demonstrovalo před velvyslanectvím v Berlíně.

Asi jste během července zaregistrovali aféru, v níž hraje hlavní roli spyware Pegasus izraelské firmy NSO Group. Ta se dušeje, že svůj software na sledování veškerého provozu mobilních telefonů v různých jednotlivcích, poskytuje jen pro účely sledování zločinců a teroristů. Jenže se díky investigativní práci mnoha novinářů provalilo, že sledovány jsou tímto způsobem také mobily mnoha politiků, včetně francouzského prezidenta Macrona. Zákazníky firmy jsou samozřejmě i různé státy, které díky ní mohou špehovat nepohodlnou opozici a novináře, jako je tomu například v orbánovském Maďarsku.

Jedním z klientů je také Mexiko. Mezi odhalenými oběťmi špehování je tak i zesnulý nezávislý novinář Cecilio Pineda Birto, který se zabýval organizovaným zločinem a jeho napojením na místní politiky v regionu Tierra Caliente. Dne 2. března 2017 Pineda v živém vysílání osočil místní policii a politiky z kolaborace s organizovaným zločinem. Několik hodin nato byl zastřelen při čekání na umytí svého auta. Telefon, na kterém by mohla být zpětně provedena forenzní analýza, i se střelcem zmizel.

Pegasus byl mimo jiné použit při sledování nejbližších Džamála Chášukdzího, novináře brutálně zavražděného na saúdskoarabském konzulátu v Istanbulu.

Seznam obětí špehování ázerbájdžánskou vládou je možná nejdelší, jaký byl dosud odhalen – 245 osob, v drtivé většině novináři, aktivisté a opoziční politici. Bayram Mammadov byl jedním z těch, kteří byli na seznamu uvedeni, stejně jako jeho otec a matka Gijase Ibrahimova – Šura Ibrahimovová – která se odvážila promluvit za svého syna poté, co byl zatčen. Gijas byl v loňském roce zadržován za to, že se odvážil kritizovat genocidní jednání ázerbájdžánského státu během války v Náhorním Karabachu. Bayrama dohnal jeho osud právě v Istanbulu. Podezřelé okolnosti Bayramovy smrti nebyly dosud prozkoumány. Jeho objevení na seznamu mnoha obětí spywaru Pegasus jen vzbuzuje další podezření, s jakým záměrem si ho ázerbájdžánská vláda pořídila.

Co vzkázat šmíráckému byznysu a šmíráckým a vražedným státům? Slova nasprejovaná na pomníku diktátora: „Fuck the system.“

MARC TOMSIN

Existují lidé, jejichž životy jsou svědectvím o anarchismu. Jedním takovým byl Marcův život.

Marc Émile Tomsin se narodil 15. června 1950 ve XX. pařížském obvodu. Jeho otec Jacques Tomsin (1922–1970) byl učitelem klasické literatury na střední škole, a to až do roku 1965, kdy se stal asistentem na univerzitě v Poitiers. Podílel se na poválečném liberálním hnutí, ale srdcem zůstával anarchistou, byl členem Syndicat national des enseignants de second degré (SNES, Národní svaz středního vzdělávání) a posléze Syndicat national de l'enseignement supérieur (SNESup, Národní svaz vysokoškolského vzdělávání). Zpravidla volil Parti Socialiste Unifié (PSU, Jednotná socialistická strana). Marcova matka Claudine Labadie (*1926) byla zdravotní sestrou v pařížských nemocnicích, hlasovala pro levice a během demonstrací v květnu 1968 sympatizovala s libertariány.

Marc získal středoškolské vzdělání na lycée Voltaire v Paříži. V roce 1974 se zapsal na katedru filozofie na pařížské univerzitě, ze které byl vyloučen po aktivním bojkotu zkoušek v létě 1976 v rámci praktického zpochybnování univerzity a její sociální role. Po zápisu na univerzitu v Toulouse nakonec získal titul z filozofie.

Během studií se první politicky angažoval ovlivněn holandským hnutím Provos, Comité Vietnam national (CVN) či Comités d'action lycéens. V lednu 1968 vstoupil do Jeunesse anarchiste communiste (JAC, Anarchokomunistická mládež) a aktivně se účastnil revolučního hnutí z května a června 1968, často ve společnosti Guila Teitlera a Madeleine Malletové. Zásadní vliv na něj mělo prohlášení Raoula Vaneigema *Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations* (Pojednání o dobrých mravech pro potřeby mladších generací).

Od podzimu 1968 do roku 1971 se účastnil *Comité d'action place des Fêtes*, kde prosazoval koncepci samosprávy založené na shromážděných a úplné horizontálnosti (bez vedení nebo sekretariátu). Když v roce 1969 skončila krátká historie JAC, připojil se k síti *Informations correspondance ouvrières* (ICO). Sprátil se s Christianem Lagantem, korektorem, jehož kritický anarchismus měl na Marca také významný vliv. V té době pracoval jako skladník v novinové distribuční společnosti (1971–1972) a poté (1973) jako řidič dodávky v *Le Monde*.

Zničení čtvrti Place des Fêtes a konec ICO (1973) způsobily, že Marc odjel do Poitiers, poté do Toulouse. Po celou dobu se podílel na produkci pařížského anarchistického časopisu *La Lanterne noire* (1974–1977, v té době začal používat pseudonym Béliat) a *IRL (Revue libertaire lyonnaise)*. Na podzim roku 1976 se setkal s Marií Mombiolou, která v Toulouse přednášela o experimentech aragonských kolektivů 30. let. V červenci 1977 odjel do Barcelony na Mezinárodní dny svobody, kde navázal nerozlučné přátelství s Abelem Pazem. V Barceloně se účastnil kolektivu Etcetera společně s Quimem Sirerou a Santi Solerem (bývalými členy Iberského osvobozenického hnutí, MIL) a vedl dlouhé diskuse s Xavierem Garrigou Paituvim (také ex-MIL).

Po návratu do Paříže na podzim roku 1979 se živil jako korektor a vstoupil do svazu korektorů v rámci CGT. Tři roky pracoval v komerčních tiskárnách, poté v *Encyklopedii Universalis* a pak v denním tisku (*L'Humanité*, 1987–1999; *Le Monde*, 1999–2006). Po sedm let byl členem odborového výboru (každoročně voleného vedení svazu korektorů).

V roce 1985 založil s Angèle Soyaux, s níž se znal ještě z ICO, vydavatelství Ludd, které až do roku 1998 publikovalo texty Krause, Panizze, Wedekinda, Dagermana, Vaneigema a dalších.

Vazby do Mexika vedly Marca v lednu 1995 k účasti na založení Comité de solidarité avec les peuples du Chiapas en lutte (CSPCL, Výboru solidarity s bojujícím lidem Chiapasu). V roce 1996 se Marc zúčastnil evropského setkání za lidskost a proti neoliberalismu, které se konalo v květnu v Berlíně, a interkontinentálního setkání v Chiapasu v červenci. Deset cest do Mexika v letech 1996 až 2006 upevnilo jeho solidární vazby se zapatistickými vesnicemi v Chiapasu. Ve Francii a Belgii prováděl časté intervence týkající se situace v mexických státech Chiapas a Oaxaca.

V roce 1997 natočila Marianne Palmiéri 28minutový dokument o Marcově každodenním životě, který nese název *Anarchiste*.

Kolem roku 2017 se Marc přestěhoval do Řecka a usadil se v aténské Exarchii.

Zemřel 8. června 2021 na následky nehody na řeckém ostrově Kréta.

Raoul Vaneigem vzpomíná, jak mu Mark tři dny před smrtí nadšeně oznamoval, že krétští antiautoritáři znovu obsadili squat Rosa Nera, ze kterého byli vystěhováni. Marc byl v poslední době zapojen také do příprav cesty zapatistů do Evropy nazvané Výprava za život. Vaneigem k tomu poznamenává: „Přes všechny slavnosti, které se budou konat, tu bude stín nepřítomnosti této osoby.“

ENRICO „BAKUNINO“ RANIERI

V neděli 20. června 2021 předčasně zemřel Enrico Ranieri. Byl znám jako Bakunino, líbila se mu ta přezdívka, protože ztělesňovala jeho anarchistický způsob života stejně jako jeho politické a osobní postoje. Enrico se narodil v rolnické rodině, která se vždy věnovala produkci vína. Konfliktní vztah s panstvem a kontakt s římskými tavernami provozovanými proletáři, často anarchisty, vedly již od 30. let jeho rodinu k boji za sociální emancipaci.

Enricova bojovnost začala už v jeho 14 letech, kdy se počátkem 70. let angažoval ve skupině „Bakunin“, po níž následovala zkušenost s anarchistickou skupinou „Kronštadt“, kterou založil spolu s dalšími studenty z okresu Centocelle.

Jako mladý aktivista se angažoval v bojích onoho politického období a byl zasažen represemi. Navzdory velmi těžkým a zcela vykonstruovaným obviněním (po několika měsících byl zproštěn viny),

jejichž cílem bylo zastrašit 15letého anarchistu, se nenechal zlomit a pokračoval ve svém úsilí až do smrti.

Enrico byl jedním ze zakladatelů a jedním z neaktivnějších politických militantů skupiny Bakunin, která v rámci Italské anarchistické federace (FAI) působí v Římě a jeho okolí. V posledních pěti dekadách přispěl k obrození FAI a k bojům v Římě a po celém světě.

Jeho pozornost se vždy zaměřovala na snahu spojit konflikt a projekt (jak rád opakoval), což se pokusil realizovat prostřednictvím zemědělské činnosti (věnoval se vinici a olivovníkům, zeleninové zahrádě, produkci semen za účelem zvýšení biologické rozmanitosti). Studium zemědělských metod, které respektují přírodu, organizace zemědělských pracovníků způsobem, jenž respektuje lidi, vytváření samosprávných distribučních cest v boji proti spekulacím – to vše byly oblasti, v nichž byl považován za nezlomného aktivistu. Angažoval se v kolektivech Collettivo Terra Terra či Genuino Clandestino.

Jeho dům v Olevano Romano se stal místem setkávání kamarádů z celého světa.

Ani nemoc ho nezastavila, bojoval až do poslední chvíle svého života.

Anarchistická skupina Michail Bakunin o Enricovi napsala: „Odchází s ním důležitý kus římské i mezinárodní anarchistické historie, a především bratr, přítel, laskavá duše, upřímný, dobrý a velkorysý člověk. Koušek z nás odchází s ním. Aloa, Baku, vždy zůstaneš v našich srdcích!“

Enricův pohřeb se konal v úterý 22. června odpoledne v prostoru před hřbitovem Olevano Romano. Účastnila se ho více než stovka lidí a stal se úžasnou událostí a důstojným rozloučením s celoživotním anarchistou. Vlály černo-rudé prapory, zpívaly se revoluční písně, pilo se víno a v jednu chvíli rakev zaplavenou květinami zcela zakryl dým z černých a rudých dýmovnic.

Na 2. července byl svolán vzpomínkový večer s promítáním fotografií a videí, vyprávěním příběhů, anekdot a vzpomínek.

PIETRO FERRUA

Pietro Michele Stefano Ferrua se narodil 18. září 1930 v Sanremu 18. září 1930 jako syn krupiéra kasina Libera Ferruy a švadleny Anity Taggiascové.

Již ve velmi mladém věku byl zapojen do odboje. Bezprostředně po osvobození Itálie od fašismu se přihlásil k anarchistickým myšlenkám, v Sanremu zformoval se dvěma kamarády anarchistickou skupinou Alba dei Liberi a v roce 1946 byl při založení Anarchistické federace Sanremo, za níž vystupoval coby delegát během regionálního kongresu ligurské Anarchistické federace. V roce 1948 přesídlil do Francie, kde pokračoval ve studiu a začal navštěvovat Libertinský kroužek studentů v Paříži.

V rámci Alba dei Liberi se Ferrua stal v roce 1950 v Itálii prvním vězněm svědomí kvůli odpírání vojenské služby, když byl soudy uznán vinným a odsouzen k 15 měsícům vězení. Oba jeho kamarádi, Angelo Nurra a Liberoso Guglielmi, dopadli obdobně.

V roce 1953 se začal spolupodílet na vydávání časopisu *Senza Limiti* (v letech 1952–1954 vyšlo 5 čísel). V té době spolupracoval s periodiky skupiny Anarchismo v Neapoli a Palermu.

Jelikož byl Ferrua pronásledován italskou justicí, která ho chtěla donutit vykonat vojenskou službu, uchýlil se 25. dubna 1954 do Ženevy, a to společně se svou brazilskou partnerkou Dianou. Tady se stal jedním z organizátorů prvních mezinárodních anarchistických kempů. Úplně první, kterého se také účastnil, se konal v italské Cecině v roce 1953, další v italské Carrare (1954) a provensálském Salernes (1955). Na posledně jmenovaném místě založil tajnou strukturu solidarity a pomoci pro francouzské a alžírské odpírání a dezertéry pod záštitou Jeunesse Libertaires. Mezi lety 1955 a 1962 pomohl s podporou Andrého Bösiger mnoha antimilitaristům a odpiračům překročit hranici a uchýlit se do Švýcarska. V roce 1958 založil Ferrua švýcarskou sekci Mezinárodní antifašistické solidarity (SIA).

Při svém pobytu ve Švýcarsku nejprve pobýval v Daley-sur-Lutry u Lise Cérésoléové, vdovy po zakladateli Mezinárodní civilní služby, dobrovolnické mírové organizace. Poté se přestěhoval do Ženevy, kde studoval tlumočnickví a překladatelství. Tam se dal v roce 1956 dohromady s dalšími anarchisty, aby pokračovali v práci Louise Bertoniho – v roce 1957 se tak opět objevuje dvojazyčné anarchistické periodikum *Il Risveglio Anarchico / Réveil anarchiste*, které po dobu jednoho roku vychází v měsíčních intervalech a posléze nepravidelně. Alfred Amiguet a André Bösiger spolupracovali na francouzské

části časopisu a Claudio Cantini, Carlo Frigerio, Carlo Vanza a Ferrua, jenž se podepisoval jako Vico, na italské. Od roku 1957 do roku 1960 takto vydali 23 čísel.

V roce 1957 Ferrua také zahájil projekt výstavy o anarchistickém tisku celého světa; s různou mírou úspěšnosti rozeslal množství dopisů. Aby byly zachovány publikace, které přicházely, zrodila se myšlenka v Ženevě téhož roku založeného Mezinárodního centra pro výzkum anarchismu (CIRA). Na projektu se podíleli také Alexandre Alexiev, Henri Bartholdi, André Bernard, André Bösiger, Jean-Pierre Conza a další. Byla přidána díla z knihovny Louise Bertoniho, skupiny Germinal v Ženevě a poté i velké množství knih, které patřily Jacquesi Grossovi a dalším aktivistům, kteří se k projektu brzy připojili, jako byli Hem Day, E. Armand, André Prudhommeaux, švédský SAC atd. Následně CIRA obdržela archivy SPRI a CRIA (Prozatímní sekretariát pro mezinárodní vztahy a Komise pro anarchistické mezinárodní vztahy, působící v letech 1947–1958), které zůstaly po dlouhou dobu zabalené a byly inventarizovány až o čtyřicet let později. CIRA v současné době sídlí v Lausanne, kam se přestěhovala v roce 1965.

Pietro Ferrua vždy usiloval o uznání anarchistického směru v intelektuálních a akademických kruzích. Za tímto účelem se pokusil sestavit mezinárodní čestný výbor CIRA, který by svedl dohromady výzkumné pracovníky a aktivisty; měl jistou odezvu, ale zažil také několik odmítnutí. Rozvinul kontakty s univerzitní knihovnou a knihovnou OSN v Ženevě, zatímco CIRA se stále skládalo z beden časopisů a hromad knih na vratkých policích jedné místnosti. Svedl dohromady také studenty a mladé výzkumné pracovníky, aby pomohli s katalogizací, pořádáním konferencí, vydáváním (a kopírováním) *Bulletinu CIRA*.

Během vlny mezinárodní solidarity hodili čtyři mladí lidé v únoru 1961 na španělský konzulát několik zápalných lahví, což vyvolalo velký příliv souhlasných postojů, ale také zatýkáni a vyhošťování. Pietro Ferrua musel opustit Švýcarsko v lednu 1963 a CIRA přenechal Marii-Christine Mikhaïlové a Marianne Enckellové. Se svou brazilskou manželkou a jejich dvěma dětmi se přestěhoval do Ria de Janeiro. Rychle obnovil své intelektuální a politické aktivity, založil Brazilské centrum pro mezinárodní studia a provozoval brazilskou sekci CIRA až do nového vyhoštění. Vzhledem ke svým anarchistickým aktivitám se totiž stal velmi neoblíbeným v očích brazilské armády, která držela moc v zemi. V říjnu 1969 byl zatčen spolu s dalšími patnácti kamarády a v prosinci odešel do exilu v USA, kde díky rodinným vazbám našel nové útočiště v Portlandu ve státě Oregon.

Tam působil v letech 1970 až 1987 jako učitel na soukromé vysoké škole svobodných umění Lewis & Clark College. Měl na starosti cizí jazyky (francouzštinu, italštinu, španělštinu), komparatistiku a filmovou historii. Vždy se zajímal o avantgardní umělecké a literární formy – v roce 1976 zorganizoval První mezinárodní sympozium o lettrismu a vydal několik prací z této oblasti, byl také členem Innovative Infinitesimal International. Věnoval se i vlastnímu výzkumu v oblasti umělecké a literární avantgardy a mexické revoluce. Výstupem je vydání tučtu knih a nepřeborné množství článků pro významné akademické časopisy, ale i pro ty anarchistické.

Množství jeho akademických diplomů zahrnovalo překladatelská a tlumočnická osvědčení v italštině, francouzštině, portugalské a španělštině na univerzitě v Ženevě, magisterský titul z filozofie na Pontificia Universidade Católica v Riu de Janeiro, ABD na Universidade Federal v Riu a Ph.D. z románských jazyků a literatur na University of Oregon. Souběžně se svou kariérou vysokoškolského pedagoga pracoval Ferrua jako nezávislý konferenční tlumočnický po celém světě. Profesně tlumočil pro hlavy států, vedení korporací a mezinárodních organizací, včetně papeže Františka, španělského krále Juana Carlose a belgického krále Baldwina, amerických prezidentů Cartera, Reagana a Clintona, UNESCO, MMF, WHO, Billa Gately a mnoha dalších.

Vedle toho, že byl autorem 20 knih a řady článků v různých jazycích, byl také filmovým nadšencem, napsal, režíroval a produkoval film *Propos Contemains sur la Femme décousue*. Byl tvůrcem několika multimediálních uměleckých děl a také gurmánským kuchařem, znalcem vína a lihovin, obdivovatelem klasické, jazzové a experimentální hudby a mistrem hry Scrabble v šesti jazycích.

Zájem o anarchismus ho nikdy neopustil. Po konferenci o anarchismu, která se konala ve Filozofickém kruhu, mu portlandská filozofická fakulta v roce 1980 svěřila vyšší kurz anarchismu, díky kterému se formuje první mezinárodní sympozium o anarchismu, které spojilo stovku badatelů a aktivistů z celého světa. Šlo o týden debat, filmů, výstav, koncertů a akcí o anarchismu. Publikoval studie o sur-

realismu a anarchii, anarchismu a kinematografii, anarchistech očima malířů, stejně jako dvě důležité knihy o anarchistech v mexické revoluci. V roce 1982 spolupracoval na založení Anarchos Institute v kanadském Montrealu a v roce 1984 byl řečníkem zasedání Art and Anarchy na mezinárodním setkání v Benátkách. Přispíval do *A rivista anarchica*, *ApArte*, *Rivista storica dell'anarchismo*, *Art et anarchie* či do *Bulletinu CIRA*, brazilských publikací a mnoha dalších časopisů a kolektivních prací.

Protože se zajímal hlavně o anarchistickou propagační činnost, v roce 1987 opustil profesorské místo a plně se věnoval šíření anarchismu jako řečník, vědec a esejista. V roce 1992 byl jedním z oficiálních řečníků na konferenci Outros Quinhentos, pořádané Papežskou katolickou univerzitou v São Paulu v Brazílii. Trvalo mu dlouhé roky, než se vrátil do Evropy, když mu byl konečně zrušen zákaz pobytu v Itálii, Francii a Švýcarsku. Poté pobýval nějakou dobu v Nice a Sanremu, kde se staral o svou matku. Po odchodu do důchodu pracoval jako tlumočnický, ale žil nucně, což ho donutilo prodat část jeho archivů. Organizoval však filmové festivaly, účastnil se různých mezinárodních konferencí a věnoval se několika výzkumům. V poslední době publikoval řadu článků u příležitosti úmrtí několika anarchistických kamarádů, jako byli Franco Leggio, John Cage a další. Některé archivy Pietra Ferruy byly rozptýleny nebo zabaveny během jeho po sobě jdoucích vyhoštění, ale většinu z nich zachoval a rekonstruoval.

V posledních letech se jeho zdraví zhoršilo. Bolela ho předčasná ztráta dcery Anny a syna Franca. Jeho žena Diana Lobo Filho také zemřela ještě před ním. Někteří bývalí studenti, kteří mu zůstali nablízku, ho věrně doprovázeli až do jeho posledních dnů, kdy pobýval v nemocnici a už nemluvil. Pietro Ferrua vydechl naposledy ve středu 28. července 2021 v Portlandu za přítomnosti tří svých nejbližších přátel.

V sobotu 18. září, tedy v den jeho nedožitého jedenadešátého narozenin, se v Portlandu konala oslava jeho života.

VZPOMÍNKA NA CLÉMENTA

V sobotu 5. června se na náměstí Republiky v Paříži sešlo na 1500 antifašistů a antifašistek, aby jako každý rok vzpomenuli památku svého kamaráda Clémenta Mérica, který 5. června 2013 podlehl zraněním, která mu způsobili neonacisté z organizace Troisième Voie právě v centru Paříže. Demonstrace byla zároveň hlasem odporu proti vzestupu krajní pravice a jejího násilí nejen ve Francii, ale i jinde ve světě. Fašistické síly, proti nimž Clément bojoval, jsou tady naneštěstí dál. Po osmi letech od jeho smrti je vidět, že hon na migranty zesiluje, institucionální rasismus a islamofobie se stávají čím dál víc mainstreamem, sledujeme volební rozmach ultrapravicového Rassemblement national (RN, Národní sdružení) v čele s Marine Le Penovou, policejní násilí se stalo každodenní skutečností a neoliberalní politika nejvíc dopadá na nejhudší.

Clémentovi bylo v době smrti pouhých 18 let. Neonacisté ho zastihli, když vycházel z obchodu. Zemřel ještě v noci v nemocnici na následky utrpených zranění.

Clément Méric se do Paříže přestěhoval v roce 2012 z Brestu, aby zde studoval politologii. Byl aktivním antifašistou v Antifašistické akci Paříž-Banlieue a odborovým aktivistou v rámci studentského svazu Solidaires. Podílel se na organizaci veřejných akcí a koncertů. Byl vegetarián a po příchodu do Paříže se stal veganem, aniž by byl v tomto ohledu nějakým aktivistou.

Krátkce před vzpomínkovou demonstrací, v pátek 4. června, se konal odvolací proces s jeho vrahy. Dva bývalí naziskinheadi Esteban Morillo (28) a Samuel Dufour (27) byli v první instanci odsouzeni na jedenáct a sedm let, třetí obžalovaný byl osvobozen. Odvolací soud nyní útočnickům uložil nižší tresty, a to osm let vězení pro Morilla a pět pro Dufoura. Byli shledáni vinnými z úmyslného násilí, které mělo za následek smrt bez úmyslu zabít, a to se dvěma přítěžujícími okolnostmi – jednali ve skupině a použili zbraně.

Důležité je, že soud potvrdil, že šlo o fašistické zločince. „Nejsme tady, abychom požadovali mstu,“ vyjádřil u soudu postoj Clémentovy rodiny právník, jenž ji zastupoval. Šlo především o to vyvrátit narativ krajně pravicových médií, která vždy popírala vazbu mezi ultrapravicovým smýšlením a násilím, které vedlo ke Clémentově smrti. Obviněné neonacisty líčila div ne jako křehké bytosti hozené napospas pomstě divokých antifas, přitom všechny důkazy předložené soudu (zbraně, textové zprávy, svědci, kamerové záznamy...) prokázaly opak. Ukázalo se, že to, co krajně pravicovým médiím nejvíce vadilo na Clémentovi a jeho kamarádech, byla skutečnost, že

nemlčeli a naopak reagovali na přítomnost neonacistů v ulicích. „Jsme hrdí na to, že Clément nechodil se sklopenýma očima,“ nechala se zprostředkovaně slyšet Clémentova rodina.

Studentský svaz Solidaires se vyjádřil k tomu, proč neřeší snížení trestů, následovně: „Protože naše pojetí spravedlnosti nemá nic společného s koncepcí soudů rasistické buržoazie francouzského státu. Protože náš boj není kompatibilní s vězeňským systémem. A náš antifašismus se nikdy neomezoval pouze na boj proti tradičním krajně pravicovým skupinám. Důsledný antifašismus dnes nemůže ignorovat boje, jako jsou ty proti masakru migrantů ve Středomoří, neokoloniální správa nebilých populací, islamofobní boom, policejní násilí, nouzové protiteroristické politiky atd. Důsledný antifašismus nemůže mlčet tváří v tvář šíření francouzských imperialistických intervencí v Africe a jinde. Nemůže mlčet tváří v tvář kriminalizaci podpory odporu bojujících národů, především palestinského lidu... Důsledný antifašismus dnes velmi dobře ví, že nejnasilnější a nejvražednější milicí v této zemi není Génération Identitaire či Zouaves, je to francouzská policie. Zažíváme děsivý autoritářský a rasistický obrat, což se odráží ve výbuchu násilí potlačujícího vzpoury, které propukají proti státnímu rasismu nebo masivní nejistotě vyvolané neoliberalismem. A obnovenou aktivitu fašistických gangů nelze z tohoto kontextu vyřadit. Tváří v tvář fašistické ofenzivě se část našeho tábora správně vrací k tématu antifašismu.“

Taková agrese, jakou byla vražda Clémenta Mérica, je charakteristická pro skutečnou povahu extrémní pravice a pro podstatu jejího politického projektu: vytvořit násilím nebo prostřednictvím volebních uren rasistický, patriarchální a autoritářský řád. Jak poznamenali ve svém prohlášení z 6. června anarchisté z UCL: „Krajní pravice se živí sociálními nerovnostmi tohoto kapitalistického systému, aby prosperovala. Bojovat proti jednomu vyžaduje bojovat proti druhému. Tváří v tvář extrémní pravici musí být naše reakce pevná, jednotná a bez kompromisů.“ Další antifašistická mobilizace je v Paříži naplánována na 12. června.

Clément zůstane navždy v našich vzpomínkách, navždy v našich bojích, navždy v našich srdcích.

50 VZPOMÍNEK NA SOKRATA

Loni 1. září zemřel ruský antifašista a anarchista, člen Autonomní akce, skinhead Alexej Sutuga, známý pod přezdívkou Sokrat. Přežil vlnu náckovského násilí, dvakrát byl politickým vězněm, angažoval se v řadě sociálních a ekologických projektů, věnoval se divadlu a hrál v punk Oi! kapele Working Boys. Jeho život byl příběhem o snech a zklamáních, o pouličních bitkách a o tvrdých letech nového tisíciletí. Nakladatelství Radikální teorie a praxe chystá k vydání knihu, kterou připravili Sokratovi kamarádi a známí a kde se sešlo padesát vzpomínek na něj. Předplatné na knihu bylo ohlášeno při prvním výročí zabití Alexeje, aby se vybral dostatek peněz na její vydání v den jeho nedožitého 36. narozenin – 24. ledna 2022.

Alexej se dvakrát ocitl za mřížemi: 2012–2013 a 2014–2017. V obou případech ho odsoudili za rvačku s nácky, podle obránců lidských práv šlo o politicky motivované trestní stíhání za Sokratův aktivismus. Ve své knize *Rozhovory o vězení* Sokrat vypráví o tom, jak se

dostal za mříže, podrobně popisuje specifika vězeňského života a vyzývá k solidaritě s politickými vězni.

V chystané knize vzpomínají na Sokrata například historikové Petr Rjabov a Jaroslav Leontěv, bývalí političtí vězni Alexej Gaskarov a Ivan Astašin, novináři Jegor Skorovoda a Sergej Vilkov, režisérka a dramaturgyně Zarema Zaudinová, umělec Ilja Falkovskij.

„Sokrat odešel, a jakkoli to může znít banálně, odešla s ním celá jedna epocha. Epocha velkého pohybu, nadšení a nadějí. Vystřídal ji čas odcizení, roztříštění, chladu, ze kterého se stala neprostupná zeď. Věřím ale, že se ještě všechno změní.“ Ilja Falkovskij, umělec, laureát Kandinského ceny

„Je složité psát o jeho životě bez klišé a schematických přívlastků. Byl jako skála, vzor odolnosti, byl tím, koho máte vždy po boku a kdo vám nikdy neodmítne pomoc. Do jeho osobité knihy se nevešla ani čtvrtina jeho nabitého života (od divadla, samizdatu a obrany Bajkalu po fotbal proti rasismu, protináckovské hlídky a dvojí věznění), proto jsme se rozhodli znovu ji vydat nejen aktualizovanou, ale také doplněnou vyprávěním těch, kteří s ním všechny ty roky zažili. Na památku kamaráda i politiku ulice prvního desetiletí.“ Dmitrij Okrest, redaktor knihy

„Politický vězeň Sokrat přežil vězení i mučení. Vedle něj se člověk vždycky cítil v bezpečí. Byl víc než jen náš ‚herec‘, byl tím, komu se říká ‚člověčko‘. Problém je, že všechna tahle slova nevyjádří dostatečně, jakým skvělým člověkem a kamarádem ve skutečnosti Sokrat byl. A ta slovesa v minulém čase jsou tak nemilosrdná.“ Zarema Zaudinová, režisérka a dramaturgyně

100 LET OD NAROZENÍ ABELA PAZE

Abel Paz (původním jménem Diego Camacho) se narodil 12. srpna 1921 v Almerii v Andalusii. Od šesti let žil v Barceloně u svého strýce, který byl – stejně jako Abelova matka – členem španělských anarchosyndikalistických odborů CNT. Navštěvoval libertariánskou školu Ferrerist Escuela Natura.

V roce 1935 vstoupil také do CNT a po vypuknutí španělské občanské války se zapojil do bojů na katalánské frontě. Současně začal přispívat do časopisu *Tierra y Libertad*. Když v roce 1939 Franco dobyl Katalánsko, požádal Paz stejně jako tisíce dalších anarchistů o azyl ve Francii, kde se následně zapojil do protihitlerovského odboje. V roce 1942 se vrátil do Katalánska a snažil se obnovit činnost CNT. Byl ale zatčen a strávil několik let ve vězení. V padesátých letech se už opět ve Francii zapojil do ilegálního protifrankistického odboje. Zároveň psal knihy o španělském anarchismu, včetně proslaveného životopisu čelného představitele španělského anarchismu Buenaventury Durrutiho.

Po skončení frankistického režimu se Paz vrátil do Španělska, dále se věnoval mapování historie tamějšího anarchismu a napsal také čtyřsvazkové paměti. Zemřel 13. dubna 2009 v Barceloně.

My jsme měli to potěšení se s Abelem Pazem setkat během jeho přednáškového turné, kdy se v říjnu 2003 zastavil v Bratislavě a v Praze, aby promluvil o svých zážitcích z revoluce, antifašistického odboje a emigrace. V rámci přednášek byl promítán také dokumentární film *Durruti ve španělské revoluci*, který vznikl právě na motivy stejnojmenné Abelovy knihy.

**POSLEDNÍ UDÁLOSTI JSOU NÁZORNÝM OBRAZEM SÍLY
PAŘÍŽSKÉHO LIDU A MY JSME PŘESVĚDČENI, ŽE SE JEHO
MOUDROST PROJEVÍ BRZKÝM DOSAŽENÍM BRATRSKÉ
SHODY. PRINCIP AUTORITY NENÍ NAPŘÍŠTĚ SCHOPEN
NASTOLIT POŘÁDEK NA ULICI, ANI OBNOVIT PRÁCI
V DÍLNĚ, A TATO BEZMOCNOST JE JEHO NEGACÍ.**

23. BŘEZNA 1871

FEDERÁLNÍ RADA PAŘÍŽSKÝCH SEKCI INTERNACIONÁLY

VZKAZ VRAŽEDNÉ KOLUMBIJSKÉ VLÁDĚ

Od 28. dubna probíhá v Kolumbii povstání proti tamní vládě, která se ho snaží krvavě potlačit. Represivní mašinerie nebere ohledy na lidské životy, zdraví a důstojnost. Na kontě už má desítky mrtvých, tisíce zraněných, stovky pohřešovaných a desítky znásilněných. O situaci v zemi jsme informovali na našem webu v článku „Solidaritě s nepokojí v Kolumbii“, další informace od kolumbijských anarchistů sdružených v ULET-AIT přinesl blog Zdola v textu „Naša vláda je smrteľnejšia ako vírus! Protesty v Kolumbii“.

Po celém světě se konaly solidární akce na podporu protestujících v Kolumbii a proti policejní zvlášti, která je tak charakteristická pro všechny státy, kterým teče do bot a jejichž elity se snaží mermomocí prosadit své zájmy a udržet se u moci.

Skupina Priama akcia na svém webu vyhlásila mailovou kampaň, během níž mohou lidé na Slovensku kontaktovat e-mailem konzula Kolumbijské republiky v Bratislavě.

Anarchistická federace se k této aktivitě připojila. V České republice se ale kolumbijská ambasáda, ani konzulát nenacházejí. Vyzvali jsme tedy naše čtenáře, aby se obraceli na ambasádu ve Vídni a psali protestní e-maily. Bylo na každém, zda svůj vzkaz napíše v češtině, španělštině či němčině, hlavní bylo, aby byl doručen a dal kolumbijské vládě skrze její zahraniční zastoupení vědět, že se ve světě ví o její vražedné asociálnosti, stejně jako to, že podpora protestujících má globální rozměr.

Za Anarchistickou federaci jsme odeslali následující vzkaz:

Vážený velvyslanče.

Bežlivě sledujeme dění v Kolumbijské republice a jsme velmi rozhořčení brutalitou bezpečnostních složek, které od 28. dubna zasahují proti protestujícím v ulicích, zabíjejí, zatýkají, bijí a znásilňují. O tomto dění přinášíme informace v českém jazyce a dále o něm hodláme informovat. V prvé řadě vyjadřujeme naši solidaritu s protestujícími, kteří se brání asociálním krokům kolumbijské vlády a nyní i jejímu vražednému násilí. Zároveň tímto vyzýváme vládu Kolumbijské republiky, aby ukončila represálie, propustila všechny zadržené a odškodnila zraněné a pozůstalé.

V solidaritě s protestujícími v Kolumbii

Anarchistická federace / Internacionála anarchistických federací

Odpoověď jsme neobdrželi. (AF)

NAŠE POŽADAVKY JSOU NESKROMNÉ

Proslov Anarchistické federace z pražské demonstrace solidarity s lidmi, kteří se vzepřeli puči v Myanmaru, která se konala 2. června v Praze na Václavském náměstí, na dohled od Myanmarské ambasády:

Dovolte, abychom Vás pozdravili na této demonstraci za Anarchistickou federaci.

Začnu heslem, kterým podobné projevy zpravidla končí: Naší zbraní je solidarita! Naše solidarita je globální, má záběr po celém světě, stejně jako celý svět trápí kapitalistické vykořisťování, státní útlak a s ním spojené policejní násilí. Naše solidarita se týká všech neprivilegovaných na této planetě. Naše solidarita je objetím a podporou všem těm, kteří se vykořisťování, útlaku a násilí aktivně staví. Naše solidarita se tedy týká i těch, kteří čelí ve svém boji za svobodu vojenské juntě, která si pro sebe 1. února uzurpovala veškerou moc v Myanmaru, dříve známém jako Barma.

Anarchistická federace, která přímo navazuje na Československou anarchistickou federaci (ČSAF), sdružuje od roku 1995 některé lokální anarchistické skupiny a jednotlivce coby organizační platforma pro vzájemnou komunikaci a koordinaci různorodých aktivit a je součástí Internacionály anarchistických federací.

Skláníme se před odhodláním tamních lidí postavit se vojenské moci. Však si také jejich odvaha obratem vyžádala mstivou reakci režimu – stovky mrtvých a pohřešovaných, tisíce zraněných a zatčených.

Jednou z ikon povstání je Aun Schan Su Ťij, dříve členka privilegované rodiny, poté disidentka, držitelka Nobelovy ceny míru, posléze vítězka voleb a premiérka, nyní vězeň generálů připravených ji kriminalizovat. Su Ťij pro nás však žádnou morální autoritou tamního odporu není, a to vzhledem k její roli při genocidě muslimského etnika Rohingů. Je sice pravdou, že si armáda během poslední dekády demokratizace zachovávala vliv na silová ministerstva, čtvrtinu parlamentu obsazovala svými lidmi mimo jakékoliv volby a útoky na etnické menšiny organizovala, Su Ťij k tomu však mlčela, čímž přišla naprosto o svůj dřívější kredit.

Naše solidarita míří k obyčejným pracujícím, k lidem v ulicích a v provozech ochromených stávkami, k Hnutí občanské neposlušnosti, k Výboru pro generální stávku a ke skupinám, jako jsou myanmarské kolektivy globální anarchistické iniciativy Food not Bombs.

I naši kamarádi a kamarádky v Myanmaru si uvědomují, že jejich boj je součástí široké touhy po životě bez vykořisťování, útlaku a policejní buzerance. Společně s nimi tak můžeme vyjadřovat solidaritu s demonstranty v Kolumbii, kteří také ve svých řadách počítají mnohé mrtvé, pohřešované, zraněné a znásilněné. Vyjadřujeme společně s nimi solidaritu s antirasistickými protesty ve Spojených státech, s odpůrci apartheidu v Izraeli a Palestině, s manifestacemi proti posilování policejních pravomocí v Německu a Francii...

Ano, solidarita, to je vzájemnost, rovnost, empatie a vzájemná pomoc. Solidarita je nejen naší zbraní, ale i způsobem, jakým neprivilegovaní vytvářejí vztahy a vazby napříč kontinenty.

Naše požadavky jsou neskromné, ale jediné možné: zrušit armádu, zrušit policii, zrušit stát, zrušit soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Pak si nikdo nebude moci silou, ať vojenskou, policejní nebo ekonomickou uzurpovat moc nad ostatními. (AF)

VYCHÁZÍ ANARCHISTICKÁ ETIKA

U příležitosti 100. výročí úmrtí Petra Kropotkina se Nakladatelství Anarchistické federace rozhodlo pro nové vydání českého překladu jeho textů, které před 21 lety pořídilo legendární nakladatelství Votobia (v devadesátkách soudně popotahované za vydání knihy *Vaříme s konopím*). Vypravili jsme se tedy za překladatelem – a že to byl neobvyklý výlet a nezapomenutelné dobrodružství, je asi jasné už z informace, kterou o něm lze najít na Wikipedii: „V současné době žije v Hostýnských horách... jako poustevník.“ Dobrodružství mělo šťastný konec – letošní zatím první knižní publikaci Nakladatelství AF s názvem *Anarchistická etika*. A co v ní najdete?

Vydání Kropotkinových textů v knize *Anarchistická etika* přináší čtyři jeho práce, které vyjadřují hlavní oblasti Kropotkinova zájmu při jeho uvažování o morálce. První text, **Spravedlnost a mravnost**, je reakcí na zúžené pojetí darwinismu v jeho dobovém výkladu, které přeceňuje soupeřivou stránku lidské povahy a musí potom mravnost definovat nějakým umělým, vnějším způsobem. Kropotkin důsledně demonstruje přirozenou genezi mravnosti ze základních rysů lidského společenství, jimiž jsou podle něj pojetí pospolitosti, principy spravedlnosti a schopnost sebezapření, sebeovládání, či dokonce sebeobětování ve prospěch druhých. Všechny tyto stavební prvky lidské morálky se utvářely postupným vývojem a mají své pra-

meny již v přirozených společenstvích a modelech chování starších vývojových druhů. Práce představuje v podstatě teoretický základ Kropotkinova pozdějšího díla, zaměřeného téměř výhradně na kritiku takzvaného sociálního darwinismu, jímž je jeho kniha *Vzájemná pomoc*.

Druhý text, nazvaný **Etické principy anarchismu**, je přepracovaným vydáním Kropotkinovy asi nejslavnější práce o etice, která vyšla již dříve pod názvem *Anarchistická morálka*. Témata jsou společná s předchozím textem, jedná se ale o soustavnější výklad, zasazený do širšího kontextu a zaměřený převážně na kritiku metafyzických koncepcí vzniku a založení lidské morálky, především samozřejmě koncepce náboženské. Kropotkin přesvědčivě vyvrací všechny křesťanské pověry o vnějším původu a jakémsi „vnuknutí“ mravního uvažování člověku a pečlivě kritizuje postupy klerikální argumentace, na nichž jsou tyto pověry založené.

Následující dva texty ukazují určité praktické aplikace Kropotkinova uvažování o lidské mravnosti. První s názvem **Morální volba L. N. Tolstého** je výkladem životní krize proslulého spisovatele, která se odrazila v jeho kritice křesťanství, a tento výklad je zarámován širším rozborem Tolstého pojetí morálky, zejména jeho slavné teze neodporování zlu. Kropotkin citlivě ukazuje především meze tohoto imperativu a upozorňuje na jeho časté nepřesné chápání. Druhým příkladem je text nazvaný **O smyslu odpaly**, který na úryvku z rozsáhlejší práce ukazuje Kropotkinovu přesnou a přesvědčivou kritiku vězení jako nejvýraznějšího symbolu trestu, jež společnost uděluje svým členům za spáchání přečinu. Na základně mnoha vlastních zkušeností s vězněním zde autor nastoluje témata, která jsou dodnes základem každé seriózní práce o vězeňství a trestních institucích obecně.

Petr Kropotkin: *Anarchistická etika*. 164 stran A5, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 170 Kč. Knihu seženete na obvyklých distribučních místech a v e-shopu Roleta39. (NAKLADATELSTVÍ AF)

DIÁŘ 2022

Anarchistické hnutí v Česku na přelomu 19. a 20. století mělo silnou tradici vydávání dělnických/revolučních kalendářů. Zpravidla šlo o graficky velmi pěkně vyvedené sbírky různých teoretických, osvětových a literárních textů, kde nechyběla ani poezie. I dnes ve světě narazíme na různé diáře z dílen anarchistických skupin. K této tradici se nyní přidává i Anarchistická federace s diářem na rok 2022.

Diář je tematicky zaměřen na Španělskou revoluci (1936–1939). Najdete v něm stručně popsání událostí, které se k této významné etapě anarchistického hnutí vztahují. To vše pak uvádí do souvislosti text, který vedle tehdejší sociální situace ve Španělsku popisuje také samotný průběh revoluce, fungování samosprávy pracujících, boje s nepřáteli revoluce (fašisty a bolševiky) či angažmá českých interbrigadistů. Každý měsíc diáře uvádí reprodukce původních linorytů inspirovaných dobovými anarchistickými plakáty a texty písní, jež v té době zněly z úst španělských anarchistů a anarchistek.

Diář 2022. 180 stran A6, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 200 Kč. Diář seženete na obvyklých distribučních místech a v e-shopu Roleta39. (NAKLADATELSTVÍ AF)

PASY PRO ZAPATISTY A ZAPATISTKY!

Mexická vláda se evidentně neřídí zákony, ale rasismem. Anarchistická federace se připojila k otevřenému dopisu Mexickému velvyslancectví v Praze kvůli snaze státu znemožnit zapatistům a zapatistkám vycestovat v rámci jejich Výpravy za život. Znění otevřeného dopisu:

Dorazili k nám zprávy o obtížích, na které ve snaze získat pasy naráží skupina mexických občanů a občerek pocházejících z Chiapasu, a to i přesto, že splnili všechny legální podmínky nutné pro obdržení dokumentu, bez kterého není možné území mexického státu opustit, ani se do něj vrátit.

Informace, které máme k dispozici, ukazují, že la Secretaría de Relaciones Exteriores de México (SRE, Ministerstvo zahraničí) a úřady spadající do jeho pravomoci, zamítají žádosti mnoha těchto lidí. Jejich rozhodnutí se přitom nezdaří být motivována chybějícími dokumenty, ale na základě domorodého původu žadatelů. Komentáře jednotlivých zaměstnanců, zaměstnankyň, úředníků a úřednic

jsou k přečtení ve vyjádření citovaném níže [viz afed.cz], nebudeme je zde proto opakovat.

Tyto lidi, kterým nyní diskriminace zabraňuje nás na různých místech v Evropě navštívit, jsme pozvali jako organizace, kolektivy, skupiny i jednotlivci. Požadujeme proto po la Secretaría de Relaciones Exteriores de México, aby jim pasy vydala za stejných podmínek a ve stejném časovém intervalu, jaké zákon zaručuje všem občanům a občankám Mexika.

V případě, že jim toto jejich legitimní občanské právo bude odepráno, vyjádříme formou demonstrací svůj nesouhlas v našich městech, na ambasádách, konzulátech a dalších místech oficiální reprezentace Mexika po celé Evropě. Nejsme lhostejní k porušování ústavních práv, které zažívají naši mexičtí, chiapaští, domorodí a zapatističtí přátelé. K tomu se hlásíme my, níže podepsaní a požadujeme odpověď prostřednictvím emailu blackseeds@riseup.net ze strany Mexického velvyslancectví v Praze.

Podepsáni: Družstvo Black Seeds, Anarchistická federace, Kolektiv 115, Limity jsme my, Anarchistický černý kříž, Kolektiv Čobani, Prostor39, Roleta39, 3 ocásci, Food not Bombs, Naiff, Nakladatelství Neklid, RFK, D-Zóna, InfoPavlač, Mycelium (AF)

ČERNÍ, BÍLÍ, SPOJME SÍLY!

Proslov Anarchistické federace na demonstraci „Na romských životech záležit“, která se konala 30. června v Praze:

Jako anarchisté a anarchistky už víc než 30 let vystupujeme proti všem projevům rasismu, stejně jako proti policejnímu násilí. Není tedy divu, že přicházíme i u příležitosti smrti Stanislava Tomáše, kde se obě zmíněná témata propojují. K celé věci se nyní chceme vyjádřit v následujících deseti bodech.

Za prvé. Nevěříme obratem ušité policejní verzi, že zásah fízlů neměl žádný vliv na Tomášovu smrt. Vždyť sami policejní papaláši se při své tiskovce zamotali do toho, kde měl údajně zemřít. A klečet pět a půl minuty v hicu plnou vahou na krku někomu s nemocným srdcem není zrovna slučitelné s životem.

Za druhé. Ohrazujeme se proti klasické fízlácké strategii, jejímž účelem je odvést pozornost od svého činu více než nechutným způsobem – dehonestační obětí. A nyní i snahou o její kriminalizaci in memoriam. Jako kdyby jim jeho smrt nestačila.

Za třetí. Je nám jasné, že fízlové zuří kvůli tomu, že jejich zákrok někdo natočil a zveřejnil. Podle svědků z místa činu jim fízlové zakázali pod pohrůzkou vězení o věci mluvit a v jednom případě měli vymazat záznam z mobilu. Bez videozáznamu, který už obletěl celý svět, by celou věc smetli pod koberec s konstatováním, že další Rom zemřel kvůli drogám.

Za čtvrté. Vyjadřujeme svůj odpor vůči politikům, kteří bez rozmyslu ihned přispěchali podpořit policejní verzi a vyjádřit smrtícímu zásahu svou podporu. Fízlové a politici se vzájemně potřebují. Jedni poskytují hrozbu a násilí vůči nespokojeným a spodině, zatímco druhí poskytují těm prvním politické krytí.

Za páté. Přijde nám jako naprosto nechutné pohrdání lidským životem, jak to fízlové a politici předvedli. Žádná známka lítosti nad zmarněným životem. Jasný vzkaz, že když jde o Roma či drogově závislého, nestojí jeho či její život vůbec za řeč. Politici v tom umí chodit, což můžeme vidět na faktu, že přes 30 tisíc obětí covidu je pro ně jen statistická položka, kterou jsou ochotni přijmout, jen aby mohly zajistit chod velkého průmyslu.

Za šesté. Krásně se ukazuje, že lidské životy nemají v kapitalismu stejnou hodnotu. Na jedné straně Tomáš, oběť bezmyšlenkovitého přidušení, je líčen jako podřadný člověk. O jeho smrti se politici vyjadřují bez špetky úcty. Na straně druhé Kellner, který zemřel při adrenalinové zábavě na Aljašce, zatímco ostatní měli dovoleno akorát sedět doma a chodit do fabrik. Člověk, jehož lichvářský byznys si vyžádal nejednu sebevraždu a spousty zničených životů, byl líčen skoro jako spasitel a politici se mu snažili nacpat do zadku i po smrti.

Za sedmé. Fízlové pociťují značnou beztrestnost za své činy. Je tomu tak po celém světě. Nemá cenu si dělat o této instituci násilného charakteru žádné iluze. Sami máme s fízly bohaté zkušenosti, s jejich brutálními zásahy, týráním na stanicích a různorodou šikanou. Samostatnou kapitolou je pak policií vykonstruovaná kauza Fénix. Ani za tu nenese nikdo odpovědnost, i když to fízlové u soudu projeli na celé čáře.

Za osmé. Není pravda, že zásah proti Tomášovi neměl nic společného s rasismem. Pokud jste v této zemi Rom nebo Romka, je mnohem větší pravděpodobnost, že nedostanete práci, že vám ne-

pronajmou byt, že zažijete různé ústrky a projevy pohrdání, že vás budou buzerovat fyzlové. A také mnohem větší pravděpodobnost, že proti vám zasáhnou tak, že to nepřežijete. Tato rasistická pravděpodobnost je stejná tady jako ve Spojených státech.

Za deváté. Respektujeme žal a hněv, který nyní Romové projevují. Fyzlové byli v sobotu v Teplicích na jejich rozhořčení připraveni s obuškou. Vyhrožovat umí. Veřejnosti dokonce vyhrožují v plátku nazvaném *Policejní noviny*, že kdo „sáhne na uniformu, musí očekávat cokoliv, protože to se nedělá!“. Zastrážit se nedáme.

Za desáté. Nadále budeme vystupovat proti všem projevům rasismu a policejního násilí. Černí, bílí, spojme síly! (AF)

TÝDEN SOLIDARITY S POVSTÁNÍM V BĚLORUSKU

Státní represe, které loni v Bělorusku ještě zesílily v reakci na lidové povstání, pokračují a jsou jim vystaveni také stále další anarchisté a antifašisté. V rámci Týdne solidarity s povstáním v Bělorusku, který se konal ve dnech 8. až 15. srpna u příležitosti prvního výročí zfalšovaných voleb, seznámila Anarchistická federace na svém webu s novým případem systematické represe vůči tamním anarchistům a antifašistům.

Dne 29. července byli v Minsku zatčeni anarchisté Jevgenij Rubaško a Alexandr Bělov. Jevgenije (i jeho spolubydlícího) při zatýkání a prohlídce bytu zmlátili. Rubaško i Bělov byli zatčeni pro podezření z organizování akcí narušujících veřejný pořádek během povolených protestů.

Dále jsme informovali o soudech tří běloruských antifašistů: Vitalij Šišlov, odsouzený na šest let odnětí svobody za účast v protestech, byl v červenci 2021 konečně uznán ochránci lidských práv za politického vězně (ostatní z jeho procesu už jimi byli uznáni dříve). Timur Pipija byl 2. července 2021 odsouzen za účast v protestech k šesti letům a třem měsícům odnětí svobody. Brestský antifašista Andrej Kazimirov má být vydán z Ruska do Běloruska, přestože to odmítl Evropský soud pro lidská práva, dokud se neprozkoumá jeho případ, protože mu v Bělorusku může hrozit mučení a špatné zacházení. (ZAHRANIČNÍ SEKRETARIÁT AF)

FINANČNÍ PODPORA OD AF

Na svém jarním sjezdu se členové a členky Anarchistické federace rozhodli, že kdo bude mít zájem, může své členské příspěvky namísto do fondu federace věnovat na podporu prostorů, případně dalších projektů, které jsou existenčně ohrožené situací danou koronavirovou krizí. Do konce května jsme chtěli podat zprávu, jak byl tento návrh realizován a kdo od nás obdržel finanční podporu. Na svůj závazek jsme trochu pozapomněli, takže zpráva byla zveřejněna až v srpnu.

Je nám jasné, že nejde o žádné extra částky. Odpovídají našim možnostem. Důležité pro nás je, že aspoň nějakým způsobem můžeme podpořit prostory, které více či méně tvoří jisté zázemí pro různé antiautoritářské kolektivy a jejich akce. Jejich výčet by mohl být jistě mnohem širší. To, že jsme některé tímto způsobem nepodpořili, neznamená, že bychom je považovali za méně důležité a nehodné solidární pomoci.

Konkrétně tedy členové a členky AF přispěli na pražské bistro Sabotáž (2000 Kč), brněnskou kavárnu Tři Ocásci (1200 Kč), na plzeňskou družstevní kavárnu Družba (1000 Kč), trenčínský klub Lúč (1300 Kč), pražský Prostor39 (2666 Kč), pražský infoshop InfoPavlač (1000 Kč). Dále byly zaslány příspěvky na projekty Sdílené domy (1000 Kč) a Jako doma / Kuchařky bez domova (2200 Kč). Nakladatelství Anarchistické federace navíc podpořilo na Slovensku vznikající infoshop Malatesta publikačními materiály za 4630 Kč a Anarchistická federace vložila 4000 Kč do fondu na pokrytí nákladů spojených s plánovanou návštěvou zapatistů v ČR. (AF)

TÝDEN SOLIDARITY S ANARCHISTICKÝMI VĚZNI

V létě roku 2013 se členové a členky několika skupin ABC na základě společných diskusí rozhodli pro vyhlášení Mezinárodního týdne solidarity s anarchistickými vězni. Důvodem bylo, že i když se při různých příležitostech ve světě připomínají političtí vězni, mnoho vězňů anarchistů není formálními organizacemi pro lidská práva uznáno za „politické“, protože smysl těchto organizací pro spravedlnost je přísně omezen na kapitalistické zákony, které jsou navrženy tak, aby hájily nezpochybnitelné postavení státu a bránily jakékoli skutečné sociální změně. Tento solidární týden se od té doby koná každý rok v termínu 23.–30. srpna. Jako výchozí bod byl vybrán 23. srpen, protože právě toho dne v roce 1927 byli ve vězení popraveni italsko-američtí anarchisté Nicola Sacco a Bartolomeo Vanzetti. Nespravedlnost této justiční vraždy tehdy rezonovala mezi pracujícími po celém světě.

Anarchistická federace se letos do týdne solidarity s anarchistickými vězni zapojila zviditelněním represí vůči anarchistickému hnutí a pomoci stíhaným, a to prostřednictvím svého profilu na facebooku. Ač se to může zdát málo, jedna z nejsilnějších zbraní nás venku je prolomení izolace. Proto se na prvním místě objevil apel na psaní dopisů a zaslání pohlednic vězněným aktivistům a aktivistkám a odkazy na návody, jak při této aktivitě nejlépe postupovat. Bylo upozorněno na kriminalitu policie: „Za loňský rok GIBS stihala 182 lidí, to je roční nárůst o téměř 30 %. Čísla budou samozřejmě nepřesná, protože fyzlové si budou vždy krýt navzájem prdel. Policejní gang se musí postarat jen o nejkřiklavější prohřešky svých členů, na celkové represivní povaze se ale ve výsledku nic nezmění.“ Propagovali jsme online přednášku o protestech a represích v Bělorusku od anarchistické skupiny Pramen. A nechyběl ani odkaz na návod, jak si založit vlastní skupinu Anarchistického černého kříže. Zveřejnili jsme také mezinárodní výzvu k finanční pomoci kamarádům a kamarádkám, kteří prchají před mocí Tálibánu poté, co vojáci NATO opustili po dvaceti letech Afghánistán a islamisté opět převzali moc na celém jeho území. (AF)

AF NA KNIŽNÍM VELETRHU LITR

Ve dnech 24.–26. září proběhl sedmý ročník knižního veletrhu autorských a uměleckých publikací LITR, a to v Uměleckém centru Univerzity Palackého v Olomouci (Konvikt). Cílem veletrhu je obecně vedle podpory nezávislých nakladatelů a výtvarníků také poskytnutí prostoru publikacím vydávaným v nízkém nákladu a s omezenou distribucí. Mezi prodejci se letos poprvé objevilo i Nakladatelství Anarchistické federace.

Po celou sobotu a neděli jsme tak měli možnost nabízet zájemcům široké spektrum knih a brožur, stejně jako řadu čísel anarchistické revue *Existence*, včetně aktuálního vydání, aktuální číslo nástěnných novin A3 nebo placky a samolepky. Navzdory slušné návštěvnosti to na samém začátku akce vypadalo, že náš stánek nebudí velký zájem. To se ale po zhruba prvních dvou hodinách změnilo. Lidé se zastavovali, listovali, ptali se a také dost nakupovali. Mezi nejžádanější publikace patřily *Anarchistická etika* od Petra Kropotkina a také *Existence* věnovaná stému výročí úmrtí tohoto teoretika anarchokomunismu. Potěšilo nás, že nastartovaný zájem vydržel až do pozdního nedělního odpoledne, kdy veletrh končil.

Po celé tři dny měl však LITR i další bohatý program, do jehož části jsme se rovněž zapojili. V hanácké variaci na PechaKucha trefně a vtipně odprezentoval naše hnutí jeden náš soudruh.

Přípravě a zdárnému průběhu této skvělé akce napomohla spolupráce pražské a olomoucké aktivistické základny. Věříme, že příští ročník bude neméně povedený a opět se na něm budeme moci podílet. Za novou příležitost vejít do povědomí dalších lidí děkujeme organizačnímu týmu veletrhu. (AF-OLMOUC)

A3 je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Anarchistická federace a vylepují je její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by šířil A3 ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na webu federace.

DUBEN 2021

ZEMŘEL KRÁL LICHVÁŘŮ

Nacházíme se v době, kdy sedíme zavření doma a hranice okresu můžeme překročit jen s příslušným lejtrem v případě, že si průmysl žádá, abychom drželi v chodu jeho fabriky a kola zisků pro horních deset tisíc se bezvadně točila. Pro poznání světa můžeme nanejvýš listovat stránkami starých katalogů cestovních kanceláří a koukat na nabídku zájezdů, na které stejně nemáme a nikdy mít nebudeme. A v tomto čase přichází podle médií a politiků ona tragická zpráva a důvod neutuchajícího truchlení – při svém adrenalinovém povyražení zemřel nejbohatší Čech Petr Kellner. Nepřežil pád vrtulníku, když si chtěl sjet na Aljašce vrchol s nikým nedotčeným sněhem.

Politici se předhánějí v kondolencích. Odéesáci ho oslavují jako hrdinu kapitalistické „práce“, lidovci se za něj modlí, socani kvitují jeho charitativní odpustky, piráti se omlouvají, že se vyjádřili málo soucitně. Není nijak překvapující, že se politici lísají do přízně bohatých. Nechutná je, že jim lezou i do jejich chladnoucích zadků. Možná chtějí ekonomickým elitám naznačit, že jim budou oddáni na věčné časy – i po jejich smrti. A že ve stejný den zemřela na covid stovka lidí? Koho by to zajímalo. Smrt miliardáře je tragédie, zatímco hromadná úmrtí obyčejných lidí jsou jen statistika, abychom parafrázovali Stalinův přístup, jenž je těm u moci tak blízký.

O mrtvých se prý má mluvit jen v dobrém. A naprostá většina médií se tím v Kellnerově případě řídí. Vždyť většina z nich patří právě nějakému oligarchovi, nebo spadají do království samotného zesnulého. Pokud v tomto duchu i my máme říci, kým pro nás Kellner byl, tak by to vystihlo asi označení kapitalistická svině. Pokud to někdo považuje za urážlivé, tak je vedle jak ta jedle. Vsadíme se, že Kellner by to jistě bral jako lichotku.

Stačí se jen podívat na jeho odkaz. Jeho majetek se odhaduje na 350 miliard korun. Kolik mozočnatých rukou, co se jim shora tvrdí, že spokojený život si vytvoří jen na základě poctivé a tvrdé práce, se při té informaci asi zatne v pěst? Jen lyžařské výlety s vrtulníkem, které se staly Kellnerovi osudnými, se nabízejí od 340 tisíc korun výše. Mají snad za něj brečet ti, co si takovou částku nevydělají ani za rok tvrdé dřiny? Kellner vyrostl na kupónové privatizaci, spojené s tunelováním a korupčním klimatem, které tady na začátku devadesátých zavedla parta kolem Klause. I díky vztahům se špičkami ODS před 25 lety získal Českou pojišťovnu. Není divu, že byl před svou smrtí největším sponzorem pochybného Institutu Václava Klause. Byl vlastníkem telekomunikační společnosti O2, která profitovala na kartelovém prostředí českých mobilních operátorů. Jako nejmocnější muž ve stínu dokázal zákulisně ovlivňovat českou zahraniční politiku, zejména směrem ke komunisticko-kapitalistické Číně. Zdatnými pomocníky se mu přitom stali jak současný prezident Zeman, tak jeho předchůdce Klaus.

Jedním z jeho majstrštyků byla bezesporu společnost Home Credit (HC). Je otázka, jak hluboce měl mezi politiky zaryté své prsty, když byla na sklonku premiérování Miloše Zemana přijata exekuční legislativa, která nemá v Evropě obdoby a hrála do karet různým šibrům. Dodnes její zásadní reformu sabotují strany jako ANO a ODS. Kritici HC oprávněně tvrdí, že praxe společnosti naplňuje definici lichvy. V nejhorších časech podnikání HC byla pokutována sebelepší porušení smluv, kterým neměli klienti šanci porozumět. Kellner svůj výnosný kšeft s mikropůjčkami pak přenesl do Číny, kde

brzy dostal přezdívku Král lichvářů. Na oplátku za nerušené kořistění z obyčejných lidí zjevně Komunistické straně Číny přislíbil prosazování čínských zájmů v Česku. Toto jeho podnikání postihlo statisíce lidí osobními krachy, exekucemi, rozpady rodin, bezdomovectvím, nebo dokonce sebevraždou v důsledku takových životních okolností.

Kellner se nijak viditelně nezúčastňoval veřejného a politického života. Své styky a kšefty držel důsledně pod pokličkou. Dbal na nedotknutelnost svého soukromí. Soukromí obětí jeho lichvařiny před nenechavými pohledy exekutorů mu ale bylo naprosto ukradené. Na takové banality nemáte prostě čas, když jste zaneprázdnění přepočítáváním svých miliard. Souvislosti jeho smrti navíc poukazují na to, proč je těm nejbohatším ukradená nějaká klimatická krize. Zatímco lidé čelí čím dál častějším suchům, záplavám, požárům či vichřicím, oni si užívají nikým nedotčeného sněhu.

Namísto toho média zdůrazňují jeho charitativní činnost. Ano, je to klasická metoda miliardářů, jak si udělat dobré jméno, když pošlou pár drobáků ze svého jmění na něco bohulibého. Každý z nás, kdo ze svého mizerného platu dává na ulici desetikorunu potřebnému člověku, je v takovém případě v přepočtu tisíckrát větší filantrop.

Kellner nám chybět nebude.

Víme, že jeho smrti nic nekončí. Kola vydřidušského kapitalismu se žel točí dál.

Čest památce obětí jeho kořistnického byznysu!

PRVOMÁJOVÝ SPECIÁL ZA OBĚTI ZISKŮ PRŮMYSLU

Kašleme na to, že v minulosti různé režimy zprofanovaly oslavu Prvního máje na bezduchou přehlídku své vlastní moci. I na to, že korporátní média to tak ráda připomínají, aby odvrátila pozornost od všech oprávněných požadavků pracujících lidí. My, anarchisté a anarchistky, se opakovaně vracíme ke kořenům Prvního máje, jenž je neodmyslitelně spjat s bojem za osmihodinovou pracovní dobu a s justiční vraždou anarchistických aktivistů z amerického Chicago, kde se tento boj v roce 1886 se vši vervou odehrával. Právě jejich památku si připomínáme každý rok, stejně jako historii zápasů pracujících nejen za lepší životní a pracovní podmínky, ale i za vizi lepšího světa bez útlaku a vykořisťování.

Letos si chceme připomenout také desetitisíce mrtvých u nás a miliony mrtvých ve světě, lidí, kteří podlehli nemoci covid-19. Jsme přesvědčeni, že většina mrtvých není jen pouhou obětí pandemie. Pandemie se stala hluboce politickou záležitostí a jasně odhalila karty, s nimiž hrají jednotlivé vlády. Karty, které ve vlastním zájmu rozdávají ekonomické elity ve hře, jejíž pravidla samy určují a mění podle své potřeby.

Jsme přesvědčeni, že pandemii jsme mohli dávnou zlomit, kdyby k tomu byla skutečná vůle a byla přijata smysluplná opatření. Stačilo na několik týdnů zastavit provoz, být doma, dodržovat sociální distanci a potřebná preventivní hygienická opatření. Znamenalo by to ale zastavit také průmysl. A zachránilo by to nespočet životů.

Jenže průmyslníkům, finančníkům a jim podlézajícím politikům tento stav nevyhovoval. Znamenalo by to pro ně dočasné omezení zisků. A tak raději rozhodli o nás bez nás. Namísto několika týdnů boje za téměř nulový výskyt nemoci nám předepsali nekončící agoni: „Musíte pro nás nadále otročit a vytvářet nám zisky. Ve svém

volném čase ale budete zavření doma.“ Tím nám dali najevo, že naše životy a zdraví je vůbec nezajímají, jde jim zas a jen o peníze. Jako kdyby jich už neměli dost. Globálně miliony mrtvých jsou pro ně přijatelné ztráty, nad nimiž s lehkostí mávnou rukou. Důležité je, aby se nezastavila kola kapitalistické mašinerie. „Domácí vězení“ pak zajistí, aby pracujících nezemřelo zas tolik, že by to nějak výrazně omezilo přísun „lidských zdrojů“ ochotných kvůli přežití riskovat své zdraví (a zdraví svých blízkých) v průmyslovém provozu.

Vlády moc dobře vědí, jaké důsledky mají rozhodnutí, která prosazují v zájmu vlastníků kapitálu. Vždyť hlava české vlády má sama eminentní zájem, aby její korporace prosperovala. A že lidé umírají? Nejlehčí je to svést na ně samotné, že se chovají nezodpovědně, a tak skrýt vlastní nezodpovědnost, za jejíž dopad by se nemusel stydět žádný masový vrah.

Další ukázkou kapitalistického sobectví jsou patenty na vakcíny proti covidu-19 (a na léčiva obecně), nemluvě o laxnosti vlády v otázce očkování. A že klesne vzdělanost dnešních dětí, protože nemohou chodit do škol? Pro průmysl jediné dobře, už dlouho volá, že mladí jsou převzdělaní a že mu chybí laciná učňovská mládež do montoven.

Dokud nám budou vládnout kapitalistické vztahy, budeme vždy a jen zdroje, naše ruce a mozky budou na prodej, budeme muset poslouchat cizí příkazy, a když se vzepřeme, přijdeme o chleba nebo nás zkrátí policejním obuškem. Kapitálu na lidském životě záleží, jen dokud z něj má nějaký profit. A vlády tu jsou už jen od toho, aby hájily zájmy kapitálu.

Od vlád nic nečekáme, tudíž ani od volební maškarády, která je legitimizuje. Víme, že dokud tu bude stát a kapitalismus, nikdy nedobudeme svobodní. Chceme o svých životech rozhodovat sami, i na pracovištích se mnohem snáz domluvíme bez šéfů. Ceníme si životů a zdraví lidí, kašleme na zisky hrstky kapitalistů.

Proti státu a kapitalismu! Za svobodu a samosprávu!

KVĚTEN 2021

PROTI JUNTĚ V MYANMARU

Prvního února došlo v Myanmaru, jenž je také znám pod starším označením Barma a sousedí s Bangladéší, Indií, Čínou, Laosem a Thajskem, k vojenskému puči. Moci se ujala armáda v čele se skupinou generálů vedenou Min Aun Hlainem. Svůj krok odůvodnili po trumpovsku, tedy bez jakýchkoli důkazů, nesrovnalostmi při loňských volbách, které drtivě vyhrála Národní liga pro demokracii (NLD) pod vedením dosavadní premiérky, známé exdisidentky Aun Schan Su Ťij.

V zemi v letech 1962 až 2014 vládla armáda, zpočátku zaštitěná specifickou formou takzvané barmské cesty k „socialismu“, tedy s prvky „buddhismu“, později stojící čím dál více na nacionálně-konzervativních pozicích. Vojenská junta (pod tlakem mezinárodního společenství i vnitřního vývoje) připustila a následně sama řídila legislativní demokratizaci země, připravila novou ústavu (na jejímž základě kontroluje armáda všechna silová ministerstva a řadu významných rozhodnutí). Tím umožnila po mnoha dekádech do jisté míry demokratické volby v letech 2011 a 2015 (pětadvacet procent poslaneckých křesel je podle ústavy obsazováno vojáky). Před volbami 2015 nevlivnější vojenské rodiny masivně privatizovaly. Armádou řízená demokratizace země byla konána s představou, že ze jmen zapsaných na černých listinách Západu se stanou časem obchodní partneři. A to se také naplnilo.

Ihned od počátku puče se konaly rozsáhlé protesty násilně rozháněné ozbrojenými složkami. Jejich masovost v následujících měsících trochu ochabla, neustále však dochází k demonstracím a různorodým projevům nespokojenosti, přibývá aktů odboje a průmyslových sabotáží, mládež zůstává v ulicích, aktivizovaly se různé povstalecké skupiny v pohraničí. Tyto povstalecké formace působí především v regionech osídlených nebarmskými etniky, což je přibližně třetina populace padesátimilionového Myanmaru. Armáda neváhá střilet ostrými a nasazuje vůči odporu i těžké zbraně, v hraničních oblastech reaguje leteckým bombardováním. To způsobuje novou uprchlickou vlnu. Junta má na svědomí za poslední měsíce stovky mrtvých a nezvěstných, tisíce raněných a zatčených. Přibýlo také úmrtí zadržovaných osob, přičemž těla vydaná příbuzným často nesou známky mučení. Vojenský režim zavedl v několika velkých městech stanné právo. Často také blokuje internet.

Během některých protestů se objevují portréty Aun Schan Su Ťij. Vedle toho, že vyhrála volby a je nyní zadržována juntou, která při-

pravuje kroky pro její kriminalizaci (stejně jako dalších lidí z vedení NLD), jde o kontroverzní postavu. Dceři populárního barmského generála se dostalo prestižního vzdělání na Oxfordu, vdala se za britského akademika, v roce 1988 se vrátila do Barmy a o dva roky později vyhrála volby se svou stranou NLD. Tou dobou ale již byla v domácím vězení, a to až do roku 2010. V roce 1991 získala Nobelovu cenu míru. Během procesu „demokratizace“ zvítězila ve volbách a působila v roli premiérky. V roce 2016 udeřila myanmarská armáda proti etnické menšině Rohingy, vyznávajících islám. Su Ťij k tomu naprosto mlčela, její úřad kolehašoval, že se vlastně nic neděje, nanejvýš že je zakročováno proti teroristům. Coby nobelistka míru se stala morálním štítem armády během probíhající genocidy. Něco jako když u nás byl Havel morální oporou zlodějského přechodu ke kapitalismu, jejíž řídili lidé, kteří ho ve skutečnosti nenáviděli. Útoky proti Rohingům označila OSN za „učebnicový příklad etnického čištění“. Nešlo ale jen o muslimy, etnickým čistkám byla vystavena třeba i křesťanská komunita Kačjinů. Pokud tedy vyjadřujeme naši solidaritu lidem postiženým vojenským pučem v Myanmaru, nepočítáme mezi ně rozhodně ty bývalé vládní činitele, kteří svým mlčením a kolaborací s armádou kryli genocidní zvěrstva.

Od začátku puče se neprojevuje jen vůle a odvaha vzdorovat juntě, ale také vášně pro svobodu, která spojila tolik skupin a komunit, jež byly mnoho let rozděleny (ku strategickému prospěchu státu). Na mnoha místech probíhá generální stávka, přičemž šéfové továren často s armádou spolupracují a vyzývají ji, aby zakročila proti protestům a stávkujícím. Barmská mládež buduje specifické protestní struktury – od vytváření obranných skupin s plechovými štíty přes vydávání samizdatových novin po vytváření skupin potravinové pomoci. Mezi takové patří i tamní kolektivy globální anarchistické iniciativy Food not Bombs (FNB), které pomáhají s dodávkami potravin a ochranných prostředků chudým lidem v ulicích měst, slumech i uprchlických osadách. Kolektiv FNB v myanmarském státě Rakhi-ne dokonce otevřel bezplatnou kliniku.

Bylo by dobré prosadit vůči Myanmaru mezinárodní zbrojní embargo, jenže v Radě bezpečnosti OSN blokuje Rusko a Čína všechny pokusy o schválení přísnějších sankcí a Rusko navíc stále dodává barmské armádě zbraně.

Myanmar je žel jen dalším z mnoha států, který vede boj proti vlastním obyvatelům, jako je tomu například v Bělorusku, Kolumbii, Turecku či v zemích s apartheidním režimem, který na základě rasového klíče utlačuje a vraždí obyvatele „druhé kategorie“, jak to můžeme aktuálně sledovat v případech Izraele.

Solidaritě se všemi odpůrci autoritářství a různých podob fašismu! Solidaritu s protestujícími v Myanmaru! Za zrušení utlačovatelských struktur armád a policie!

ČERVEN 2021

PROTI KULTUŘE ZNÁSILNĚNÍ

Něco se mění a je to skoro neuvěřitelná naděje do budoucna. O co jde? O nic menšího, než že se oběti sexuálního násilí veřejně postavily proti vlivnému alfa samci – a ten se vzdal politické kariéry. Reč je o neprehlednutelném Dominikovi Ferim, který si říká choco_afro a korporátními médii byl popisovaný jako nejúspěšnější český politik na sociálních sítích. Právě tam se totiž nachází jeho „cílová skupina“ – generace Z, děti nového tisíciletí.

Ferihovo virtuální sebeprezentace měla opravdu úspěch, který si dokázal pošramotit až při osobním seznámení. Když totiž „komunikoval“ reálně, konkrétně se ženami, veřejným tajemstvím se stalo, že je znásilňuje, sexuálně obtěžuje nebo aspoň verbálně ponižuje. Že zkrátka dělá to, co prasáci z řad politiků starších generací jen dávali k lepšímu, když se předváděli voličům.

Pamatujete si přece na televizní klání kandidátů na prezidenta? Ten, co to nakonec vyhrál, a teď nám beztestně může říkat, že jsme kundi, tehdy pronesl: „Knížata měla právo první noci a díky tomu zdegenerovala, protože své nevolnice nemuseli znásilňovat, nemuseli tedy vydávat energii na toto znásilňování. Zatímco my zemani jsme si svého práva, nejenom v sexuální oblasti, vždycky toto právo museli těžce vybojovat, a proto jsme nezdegenerovali.“ A kredit mu to neubrало. Přesně o tom mluvil i děkan Právnické fakulty, kde Feri v rámci studia také řádl jako sexuální predátor: „... není to věc, která by se týkala jen právnické fakulty. Je to věc, která se týká celé společnosti. A je třeba to řešit.“

Takže nechme stranou komentáře, že Feri by z politiky tak jako tak odešel, protože měl jiné plány nebo protože ho vlastně v Topce ne-

chtěli. Na celé téhle kauze, odstartované díky investigativní práci dvou novinářů, je totiž důležité jedno poselství: V macho české žumpě rezignoval volební kandidát, když se na něj provalilo, že je macho! Člověk už by ani nedoufal, že se toho tady může dožít.

Ač Feri způsobil mnoha dívkám dlouhodobá traumata, můžeme mu být vděční, že právě na jeho příkladu se ženy a dívky pomalu odvažují mluvit o svých negativních zážitcích s projevy sexuálního násilí. Představa, že za znásilnění může neznámý zvrhlík číhající za noci v kroví, snad začne ustupovat tvrdým faktům, že naprosta většina sexuálních útoků se děje ze strany lidí, které oběť zná.

Doufejme, že tato kauza dodá odvahu mluvit. Oběti totiž sexuální násilí nahlašují jen v mizivém procentu případů, a to z mnoha důvodů, jako je nezpochybnitelné postavení útočníka, strach z pomsty, vědomí, že se nic nezmění, necitlivý přístup ze strany fízlů, obavy ze zostuzení v okolí a v rodině... Snad už se konečně začne stávat normou, že NE znamená NE. Snad už se konečně sexuální predátoři začnou bát prolomení mlčení a důsledků, zatímco se doteď těšili prestiží seladonů.

Nic se ale nevyřeší samo od sebe. Je zapotřebí neustálého úsilí, které bude napadat zažitou kulturu znásilnění, kdy se oběť cítí vinnou a sexuální násilník jako vítěz. Řešením není ženy zahalovat a držet doma, jak to můžeme znát z jiných kultur nebo z minulosti, aby údajně neprovokovaly. Pokud má někdo problém se ovládat, měl by vyhledat odbornou pomoc, a neřešit svou nevladatelnost omezováním druhých nebo to ještě dávat na odív jako něco přirozeného.

Je třeba postavit se náboženským fanatikům a konzervativcům, kteří chtějí omezovat sexuální výchovu, diskriminovat sexuální menšiny a diktovat ženám, jak nakládat se svým tělem. Je třeba odmítnout patriarchy a kapitalismus, které jsou postavené na právu silnějšího a na kořistění. Je třeba nakopat do koulí všechny knížata a zemany, kteří si myslí, že jim patří svět.

ČERVENEC 2021

ZABÍJET A LHÁT

V sobotu 19. června zasahovali v Teplicích tři příslušníci Policie ČR proti Stanislavu Tomášovi. Jeden z nich mu při tom klečel plnou vahou v tropickém parnu skoro šest minut na krku. Tomáš, jenž měl navíc nemocné srdce, přestal pod policejním kolenem vykazovat známky života. Daný policista, ač se choval bez ohledu na život své oběti, ho zřejmě nechtěl zabít a možná ani neřešil jeho barvu pleti. Rasistické zabití z tohoto případu udělala následně až Policie ČR a politici. Nikoli tím, že by zákrok tak označili, ale tím, že dali jasné najevo, že podle nich na romských životech nezáleží.

Aniž by policie čekala na nějaké vyšetření případu, obratem vydala prohlášení, že Tomáš zemřel při převozu v sanitce. Ministr vnitra, premiér i prezident stejně tak bez čekání na nějaké vyšetřování policii za její čin pochválili a vyjádřili jí svou podporu. Ale proč čekat na nějaké vyšetření celé věci, když za posledních 30 let vždy docházelo ke krytí policejních průserů a násilností doprovázenému podporou ze strany politiků? A i GIBS, jenž by měl dohlížet na práci policie a vést vyšetřování, dal dopředu najevo, že je vše OK.

Policie byla evidentně naštvaná, že se dostal ven záznam zákroku. Ihned totiž zajišťovala, aby žádný takový důkaz neexistoval. Podle očitých svědků měli jednomu z přihlížejících smazat záznam z jeho mobilu. Také dodnes nebyly zveřejněny záznamy z bezpečnostních kamer, což vzbuzuje domněnku, že už rovněž neexistují. Svědkům bylo policií vyhrožováno vězením s tím, že nesmí o věci s nikým mluvit, a museli podepsat mlčenlivost. Člověk z přilehlého domu, jenž zásah natočil, ho sice zřejmě ze strachu záhy stáhl, ale ten už obletěl celý svět.

Když se ukázalo, že věc se nezamete pod koberec prohlášením o „běžné“ smrti z předávkování během převozu do nemocnice, začala policie s dehonestací oběti. Zveřejnila videa (ta „náhodou“ k dispozici měla) divokého chování Tomáše, jenž byl dle všeho pod vlivem drog. Vedle toho ale dodala, že šlo o recidivistu, že byl pod vlivem drog a že demoloval auta ve svém okolí, bez ohledu na to, že žádná škoda ve skutečnosti zdokumentována nebyla.

Narychlo upečená policejní verze se rozchází s výpověďmi svědků. Ti jasně mluví o tom, že v závěru zákroku Stanislav Tomáš již nejevil známky života. Vypovídají, že policisté si nejprve přivolali početné posily a teprve až po nějaké době řešili sanitku. Do sanitky bylo odvléčeno bezvládné tělo. Záchranáři si vyžádali sundání pout, policisté nemohli nějakou dobu sehnat klíčky. (A když byl podle policie v tu chvíli Tomáš tak nebezpečný sobě a svému okolí, proč mu je sun-

davali?) Sanitka odjela s tělem beze spěchu, s puštěným majákem, ale bez houkání. Na tiskové konferenci policejní papalášů opět pokračovali v dehonestaci oběti a vyjádřili záměr ji ještě posmrtně kriminalizovat. Mimoto nebyli schopni odpovědět, kdy tedy přesně Tomáš zemřel, chvíli tvrdili, že to bylo dokonce až v nemocnici.

Není pravda, že zásah proti Tomášovi neměl vůbec nic společného s rasismem. Pokud jste v České republice Rom nebo Romka, je mnohem větší pravděpodobnost, že nedostanete práci, že vám nepronajmou byt, že zažijete různé ústrky a projevy pohrdání, že vás budou buzerovat fízlové. A také mnohem větší pravděpodobnost, že proti vám zasáhnou tak, že to nepřežijete. Tato rasistická pravděpodobnost je stejná tady jako ve Spojených státech. Proto je vhodné srovnání s policejní vraždou Afroameričana George Floyd, které policie a politici tak vehementně odmítají.

Politici svým krytím různých policejních přešlapů, přečinů a zločinů, včetně zabítí, dodávají této instituci a jejím příslušníkům pocit beztrestnosti. Ministr vnitra dokonce naznačil, že když jste pod vlivem drog, musíte od policie počítat se vším. A není třeba dodávat, že pokud jste tmavší barvy pleti, platí to dvojnásob.

Smrt Stanislava Tomáše nesmíme nechat usnout! Musíme pro něj požadovat spravedlnost! Tu mu může zajistit jediné mezinárodní komise, která nebude nijak navázána na české bezpečnostní složky a politickou garnituru. Dále musíme požadovat, aby bylo policii zakázáno postupovat životu nebezpečným způsobem. Je jasné, že se tomu budou policejní i politické špičky bránit, jelikož by je to usvědčilo ze lži, že několikaminutové zakleknutí je neškodné.

SRPEN 2021

AFGHÁNSKÝ DEBAKL

V roce 2002 se v Praze konal opulentní summit Severoatlantické aliance (NATO). Vláda i média se mohly přetřhnout ve chvalozpěvech na tuto událost. Jedinými, kdo tehdy vyšli se svou kritikou do ulic, byli anarchisté a anarchistky. Pohlaváři NATO hlídali v dostatečné vzdálenosti tisícovky fízlů, aby se k nim náhodou nedonesl hlas ulice. Coby ocenění dobře sloužících dobrmanů si od anarchistů vysloužili darem papírový tank se zauzlovanou hlavní.

V té době bylo těm, kdo chtěli vidět skutečnost, jasné, že NATO je velmi pochybná aliance, že kecy o hájení lidských práv ve světě narážejí na fakt jejich porušování v rámci členských zemí, že právě rozjetá „válka proti terorismu“ sleduje poněkud jiné cíle a spíše k nárůstu terorismu přispívá a že Spojené státy si plánují stejně dělat ve světě, co chtějí – aliance nealiance.

Dvacet let poté, co začaly Spojené státy s podporou mnoha členských států NATO s okupací Afghánistánu, zahraniční vojáci odcházejí a Tálibán opět uchvacuje celou zemi. Už na začátku bylo jasné, že invaze obyčejným Afgháncům a Afghánkám svobodu a rovnost nepřinese. Dnes Spojené státy zdrhají před mudžahedíny, které v dřívějších dobách pomáhaly vyzbrojit a financovat. Pokud mělo být jedním z cílů dosáhnout toho, aby Afghánistán přestal být základnou islamistických teroristů, podařilo se od té doby takové základny rozšířit na mnohá další místa. Mohli jsme to vidět na příkladu tzv. Islámského státu (IS).

Zastavit a zvrátit tažení IS se podařilo zejména díky milicím kurdské samosprávy na severu Sýrie, v Rojavě. Tyto milice se tak staly pro USA spojencem v boji proti IS. Když ale tato jejich úloha pomínila, byly rojavské milice a vůbec veškeré tamní obyvatelstvo ponechány napospas turecké agresí. Přičemž Turecko, členský stát NATO, využilo k okupaci severního pásma Sýrie bojovníky Islámského státu, kterým již předtím dlouhodobě poskytovalo podporu. V roce 1990 jsme mohli sledovat, jak Spojené státy slíbily podporu protisaddámovské opozici v Iráku, aby ji pak nechaly napospas pomstychtivosti diktátora, jenž byl jejich dřívějším spojencem. Nyní můžeme sledovat v přímém přenosu, jak Spojené státy, a to bez ohledu na postoj ostatních členů NATO, vyklízejí pole a nechávají ty, jejichž důvěru si získali příslibem odstranění tmářské politiky Tálibánu, na holičkách a ve smrtelném nebezpečí.

Spojené státy místo jakékoli sebereflexe alibisticky svalují vinu na samotné Afghánce. Postoj poněkud slaboduššího prezidenta Bidena zřetelně ukazuje, že tato mocnost při svých vojenských avantýrách vůbec nezohledňuje místní specifika a o dané oblasti vlastně moc neví. Není divu, že při svém údajném „vývozu demokracie“ je tak tragicky neúspěšná. Vždyť samotný Afghánistán, jak existuje dnes, je naprosto umělé vybudovaný stát. Jedním z důsledků amerického

odhození odpovědnosti za své počínání bude další uprchlická vlna, která si vyžádá další nepředstavitelné utrpení obyčejných lidí.

Posledních dvacet let ovládaly Spojené státy většinu afghánské ekonomiky. Tato „ekonomika“ spočívala hlavně v praní a přerozdělování dobročinných peněz od různých vlád do soukromých rukou. Afghánistán mezitím v obrovském měřítku pěstuje opiový mák, takže tvoří 90 procent světového trhu s heroinem. Místní afghánští podnikatelé na tom vydělali miliony. Loutková vláda zavedená USA byla hluboce zkorumpovaná, mnohdy celé měsíce neplatila vlastním vojákům – odtud jejich neochota bojovat proti Tálibánu. Mezitím žije většina populace v chudobě a Afghánistán je považován za jednu z nejchudších zemí na světě. Přes velkohubé přísliby došlo jen k velmi malému (i když aspoň k nějakému) pokroku, např. že dívkám již není zakázán vstup do školy a že ženy mohou vykonávat některá zaměstnání.

V Afghánistánu tak zbytečně zemřelo téměř 2500 amerických vojáků, 4000 amerických dodavatelů, 453 britských vojáků, 14 českých... Zahynulo až 100 000 Afghánců, přičemž mnoho dalších bylo zmrzačeno a zraněno. Spojené státy vynaložily na svou okupaci jeden bilion dolarů.

Český stát v otázce opuštění Afghánistánu opět jen dokázal, že rád dostává, ale pokud jde o pomoc druhým, nebo přijetí odpovědnosti k lidem, neslyší. Navíc nikdo není schopen přijít s reflexí NATO. Nejenže nepředstavuje záruku míru a stability, ale naopak aktivně přispívá k destabilizaci celých regionů. Členskou zemí je protofašistické Turecko, jež nemá problém s podporou islamistických teroristů a válkou proti etnickým menšinám (nejen) na svém území. NATO se potýká se svévolí svého nejsilnějšího člena a mnohokrát prokázalo svou nevěrohodnost, stejně jako ignorantsví, dvojí metr a rozpor mezi skutečnými a deklarovanými záminkami svých záměrů.

My, anarchisté a anarchistky, se stavíme k dění v Afghánistánu čelem, a proto jsme se připojili na základě principů solidarity a internacionalismu ke kampani našich pákistánských kamarádů, jejichž cílem je dostat tamní anarchisty a především anarchistky do sousedního Pákistánu. I tak jsou někteří rozhodnutí v zemi zůstat, jak plyne z prohlášení Revoluční asociace afghánských žen: „V závislosti na situaci najdeme způsob, jak pokračovat v našem boji. Těžko říct jak, ale určitě budeme pokračovat v našich podzemních aktivitách, jako jsme to dělali v 90. letech za Tálibánu. Samozřejmě to nepůjde bez rizik a nebezpečí, ale každá forma odporu vyžaduje oběť.“

ZÁŘÍ 2021

STOJÍ ZA TO VOLIT (ZLO)?

Už je to všude. Bezobsažné předvolební blábolení politiků, a pokud hodně, hodně hledáme, tak i političek. Jejich ksichty na billboardech s hesly, co vlastně nic neznamenají. Pokud se na ně podíváme, pro obyčejného člověka nemají žádný význam, nic se pro něj nezmění.

Velká část politiků ale ví, že něco nabídnout lidem, kteří během třiceti let budování kapitalismu ztratili mnoho jistot a především jakýs takýs pocit důstojnosti, přece jen musí. Jedno je jisté: nemohou jim nabídnout opravdovou důstojnost, která by lidem plynula z toho, že mají skutečný vliv na dění kolem sebe, že se nemusí plazit před šéfy a nechat si všechno líbit, že mají nějakou kontrolu nad výsledky své práce, že se nemusí krčit před všeobíhající byrokratickým systémem... A tak politici nabízejí jen náhražky důstojnosti, které

jsou založeny na odmítnutí druhých, zpravidla slabších a ještě bídnejších. Nečekejme od nich, že nám zajistí důstojnost vycházející z možnosti nakládat svobodně se svým životem bez neustálého váhání, zda se podřídí požadavkům kapitalistického systému a státní byrokracie, nebo chcípnout hlady, či se nechat zvalchovat policejním obuškem. Nic takového politici zajistit ani nemohou, jelikož by popřeli systém, v jehož rámci směji parazitovat na úsilí pracujících. Nic takového by jim systém ani při jejich nejlepší vůli neumožnil, jelikož takovou důstojnost si můžou vzít pouze sami lidé tím, že se postaví systému, pro který jsou jen levnou pracovní silou na jedné straně a poslušnými spotřebiteli na straně druhé. Proto také anarchisté a anarchistky vždy u příležitosti voleb opakují heslo: Kdyby mohly volby něco změnit, dávno by je zakázali.

Nejosvědčenější náhražkou důstojnosti je nacionalismus. Stačí lidem vnutit, že jsou součástí celku, jenž je ale velmi nesourodý, protože zahrnuje jak menšinu těch, kteří poroučí, tak většinu těch, kteří jsou nuceni poslouchat. A není těžké uhadnout, v čí prospěch takový stav existuje. A tak se sociální demokraté chlubí, že díky jejich účasti ve vládě se sem nedostal žádný uprchlík. Podle těchto asociálů totiž nejsou uprchlíci lidé a mezilidská solidarita je sprosté slovo. Ostatní partaje rází stejné stanovisko, ale aspoň si neříkají „sociální“. Nacionalismus je základem politiky i takových komunistů, kteří dělají, co mohou, aby udrželi u moci miliardářského premiéra, v jehož fabrikách by nikdo z nich asi pracovat nechtěl. Premiér se svým „hnutím“ ANO (co je to za hnutí, když ho založil a řídí jeden člověk?) zas, ač sám cizinec, nadává na cizáky a staví se do role obránce před Evropskou unií, z jejichž fondů tak rád a bohatě čerpá do vlastních kapes. Extrémem v politickém obchodu s nenávisťáky pak jsou samozřejmě protofašistické strany, jako je SPD nebo Trikolora.

Další trik na voliče a snaha o náhražku důstojnosti je volání po změně. Mistrem v tomto oblbování je v těchto volbách koalice Spolu, kterou tvoří léty zprofanované pravicové partaje ODS, KDU-ČSL a TOP 09. Tak moc slibují „změnu, které se dá věřit“, až se za stokrát opakovanou lži ztrácí skutečnost, že žádnou změnu nenabízí, ale zas jen pravičáckou konzervativní politiku přísnosti na chudé a privilegií pro již privilegované.

Pak tu jsou strany, které se tváří jako progresivní. Jenže Piráti i přes proklamovanou image mladých transparentních nadšenců, kteří chtějí „změnu“, nezakryjí, že se už dávno stali klasičkou partají se svým zákulisním politikařením a vnitrostraničnými klikami, přes které se jen tak někdo neprosadí. A pokud by někdo hledal svěží vítr v marginální straně, jakou je Levice, neubrání se pocitu na zvracení při její obhajobě státně kapitalistické diktatury na Kubě. A zatím každá strana, která šla kdy do voleb s protikorupčním programem, skončila skrz naskrz zkorumpovaná, takže proč věřit Šlachetovi (který stejně jako Babiš neví, co znamená slovo hnutí), jehož vlhké sny se navíc točí kolem soudy neomezované moci policie?

Kdo je spokojený se stávajícím stavem, to znamená s kapitalistickým systémem založeným na vykořisťování lidí a drancování přírody, jde k volbám. Kdo spokojený není, má několik možností – snažit se zvolit nejmenší zlo, rezignovat a nevolit, nebo nevolit, ale začít se zajímat, jak je možné dojít ke skutečné změně a dosáhnout skutečné důstojnosti nejen pro sebe, ale i pro svou komunitu.

Jenže to chce aktivní přístup, spojit se s dalšími a začít tvořit politiku zdola, která nebude ve vleku kapitalistických zájmů, protože bude stát mimo ně, a tím pádem i proti nim. Ohledně přístupu je stejným projevem politické pasivity, jestli k volbám jdete nebo zda rezignujete na to, co se s vámi a kolem vás děje. Ale proč volit menší zlo? Proč vůbec volit zlo?

**CHCEME PRÁCI, ALE CHCEME SI PONECHAT JEJÍ
PRODUKT. UŽ ŽÁDNÍ VYKOŘIŠŤOVATELÉ, ŽÁDNÍ PÁNI.
PRÁCE A BLAHOBYT PRO VŠECHNY.**

ELIZABETA DMITRIEFF

BUDO VAT JMÉNEM KRÁSNÉ SVOBODY

Recenze na knihu Petra Kropotkina *Blahobyt všem, kterou nově vydal historický spolek Zádruha*.

Sté výročí úmrtí Petra Alexejeviče Kropotkina, jednoho z nejvýznamnějších anarchistických teoretiků, se stalo příležitostí pro znovuvydání některých jeho knih. V této souvislosti se aktivně zapojil i historický spolek Zádruha a na 1. máje vydal svou první publikaci v knižní podobě, zatímco doposud produkoval jen sešitové formáty. Volba padla na Kropotkinovu práci, která poprvé spatřila světlo světa v roce 1892, když vyšla ve francouzštině pod názvem *La Conquête du Pain* (Dobývání chleba).

Zádruha vyšla z českého překladu Václava Kudlaty, jenž pod názvem *Blahobyt všem* vycházel na pokračování v letech 1897–98 nákladem *Dělnických listů* v New Yorku. Text však bylo nutné upravit, přece jen čeština z konce 19. století není pro dnešního čtenáře zrovna komfortní. I když byla zjevně nahrazena spousta archaismů a zastaralých výrazů, i tak text vykazuje vzhledem k potřebným jazykovým úpravám značné rezervy, ať už jde o převedení odpovídající současně užívanému slovosledu, slovní vazby či místní názvy. Také by si text, když už s „překladem“ překladu byla jistě velká práce (vězte, že někdy je to náročnější než pořízení nového překladu), zasloužil opatřit poznámkami pod čarou, které by vysvětlovaly některé pojmy, jména a události, o nichž velká část čtenářů často nikdy neslyšela.

Kniha je doplněna slovem nakladatele, jenž stručně uvozuje historii dřívějších českých vydání, a předmluvou od Élisée Recluse, která zjevně jazykovou úpravou neprošla, a tak jsem některá souvětí musel číst dvakrát, abych uchoopil jejich smysl. Reclus předjímá optimistické naladění celé knihy a tehdejší víru, že staré pořádky se hrouští, zatímco lidé začínají jednat nezávisle a bouřit se proti autoritě. Sám Kropotkin píše, že vypuknutí sociální revoluce „neočekáváme za dvě století, ale v nejbližší budoucnosti“, a podotýká, že revoluce budou mít místo od místa různorodé podoby a zřejmě nevypuknou všude ve stejnou dobu.

Kropotkin začíná svou práci konstatováním, že bohatství světa má potenciál, aby všichni žili bez strádání a v blahobytu. Veškeré toto bohatství, včetně toho duševního, které si ale přivlastňuje menšina, bylo vytvořeno umem, důvtipem a prací předchozích generací a po právu by mělo být dědictvím všech. Menšina, která si pro sebe uzurpuje vlastnictví společného bohatství, má na své straně mocný aparát, udržující její nezasloužená privilegia, a námezdní systém, umožňující jí dále svůj majetek rozšiřovat a ostatní udržovat v podřízené pozici.

Autor se věnuje jednotlivým aspektům stávajícího řádu, jako je nezaměstnanost, ženská a dětská práce, spekulace s kapitálem, výroba nepotřebných či nekvalitních předmětů, zbrojení, kolonialismus, patenty, sobecký individualismus... Oproti tomu nabízí vizi anarchistického komunismu, „kdy celá společnost bude se považovat za jediný celek, ve kterém každá částice je s jinou tak spřízněna, že jednomu individuu prokázaná služba je službou prokázanou všem“.

Kapitalistický řád musí být zlomen sociální revolucí, jejím prvním krokem je vyvlastnění privilegované menšiny. Zisk je vždy podložen nějakou formou vykořisťování, a tak bohatství jedněch povstává z chudoby druhých. Vyvlastnění by se vztahovalo na vše, co by jedněm dovolovalo přivlastnit si plody práce druhých. Sociální revoluce nemůže zůstat na půl cesty, to je asi největší Kropotkinova obava. Svoboda politická musí jít ruku v ruce se svobodou hospodářskou. Revoluce musí přinést reorganizaci výroby podle skutečných potřeb a odstranění jakékoli podoby námezdního systému.

Blahobyt všem je zejména o uspokojování potřeb, a tak Kropotkin s vědeckou zaujatostí sobě vlastní rozebírá jednotlivé potřeby,

dává pokrokové příklady ze své současnosti a návrhy pro budoucnost. Nevytváří ale žádná dogmata, jelikož si je vědom, že vše to „zítra skutečným životem může být předstihnuto“. Věnuje se tedy otázkám bydlení, ošacení, výroby, luxusu, spotřeby, decentralizace průmyslu, zemědělství... Konstatuje, že „aby každému byla dána možnost a příležitost k vývinu jeho duševních schopností, proto musí revoluce zajistit každému jedinci denní chléb“.

V otázce práce Kropotkin vypočítává, kolik hodin je třeba pracovat, aby mohly být uspokojeny osobní i kolektivní potřeby. Zároveň se zamýšlí nad potřebou rozmanitosti práce jednotlivce, která by ho neubíjela jako dnes, ale naopak všestranně rozvíjela. Odstraněním námezdní soustavy „pak nebude více práce proklínaným osudem, pak stane se tím, čím vlastně má být: volným působením lidských schopností“. Neopomíjí ani stávající „otroctví v domácnosti“ a jasně říká, že „i žena požaduje – konečně! – svůj díl svobody lidstva“. Osvobození v domácnosti vidí ve své době zejména ve vizi zavedení domácích spotřebičů, komunálních sítí a různých služeb.

V otázce organizace společnosti rozvíjí pojem volné dohody a uvádí příklady samoorganizace napříč státy a bez států. Anarchisticko-komunistická společnost „úplnou a neomezenou volnost individua uznává, žádnou nadvládu nepřipouští a zatracuje každý donucovací prostředek“.

Pro dnešní dobu nám v tomto takřka 130 let starém propagačním díle bude jistě chybět několik věcí. I po odstranění většiny „otupující práce kuchyně a prádelny“ stále zůstává problematika reproduktivní práce, která leží na bedrech žen. Rádi bychom více Kropotkinova optimismu tváří v tvář klimatické krizi a ničení životního prostředí, neutralizování odborů kapitalistickým systémem, rozostřování skutečných problémů a jejich příčin přesměrováním pozornosti k bezduchému konzumu, rasismu či konspiračním bludům, systematické represí alternativ stojících mimo stát a proti němu, rozvoji technologií kontroly a dohledu, privatizaci všech oblastí života... Kéž bychom mohli říci, že sociální revoluce směřující k anarchistickému komunismu je otázkou blízké budoucnosti. Vždyť i tu budoucnost si už kapitalistické elity zprivatizovali jen pro sebe.

Petr Kropotkin: *Blahobyt všem*. Historický spolek Zádruha, 2021. 148 stran A5, 250 Kč. Objednat můžete na spolekzadruga@riseup.net. (-JK-)

STÁT NENÍ ŘEŠENÍ

Výbor na obranu revoluce v Rojavě (VORR) o sobě dává vědět různými způsoby. Jedním z nich bylo nedávné vydání brožury *Demokratický konfederalismus Abdullaha Öcalana*, která byla slavnostně pokřtěna na tradičním pražském Anarchistickém festivalu knihy. Konečně tak před sebou máme ucelenější (a kvalitně opoznamkovaný) úvod do teoretických základů rojavské autonomie, a to zároveň s jejich vložení do celkového kontextu boje Kurdů a Kurdek za svobodu, autonomii a sebeurčení.

Brožura je důkazem, že někdo, kdo na konci 70. let zakládal Kurdskou stranu pracujících, která na základě marxisticko-leninské struktury razila národně osvobozenecí boj, je po letech schopn názorové reflexe, opuštění dogmat, inspirace antiautoritářskými autory a rozvoje teoretického konceptu, jenž vychází ze znalosti středněvýchodní reality. O to víc je obdivuhodné, že tento koncept Öcalan formuloval zpoza mříží (po únosu tureckou tajnou službou z keňského Nairobi hnije v ostrovním vězení pod dohledem 1500 vojáků) a na světlo světa ho dostal díky rozhovorům se svými právníky a obhajobě u různých soudů.

Než Öcalan představí koncept demokratického konfederalismu, věnuje se kritice moderního národního státu, jenž je nerozlučně spjat s kapitalismem. Stát si silou či finančními pobídkami vynucuje homogenitu, nestará se o osud běžných lidí a spíše „plní funkci místního správce celosvětového kapitalistického systému“. Öcalan staví do protikladu stát a demokracii. Proti kapitalistické modernitě staví modernitu demokratickou. Demokratický konfederalismus je pak oproti státu „flexibilní, multikulturní, protimonopolní a orientovaný na konsenzuální rozhodování. Jeho základními pilíři jsou ekologie a feminismus“; umožňuje rovnostářské soužití a politickou integraci celé společnosti. Mimo jiné jinými slovy popisuje princip „mysli globálně, jednej lokálně“.

Zatímco jako anarchisté a anarchistky hlásáme potřebu odstranění státní moci, Öcalan připouští, že za určitých podmínek je možné, aby paralelně fungovaly jak stát, tak demokratický konfederalismus (jak můžeme v praxi vidět na příkladu rojavské autonomie). Taková koexistence je podle něj možná, „dokud národní stát nezasahuje do klíčových záležitostí demokratické samosprávy“, pak je na jejich obranu potřeba vyjít třeba i se zbraní v ruce.

Důležitě poselství brožury stojí již v jejím úvodu od VORR, když poukazuje na žádost rojavských revolucionářů a revolucionářek, abychom především vedli naše místní sociální a politické boje. Zároveň tváří v tvář tomuto požadavku pokládá Výbor otázku, „nakolik pro nás obdiv k Rojavě kompenzuje vlastní nedostatky a omezené možnosti měnit svět tam, kde žijeme“.

Demokratický konfederalismus Abdullaha Öcalana. Výbor na obranu revoluce v Rojavě, 2021. 48 stran A5, 50 Kč, možno objednat na rojava-info@riseup.net. (-JK-)

97 PROCENT

Když jsem zalistoval v publikaci *Statě o revoluci (česky o událostech v Bělorusku)* a viděl, že se z většiny skládá z textů, které již dříve vyšly na různých webech, trochu jsem se lekl, že jde jen o jakýsi recyklát a že by možná bylo vhodnější vydat jeden text, jenž by události, které se děly kolem prezidentských voleb v Bělorusku, shrnul a zhodnotil. Jak jsem se ale mýlil. Právě tento formát, tedy soubor chronologicky řazených článků, které vycházely před zmíněnými volbami i po nich, dává krásně nahlédnout do uvažování v Česku žijícího běloruského exulanta Maxe Ščura. Právě v tomto sledu můžeme pozorovat odhady a předpovědi následujícího dění a konfrontovat je s realitou pozdějších dní. A nutno říci, že Maxův vzhled do běloruských politických realití, které pro místního čtenáře nabývají mnohdy naprosto absurdních měřítek, i schopnost tyto skutečnosti analyzovat, dávají na první pohled obyčejným textům v jejich propojení značnou dynamiku a jsou tak i čtenářským zážitkem.

Max žije v Česku od roku 1998 a je blízkým spolupracovníkem Nakladatelství Anarchistické federace, které *Statě o revoluci* také koncem loňského roku vydalo. Prezidentské volby se v Bělorusku konaly 9. srpna 2020, první text publikovaný v brožuře vyšel původně 17. června. Popisuje chyby věčného prezidenta Lukašenka, jako když popřel existenci covidu, vyhlásil volby na léto a podcenil vliv sociálních sítí. Průzkumy v té době ukazovaly jeho oblíbenost mezi Bělorusy na hodnotě tří procent. Sám sebou si byl ale tak jistý, že

neváhal případným oponentům připomenout, jak prezident Uzbekistánu Karymov nechal v roce 2005 postřít tisíce nespokojenců.

Záhy však můžeme sledovat, jak Lukašenka vyděsila politická aktivita tradičně pasivnějších Bělorusů. Na scéně se objevili další kandidáti na prezidentský úřad. Najednou se hodila „neexistující“ pandemie k omezování veřejných shromáždění. Kandidátům byly zmrazeny účty, ústřední volební komise je odmítla registrovat, byli zatýkáni lidé sbírající podpisy potřebné pro kandidaturu, došlo na výhrůžky únosem dětí, represe se snesly i na lidi působící na sociálních sítích. Jeden z hlavních protikandidátů byl zatčen. Lidé vychází do ulic. Dne 19. června, poslední den pro sbírání podpisů, jsou už za mřížemi stovky aktivistů a objevují se zprávy o krutém zacházení s politickými vězni.

Začalo se ukazovat, že stát přestává být všemocný, že je dokonce bezmocný a že se dokáže totálně zesměšnit. Lidé si uvědomili, že systém už nijak neodpovídá potřebám společnosti, a začali si více věřit. Jenže je tu ještě jeden důležitý aktér – silové složky, které se nikdy nepostaví na stranu „nesvéprávného“ lidu. Navíc je pro ně Lukašenko pojistkou proti válce s Ruskem. Kompromis, jak předvídá Max, nebude možný.

Velmi zajímavé je začít se do analýzy běloruského systému coby sovětského politického skanzenu s ekonomikou v duchu státního kapitalismu. Lukašenko je přesvědčen, že stát se řídí jako vojenská posádka. Ještě před vyhlášením zaregistrovaných kandidátů je o výsledcích prezidentských voleb rozhodnuto. Volební komise pak musí jen nahlásit předem domluvené výsledky v procentech, hlasy počítat nemusí.

Dne 30. července se koná největší politické shromáždění v zemi za účasti 40 až 60 tisíc lidí. Represe jedou na plné obrátky. Kvůli přítomnosti vojenské techniky připomíná Minsk obležené město. Volby „vyhrává“ se svou tříprocentní podporou Lukašenko. A 97 procent nesouhlasí. V zemi se de facto odehrává lidové povstání. Prezidentská kandidátka Tichanovská je symbolem odporu, nikoli vůdcem. KGB ji vyhošťuje. Projevuje se násilná povaha režimu, která si bere za oběť lidské životy.

Poslední text je z 9. září. Sedm mrtvých, desítky nezvěstných, stovky zmrazených a zraněných, tisíce zatčených a zbitých, miliony podvedených a zklamaných. Lukašenko lid nepotřebuje, ve skutečnosti mu k vládnutí stačí dobrozdání a protekce mocného Ruska. Lukašenkovým strategům se povedlo vnutit svým protihráčům vlastní časový rozvrh a donutit je k souboji v důvěrně známém terénu falzifikace voleb a potlačení pouličních nepokojů. V informační válce sice drtivě prohrál, ale toto vítězství lidu nebylo rozhodující. „Moc zůstává tomu, kdo si ponechává právo na násilí a nebojí se po něm sáhnout.“

Číst tuto publikaci je jako sledovat revoluci v přímém přenosu.

Max Ščur: *Statě o revoluci (česky o událostech v Bělorusku)*. Nakladatelství Anarchistické federace, 2020. 64 stran A6, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 40 Kč. Dostupné v e-shopu Roleta39. (-JK-)

DVAKRÁT SLÁVA JAMESI C. SCOTTOVI

Nakladatelství Neklid si velmi vážím už proto, že přichází z velké části s novými texty, které nějakým způsobem buď přímo rozvíjejí anarchistickou teorii, nebo přinášejí témata, podněty a otázky, které ji mohou dále rozvíjet. To je také důvod, proč si tak lačně pořizuji jejich knihy, včetně té od Jamese C. Scotta, která nese název *Dvakrát sláva anarchismu*.

Příznávám, že zpravidla přicházím s obavami k publikacím z per akademiků, jelikož se často neobejdou bez přemíry cizích slov a souvětí, která jako někdo mluvící obyčejným jazykem musíte číst opakovaně, abyste pochopili jejich smysl. Tato kniha ale není tím příkladem, je naopak jasná a srozumitelná (poprvé volám sláva), a ve slovníku cizích slov jsem hledal jen slovo „vernakulární“, které jsem tam sice nenašel, ale už z kontextu je zřejmé, že znamená něco jako „lidový, domácí, domorodý“.

Hned na začátek bude dobré zmínit, že James C. Scott se nepovažuje za anarchistu, je ale někým, kdo s anarchismem sympatizuje, má hluboký pohled o jeho teoretických základech, avšak nepročetl se k němu, nýbrž díky svému výzkumu se k němu spíše probádal. To, co pak ve své práci nabízí, je pohled na věci skrze anarchistickou optiku (podruhé provolávám sláva), čímž se řadí do proudu, jenž někdy bývá označován jako anarchistická antropologie. Také je třeba říci, že Scott není a priori proti státu, jenž není jedinou institucí ohrožující svobodu, jen jeho představa o úloze státu je diametrálně odlišná

od dosavadní státní praxe. Přesto tvrdí: „Jakmile se revoluce stane státem, stává se znovu mým nepřitelem.“

Rozhodně nečekejte nějaký ucelený rozbor toho, co je anarchismus. O tom kniha určitě není. Naopak se skládá z fragmentů a dílčích postřehů, které si Scott zaznamenal v průběhu desítek let svého výzkumu. V duchu práce Colina Warda mu anarchistická optika umožňuje nalézat anarchistické principy a strategie v každodenním jednání mnoha různých lidí a zároveň odhalovat vliv nepřírozené autority a jejich unifikačních tendencí, proti nimž stojí živorodá rozmanitost lidového. Díky anarchistickým brýlím Scott vidí obrazy spontánní spolupráce bez hierarchie nebo státní kontroly, stejně jako ochoty tolerovat chaos a improvizaci.

Scott v praxi spatřuje, že buržoazní demokracie znemožňuje jakoukoli změnu. „Instituce, jejichž účelem je umožnit pokojnou a spořádanou legislativní změnu, tuto změnu obvykle nedovedou zajistit.“ Pokud nějaká „hnutí něčeho někdy dosáhla, pak to bylo v momentech, kdy se chovala agresivně a konfrontačně a současně byla nejméně organizovaná a hierarchická“. Nižší třídy si v průběhu dějin zpravidla nemohly dovolit luxus veřejné politické organizace, a tak se vzdor projevuje prostřednictvím lidové „infrapolitiky“, což může zahrnovat „věci jako zdržování v práci, pytláctví, rozkrádání majetku, přetvářku, sabotáž, dezerci, absentismus, squatting nebo útěk“.

Ve své práci pak popisuje, jak takové projevy neposlušnosti vedly k porážce armády Konfederace nebo jak ochromovaly napoleonská tažení. A nabádá, jak je procvičovat při tak fádních situacích, jako je chůze na červenou přes vozovku, kde nic nejede, protože „k demokratické politické změně přispívá porušování zákona a narušování pořádku“.

Scott se ve svých fragmentovaných úvahách zabývá tím, jak unifikace vytlačuje ony vernakulární postupy; jak je důležitá hra se sobě vlastním chaosem; jak by místo hrubého národního produktu měl být sledován ten lidský; jak jsme čím dál závislejší na velkých hierarchických institucích; jak maloburžoazie představuje vzácnou zónu autonomie a svobody ve státních systémech; jak škodlivé jsou důsledky kvantitativního měření kvality; jak důležitý je konkrétní příklad, aby zafungovala mezilidská solidarita; jak se stala vizuální reprezentace řádu a disciplíny úhelným kamenem autoritářského divadla...

Velmi důležitou a zajímavou částí této publikace je její obsáhlý doslov z pera Boba Kuříka, který knihu uvádí do kontextu Scottova celoživotního výzkumu každodenních forem rezistence, postřehů z něj plynoucích a dalších prací, v nichž je rozvádí a přibližuje na konkrétních příkladech.

Tato kniha by rozhodně neměla chybět v knihovně žádného anarchisty či anarchistky, stejně jako těch, kteří se tak sice nemají potřebu označovat, ale mají potenciál dívat se na procesy kolem sebe anarchistickými brýlemi.

James C. Scott: *Dvakrát sláva anarchismu*. Svobodná knihovna (edice Neklid) 2021, 300 stran, cena 275 Kč, k dostání v e-shopu Roleta39. (-JK-)

PŘENAŠEČI VZDORU A REBELIE

Zapatistická výprava za život – tuhle knihu je radost už jen držet v ruce. Je prostě krásná ve všech směrech. Jak co do obsahu, tak grafického zpracování, ilustrací a zvolené typografie. Nešlo nenaspat chválu hned na začátku.

S jádrem knihy se čtenáři mohli setkat ještě před jejím vydáním, a to když na blogu Black Seeds postupně vyšly překlady šesti textů vzešlých z nitra Lakandonské džungle. Přesto vřele doporučuji pořídit si jejich knižní soubor doplněný o předmluvu Boba Kuříka, která je uvádí do kontextu celého zapatistického povstání, jež se do dnešních dnů odehrává ve státě Chiapas na jihu Mexika.

Nejnověji vychází zapatisté ze svých autonomních enkláv na cestě do Evropy připomenout po 500 letech dobytí Mexika, že ve skutečnosti nebyli dobyti, ale stále se bouří. Jejich „cesta je klíčovou událostí dekolonizace v čase planetární klimatické krize“. Bob si bere na pomoc práci antropologa Jamese C. Scotta, zapatistický odpor uvádí také do kontextu globálního, aby představil zapatistické volání po kosmologické diverzitě světů v opozici k univerzalistické modernitě ničící planetu i komunity.

Komuniké vznikala v druhé polovině loňského roku a jsou číslována pozpátku, od šestého po první. V tom úvodním, šestém zapatisté pozorují a poslouchají. A tak nacházejí „společnost roztržštěnou na miliony navzájem si odcizených lidí,“ jež spojuje jen útlak „systému,

který je ochoten udělat cokoliv, aby uhasil svou žízeň po zisku“. Nacházejí smrtelně raněnou přírodu, oživající fašistický nacionalismus, hloupost různých vlád v přístupu k pandemii, ale také probíhající vzpoury a rebelie. Na základě toho se rozhodli, že „je na čase, aby naše srdce znovu tančila a aby jejich tlukot nebyl hudbou smutku a rezignace“. A tak vyrazí do světa „hledat to, co nás dělá rovnými“.

Komuniké jsou prokládána vtipnými zápisky „Z deníku kočkopsa“, metaforickými příběhy, z nichž například plyne, jak důležité je zajistit organizaci spojení mezi zapatisty a jejich evropskými spojenci a že to dost možná bude kolikrát zajímavá taškařice. Otvírají před námi školu improvizace, pokusu a omylu, nezlomnosti, hravosti a nadšení, kolektivní práce a rozhodování. A můžeme nahlédnout do hospody, která je podobnostívím současného systému. V knize ožívá také postava Starého Antonia, která svým mytickým způsobem vypráví o důsledcích megaprojektů mexické vlády.

Závěrečné, první komuniké pak už jasně hlásá: „Katem je vykořisťovatelský, patriarchální, pyramidový, rasistický, zlodějský a kriminální systém: kapitalismus. Víme, že tento systém není možné reformovat... Přežití lidskosti záleží na zničení kapitalismu.“ Toto komuniké vyšlo 1. ledna, tedy na výročí zahájení zapatistického povstání, a v knize je uvedeno, jestli jsem počítal dobře, 4360 kolektivů, organizací a jednotlivců, kteří podporují Výpravu za život. Naleznete zde i četné anarchistické federace a kolektivny nebo i některé angažované umělce a kapely (Keny Arkana či Panteón Rococó).

Mimo jiné je úžasné sledovat, jak zapatisté dokážou ve svých textech pracovat s nebinaritou a genderovou nezařaditelností na rozdíl od rádooby vyspělých center civilizace. Knize je nutno přičíst další body za skvělé opoznámkování textů. A je jen otázka, zda zmínka zapatistů v pátém komuniké, že Macron je idiot, vedla tohoto ješuitu k tomu, že nechce dovolit jejich přistání v Paříži.

Mňau-Haf.

Zapatistická výprava za život. Šest prohlášení k dekolonizační cestě kolem mnoha světů. Svobodná knihovna (edice Neklid) 2021, 168 stran, cena 215 Kč, k dostání v e-shopu Roleta39. (-JK-)

ODMÍTNOUT VLÁDU ČLOVĚKA NAD ČLOVĚKEM

Na letošním Anarchistickém festivalu knihy jsem si u stánku historického spolku Zádruha mimo jiného zakoupil knížечku *Anarchismus. Jeho filosofie a ideál* od Petra Kropotkina. Na to, že nejde opravdu o žádnou objemnou publikaci, mě trochu překvapila cena. Ale i tak jsem bez remcání přispěl dvěma stovkami, jelikož obecně bez podpory by žádné anarchistické tiskoviny vycházet nemohly.

Publikace obsahuje přednášku *L'anarchie: sa philosophie, son idéal*, kterou Kropotkin prvně držel v Paříži v roce 1896. Z předmluvy nakladatele se lze domnívat, že jde o přepis překladu S. K. Neumanna, jenž vycházel v letech 1908–9 v anarchistickém týdeníku *Zádruha*. Samotnou přednášku uvozuje velmi stručný úvod o autorově životě prokládaný citováním jeho vzpomínek, stojí a myšlenek, stejně jako vzpomínek druhých na něj. Jako dodatek je pak uveden přehled o publikování Kropotkinových prací v českém jazyce na přelomu 19. a 20. století v Spojených státech a v Čechách.

Přednáška je uvozena vědeckým pokrokem na příkladu astronomie, aby tam mohlo být odmítnuto náboženské uchopení světa. „Mizí idea síly ovládající svět, předem ustanoveného zákona, předem pojaté harmonie, aby ustoupila ideji harmonie... která je jen výslednicí nesčetných shluků hmoty, z kterých každý jde sám o sobě a udržuje rovnováhu s ostatními.“ Přihlašuje se k moderní vědě, která postupuje od jednotlivostí k celku a tento princip přenáší ze světa fyziky do toho organického a posléze i sociálního. To s sebou nese i přiznání variability a absence neměnnosti. „Harmonie se tedy jeví jako dočasná rovnováha... potrvá jen pod jednou podmínkou: že se bude ustavičně měnit...“ Na jiném místě: „Různost a konflikt sám jsou život a uniformita je smrt.“ Kropotkin si na okraj mj. rýpe do politické ekonomie, která se zabývá „studium bohatství národů“, namísto aby se snažila „zjistit, neschází-li chleba v chýšce sedláka a dělníka“.

Anarchii vysvětluje jako stav, jenž „povolává všechny lidi k svobodnému rozvoji, svobodné iniciativě, svobodné činnosti a k svobodnému sdružování“. O svobodě nelze mluvit, „pokud existuje hospodářské otroctví“.

V další části shrnuje některé myšlenky ze své práce *Dobývání chleba* (1892) právě na příkladu Paříže, jejíž bohatství je dáno prací mnoha generací, přičemž menšina „drží bohatství jen díky loupeži“ a dělník zůstává vydělcem. Výroba se neřídí potřebami všech,

ale tím, co generuje několika jednotlivcům zisky. O změně poměrů, která se brzy dostaví, nemá Kropotkinova optimistická nátura pochybnosti. Varuje však před autoritářským komunismem a věří v instinkt, úsudek a zkušenost lidí, kteří se rozhodnou pro ten svobodný, anarchistický. Prvním úkolem sociální revoluce pak musí být hmotné zajištění života všech členů společnosti.

Kropotkin krátce předestírá historickou úlohu státu a stejně jako ve výše zmiňované práci obrací pozornost k dobrovolným samosprávným spolkům. V přednášce tak odvozuje svou víru, že se lidé budou „chtít spíš organizovat od jednoduchého ke složitému, podle vzájemné dohody a podle nekonečně různých potřeb, stále se měnících v každém místě, aby si vzájemně zaručili život a aby vyráběli to, co je nutné k životu“.

Otevírá také otázku etickou, když říká, že i nejlepší člověk se zkazí, dá-li se mu do rukou moc. Proti nepřírozeným autoritám klade „institute vzešlé z lidového génia“, jelikož jejich vzestup vždy doprovázel také vzestup celé mravní úrovně společnosti.

„Chcete-li jako my, aby úplná svoboda individua a následovně života byla respektována – jste nutně vedeni k tomu odmítnout vládu člověka nad člověkem, ať má jakoukoli formu, jste nuceni přijmout zásady Anarchie.“

Petr Kropotkin: *Anarchismus. Jeho filozofie a ideál*. Historický spolek Zádruha, 2021. 84 stran A6, 200 Kč. Objednat můžete na spolek-zadruha@riseup.net. (-JK-)

SŇATEK S VOLNOSTÍ

Během prvomájového pikniku na Střeleckém ostrově jsem zavítal k distribuci historického spolku Zádruha, abych si pořídil právě vyšlou knihu od Petra Kropotkina. Při té příležitosti jsem obdržel také sbírku básní *Zapomenuté verše*, první ze sborníků poezie, které mají přiblížit tvorbu českých písničích anarchistů a anarchistek na přelomu 19. a 20. století.

Velice si cením toho, že se někdo věnuje zprostředkování neznámých dobových literárních počínů vzešlých z hnutí, na něž to naše po dlouhé odmlce navázalo. Již od počátků jeho obrození nebylo výjimkou, že se k němu někteří dostali právě skrze poezii tzv. buřičů, literátů začínajících kolem časopisů *Nový Kult*, *Anarchistická revue* či *Práce*. Jejich jména jsou známá již ze školních učebnic a čítanek. Když ale zabrousíte do starých anarchických publikací, zjistíte, že tam o poezii není nouze, a zároveň narazíte na jména, jež jsou učebnicím skrytá. Často ani není divu, jelikož jejich literární cena není kolikrát tak vysoká jako u básníků a spisovatelů, jimž se psaní stalo řemeslem i v době, kdy již anarchické řady opustili. To je reflektováno i v krátké předmluvě *Zapomenutých veršů*: „Jejich verše nejsou zdaleka tak projevem umění jako silného sociálního a ideologického apelu.“

Zádruha nejenže seznamuje s neznámými básněmi, ale snaží se také dávat dohromady informace o jejich autorech a autorkách, což není vždy nejlehčí práce a často jde jen o útržky z jejich aktivit zaznamenané v dobovém anarchickém tisku. Je potěšující, že za každou básni je uvedena publikace, v níž byla zveřejněna, a rok, kdy k tomu došlo. Uměl bych si ale představit i větší detail v podobě uvedení ročníku a čísla. A také bych se asi z pohledu čtenářova komfortu vyvaroval dělení dvoj-, troj- a čtyřverší mezi stránkami.

První sborník je věnován pěti autorkám a autorům v trochu nevyváženém výběru, vezmeme-li v úvahu poměr básní 1:1:3:26:20. Také jsem přemýšlel nad způsobem řazení básní, v němž jsem žádný klíč neodhalil. Čtenářsky zajímavé by podle mě bylo řadit básně jednotlivých autorů chronologicky, zvláště u tvorby Jana Duhana by to pěkně vykreslilo jeho literární posun v čase.

Otištěné básně jsou mimo jiné dokumentem doby. Vedle ideově prvoplánových a literárně slabších veršů tu vyniknou zejména básně pražského anarchisty Josefa Holuba zveřejňované v letech 1903–05 v časopise *Omladina*. Autor nepůsobí tak ideologicky, více se obrací sám k sobě, opěvuje přírodní živly, oslavuje život, nechýbí mu vtip ani posmutnělé nálady a z některých jeho veršů přímo číší cynická gellnerovská poetika. Jednotlivé jeho básně jsou různě členěné, a není to tedy tak jednostranná četba nejen co do obsahu, ale také formy.

Zajímavé je podívat se na básně z feministické perspektivy. Po- miňme, že v textu o Alžbětě Rosákové, prezentované jednou básní o trpící matce samoživitelce, se více dočteme o jejím manželovi, ale když není kde informace brát, nedá se nic dělat. Ženy v básních mají role útrpné („Tak žila, trpěla...“), podpurné („Nadchněte milen-

ce... Nadchněte k boji!“), pečovatelské („... synku... kdy se s bratry zvedneš k cíli, za nějž děd se, otec bili... kdy svým bratrům protřeš zraky... matka... bude... bdít, celé svoje další žití...“), sexuální a rodičovské („... že můžeš svobodně z kypící číše pít rozkoši milenky a štěstí matky!“), tedy role veskrze pasivní („Dnes nech se holka, zlíbat...“). Výjimkou je báseň z roku 1894 „Vzhůru družky“ začínající verši „Mocné družky stavme řady po bok mužů udatných...“ od „neznámé autorky“ Máři Bilinské. Musím ale přiznat, že při její četbě jsem měl neodbytný pocit, že ji napsal muž.

Básně mají to kouzlo, že si v nich každý něco najde. Čtete a hledejte.

„Nezná boha, vlast ni zákon, tato cháska čistá.

Jejím zhoubným vlivem stal se ze mne anarchista.“

Zapomenuté verše. Od neznámých anarchických buřičů. Historický spolek Zádruha, 2021. 72 stran A5, cena 70 Kč. Lze objednat na adrese spolekzadruha@riseup.net. (-JK-)

OBŘÁZEK Z HORNICKÉHO ŽIVOTA

Historický spolek Zádruha jako součást své práce na odhalování historie českého anarchického hnutí mimo jiné zprostředkovává také literární díla anarchistů a anarchistek přelomu 19. a 20. století. V předchozí recenzi jsme se věnovali sborníku básní *Zapomenuté verše*, nyní chceme upozornit na publikaci *Zničené štěstí*, kterou vydala Zádruha v roce 2019.

I když je v předmluvě uvedeno, že *Zničené štěstí* je román, ve skutečnosti jde spíš o povídku, která je inspirována skutečnými událostmi, k nimž došlo v roce 1883, rok po potlačení první generální hornické stávkou na českém severu.

Autorem povídky, která byla napsána a zároveň poprvé vyšla v roce 1922, je anarchický novinář Alois Šefl (1874–1938), jenž byl do hloubky obeznán s životem a prací horníků. Sám pak od 14 let pracoval v dolech na Nýřansku. Brzy zakotvil v Oseku u Duchcova. V tamních dolech přežil jen taktak dva závaly. V 90. letech 19. století se zapojil do anarchického hnutí, byl vyhozen z práce a odešel pracovat na různá místa v zahraničí. Na počátku 20. století je zpět a zapojuje se do anarchických organizací a věnuje se odborářským aktivitám. Šefl přispíval do *Hornických listů* a překládal anarchosyndikalistické publikace. V meziválečném období vydal několik románů a povídek převážně z hornického prostředí.

Dostat se k Šeflovým dílům není zrovna snadné, proto je také tento publikační počín Zádruhy záslužný. Nečekejte ale dílo ostrýleného literáta. Šeflův zápal, s nímž seznamuje s životem horníků a jejich rodin, ovšem částečně dokáže vynahradiť literární nedostatky povídky, jako jsou krkolomné a prvoplánové dialogy. Ty jsou především úvodem do situace angažovaných socialistických horníků a vysvětlením potřeby vytvářet tajné organizace. To celé je svázáno s jednou rodinnou tragédií, v jejímž kontextu lze vysledovat druhořadé postavení ženy i mezi tehdy svobodomyšlnými pracujícími. A věta z úvodu povídky „A když se může chudý člověk rozdělit o tuto skromnou radost s hezkou a usměvavou žínkou...“ vypadá, jako kdyby žínka nebyla člověk. Žel na podobné výroky, kdy člověkem je míněn jen muž, se dá narazit i dnes (dokonce jsem to před čtyřmi lety zažil na přednášce anarchofeministek).

Alois Šefl: *Zničené štěstí. Obrazek z hornického života*. Historický spolek Zádruha, 2019. 40 stran A5, cena 35 Kč. Lze objednat na adrese spolek-zadruha@riseup.net. (-jk-)

ROTE ZORA Č. 3

Feministický zin *Rote Zora* se může pochlubit již třetím číslem. Opustil sice svou poněkud punkovější podobu, ale vůbec to není na škodu. Není třeba se nutit do nějaké stylizace, která k zínům standardně patří. *Zora* údajně standardy nabourává a zpochybňuje... a stokrát díky jí za to.

Zin také nadále zcela punkově a rebelsky nabourává stereotypy v otázce genderu a sexuality. A asi se budu opakovat, když řeknu, že je to velmi osvěžující v záplavě zínů (zejména těch orientovaných na hudbu), které jsou produkované z velké části muži a reprodukují zejména mužský svět se zavedenými schématy a tématy. Ty se točí kolem „globálnějších“ věcí co do kultury i politiky, věnují se „scéně“ a zážitkům (poslech desek, příběhy z turné, koncertů a cest). Nic proti, čtu to rád. O to radši jsem ale, když se objeví nějaký plá-

tek, jenž je svým způsobem intimnější, zabývá se vnitřními pocity a osobními zkušenostmi ohledně vztahů na různých úrovních. Je jen škoda, že tyhle dva světy a způsoby uchopování reality se stále tak nějak míjejí. Možná že to je jen princip teze – antiteze – synteze. Někteřím lidem (zejména ženám) prostě už nevyhovují stávající platformy okupované převážně muži, hledají vlastní prostor vyjádření... a snad to vše směřuje k tomu, že se dočkáme zinných vytvářených širokými kolektivy, které budou propojovat různé přístupy a témata a budou tak (očekávaným i nevyžádaným) obohacem pro své čtenáře.

Isem přesvědčen, že podobné feministické ziny nejsou jen platformou pro vyjádření žen k tématům, která je zajímají, a problémům, které je trápí. Pro muže (a cis osoby vůbec) jsou také důležitým a zřejmě stále opomíjeným prostředkem poznání pocitů, zkušeností a postojů žen (popř. necis osob).

A nyní k samotnému obsahu čísla. Prvně bych vyzdvihl různé návody a rady podpořené vlastní zkušeností, které mohou mnohým pomoci řešit vlastní problémy. Úvodní text, jenž patří do tohoto ranku, se věnuje „psychopéči“ a duševnímu zdraví a radí, jak si nejlépe zajistit odbornou psychologickou či psychiatrickou pomoc. Dále se můžete zamyslet nad úskalími pomoci menšinám od těch, kdo nejsou jejich součástí, dozvědět se něco o rapgame, stejně jako v předchozích číslech nechybí okénko DIY gynekologie a jedna z autorek se s vámi podělí o svou zkušenost s dobrovolnou sterilizací.

Několik textů se věnuje umění – zamyšlení nad původem pravěkých maleb a sošek, zkušenost ToyBox s ilustracemi s tématem sexu postižených, o komiksově Mrše či o komiksu věnujícímu se polyamorii, komiks na téma moderního nekapitalizovaného čarodějnictví, recenze na čtyři filmy, tři knihy a jednu výstavu, esej o básničce Natalii Gorbaněvské, jež je známá jako jedna ze sedmi lidí, kteří v roce 1968 protestovali na Rudém náměstí proti okupaci Československa.

Další texty reflektují osobní zkušenosti. Například s transrodním útokem a otázkou, zda volat policii: „Jste to vy, kdo tam půjde, a jste to vy, kdo se bude muset postavit skepticismu a pohrdání ze strany těchto orgánů a úřadů.“ Další úvaha o „přirozené“ submisivní roli žen, které musí „ze slušnosti“ skousnout mnoho nepřijemných věcí, končí výzvou k postavení se takové (často nereflexované) normě a hlavně k diskusi o ní. Z textu o transgresivní sexualitě jsem si moc neodnesl, zřejmě kvůli přemíře cizích slov a linii, která se mi za nimi neustále ztrácela. Na příkladu Polska si můžete přiblížit noční mýru, jež vylétá a opanuje realitu, když se dostávají nábožensky založení konzervativci k moci. Odpověď na jejich tmářství a teror je jednoznačná: „Už není místo pro sklánění našich hlav.“

V doslovu třetí *Zory* stojí dotaz, zda by se čtenářům líbilo, kdyby další čísla byla nějak tematicky zaměřená. Tady je zpětná vazba ode mě: Jo, líbilo. Hurá do toho!

Rote Zora č. 3. 2021. 78 stran A5, 100 Kč, k dostání v e-shopu Roleta39. Kontakt mrtvejsovinista@riseup.net. (-JK-)

BURIČ 3/2021

Nové číslo *Buriče* bylo přislíbeno na 1. máj. A tak se také stalo. Vzhledem k tomuto datu ani není s podivem, že je věnováno světu práce a anarchosyndikalismu, s čímž po obsahové stránce vypomohla skupina Priama akcia.

Časopis otvírá článek o anarchosyndikalismu, který vychází z nedávno vydané knihy *Bojujeme za seba*. Anarchosyndikalismus je představen jako směr, který spojuje anarchistické principy a syndikalistické (odborové) metody, odmítá politické zastupování, preferuje přímou akci, klade důraz na organizaci a autonomii jednotlivých skupin. Zároveň je zde načrtnuto, jak je možné se angažovat v sociálních střetech. Nic se ale nevyrovná praktické ukázce. Tou je rekapitulace sporu o dlužnou mzdu, jenž se odehrál na přelomu let 2015 a 2016, s poučením do dalších bojů na konci. Taktika, kterou přijaly za svou různé solidární sítě, se ukázala i v tomto případě jako účinná. Takže jde o velmi inspirativní čtení. Z webu priamaakcia.sk jsou zde přetištěné „Názory, ktoré nás otravujú“ – vyvrácení čtyř bludů, které jsou mnohdy slyšet ve spojitosti s koronavirovou krizí, jakože firmy jsou důležitější než pracující, lidé by měli mít

finanční rezervu, podnikání není žádný med nebo že vláda ví nejlíp, co dělat. Nechybí historické pozadí prvomájových oslav Svátku práce. Můžete nahlédnout do Chicaga roku 1886, přečíst si o justiční vraždě několika anarchistů, stejně jako o systémové kooptaci původně revolučního dělnického svátku a jeho historii na Slovensku. Minulé doby ale *Burič* neopouští ani na dalších stránkách, kde se můžete dozvědět o životě a poselství francouzského anarchosyndikalisty Ěmila Pougeta (1860–1931) nebo rolnických komunách během machnovského povstání na Ukrajině.

Nejenže vyšla letos na Slovensku již tři čísla nového anarchistického časopisu, zároveň byl zprovozněn informační blog *Zdola*, jenž se charakterizuje jako „zárodek kolektivu lidí, kteří chtějí společně vytvářet prostor pro jednotlivce a skupiny, vycházející z nám blízkých antiautoritářských principů. Spojuje nás podobné vnímání světa a znepokojení nad současným fungováním a organizací společnosti, založené na hodnotách a strukturách tvořených kapitalistickým systémem. Název *Zdola* není zcela náhodný. Kromě toho, že symbolizuje, odkud by měl krok ke změně tohoto stavu přicházet, nazýval se tak i časopis vydávaný v našich končinách asi před dvaceti lety.“

Burič č. 3/2021. 161% informační občasník. 32 stran A5. Kontakt: buric@riseup.net. Ke stažení na zdola.org/buric. (-JK-)

BURIČ 4/2021

Anarchistická informační skupina AlterNativE vydala v druhé polovině července čtvrté číslo svého časopisu *Burič*. To se tentokrát tematicky zaměřuje na rovnostářské rozhodovací procesy, jež jsou nezbytností při formování svobodné společnosti.

První tematický článek se zaměřuje na pojem přímé demokracie a způsob, jakým ho chápou anarchisté a anarchistky. Text je proložen řadou citátů anarchistických teoretiků. Na rozdíl od různých dnešních populistů, kteří pletou přímou demokracii s referendem, jež se drží logiky buržoazní demokracie (tzn. kdo má prostředky, dokáže nejlépe ovlivnit výsledek), je anarchistická přímá demokracie vázána na svobodně utvářené kolektivy a shromáždění. Navíc je pevně spjata s principy samosprávy, federalismu a respektování menšin. Další článek se zabývá otázkou konsenzu coby alternativy k přímé demokracii a hledá úskalí tohoto způsobu přijímání rozhodnutí. A aby došlo na nějaké příklady z praxe, je přetištěn úryvek z knihy Petera Gelderloose *Anarchie funguje*, jenž se věnuje otázce rozhodování v samosprávných uskupeních, konkrétně zkušenostem z Argentiny roku 2001, Jižní Koreje roku 1980 a Maďarska roku 1956.

Ani v *Buričce* čtyřce nechybí představení nějaké osobnosti, která se významně zapsala do anarchistických dějin či teorie. Tentokrát se můžete zevrubně seznámit s Colinem Wardem (1924–2010), jenž je znám svou prací zaměřující se na anarchistické jednání lidí v každodenním životě a na praktická hnutí, sdružení a tendence, které se sice za anarchistická neprohlašují, ale naplňují mnoho předpokladů, aby za ně mohla být považována. Anarchismus jako takový pak považoval zejména za teorii organizace.

Nechybí ani ohlédnutí do minulosti, a to prostřednictvím článku o historii Anarchistického černého kříže, decentralizované celosvětové iniciativy na podporu anarchistů a anarchistek stíhaných či vězněných represivní mašinerií jednotlivých států.

A co je nového v antiautoritářských vodách na Slovensku? Jak jsme informovali v předchozí recenzi, začal fungovat anarchistický informační web *Zdola*, který sice od poslední změnil adresu, ale nepřestal s přidáváním nových příspěvků, na něž se snažíme odkazovat na webu afed.cz, aby našim čtenářům nic zajímavého neuteklo. V úvodu *Buriče* je přislíbeno brzké otevření infoshopu Malatesta a v časopise také naleznete přehled publikací, které již nyní může nabídnout. Za Nakladatelství Anarchistické federace jsme rádi, že jsme mohli přispět tituly z naší dílny. No a asi nejočekávanější událostí, na kterou je zde otištěná pozvánka, je bezesporu první slovenský klimakemp, jenž se bude konat ve dnech 2.–5. září, a to v městském prostoru – v Bratislavě.

Burič č. 4/2021. 161% informační občasník. 32 stran A5. Kontakt: buric@riseup.net. Ke stažení na zdola.org/buric. (-KL-)

NAKLADATELSTVÍ ANARCHISTICKÉ FEDERACE ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

1/21 PETR KROPOTKIN

V. Damier: Petr Kropotkin a revoluční syndikalismus • Č. Pelikán: Kropotkin, Malatesta a Manifest šestnácti • P. Kropotkin: Dva neznámé dopisy • Kropotkin v novodobé anarchistické publicistice • V. Serge: Kronštadt • V. Damier: Třetí revoluce • Zemřel Alexandre Skirda (1942–2020) • Murray Bookchin stoletý • Crimethinc.: Jak anarchisté pomáhali bojovat s cholerou – Neapol 1884 • FAI: Zdraví není zboží • Anarchisté a covid-19 • Důležité je, aby pozornost vůči Bělorusku nepolevovala...

1/20 KLIMATICKÉ Hnutí

Solidaritou proti logice peněz • Limity jsme my • Hlas středoškolské mládeže • Univerzity za klima • Rebelie před vyhnutím • Odpovědnost za klimatickou změnu • Kořeny tureckého fašismu • Interbrigáda Anarchistický boj • Lukašismus über alles • Hora na otevřeném moři • Unáhlený myslitel • Vilém Körber (1845–1899) • Cesta z otroctví • S rouškou na Střeleckém ostrově...

2/19 HAUSPROJEKTY

Mezi knihami / Mezi ziny • Solidarita s Rojavou • To je náš dům • Zabíjí gentrifikace vše, co máme rádi? • Sdílené domy • S právem proti trhu • Na vlastním • Nová cesta: hausprojekt v lese • Jeden rok Žlutých vest • Mikola Dziadok: Poučení z vládních represí • Black Seeds: Země a svoboda! • Fantom Machno • Stas a Naša • Tolstojovské komuny • Noah Levine: Ze vzpomínek dharmošlapa • Jak se promítala Síť • Jarní setkání Internacionály anarchistických federací • O knize Saši Uhlové *Hrdinové kapitalistické práce...*

KOMIKSOVÁ EDICE

SV. 3 CLASS WAR COMIX
SV. 4 KDYŽ ZAČALA NOC
SV. 5 LIKVIDÁTOR

SABATÉ — MĚSTSKÁ GUERILLA VE ŠPANĚLSKU MARIKANSKÝ MASAKR

JEDU DO MAGADANU

ANARCHISTICKÁ PUBLICISTIKA 1990—2013

TÁBOR SMRTI LETY

BŮH A STÁT

DĚJINY ANARCHOSYNDIKALISMU

VLASTENECTVÍ JAKO DIAGNÓZA

NEVIDITELNÉ VRAŽDY

HISTORIE ANARCHISMU NA KAVKAZE

UKRAJINA 2013—14: POHLED ANARCHISTŮ

ŽIDOVŠTÍ ANARCHISTÉ V NEW YORK CITY

ZÁPISKY ANTIGLOBALISTY

ŠPANĚLSKÁ IDEA SVOBODY

PO STOPÁCH ADAMITŮ

ANARCHISMUS V PALESTINĚ A IZRAELI

DENÍK KONFIDENTA

PŘÍBĚHY STARÉHO ANTONIA

KÁCHA IN MEMORIAM

MALATESTA (ŽIVOTOPISNÉ POZNÁMKY)

PÁSKOVÉ A CHULIGÁNI

PARALELNÍ SVĚT V BARVĚ

OCELOVÉ STOLETÍ

NAŠE LUZA, JEZUITÉ A DIPLOMATÉ

STATĚ O REVOLUCI

(ČESKY O UDÁLOSTECH V BĚLORUSKU)

ANARCHISMUS PRO ZAČÁTEČNÍKY

ANARCHISTICKÁ ETIKA

AKTUÁLNÍ PŘEHLED O VŠECH VYDANÝCH PUBLIKACÍCH
A DALŠÍCH MATERIÁLECH, STEJNĚ JAKO SEZNAM
DISTRIBUČNÍCH MÍST NALEZNETE NA WEBOVÉ STRÁNCE
NAKLADATELSTVI.AFED.CZ